

ZA FB
R 16948

63 N
Braže, G. Z.
Kā Palejas Jānis sau
būšanu kopis.
Jelgava, 1824.

Braže.
Ka
Palejas Jānis
sau būšanu
kopis

PĀRBAUDĪTS 104. G.

835, X Rā
Paleijas Jahnis

ſavu buhſchanu kōhpis.

— ❖ —
Artaja laudini par preekſchſihmi ſarakſtihts

no

G. S. Braſche,

Rižes un Bahrtes mahſitaja.

— ❖ —
Jelgawā,

pee Jahna Wridrikka Steffenhagen un dehla.

1844.

Brīw brīvēht,
ar to sīnu, ka no sēihs grahmatas, kad ta buhs iēbrīvēta,
tīf gabbalu uē sēien jastelle, jīf pehz līkumeem waijaga.
Rīhgā, 25tā Janwar mehn. deenā 1844tā gabbā.

Dr. C. E. Napieršky,
brīvējamu grahmatu pahrluhfotajs.

ZA FB
R 16948

63

Parb. 1052

Einer Kurländischen

Ritter- und Landschaft

in Ergebenheit

gewidmet

vom

Verfasser.

V o r w o r t .

Was mir als Zweck bei Abfassung des gegenwärtigen Buches vorschwebte, war theils, unserm Landmann eine Anleitung zu einer bessern Besorgung seiner öconomischen Verhältnisse zu geben, und ihn so vor dem für Menschen seiner Bildungsstufe gefährlichsten Versuch, dem Mangel an den nothwendigsten Lebensbedürfnissen zu schützen, — theils, in ihm die Ahnung eines gemüthlicheren und glücklicheren Lebens zu wecken, als derselbe jetzt gewöhnlich führt. — Ueber die Wichtigkeit eines solchen Volksbuches dürften die Stimmen nicht getheilt seyn. Mit um so größerer Besorgniß veröffentliche ich meinen Versuch. — Möge bald Jemand, dem mehr Befähigung und Muße zu derartigen Arbeiten zu Theil ward, als mir, durch eine bessere Arbeit die meinige verdrängen! —

Dem Büchlein ist, außer einigen, gewisse in demselben beschriebene landwirthschaftliche Geräthe u. s. w. veranschaulichenden Figuren, auch ein erklärendes Verzeichniß derjenigen Wörter hinzugegeben, von denen zu befürchten stand, daß sie nicht überall, wenigstens

nicht für die etwaigen deutschen Leser gleich verständlich seyn dürften. Bei dem geringen innern Verkehre, der im Lettenwolke stattfindet, wäre es ein vergebliches Bemühen gewesen, über Gegenstände, wie sie in dem vorliegenden Buche besprochen werden, nur in überall gebräuchlichen Ausdrücken zu sprechen. Doch habe ich mich möglichst gehütet, Ausdrücke zu gebrauchen, deren lettische Abstammung nicht nachzuweisen ist. —

Schlüßlich kann ich nicht umhin, den beiden Directoren der Lett. Litt. Gesellschaft, meinen Amtsbrüdern Doebner und Pantenius, hier meinen aufrichtigen Dank für die freundliche Theilnahme auszudrücken, die sie meinem Unternehmen bewiesen haben. Den Winken und Bemühungen dieser beiden, um unsre Lettische Litteratur so vielfach verdienten Männer, besonders des Lettern, verdankt mein Büchlein viel. —

Niederbartau Pastorat, im Januar 1844.

G. S. Brasche,

Kronprediger an der Bartau.

Ušrahdišana,
kas kurrâ weetâ atrohdams.

	Lapp. p.
1. Kur ſchi gramata zehluſees	1
2. Paleijas Zahna jaunibas deenas	5
3. Zahnim nahl prezineeki	6
4. Zahna prezibas	10
5. Rabdi bijuſchi Paleijas laudis	13
6. Zahnim rohdahs dauds naudas, un winsch ees Paleijas mahjās par ſaimneku	14
7. Rabda tad bija ta buhſchana Paleijas mahjās?	19
8. Zahna lohas	21
9. Zahna pirmas gahbaſchanas	25
10. Kā ſemmi warr augliu darrist un kâ winnas augliu warr mehdmah	27
11. Zahnis uſohy ſawu druru	47
12. Kā Zahnis ſawus lohpus kohpis	50
13. Zahnim nahl kahrbinataji	57
14. No zilweku glahbſchanas	64
15. Wehl no zilweku glahbſchanas: a) Kā ar ſihkoneem jabarra	70
b) Kā ſaſallis zilweks glahbjams	71
z) Kā tahdi glahbjami, kas twaikā neſlahpu- ſchi, un atkal kas noſchnaugti	73
d) Wehl zitti pee dſihwibas uſturreſchanas un weſſehbas uſohpſchanas derringi padohmi	74
16. Zahnim nelabba ſawa zellahs	78
17. Zahnim leel ſawu laukubuhſchanu pamiffam cetaſihz zittadi	83
18. Wehl zitti wahrdi no tahs paſchas buhſchanas	106
19. Pamahzišana par katru ſemmes augli ihpaſchi	112
a) Puhri (ſemas kweeſchi)	113
b) Kweeſchi (waſſaras kweeſchi)	114
z) Rudſi	115
d) Wdeeni	117
e) Weeſchi	118
g) Wuſas	118
h) Sirmi	119
i) Lehzi (wikfi, wikfiſchi)	120
j) Puppas	122

	Sapp. v.
ky Griffi	122
l) Kartuppeli	123
m) Abholinsch	131
n) Linni	136
o) Kannepeß	138
20. Pirna waffara Zabnim par fainneeku effoht	139
21. Maijai dsemn pirmais behrns	145
22. No lohpu kohpschanas	149
a) Gohwju lohpi	152
b) Awju lohpi	155
z) Sirgi	156
d) Zuhku lohpi	158
23. No lohpu ahrsteschanas	163
24. Ne makfa launu ar launu	173
25. No dahrsa kohpschanas	176
a) Kà buhs dahrsa kohfus kohyt	181
b) No daschadabm dahrsa ohgahm	198
z) No safnu dahrsa eetaisschanas un daschadu safnu un zittu dahrsa auglu kohpschanas	199
d) Slehstini, to zittos gabbalos arri sparwi- schus fauz	206
e) Appini	207
g) Witted, jeb dahrsa putnini	213
26. Zabnim udeet behbas	236
27. Kaima leetas	242
28. Nemeers un meers	251
29. Kà Paleijas mahjäs faini uskohpe	260
30. No behrnu audsinaschanas	270
31. Lihses mirschana	292
32. No redseju un dsirdeju, Eglu-muischâ buhdamë	295

Zstulkošana

zittu, schinni grahmatâ lassaniu wahrdu, kas warr buht ir
Latweeschem ne wiffäs weetas sinnami, jeb wehl mas zitteem
lassitajeem no Wahzu tautas wehl ne buhs dsirdeti.

A.

abba, tas irr tad abba, tabba, tebe, eben.
alsbandibt, t. i. smekleht, schmecken.
apbalwoht, t. i. ar dahwanahm ohtram prahstu grohsht,
bestechen.
apgehseht, t. i. us ohglehm apzept, rösten.
aplawaht, t. i. apfargah, behüten.
apraust ar semmi, t. i. ar semmi aplast, bescharren.
apschu mahls, t. i. tahds mahls, fur apses labbpraht aug,
zeets, leets mahls, Eipenlehm, Letten.
apwehst, t. i. apgreest, umkehren, umwenden.
ascht, t. i. tee matti, kas sirgam astë, Pferdehaar.
atsihwinahst, t. i. atkal dsihwu darriht, wieder beleben.
atsihwotces, t. i. apniht dsihwojohst, sich satt wirthschaften.
atjuht, t. i. peedabbuht, atfuegt, erreichen.
atkust, atkuttis, t. i. atspirgt, atspirds, sich wieder erholen.
atraust, wegscharren.
atsagt, t. i. sagchus atnemt, wegstehlen.
atwehst, t. i. atzelt, atgreest, losmachen aufheben.
augis, t. i. audselnis, Jögling.

B.

behst, t. i. rihweht, reiben, scheuern.
blaus, t. i. pils, kas weenabi plohsahs, boshaft.
broggis, t. i. us tschetreem stabbeem palahrets jumts, fur
seenu jeb salmus glabba, ein auf vier Pfählen ruhendes
Dach, zum Aufbewahren des Heues.
bruzzinahst, t. i. rihweht, reiben, scheuern.
bumbinahst, t. i. klaueht, anklopfen.

3.

zaurais, t. i. duhrejs, Stiche, z. B. in der Brust.
zeesa, Quecke.
zeesota semme, verquecktes Land.
zimpari, t. i. furnu zehlumi, schahdi tahdi nelihdsenumi,
Maulwurfs- oder Ameisenhügel, Mooshügel.

D.

dabni, t. i. rente, Pachtzins.
 daiffti, t. i. wiffadas snalkas leetas; ir kufoni, kuffaini,
 tahpi; allerhand Gerill; auch Insekten, Gewärm.
 dischums, t. i. leelums, Größe.
 dohuma traufi, t. i. tahdi traufi, was no weena gabbala
 taifiti, durch Aushöhlung verfertigte Geschirre.
 draweschana, t. i. meddus greeschana, das Zeideln.
 drihsumâ, t. i. abtrumâ, schnell, in kurzer Zeit.
 dsihdinacht sawu preelschu, t. i. us preelschu tapt, vorwärts
 kommen.
 dumba femme, t. i. melna, trekna femme, Dummerde.

E.

eeguhf, t. i. 1) sagahdatees, eedabbuhf, 2) peekaufcht, 3) no-
 frahpt, 4) peceet; 1) sich anschaffen, 2) ermüden, 3) übers
 Ohr hauen, 4) ankommen.
 eekursiht, t. i. eekurrinnacht, einheizen, anzünden.
 eelippiht, t. i. eededsinnacht, anzünden.
 eemittohf, t. i. eemihf, einhandeln.
 eestappinatajâ, t. i. parrabu dewejâ, Leiber.
 eweestees, t. i. eetaifitees, sich einmisten.

G.

galli, t. i. labbibas atschirras, die Enden.
 gallotees, t. i. plohsitees, wehlscht, lärmten, klagend schreien.
 gannille, t. i. ganniba, Weide.
 gohrstitees, t. i. bes darba wasates apkahrt, sich räkeln, sich
 umherschleppen.
 grawa, t. i. ahtra lejja, fo uhdenâ isgrahwis, Schlucht.
 grohspinnis, Korbflechter.

J. (Skandineesk.)

ihweschanahs, t. i. dusinoschanahs, das Zürnen.
 ihweriga firds, t. i. tahda firds, was weenadi dusmu pilna,
 weenadi fastabbusi, böse, ärgerlich.
 isdihwoht drumu, t. i. isstrahdâht, durcharbeiten.
 isgreesf, ausblehen, z. B. ein Tuch.
 iskubdrecht, t. i. staidru un nihtstu darriht, auflockern und
 zugleich reinigen.
 ispuhruschî matti, t. i. faruschgeleti matti, verwühlte Haare.

J. (Neskannis.)

jaunawa, t. i. dehla seewa, Schwiegertochter.
 johfschu, um so mehr.
 jul, t. i. jaw gan, ja wohl.

K.

kahjens, t. i. pazehlees, us kahjahm, aufgestanden, auf den
 Weinen.
 kahpele, t. i. kaudsite, ein Haufen.
 kanlals, t. i. gabbals mahlu jeb suhdu, Stück, Klotz.
 kantâ, par kanti, t. i. par maffi, durchaus.
 kappâ, t. i. schafs, Schock, 60 Stück.
 kawatees, t. i. fargatees, sich hüten.
 kaxxht, t. i. sneegt, reichen.
 ketteht, t. i. sohlitees, apnemtees, sich vornehmen, wollen.
 kihpis, t. i. appalsch, farauzams tihla gabbals, no schnohra
 taifits, kur seenu bahst eekschâ, ein aus Schnüren ge-
 flochtenes rundes Netz, worin Heu gesteckt wird.
 kinni, t. i. schohdi, Kinnladen.
 kirmeht, t. i. tuppeht, sitzen, weilen.
 klajacht, t. i. no zella nokliht, vom Wege abkommen.
 klees, t. i. teewâ, dünn, schlank.
 kleest, t. i. ismehtacht, ausbreiten.
 kohjis, t. i. listâ, seena listâ, ein Heuforb.
 kuhos, t. i. wahisch, mager, schwach.
 kumpis, t. i. ihâ un beesâ nasis, ein kurzes dickes Messer.
 kusliba, t. i. nespehiza, Schwäche.

L.

lassinnacht, t. i. lahses krittinnacht, tröpfeln.
 leefni, t. i. kohku pilni purwji, Bruch.
 leezibas, t. i. klausischanas, außerordentlicher Gehorch.
 lente, t. i. tahda weeta, was atstattu noht, abgelegener
 Winkel.
 lenta, lentele, t. i. masâ schaurâ dehla gabbalinsch, ein
 schmales Brettchen.
 lihdsinnacht, Kastriren.
 lipt kohlâ, t. i. kahpt kohlâ, klettern.

M.

megschit tihflu, t. i. tihflu abdiht, ein Netz stricken.
mitrs, t. i. mils, feucht.
mitrums, t. i. miklums, flapjums, Feuchtigkeit.
muffinaht, t. i. rihdiht, hezen.

N.

nebaltums, t. i. nelaiame, Widerwärtigkeit.
neleschati kalki, t. i. nedsehsti kalki, ungelöschter Kalk.
nobjas, t. i. no weend galla wisszaur, ohne Unterbrechung.
nokleest, t. i. noklaht, bedecken.
nolesfinah, t. i. leesu padarriht, vom Boden, entkräften.
noraudsitees, t. i. sagahdatees, sich besorgen.
noschahleta prezze, t. i. prezze, kas bes smarscha un spehka palikkusi, abgeschalt.

O.

ohmä list, t. i. wehrä list, sich merken.
ohtrucees, t. i. dsewincees, außergewöhnlicher Arbeiter.

P.

paaudse, t. i. augums, zilts, Geschlecht.
pabuddinaht, t. i. pamuddinaht, antreiben.
padeggis, t. i. zilweks, kam mahjas nobegguschas, Abgebrannter.
pagattawaht, t. i. gattawu pataisht, zurichten.
pahrmittoht, t. i. pahrmisht, umtauschen.
pakaft, t. i. ar kaschanu parakt, unterfragen.
palmist, t. i. sahlt diht, den ersten Keim zeigen.
pakraants, t. i. nokalns, Abhang.
pant, t. i. lohjeklis, Lied.
paschohbele, Wurdach, Abschauer.
pasuttis, t. i. no prahta isgahjis, verrückt.
paturretees, t. i. atwestees, tellu atnest, von der Ruh, setzen.
peeguh, t. i. peetift, peekluht, erreichen.
peekabbinaht, t. i. peekahrt, anhängen.
peekazzeht, t. i. peesneegt, anreichen.
peerast, peeruschinaht, t. i. peewahft, heranscharren.
pehdis, t. i. pehzgalla, zuletzt.

plikt, t. i. dusmoht, zürnen.
pirnad, t. i. papreeksch, ersten.
pirnal, t. i. papreeksch, vorher, zuerst.
plabns, Fußboden aus Lehmschlag.
plabnumi, t. i. dennini, die Schläfe.
pluganas, Fezen, Haarlappen.

R.

rakkaris, t. i. razzejs, Abdecker.
rassi, t. i. warr buht, vielleicht.
rentini, t. i. tee lohli, ar lo alku aptaisa, Einfassung.
ritti, t. i. sarri, no la schohgu pinn, Spricken.
rub, t. i. pellek, grau.

S.

saimneekoschana, t. i. saimneeka dshwoschana, das Wirthschaften.
sakaubt, t. i. no kahjahm kist, zusammenfallen.
sakrittinaht, t. i. salais, weegli usbuhweht, leicht aufbauen, errichten.
samittoht, t. i. ismish, famisht, mit einem andern austauschen.
sawih, t. i. dusnigs, pikts palikt, böse werden.
sastipt, t. i. sibws palikt, steif werden.
sastriht, t. i. eestriht, einsinken.
satreppht, t. i. sapubt, verfaulen.
sattrukt, t. i. sarautees, zusammenfahren.
sawah, t. i. salassht, sanemt, zusammenholen.
sawetajs, t. i. burwis, Zauberer.
schwappi, t. i. wissabas streijas, palaisas, ir kahds flikts feens, Streumaterial, auch schlechtes Heu, Stroh.
schleebri, t. i. linnu misa, die Rinde des Flachs.
schleerleht, t. i. flaidu atpleht, splittern.
schluft, t. i. nosliddeht, heruntergleiten.
schohgs, t. i. fehta, Zaun.
schubburi, t. i. sarri, Nese.
sibdene, t. i. sibda takkats, ein seidenes Tuch.
sibws, t. i. lohdig, ehdig, scharf.
skaldeens, t. i. flaidu weeta, malkas weeta, Holzplatz.
sklandas, t. i. teewas kahrtes, dünne Stangen.
skuttuls, t. i. blohda, Schlüssel.

flifkons, t. i. zilweks, kas uhdens bailës krittis, ein Ertrunkener.

flohftes, t. i. scheltas wizzes, gespaltene Weidenruthen.

fnihdre, t. i. teews un lihdsens, schlank und glatt.

fpaille, t. i. ta seena jeb labbibas rinde, kas plaujoht saleekahs, der Schwaden.

spgangs, t. i. kohla gabbals, kas widdü eescheltes, ein in der Mitte eingespaltenes Stück Holz.

sprubtas, t. i. rahzini, Rüben, Spruten.

spurdseklis, ein Kreisel.

stebbetes, t. i. brihmites, sich wundern.

stebri, t. i. dohni, Schilf.

struttas, t. i. tas uhdens, kas no fuhdeem teff ahrâ, rahwa, wirza, Tausche.

substecht, brennen, jucken.

swetulis, t. i. zilweks, kas swchts isleekahs, Frömmler.

swengis, t. i. fuhdu bedre, Mistgrube.

swetki, Narz.

T.

teekt, t. i. raubficht, probweht, suchen, versuchen.

tillaht, t. i. isgi un daudfreis lectus dabbuht, repuht, lange der Witterung ausgesetzt seyn.

trausch, t. i. kas ahtri luhst, spröde, sprocl.

tschahpaht, t. i. wahji staigahst, sich schleppen.

twirts, t. i. stiprs, spehzig, kräftig.

U.

uhfas, t. i. bilfes, Hosen.

uspisht, t. i. ar rahschanu us kahdu zilweku runnahst, einen hart anlassen.

W.

wehdinatees, t. i. wehja stahweht, sich auswettern.

1. Kur schi gramata zehlfuees.

„Steidsees pee mannis atbraukt,“ tà mannim winnu gabdu wezzoid Sglumuischas mahzitajs rakstija. „Mannim leela wahjiba usgabjust, un man rahdahs, ka Deews manni sboreis gribb pee sewis aizinahst. Lau-lata drauga un behrnu mannim wairs newaid. Es aizinaju tewi schury, sumadams, ka tu manni mihto. Sawu muhichigu buhschanu zaur Jesu Kristu sawam rabbitajam pawehlejis, es gribbetu wehl labbpraht tewim arridsan sawu laizigu buhschanu uswehleht awgab-bajamu, jebchu ta mannim gan mas wairs ruh; es to gribbu darriht, lai, warr buht, arridsan zaur to wehl kabbs labbums semmes wirsü rohdahs. Mahz mamlin azzis alspeest.“

Es ar steigochanu pee winna nobrauzu. Jaw at-rabbu wezzo tehwu us gultu gullofchu. Meefas jaw bij wahjad; bet tatschu no winna azzim warreja patiht, ka tam probis wehl bija gaisch. Us winnu patattorees mannim assaras ulehze azzis, un winna rohtas sawwebruscham mannim ne schlibrahst tee sweizinatshanas wahrbi, jo es winnu gohdaju un mihtaju, tà sawu tehwu.

„Tew mannis schebl,“ winsch fazzija. „Ne raudi, manis behli! Tew jaunam tibf dsihwoht, man wezzam tibf mit. Mirschana ire manni angli.“

Tob winsch mannim lifka pee gultas noschstees; un kabdu briblimu lassu stahwejis, winsch sahla, gan at-nembamees un padussedams, bet wehl gaischi us manni sbâ runnahst: „Rabbu bribdi esinu semmes wirsü dsih-

wojis, un labba un launa redsejis. Preezigs nu ais-eimu no schahs patumschas weetas tannis muhschigods dsihwoflods, tur wissu atsihmi, it ka mehs atsihti effam. Es luhdsohs Deewu, lai tas to darbu swehti un darra augligu, fo ar winna paligu ta Runga wihna dahrsfa esmu strahdajis; jo bes ta Runga paliga un swehtischanas mehs ne neeka ne eespehjam.“

„Laizigu mantu ne esmu dauds sakrahjis. Utraitne im behrni mannim ne atleek. Kam tad buhtu taupijis, ne klachtejus raddus scheitan ne turredams? — Tur winna galda atraddisi no teefas apstiprinatu gramatu, kas tewim waku dohd, ar mannu atleekofschu mantu darriht, fo ween gribbi. Kad nu buhschu mirris, tad pahrdohd wissas mannas leetas, mannu lohpus, fa-wahf mannu naudu, un tehre wissu nohtigeem un behdigeem tuwaleem par labbu.“

„Bet to flappi, kas tur stubri stahw, to paturri sewim ar wissu, kas tur eescha. Atraddisi tur schahdus tahdus rakstus un gramatas. Tu sinni, ka mannim tas eeraddums bijis, kad ween fo peedsihwoju, kas mannim rahdijahs ihpaschi webra paturrams, jeb kad ween fo apdohmajohht firds mannim wairak fasille, to paschu rakstods salikt, un sewim par peeminneschamu glabbabt. Tur mauni spreddiki, tur zittas dseefmas, fo pato isdohmajaju, jeb no Wahzu wallodas pahrtulfoju, tur zitti bihbeles gabbali isstahstisi. Tur arri zitti raksti, kas warr buht muhsu mihtleem arrajeem kahdureis warrehs berreht par pamahzischamu un preekfshimi, ka arraju buhschana buhtu labbaki lohpyama, ne taggad winnu daudsfreis lohpy. Daudsfreis no tam effam eerunajuschees, ka manna draudse irr jauns sainneeks, no ka dsihwofchanas lihds schim gan warr nomanniht, ka kahdureis buhschus dascham par labbu preekfshimi, ja tam prahts tahds paleek, kahds taggad irr. Winna preekfshimi dohmaju kahdureis ihpaschods rakstods pasfaulei preekfch azzim stahdiht, ja Deews manni jo ilgi

buhtu dsihwu tauwijis. Warr buht, ka tu nu usnemfees to darriht, lassijis, ka lihds schim laikam Paleijas Yahuis dsihwojis, un jo prohjam wehl winna dsihwofchamu webra lizzis. — Nu, tu pahrfattisi wissus mannu rakstus; un ja kaut fo atraddisi derrigu, laid to pasaulé; darri ka redsedams.“

„La, un wehl no daschas zittas buhschanas runnajo, mirrejs aplusse. Jaw warreja manniht, ka nahwes engelis arween jo klachtu pee winna peestahja. „Wizni mahju laudis lohpa,“ winsch par kahdu brihdi fozzia. „Palibbeet mannim Deewu peeluhgt; manna flunta irr atnahf.“

„Wissu sanohje. Wezzais wehl mihtligi us mums wissim palittijahs. Es tam palihdseju rohkas salikt us Deewa peeluhgshamu. „Lawas tehwa rohkas es nobohdu sawu nemirslamu dwehfeli, mihtlais Deews, jaw Jesu Kristu, Amen!“ ta winsch fazzija. Zekods nomettuschees mehs raubadami nofkaitijam sawu tehwareisi. Pazehlees satwehru winna rohkas, skattijohs winnam azzis — muhsu mihtla tehwa un drauga dwehfeli bija aissteigufees debbes dsihwoflods!

Vissam winnu sabrka. Wehl ilgi paliktu pee ta sabrka. Wissabas bohmas mannim firdi grohsijahs no dsihwofchanas, no mirschanas, no augschamzelschanas, no pasaulés, no debbes, no grehkeem, no pestifchanas, no tahs muhschigods dsihwofchanas. Man-ann nemanniht nemannoht atnahje pufsnakts. Es lik-kehd gulleht.

Ohro rihtu mannim jauns arrajawihrs peestahja, lahghamees, lai tam wehlejus wehl sawu mihtu mahzitu apraudsiht. Es fazzija: „Draugs, winna meefas, winna dwehfeles apgehrbu, to warreht redseht, bet ta dwehfele debbes.“

„To jaw sinnam,“ winsch atteize. „Buhtu wakkarees amahjis, kaut attizzees mahjas.“ Un durwis atbarriht, winsch aizinaja: „Nahz, Majja, nahjeet

behrni! Un jauna seewa eegahja, divi puischetus pee rohkas wefdama. Kluffu eegahjam tai kambari, fur tas lihkijs bija noliktis; kluffu nozehlam to weegli usliktu wahku no ta sahrka. Deewa meers un preeks us ta mirreja gihmi bija nolaides. Tas wihrs, ta seewa, tee behrni ilgi kluffu us winnu skattijahs. Winnu azzis spihdeja, winnu luhpas trihzeja. Tee us winnu skattijahs, ka kad gribbetu winna mihlu gihmi ar neisbsehshameem raksteem sawa firdi eerakstibt. Tad winni nobutschoja tam lihkim rohkas, un gahja atkal kluffu ahrâ.

Mannim gribbejahs sinnaht, kas tee tahdi bijuschi; jo tahdu gohdibu, tahdu laipnibu, kahda pee scheem zilwekeem rahdijahs, tahdu aplam wehl ne biju redsejis. „Kas tee bij,“ prassiju mahju laudim. „Tas bij muhsu zeminisch, Paleijas Zahnis ar sawu faimneezi un saweem behrneem,“ tee atteize, un mannim schahwahs atkal prahâ, ko mirrejs mannim no saweem raksteem bij teizis.

Peehto deenu sawu wezzu draugu semmes flehpti duffinajam. Pee tuhstoscheem draudses lohzeffi to sahrku us kapsehtu pawaddija; un augsti un semmi, nabbagi un baggoti sawas affaras noslauzija. Us winna frustu irr lassami tee wahrdi: „Winna dsihwiba bij Kristus, un mirschana bij winna augli.“ Wihl. grahm. I, 21.

Wehrâ lizzis, kas wehrâ bija leekams, un apgahdajis, kas bija apgahdajams, es atkal nosteidsohs us sawahm mahjahm, ta nelaika rakstus lihds nemdams. Daschu spreddiki, daschu swehtu dseestmu, ko tds rakstos atraddu, esmu jaw lizzis drikkeht, un teescham zerreju, ka tahs buhs derrejuschas dascham zilwekam par firds zillinaschanu. Nu tahs sinnas, ka Paleijas Zahnis sawu buhschanu kohpis, gribbu par pasauli islais. Paleijas Zahnis gohda wihrs irr palizzis, un dsihwo Deewa meeru un laizigu labbklahschanu tur-

rebams. To sinnu, jebsehu gan tahlu sawu mahjasweetu no Eglumuischas turredams, ar tahs draudses mahytaju weenadi sasinajees, un arridsan, ka schahs grabmatas galla lassiseet, atkal Eglumuischâ un arri paschâs Paleijas mahjâs bijis. —

2. Paleijas Zahna jaunibas deenas.

Zahnis, gohdiga bet nabbaga arraja wihra behrns, astonu gaddu wezs, atlikka bes tehwa, bes mahtes. Stundija to babrimu apfahrt pee weena pee zitta. Tad mahytajis, winna gohdigus wezzakus labbi palizis, ar swehtigu prahtu to pee serwis nehme audsinah. Zahnis bij labba galwa; winsch drihs ismahyatis grabmatu; rohkas rakstis tam schlibrah; wissu tehtinatshanu, kas pee mahju buhschanas waijadsiga, to winsch sinnoja zaur un zaur; mahzeja arridsan laufa gabbala bishumu aprehlinaht, un uppes plattunu ismebroht, par uppi pahr ne gahjis. Wezza Etendera majo bibbeli *) winsch tilko no galwas ne sinnoja, un arri leela bibbeli winsch daudisfahrt bija lassijis; un tad winsch usfahla swehtu meldiju, tad wisseem klauzetes firds silta palikka. —

Tas gan laboureis palika par stobmeisteri, zitti zaitta. Wet weens rabbinees, kam buhtu krittrees, to behru, tad atlikka babrisch, pee serwis nemt audsinah, bet tas winnu bija grubbis pee mallas, smehtjabs, ka gan paangschus laboureis par stribwereli ar wellekem swabsteem. Weuens ne gribbeja tizzeht, ka Zahnis palikkus arraja sahrâ; jo to brihdi lautneem wehl aplam ne warreja eeteift, ka arraju behrneem arridsan tobba mahyschanahs kam derr. Par stoblas buhschanu zittam tilkai bija ihwereschanahs, zittam smeeschanahs. Wet kad tee smehtjeji Zahni atkal

*) Warr babuht plekt pee Steffenhagen kunga Zelgawâ mahla eesetu par 75 kop. subr. naudâ.

redseja mahzitaja laukds, abbolinu plaujoht, farvu spaili tik knaschi dsennam, ka darbineekam wajjadseja tabtu palift pakkaf; kad winnu redseja tik kohschi arram, ka waggas rahdijahs la pehz schnohres dsihtas; kad winnu redseja lihds ar wissulabbo ammatneeku seams laikâ daschadus traufus un rihkus taisam, tad winni siebbijahs, un atkal ne sinnaia ko sozzih. Un pee tam winsch palikka weenadi pasemmigs, mihligs un laipnigs runnatajs, ta ka katram wajjadseja winnu mihloht un gohdah; — un us wiina kohschu waigu un qaischu augumu usskattotees daschai dailai meitschai sirds papufsteja. — Tahds usauga Zahnis, un eegahja sawa dividemit un trescha gadda.

3. Zanim nahf prezzineeki.

„Prezzineeki nahf, prezzineeki nahf!“ ta weenu pawaffaru Lihbe, mahzitaja wezza mohdere eebrehzahs. „Zihpols ar Meddineezi taggadin no sirgeem kaphj semmê.“

Mahzitajs no nejaufchu to isdsirdejis, pasinehjajs us Lihbi: „Woi gan pehz tewis?“

„Tad ko nu jadarra,“ Lihbe atteize smeedamees. „Woi tad ne sinneet, zeenigs tehws, — juf wissu laiku jaw no tam runna, tee nahf pehz muhsu Zanka!“

„Pehz Zanka?“ mahzitajs wajzaja, ta la dohmigs palizzis. „Un fur tad wiinu dohma nowest?“

Lihbe. „Kur tad zittur, kad ne pee Paleijenes!“

Mahzitajs. „Gij, neeku melseja, teiz ihsti!“

Lihbe. „Ne, nudeen, zeenigs tehws, pee Paleijenes abba!“

Mahz. „Kad tad tai wihrs buhtu mirris? Tatschu mannim wajjadseja ko no tam dsirdeht?“

Lihbe. „Ne, zeenigs tehws, juhs pahrdohmajeet us to pahrnawadda Paleijeni, — tai wihrs dsihws un wessels. Pee tahs ne, bet te pee muhsu Paleijenes, te

zeeminds, pee tahs wezzas atraitnes, fur waffar to wihru alabbaja.“

Mahzitajs, ta la dusmigs palizzis un galwu krattibans eegahja sawa lambari. Par tabdu brihstinu arri Zahnis tam steidsahs pakkaf.

„Nu, pee tewis jaw prezzineeki atgahjuschi, Zahi,“ mahzitajs fazzija.

Zahnis. „Ja, zeenigs tehws, manni grihb eewest Paleijeni.“

Mahz. „Un ko tad tu dohma darriht?“

Zahnis. „Es ne eemu!“

Mahz. „Tu ne eij? Kafabbad ne? Kas tad tewin kaittu gahjusbam? Tu dabbutu grunti; tewin buhtu wezzuna fur galwu paspraust; tewin ne buhtu jabaitas no nekrubschu nehmejem.“

Zahnis (it kaimigs palizzis). „Lai buht, zeenigs tehws, bet es ne eemu. Ecnahzu pee Zums luhgtees, lai juhs tohs prezzineekus manna wahrdâ atraideet, lai tee us manni ne dohmaht ne dohma.“

Mahz. „Pareist, mans dehls, pareist! Pats buhtu nomannijs, ka no tabu mahjahm, no tahs pacheas, no tahs nekrubschu nemschanas tilkai par smeektem minneju, un ta la tawas deomas pasih grihbekans. Simaju beewagan, ka Tu ne echi wiss sewim mahju jeb manu labbad sewu nemt bes pateefigas patubanas; simaju beewagan, ka Tu no schabda grehka kalupes. Wet, ta webi mahzitajs fazzija, zeeti Zanim azis skattibamees, par tabdu brihstinu, „kad temi wrezetu Paleijas Lihbe meital, Wajjai, — ko tad Tu fazzitu?“

Zahnis satrukka, nosarka la rohse, un ne sinnaia ko teit.

Mahz. „Zahni, teiz mannim drohschi! Es to ne wajzaju wiss, pasmeetees grihbekans; es to wajzaju, labbi sinnadans, ka juhs weens ohtram patihkat, ka weens ohtru jaw sem mihlojeet. Un Wajjai arri irr

teizama meita, labba, mundra, kohscha. Teiz droh-
schi, Zahni, runna ar manni, kà ar farwu tehrou!

Tad Zahnis kaunigs sawam maifestehwam sabha
strahsticht, ka Maiju mihlojus no wiffas firds; ka ne
drihtstejis wehl neka fazzicht, tapebz ka sinnajis, ka
tam, kas Maiju nemmus, waijadsechoht arridsan Pa-
leijas mahjas usnemt; bet winsch neka pee rohkas ne
turrus, un Paleijas mahjas effoht pawiffam nogahju-
schas; un labbali gribbus stahweht neprezzejees, ne
fawai seewai list baddu un truhkumu zeest.

Tad mahzitajs fazzija: „Nu, Zahni, wiffai bailam
arridsan zilwekam ne waijaga buht. Kad wihrs, strah-
daht mahzedams un spehdams, tiffai arri gribbehs
strahdaht, un seewa winnam arridsan strahdneeze, tad
maises winneem ne truhks. Baggatiba ne darra wiff
laulibu laimigu, bet deewabihjaschana, mihlestiba un
peetizziba. Paleijas mahjas irr gan palaisas, bet no
buhshanas winnas irr labbas. Tahds tufsch tu arri
ne effi, kahds tu schleetees effus. Un pehzgalla, warr
buht, Maija tewim rassees dabbujama arri bes to
mahju. Bet no tam runnasim pehzak. Taggad fakki
mannim tiffai ihsti un pateefigi: woi tewim irr prahts,
Maiju nemt?“

Zahnis. „Ja zaur juhfu gahdaschanu warretu
Maiju dabbuht sewim par draugu, un eestaht tahda
buhshana, fur ar farwu strahdaschanu, lai buht ar
wehl jo karsteem sweedreem, warretu sewim un seewai
maiffi nopelniht, tad wehl mirshanas stunda juns arri-
dsan par scho labbumu pateizibu dohtu, kà par daschu
zittu labbumu, so juhs mannim tif baggatigi effat darri-
juschi!“

Mahz. „Nu labbi, kad tà, tad raidi tiffai tohs
prezzineekus tè teescham pee mannis eekschà.“ —

Zahnim iseijoht wiffa galwa grohsjahs. Gandrihs
buhstu peemirsis tohs prezzineekus pee mahzitaja eerai-
dicht.

Ahypo ar Medbineezi eegahja mahzitaja kambart.
Tisso winneem labbu deenu dewis, un ar ihseem wahr-
beem no winneem ispraffijis, kalabbad atnahkufchi,
mahzitajs sabla us winneem schà runnaht: „Zau sin-
naju bes juhfu teilschanas, kalabbad effect atnahkufchi,
un ne slebpschu, mans prahts irr dusmigs us juns.
Woi wiffas mannas mahzibas, fo gan sawòs spreddi-
tds, gan fur ween ar juns no tahs prezzeschanahs
eerunabamees, stahstu, woi tad tahs ne buhtin ne
gribbeet eelift wehra? — Wallar juns behres biju-
schas, schabeen jaw gribbeet atraitnei atkal prezzibas
turrecht? Wallar, labbu mihlestibu tad gan ohtrè
wihrs warr fagaibicht, pee tahdas atraitnes eedams,
kas tisso farwu pirmo draugu semmè pabahsuffi, warr
buht kameht wehl sirga, jaw rohdaht sewim zittu is-
reppeser? — un labba wehl schi atraitne, un labbu
winna prezz? Winnai no peezedesmit gaddeem nekas
baufs ne istrubst, un Zahnim diwidefmit un diwi
gabbi! Os sinnu gan, labba juns walloda skann, ka
par to nekas ne effoht, ka jaunam zilwekam tas par
labbu effoht, kad prahtiga un wezziga seewa to walda.
Wer fallest, woi tad libje irr prahtigs zilweks? un lai
arri buhtu prahtiga, woi tad effect peemirfuschu to Dee-
wa tiffumu, ka wirram waijaga buht seewai par gal-
winnecha, bet ne wiff ohtrabi? un woi effect peemirfuschu
to Deewa tiffumu, ka wirram un seewai buhs palift
ka par weenu meesu un weenu dwehfeldi? Bet kahda,
ta fallest, dwehfeldu saugschana, kahda fatifschana,
kahda saberriba warr rassees tahdu draugu starpà, kas
pee meesas un dwehfeldes til sawabi? Woi juns ne
buhstin newaid bail no ta grehka, tahdu jaunu zilweku
regrubst tahda lauliba, fur winnam laulibas wiffu-
leela twehhiba un wiffu-leelais preeks, fur tam behrni newaid
fagaibami? kunnatees! Lai nu tahds jauns zilweks
nibst, zaur laulibas faiti faseets ar tahdu wezzu fee-
wischti, kas tam gandrihs mahtes mahte warretu buht?

faunatees! — Cit nu us mahjahm, un pateizeet Paleijenei, ka Zahnis winnas ne gribbus, lai winna us to ne dohmaht wairs ne dohmajoti. Cit ar Deewu!“ —

Zihpols ar Meddineezi, jehschu to wakkarejo behru reibumu wehl it labbi ne isgullejuschi, tatschu faunigi paliffa, un us mahjahm jahdami, fawâ starpâ runnaja, ka jaw dohmajuschu, ka tâ buhschoht; ka jaw ne gribbejuschi nahkt; ka Lihse wiffai stahjusi wirsü, u. t. j. pr. —

4. Zahna prezzibas.

Ohtru rihtu mahjitajs patš nogahja pee Paleijenes. —

„Wakkar tawus prezzineekus atroidiju, un wehl ar struppeem wahrdeem,“ winsch tai fazzija; „kalabbad tas tâ notiffa, to winni paschi tewim jau buhs pateifuschu. Es dohmaju, ka tewim, tif wez ai atliffuschai, un paauguschu meitu turroschaj, labbaki kristohs, ohtru wihru wairs ne prezzeht; bet ja tu gribbi wehl ohtrâ laulibâ dohtees, tad jelle nemm sewim tahdu wihru, kas ar tewi weenâ wezzumâ. Tu dohina, ka arri jauns pee tewis nahlschus, tabs mahjas gribbdams. Bet kahdas deenas tu buhtu redsejusi, ar tahdu wihru kohpâ dshwodama, kas to mahju labbad tewi buhtu panehmis? Kad tu wehl buhtu pahrtikkusi fainneeze, tad nu wehl warretu dohmaht, ka mantukabrigs wihrs tewi to mantu labbad zeenâ turreuschus, jel mas tif itaj, lihds wifs buhs patehrahts. Bet juhs tihri ar wiffu effeet nogahjuschi; wiffas mallinas jums tufschas, un tam eegahjejam it kâ no jauna jafahf dshwoht. — Un gallâ wehl tewim fazzischu, ka zeenigs kungs, kad tawš nelaitis wehl slims gulleja, mannim jau pateizis, ka winsch, ja tawš wihrs rassces mirslus, tewim tabs mahjas nekahdâ wihs ne usdohschus. Un woi tu par to kâ par labdu netaisnibu gån warri breht? — Tu nekahda fainneeze ne effi. — Tad nu klausces, ko

tewim teilschu. Mans Zahnis gribb tawu Maiju; dohb winnam to par seewu, un lai tad winsch të paleef par fainneecku, ja winnam prahts us tam irraid; un ja ne, tad jittadi par jums gahdabs.“ —

Vibei tas gan ne patiffa. Arri zeenigs kungs dabujis dshreht, ka winna dohmajoti sewim jaunu fainnecku prezzeht, tai tulihf bija lizzis pateift, ka patte tur par fainneezi wairs ne paliffschoti. Bet schi, mahjitaja pulsi sewim prezzedama, bija zerrejusi, ka mahjitajs tai palihbseschus zeenigu kungu veeluhgt. Bet ir tad wehl tai waltobas ne buhtu truhzi, kaut tiffai bishfijusti pret mahjitaju sawu inutti klabbinaht; bet nu tai waltobaja listes meerd. Tiffai to sahla fleegt, kur nu paliffschoti ar sawu maso meiteni! — „Kur nu patiff?“ mahjitais fazzija. „Pee saweem behrneem paliff; un es tewim par to galwoju, ka tif labbas deenas rebisti, labbas wehl sawu muhschu ne effi redsejusi. Tawu Maija ir deewabihjigs behrns, un Zahnis teizams pulsi. Tawš snohts tewi un tawu maso meiteni ir slims no sewis nobst, bet tewi kohps wezzuma gallâ, un tawu meiteni aubfinabs kâ sawu mahsu, Deewam par gehbu. Walbi tad tu sawu prabtu, un dohdees meerd. Zahnis tulihf aterd ar jums idunnatees; saganti jelle winna laipnigt; walbi jelle schoreis sawu hwerigan, kunnigu tibi, un runna prabtigi.“ —

Mahjitais, pabrabyis mahjas, aizinaja tulihf Yahni sawa kambari estschd. — „Eij nu patš,“ tâ winsch us to fazzija, „runna patš ir mahtei, ir meitai. Vubhces mahtes, lai tewim dohb to meitu, luhdsees Maijas. Eij, mans behrns, un Deewš lai sivehtî tawu prezzeschamu.“

Tabdu bailu zellu Zahnis wehl sawu muhschu ne bij stahjosts, kâ schoreis to zellu lihds Paleijas mahjahm; it wiffi panti tam drebbeja. Bet tomehr firds bija lhgina. — Namma durwis winsch fatikkahš Maijai. Zahnis sarahwahš; Maija nosarka kâ rihta.

blafhma, neweens ne finnaja ko fazzijt. Winneem tã wehl weenam prett ohtru stahwoht, peestahja wezzais Purrwamku Jahnis, muhsu Jahna gohdigs frustatehws, kam mahzitajs Paleijas mahjãs bija lizzis noeet.

„Nu behrni, woi nemjatees,“ tã schis fazzija; woi buhseet weens ohtram draugi?“ Un Jahnis fawehre Maijai rohku, un Maija peeleeze sawu galwu pee Jahna kruhtim. Bet, woi ko runnajuschy kophã, jeb ko winni runnajuschy, to ne esmu dsirdejis. Lai kam buhs gan ar meeru bijuschy weens ohtru nemt.

„Dohdeet mahtei gohdu,“ tã frustatehws skubbinaja; un Jahnis eegahja istabã, nobutschoja Lihsei rohkas, un winnas luhdsahs, lai mihligi winnu usnemim par snohtu; winsch winnu gribbus gohdaht un kohpt, kã dehls sawu mahti. — Lihse gan papreeksch kã mehma sehdeja, greift us Jahni passattidamees; bet tatschu tai gallã waidseja ar meeru palift.

Tãd wezzais frustatehws salikka teem jauneem lauti-neem rohkas, un wissi mahju laudis sanahuschy skaitija paharus, un swehtu dseefimu dseedajohht wisseem sirds palikka mihlsta. Wissi pehz, Jahnim un Maijai rohku sneegdami, teem wehleja Deewa paligu.

Jahnis, kahdu brijstimu ar Maiju parunnajis, steidsahs sawam maifestehwam wissu pateift, un schis arri mihligi tam Deewa paligu wehleja.

Tahs bija Jahna prezibas, — gan sinnamã sawadas, ne pee arrajeem zeeni buht, — bet, gohds Deewam, tahs par labbu irr isdewuschahs! —

„Bet woi tad ne paliks Jahnis tulihst Paleijas mahjãs?“ tã warr buht weens ohtris lassitajs sawã prahã jautahs.

Me, mihlais lassitajs. Weenadi mehã juk wehl ne sinnaht ne sinnam, woi Jahnis usnems tahs mahjãs waldihst, woi ne; un ohtradi atkal tai draudse, kam Eglumuischa peekritte, jel mas pee weena, pee zitta,

kãd mahzitaju passausija, tas nejauks un beskaunigs erabbuns sahla sust, kas deemschehl wehl taggabin jittã draudses irraid, prohti ka to bruhiganu tulihst pehz prezibahm pee bruhtes wedd mahjãs, jeb to bruhit pee bruhigana. Un lai Deews dohd, ka schis erabbuns brijst wissur sustu! Jo, to katrs, jikko prahã turrebams, warr sawrast, tas kristigeem zilwe-teem irr kauna leeta un leels grehks, kad bruhigans un bruhit jaw dsihwo kophã, kã laulati laudis; un wissabã wihit jaunus laudis waidsetu no schahda grehka sawar-gahit, un ne wiss winnus sawr saweschanu us to kahr-binaht. Tahã buhschana irr teescham laulibas ap-schschana, un wai teem jauneem laudim, kas laulibãs beend weens ohtru jaw sinn beskauna effam, beskaunigi jaw kophã dsihwojuschy!

5. Kahl biuschy Paleijas laudis.

Bet jubs lassitaji wehl gribbeseet kahdu wahrdu wairaf no Paleijas laudim dsirdeht. Relaiskã sain-neks Juktums bija leels dschrejs un slinkis bijis. Lihse, jaunãs beendã muischã beenejusi, tur kaunã krittusi, lihds ar winnu bija palaidusees, bija arridsan sawlusi dsert, un wisswairaf sawr sawu negantu mutti un sawu pil-tumã wissur traim bija cenaidu jebusti. Saimneekem tahweem estoh, sumi, ka wissa buhschana bija panih-sult. Wo tabu bivi mehtahm, kas no astoneem behr-neem, ka Deewã winneem bewis, weenigi behrni bija atihfuschy, weena, ar wahrdu Anne, wehl bija masa weinene, kahdu bewinu gabdu wezza; ohtra, ar wahrdu Maija, astonpadesimã gabdu wezza, katram gohdigam jilwekam par preeku bij paangusi; deewabihjiga, goh-bija, laipniga, sawrattiga un muddiga pee katrã darba. Pee tam Deewã tai arridsan gaischu augumu un kohschu gihmi bija nowehlejis.

Bet woi ne wairaseet, fur tahweem wezakeem rad-bahã tahã behrns? jo behrni tatschu zeeni arween pehz

tehwa un mahtes krifi? — Tà gan zeeni buht; bet arri peedshwo ka zaur Deewa schelligu gabdaschanu, zit-tadi irr. Paleijas mahjas bija ittin klast pee mahzitaja muischas. Gan mahzitajs, to nelabbu dsihwo-schanu tais mahjas redsedams, daudsreis bij raudsijis Juffumu un Lihst atkal us labbu zellu usgreet; bet welt! Winna luhgschanas, winna padohms, winna rahschana gahja wehja. Jaw redsedams, ka tehws un mahte ne effoht wairs pamahzami, winsch jelle tohs behrnus gribbeja paglahbt; un zaur to Maija no pat jaunahm deenahm schahdas tahdas buhschanas labbad wairak stahweja mahzitaja muischa, ne sawas mahjas. Tehwam tas bija weena alga, fur tee behrni bij; un Lihsei, kas sawas muischu meitas deenas wehl ne warreja peemirft, labbpraht patikka, ka Maija wairak pee mahzitaja ween stahweja, jo winna zerreja, ka winnas meita palikschoti kadhureis par jumprawu. Mahzitaja zeemnahte ar mihtu prahtu to meiteni pamahzija pee wiffceem seewischku rohku darbeem, tai eerahdija addiht, schuht, wehryt un aust; — un jo Maija sawa tehwa mahjas wiffadu netiklibu redseja, jo ta zeeti sawa firdi tahs Deewa wahrda mahzibas paturreja, ko wezzais mahzitajs tai firdi eestahdija. Zaur to Maija palikka par teizam meitu, ka wiffahm arraja meitahm waidsetu buht. —

6. Fahnim rohdahs dauds naudas, un winsch ees Paleijas mahjas par faimneeku.

„Nu Fahni,“ tà mahzitajs waklara us sawu puifi fazzija; „bruchte nu tewim irraid, nu jamelle pachnas; ligds jataisa. Saffi, ko nu effi apdohmajees darriht; woi eesi Paleijas mahjas par faimneeku, woi ne?“

Fahnis (tahdu brihbi dohmajis). „Labbpraht us juhfu padohmu gribbu palautees, zeenigs tehws. Man-

nim arriban labbpraht kadhureis tiftu, sawu semnes flubriti lohpt. Bet kad mannim tahda ustizziga padohma beweja ne buhtu, kahds juhs mannim effeet, tad teescham fazzitu: Paleijas mahjas ne warru us-nent. Jubs paschi sinneet — winnas nogahjuschas ar wiffu labbu. Ko darrischi tulsch tur eegahjis?“ —

Wahj. „Tu tik tulsch ne effi, kahds tu schkeeti effu.“ — Un labbu naudas kulleli no flapja isneh-mis, un to Fahnim raddijis, winsch fazzija: „Tè no diwiffimis rubieem netas dauds ne istruchst, — un ta irr tawa nauda!“

Fahnis (brihbidamees). „Ta irr manna nauda? ka tas gan warretu buht? fur gan ta mannim buhtu warretu rastees, zeenigs tehws?“

Wahj. „Ta irr tawa nauda, un tawu sweedru nopelid. Tur newaid neweens netaisns graschis klast, nehs tahds graschis, par ko tewim waidsetu zittam zil-wefam, ka par tahdu dahwanu, pateizibu doht. Is-teitatu tewim, ka tas bij. Kad tewim tehws mirre, un tulst pehz tam arri mahte, tad es, tewi par augi nembams, par to esmu gahhajis, ka to gohwi, tahs awis, un wiffas leetas un drehbes, kas no taweem wezzafceem atikka, pahrdewe. Zittam no taweem rad-beem tad gan ne patikka wiff. Tee sohljahs tewi aubtmah, un gribbeja tohs lohpus panemt us ataudst-nahdama, un tahs leetas un drehbes pee fewis glab-bah, liht tu buhschoht paaubstis. Bet es, deewsgan umadams, ka us tahdu wihst bahrineem zeeni wiff-patist, to ne palahwu, patst tewi par augi nembams, bet istu wiffu us uhtrapi; — un tohs diwidesmit un teibs bahlderns, kas toreis sanahze, es tulst eemaksaju brohscha weeta us auglu augleem. Un kad es tewi, wezwafesmit gabdu wezzu, eeswehtiju, tad jaw tewim pateizu, ka es tewim no ta laika peenahkama lohni gribbus doht. Tu, warr buht, woi to ne biji eelizzis wehwa, woi atkal, gohdigs un pateizigs behrns buh-

dams, jau ar teem divi, trihs rubleem, un ar teem divi, trihs drahnas gabbaleem effi lizzees meerâ, fo tewim brihscham esnu dewis, lai tu mahzees naudu rohkas turreht. Tâ tad no ta laika dabbuju katru gaddu diwipadesmit, trihsadesmit rublus us intrefehin likt, jaw preefsch tawas eeswehtischanas weenu ohtru rubli preefsch tewis krahschanas lahde eemafajis, kad tu, lai arri jauns buhdams, mannim kaut kahdu darbu pehz prahta biji pastrahdajis. Kad tu nu apdohma, fa nauda, kas krahschanas lahde us auglu augleem eelifta, lai buht no simts rubleem tiffkai tschetrus rublus par gaddu atnesdama, tomehr par septinadesmit gaddeem jau atnes ohtru naudu, tad tu wairs ne eefi brihnitees, fa tewim par wisseem teem gaddeem, kamehr tu pee mannis effi, pee diwisimts rubleem fafrahjuschees.

Zahnis, fâ no leelahm dohmahm atnohdees, fahka pateizibas wahrdu runnaht, un wehl zittus wahrdu, fa ne gribbus fewim grehku pelniht no sawa maiesstehwa, kas wairaf par winnu gahdajis pee meesas un dwehseles, ne muhscham winna ihstis tehws to buhtu eespehjis darriht, wehl tahdu leelu lohni nemdams; bet mahzitajs winnu mihligi apluffinaja, winnam attefdams prettim: „Woi tad tu gribbi, lai es grehku pelnu, tarous sweedrus parihdams par maksu, fa tewi esnu usaudsinajis? Tizzi labbpraht, desnit gaddu wezs behrns, kad tiffkai audsinataji mahf winnu prahstigi pee darba raddinah; jaw wairaf labba darra sawam maiesstehwam, ne winsch maies apehd un drahnas nowalka; un kad zits nammatehws kahdu bahriau nehmis audsinah, to paschu turr, lihds paaug, bes nekahdas lohnes, par maies wehderu, un tik ween kahdu sifktu drahnas luypatu tam peemefdams, — un kad tahds pehz wehl, fâ leppodamees, to jaunu zilweku sawu augi fauz, un gribb no ta gohdajams, tad tahdam gan waidsetu kaunetees. — Tu mannim effi der-

wehd kaut kurrâ weetâ, pee sirgeem, dahrsâ, laufôs, plawôs, rija, wissu darbu un buhschamu no pat jaunahm beenahm labbi mahzijees; tu peezipadesmit gaddu wezs buhdams kaut kurrâ weetâ mannim jo wairaf effi berrejis, ne fâ kad buhtu wissu paauguscho puifi teesibam no sehtahm sawâ deenestâ nehmis. Tizzi labbpraht, to maifi, tahs drahnas, to lohni, fo tewim bewu, to tu mannim baggatigi ar taweem sweedreem effi aistlahwejis; — un fo wehl bes tam ar Deewa palligu tewim labba esnu darrijis, tewi us Deewa jelleem uswehdams un labbi mahzidams, nu, tas mannim, fâ sawam aubsinatajam, frittahs darriht, un par to tu mannim affal weenabi effi pallausigs bijis un partrunnigs un gohbigs; un par to mannim preefs irr bijis sibim fante, un wehl jo baggats preefs buhs winnâ fante, Sinnams, kad es patâ tiffkai turretu tahs deenas maift, un buhtu tewi aubsinajis, patâ truhkumu redsehdams, tad es, tewim nekahdu lohni ne dohdams, grehku ne pelniht, un tad tewim buhtu grehks, lohni praffiht jeb nemt; — bet tâ fâ taggad, nemm to naudu ittin brohschi, un mahzees, fa zaur gudru tauwischamu arri wissa masa nauda eet wairumâ, un kahdi mulki tee zilweki irr, kas ar wezju laifu bailibu un gudribu sawu naudu slep un sawa labde glabba, fur ta winneem nekahdas auglus ne atnes, bet ne ustizabs labbal drohschahm, no walbineeem apstiprinatahm un apfargatohm krahschanas lahbehm. — Zehre un walka nu sawu naudu prahstigi, lai tewim schi dahrga Deewa bahwana ne paleel par sohhibu. — Un falki nu, woi eefi Paleijas par salumeehu?

„Nu gan dohmaju eet,“ Zahnis fazzija, sawas affaras noslauzidams. „Bet woi tiffkai mahzeschu mahjas buhschamu waidiht? Woi sinnaschu, kas katru gribbi kurrâ weetâ darrams? Lihds schim tiffkai fo strahdaju, fo juhs mannim siffkat; woi sinnaschu nu patâ zittus pee darba raidiht?“

Mahz. „Kas mahzijeēs klauſiht, taš arri mahzješ waldiht, manš dehlš. Nu neba tarwaš mahjaš tē irr tahtu no manniš. Ja wehl jo prohjam tewim tišš, manni paklauſiht, eš tewim farwu padohmu ne leegſchu ne kufu brihdi; un eš zerreju ar Deewa paligu, ka tawi lauki drihš rafſeeš wehl jo augliqi, un tarwa buhſchana rafſeeš drihš wehl jo labbi aplohta, ne tu taggad redſi mannu buhſchanu kohptu, jo eš ne warru wiſš patš wiſſur buht klaktu, zittu ammatu, ne arraja ammatu turredamš; bet tu buhſi wiſſur patš, un ſtrahdafi wiſſur patš. Klauſi labbpraht, un ušnemim drohſchi taš mahjaš.“

Jahnis. „Bet woi tiklai zeenigam fungam buhš prahtš, mannim, tašdam jaunam, tašdu leelu buhſchanu ušdoht?“

Mahz. „Jaw eſmu zeenigam fungam no tam rumajis; wiſſch to darra labbpraht.“

Jahnis. „Nu tad eeſchu, zeenigš tehws; un lai Deewš mannim nahk paligā. Skreeſchu Maijai wiſſu pateikt.“

Tā nu Jahnis palikka Paleijas mahjaš par ſaimneeku. Taš bij ruddeni, uš Mikkekeem.

Bet warr buht ka weenš ohtrš no muhſu laſſita-jeem, kaš taggad farwā buhſchanā wahrgſt un nihkſt, ſewi paſchu meerinadamš, fazzihš: „Nu ſinnamš, kam tik daubš tašš naudas irr, taš gan warr mahjaš ušnemt un uš preekſchu tiſt.“ — Nu, tašdam warretu atrunnahht prettiin: „Kam paſcham neka pee rohkaš newaid, jeb kam zitti ne rohdaš palihdjoſchi, taš lai jelle aplam nogahjuſchaš mahjaš ne ušnemim. Juſk katru deenu redſam, kà zittam mahju ušnehmejam klahjaš. Daſch ušnemim mahjaš, gribbedamš no zeddelu wilkſchanas pee nekruhſchu dohſchanas ieſfargatees, ziti eet uš laimi, woi uš magahſhni, woi uš kahtu pelnu no meſcha, no ſweijibaš jeb zittas kahtas buhſchanas pakau-

bameeš pawiffam tuſſchā weetā, patš itin tuſſch buhdamš; un primo gabdu jaw rohdaš tahtš atdſihwojees, taht mahjaš wehl jo wairak pohſtā gahjuſchaš, magahjuſch rohdahš wehl jo leeli parradi eetaiſiti, un peeſchrahti gahjuſi paſpehle farwu ſweedru nopelnu. — Juſh paſchi, laſſjuſchi, kahtā ta buhſchana to brihdi bijuſt Paleijaš mahjaš, labbpraht apleezinafet, ka pahru ſuntš rublu ne turredamš tur neweenš ne buhtu warreješ pabſchwobt, kaht wiſſch arri jo buhtu puhlejees.“

Bet par eepreezinafchanu katram tuſſcham zilwekam, kam tomehr gribbahš eeet gruntā, peelikſchu ſchahš wahruš klakt: „Ja tewi tiklai ſinnamš taiſnu un prahtigu ſtrahdataju zilweku eſſam, tad tewim paſchrahtaju ne truhſt. Par wiſſeem zitteem arrajam drohſchi farwu naudu warr uſtizzehht; jo ſemme, prahtigai un gudri kohpta, farwu apſtrahdataju muhſcham ne peeſchrahtš, un ſemmes augleem muhſcham pirzeju ne truhſt. Wehl jo tuſſch eeſahziš dſchwobt, arrajš tomehr itin drihš ſpehš farwuš parraduš atlihdſinahht.“

7. Kahtā tad bija ta buhſchana Paleijaš mahjaš?

Gruntš gan bija leelš, pawiffam kahtas ſeſchbeſmit un trihš pubraweetas ſemmes. Wezſee ſaimneeki bij redſinajuſchi tai weenā laukā diwidefmit un ſchibtrah pubraweetas, tal ohtrā tiklai ſeptinpadefmit, tal trechā diwidefmit un diwi. Tam leelakam gabbatam bija peeſchlibruſchi wiſſuſſitako ſemmi, lai — brihnumi! — leelumš aſſwert ſittumu. Zitti gabbali ſchinni laukā bij tahtā pakalnā, preedeena mallā; zitti aſſal leiſā, purwja mallā. Taš widduwejš laukš, kur taht diwidefmit un diwi pubraweetas, bija iſmehtahhtš par gabbaleem ſchurp un turp, ziti gabbalš tahtu no mahjam nobht, ſtarp zittu ſaimneeku grunta. Taš maſaiš laukš, kur to gabdu rudſi ſehſti, bija ohtrā

mahju puffè, un arri weetahm tà kà pakalnà. Semme bij wiffada, gan labba gan passikta, kahdu jaw daudsreis atrohð tahdòs gruntòs, kas mescha un purwoja mallà irr. Us mescha puffi, tai pakrantà, bij farkana smilktòs; tai leija purwoja semme; us lauka puffi bij weetahm ihsti labbaìs mahls. Gannikles bija papilnam, bet preedeenà un purwi. Plawu bij mas; zittu gaddu knappi warreja peezipadesmit wesumus seena dabuht. Ghkas pawiffam nogahjuschas, jumti noplifufufchi, pamatti ispuiischi. Echoggu ne bij nekahdu. — Trihs wahji sirga lohpi, pufszettortas gohwis, tshetras woi peežas awis un zuhkas, zitti wezzi ratti un ragguòs, — ta bij wiffa baggatiba. Kartuppeli mas fehti; tee paschi noauguschi un wehl nemmami. No labbibas wehl leela pufse kullama; bet ne patte Lihse, kaut gan farwu pilnibu slawedama, ne drihksteja wairak ta iskuhluma sohlit, kà pawiffam kahdus feschdesmit puhrus ar rudseem, ar wassaraju. Magasihne wehl deewsgan bij jaatberr. Wiffas mallas nekohschums un nekaidriba. Ar weenu wahrdu falkoh: Wiffa buhschana bija nogahjust un panihkusi, kà schòs laikòs dauds mahjas reds, kur, daschdaschadu apgrehzipu fewim uskraudami, zilweki nihkst, kas par kanti grihb fainneeki dehwejami, un ne spehj isprast, ka zilko pahrtizzis kalps irr dauds wairak gohda wihrs, ne nihkulis fainneeks.

Zahdas bija Paleijas mahjas, kad Zahnis tahs usnehme, ar bailehm sohlidamees, tohs parradus ismakscht, kas ohtru tik leeli bij, ne wiffi lohpi un leetas buhtu warrejuschi aisstahweht. Tur klastu apdohmadams, ka pahneddel bij raidams darbineeks muischà ar diwi sirgeem, un pahneddel kalpone, un peežas puhraweetas reeschà, un bes tam wehl daschadas leezibas, — falki tad, lassitajs, woi wehl fazzisi: „Kas ne kaisch mahjas usnemt, kad diwisint rublus turri rohkàs?“

8. Zahna kahsas.

Tulit to pirmo swehtdeenu pehz prezzibahm Zahni jaw pirmoreisi usfauze; un par diwi neddelahm bija kahsas. Lihsei tas mahju gohds, ko kohpdami par nabbageem bija palikkufchi, negantigi galwà grohsijahs. Jaw talsijahs weenu no tahm gohwim, zittas awis un jubkas kaut. Enohs gahdaschus allu un brandwihnu. Nu arri redseshoht, woi mahzitajs buhschus tahds gahdatajs par Zahni, kahds isleekotees, woi ne. — Bet labba kouniga, labba pilta ta palikka, isdsirdusi, ka Zahna kahsas noberseshoht us weenu paschu walkaru; ta bruchtgand aijnaschus gan zittus raddus un drauqus, bet ne wiss pufs nowaddu, kà winna bija zerrejusi. „Al tu manna deenina,“ tà to dsirdeja Meddineezei subbsam, „al tu manna deenina! pee tahda snohta gan dabbuschu wezzuma gallà ar garroshim roeen barrotees. Kur nu Paleijas mahju gohds? — Bet kam arri waihsjeja ar masu lauschu behrnu pihtees?“ — Schahdas waimanas gan daschlabrt no winnas muttes Kanneja, un Wajja no sawas mahtes daschu laumu wahrdu dabuja dsirdeht. Bet teem jauneem lautineem zittadas ruhpes bija. Ta fainneeloschana teem kà afmins us sirbi bija usgullusi; un ar gahdaschamu un strahdaschamu teem tahs diwi neddelas libds kahsu deenai tik ahtri passrehja, ka Zahnis it isbihjabs, kad swehtdeenas ritu kabsineeki mahzitaja muischà fajahja, winnu pee bruchtes us Paleijas mahjahm, un no turrenes us basnizu west.

Ar assarahm Zahnis wezzam mahzitajam un sawai miblai maifesmahtei un wisseem mahju laudin „ar Deewu“ jeb labbas deenas atdewe. Tur ne bija ne weena, kam sirbs ne palikka mihksta, kad winnu redseja eijam prohjam; tur ne bija ne weena, kas winnam ne wehleja labbu laimi; wisseem winsch bija paklaufigs un laipnigs bijis.

Tahs pahris ilgus gabbus ne bija redsehts tahs draudses Deewa nammā eeejam, kahds bij Zahnis ar fawu Maiju. Preeks bija katram us winneem pafattotees. Tohs nei raddu eeteifschana, nei mantu fahriba ne bija saweddusi, bet mihlestiba un paschu patifschana. Abbi jauni, weffeli, abbeem labba flawa par wiffu draudsi; abbi labbi strahdneeki un deewabihjataji. — Wiffa draudse apklusse un klaufigahs apdohmigi, kad mahzitajs us to pahri schohs wahrduš eefahla runnaht: „Deews, tas radditajs, raddija wihru un seewu, un redsedams, ka tas newaid labbi, to zilweku weenu effam, winsch tohs sawedde un tohs saweenoja zaur laulibas swehtu faiti, lai tee, jebfchu diwi buhdami, buhtu weena meesa, weena dwehsele. — Seewa lai padohdahs sawam wihram, ka tam fungam; jo wihrs irr seewas galwa, ka arridsan Kristus irr tahs draudses galwa, un tas pats irr tahs meesas Pestitajs. Ittin ka nu draudse Kristum irr paklaufiga, tapat arridsan seewas saweem pascheem wihreem wiffas leetas. Tapat arridsan wihreem sawas seewas buhs mihloht, ka sawas paschas meesas. Kas sawu seewu mihlo, tas mihlo fewi paschu. — Bruhtgans un bruhte! Schohs Deewa wahrduš mahzatees labbi fapraft, un paturreet tohs sawa firdi. Weens zelsch mums wisseem pehz muhsu radditaja prahta schinni faule appakfch kahjahm, tas zelsch us laizigu un garrigu labbklahschanu. Gruht irr weenam scho zellu staigahht, tik wihram ka seewai. Tewim, weenam sawu zellu staigajohht, pakrittuscham newaid vazehleja; un kad tu apstahjees, tewim newaid pasubbinataja; tewim peekuffuscham newaid spehzinataja; tewim noffummuscham newaid ohtra, kas lihds ar tewi noffummis, to behdu nasti tewim palihds nest; tewim preezigam newaid ohtra, kas lihds ar tewi preezadamees sawu firdi wehl wairak preezina. —

Bet kam Deews ustizzigu draugu peefchtihris, tam paligs, atspaid, patwehrums kaut kurrā weeta un buh-

schand. Wihrs, ustizzigu draugu turredams, drohsch us lauku dohdahs; winsch sinn, ka weetneeze, winna seewa, winna mahjas farga; — seewa, ustizzigu draugu turredama, drohscha stahw mahjas; winna sinn, ka wihrs, spehzig un drohsch, winnu apghada un apfarga. Peekuffis winsch pahreet, seewai, behrneem maifi pelnijis; seewai winnu kohpjoht, winsch atspirast atkal, un atkal spehzig un preezig pee sawa barba dohdahs. — Un kad weens woi ohtrs fahf kahda grehtu sebrā firgt; — firdsejs buhdams weens drihs jo blitu fastrihtu sawos nosequmods. Bet re, tas draugs ka Deewa raibhts engelis tam peestahj. Schim tewi tuhjoht, pamah, ohht, schim par tewi randajohht, tawa firs paleef launiga, tu atgreefes! Taws draugs ar Deewa pagu tewim paleef par swehtudarritaju! — Bet wiffu scho labbumu, scho neisteizamu swehtibu tad tikfai panahfsteet, kad dshwofeet mihlestiba, weenprahtiba un paklaufiba, ka Deewa wahrds laulateem draageem leef kohpa dshwoht. Tu seewa effi paklaufiga sawam wihram wiffas leetas. Deews winnu pee meesas un dwehseles jo stipru raddijs, ne tewi; Deews winnu tewim par galwineeku zehlis, un tam tahdu prahtu dewis, ka winsch ne par kohdu zittu leetu tik lohti ne dusinojahs, ka par sawas seewas prettintureschanahs. Tu wihrs, mihlo sawu seewu! Deews winnu gan pee meesas, gan pee dwehseles jo nespehzigu raddijs, ne tewi, bet winnai tahdu firdi dewis, ka ta ne par kohdu zittu leetu tik lohti ne noffumst, ka par sawa wihra bahrsibu. Depaklaufiba un bahrsiba lai muhscham juhsu starpā ne tohp redseta. — Ne peemirsteet arridsan muhscham schabs mahzibas: kas weenam peederr, lai peederr arri ohtram; ko weens sinn, to lai sinn arri ohtrs; wiffu ko kurfch gribbeet bariht, to norunnajeet papreeksch sawa starpā, weens ohtra padohmu paklaufidami. Kad arridsan kahdureis weens us ohtru fapihfsteet, tad muhscham ne subseet swescham kahdam sawa drauga

wainas; ne klausatees muhscham ohtra zilweka eeteifschanu, bet steidsatees atkal faderreht. Lai arri tawes draugs tewim rahditohs tas wainigais, ir tad ne gaidi, lai winsch tewis lihdsahs, bet steidses pirmais tam atkal labbu wahrdu doht. Etary laulateem draugeem muhscham tam paleef taisniba, kas pirmais draugam us faderreschanu rohku sneedsis.“

„Bet ne peemirsteet! Wissu to tad til eespehseet darricht, wissas behdas, ko Deews arri laulateem draugeem daudfreif peefuhtha, tad tiklai eespehseet panest, kad juhsu mahjas deewabihjaschana un deewakalposchana un Deewa peeluhgschana buhs redsama un dsirdama, — kad katru brihdi un katra weetā us juhsu zellu Deewa wahrds paliks juhsu kahjahm par spihdekti.“

Lā mahzitajs us winneem fazzija, Deewu zaur Jesu par winneem peesauhdams; un kad pehz-praffija, woi buhschoschi weens ehtram ustizzigi draugi lihds nahwei, tad winnu sohlischanahs „ja es gribbu“ — atskanneja no paschas firds. Un muhschigi tee newaid sawas sohlischanahs aismirfuschchi; bet arri muhscham Deewa meers un Deewa fwehtiba no winneem newaid atstahjuschi.

Preezigi kahsineeki dewahs us Paleijas mahjahm, fur mahzitaja zeemahthe ar mihligu prahtu baggatu meelastu bija sagahdajusi, un pee baggati aplahtha galda gan pasmeeschahanahs, gan arri prahta wallobu dsirdēja. Ar daschadu lusteschanu, ar dseedafschanu un danzaschonu walkars ahtri aisskrehja. Jaw sahka gaisma swihst, kad wezzais Jahnis, muhsu Jahna frustatehws, pirmais sawu zeppuri panehmis „Nu eesim“ us teem weeseem fazzija; un wissi, gohdu prafdami, labbu nakti atsazzijuschchi us sawahm mahjahm dewahs; un wissi, kas tur bijuschchi, apleczinaja labbpraht, ka tahdas kahsas dauds jo labbas, ne tahdas,

fur ar dserschanu un plihteschanu, ar daschadu besfaunibu puse neddelu nowasa.

9. Jahna pirmas gahdaschanas.

Gan Jahnis no pascha ta brihscha, kad Paleijas mahjas bij usnehmis, jebfchu wehl mahzitaja muishā sawu mahjasweetu turredams, par sawu jaunu buhschānu bij gabbajs, bet tatschu wehl tā kā appaksch Lihses walbischanas, un wairaf pee masahm leetahm. Winsch saarre ruggajus; nowakla kartuppelus, linus; beidse kult u. t. j. pr. Bet nu, kad jaw kahsas bij noturretas, un winsch ar wissu labbu sawas mahjas bij nowahtees, nu winnam galwa wehl zittadi grohsijahs. Sawu wezza maifestehwa padohmu paklausidams winsch wisspirmaf ar zeeniga lunga sammu ar saweem zeemineem samittoja zittus druwās gabbalus, scheem ardohdams tohs, kas pascham stary winnu laufeem bij; un tohs atkal waturredams, kas winnam pee Paleijas mahjahm bij slaktu, — ne wahrdu par to ne fazzidams, kad arri tas gabbals, ko dabbuja, bij druszimu slittaks, kad arri tas gabbals, ko edewe. Nu palikka wissi winna woi masafs par to, ko edewe. Nu palikka wissi winna lauti weenā gabbala, un winsch preezajahs, ka nu warreschus wissada wibte ar teem darricht, kā gribbehams. Nei sehla, nei subbi, nei leetas ne buhschoht wairs til tabtu jawabba, un ar to nowahfschanahs no weena gabbala us zittu ne aiseeschoht wairs til dauds laifa; un pee tam winsch sawu sehju warreschus jo labbi aplawabt.

Lopat gan arridsan waibsetu wisseem arrajeem sawus druwās gabbalus sawahft weenā weetā kohpā; tad tohs tahlesus gabbalus tā wairs ne palastu, un zeemineem ne buhtu wairs til dauds dumpja sawā slarpā.

Wehl atkal redsedams, ka ne warreschus til dauds juhsu un awju mittinaht, Jahnis pahrdewe jeb no-

Kawe zittus no teem sifkeem lohpeem, tiffai weenu paschu zuhku un kahdas trihs woi tschetras awis paturredams preefsch waislas. Winsch islaide tohs wezzus sirus, un eemittoja un nopirka tschetrus jaunus un stiprus. Magasihne wehl ne wiffus parradus ne atbehruscham tatschu tiffai kahdi diwipadesmit puhri rudsu atlicka, un kartuppelu bija mas. Tad winsch fewim rudsus, kartuppelus un zittas labbibas sapirka, zif dohmaja, ka waidsefchoht libds jaunam.

Gan pascham, kad kahdi pufsohtri simts-rubli bija islaisti, tahs naudas raddahs schehl, un daschureif winsch galwu krattidams ar sawu fainneezi no tam eerunnajahs; bet wiffwairaf Lihse roenadi ween ruhga, un weenadi winnam pahrmette, fo darrifchus, wiffu naudu isklaisjis, woi ne warrefchus pamasinam wiffu noraudsitees, kas wajjaga? woi tad winsch ween neka ne dohmajus peepelnihst flahst? woi winnu ween meschafarg katrureif nokihlaschus? woi winsch ween dohmajus palikt, pee magasihnes durwim ne bumbinajis? —

Bet Zahnim tahs mahzibas, fo simtureif no sawa aubsmataja bija dsirdejis, un kas teescham katram arajam buhtu zeeti wehra leekamas, stahweja prahta, prohti: nauda, lahdê glabbata, neweenu zilweku baggatu ne padarra, un wairumâ ne eet, bet prahtigi tehrata ta atnefs baggatus auglus; — arajam pirma pelna labbi apfohpta grunta, un labbi kohptu lohpu augli; kas us zittu pelnu paloujahs, sawu druwu papreefsch ne apgahdajis, tas muhscham paliks nihkulis sawa buhschanâ; — mescha apfagschana tif pat sagla darbs, ka kad ohtram flehti uslauch; — magasihne sifkona arraja patwehrums, bet ne tahda, kas gribb us preefschu tapt; — un prahtigs nammatehws tad pehrk, kas tam wajjaga, kad ta prezje lehta, un ne gaida wiss to brihdi, kad wiffai nohtigam jamaksa, zif ween pahrdewejs prafta.

To wiffu sagabbajis, junteem, staltu seenahm un pamatteem un greesteem zittu eelahpu eelizzis, lai lohpi par seemu ne fahst nohst, winsch weenu wakkaru atfal mogabja pee mahzitaja, no ta kahdu padohmu luhgtees, kas tam nu wehl buhtu jabarra. — Kahdas mahzibas Yahnis tur dsirdejis, tahs juhs, mihli arraji, strabbiseet schinni desmitâ nodalkâ, un luhdsami! leefat tahs wehra, ja ne gribbeet welt gar sawu druwu publitees.

10. Ka seemi warr augligu darriht, un ta winnas auglibu warr mohdinahst.

Kad Yahnis nu sawam wezzam maifestehwam wiffu bija isrehtus, fo libds schim darrijis, un tad praftja, kahds barbs tam wehl schinni ruddena laika buhtu nohtigi strabbajams, mahzitajs minneja, woi jaw effoht kartuppeteem subbus weddis?

Yahnis. „Kabbpraht to buhtu darrijis. Jo tas barbs tad jaw buhtu us preefschu padarrihts, un jaw esnu redsejis, ka juhs arween to leezeet darriht; un kabbi brangi kartuppeli jums zeeni paaugt. Bet par wiffem saweem stalleem es taggad ne warretu ne peeju wesumu subbu sawahst.“

Wahs. „Jaw dohmaju, ka ta buhs! Muhfu lautini par wiffu waffaru leefahs to ne simmoschi, ka brawa bes subbeem ne warr buht, un ka par waffaras laifu arrivsan subbus warr sakraht, un wehl dauds jo labbus un trehnus, ne par seemu, fur no teem badda pufsprahguscheeem lohveem tikpat faufi un nespehzigu subbi atlezz, kabbi paschi tee lohpi fashuuischi un falkufchi. Tas nu gan buhtu masa leeta, kad muhsu fainneeki sawu lohpu stalla preefschâ aptaiftu kahdu masu laidarinu ar schobgu, un tur, ta ka par Zahneem subbus isweddufchi, falmus jeb zittas kahdas streijas sajahstu eelschâ, un kad ween lohpi mahjas, tohs tur saohstu. Ta winni warretu daschu wesumu wiffu labbo

fuhdu sakraht. Bet nu zuhkas un awis wissu zauru nakti lohschna apfahrt, druwâ daschdaschadu skahdi paddaridami, un gohwju lohpi un sirgi peekerna wiffas gattwas un sehtinu, un winnu subdi tur isnihkft, zittu labbumu ne dohdami, ka ween sliktu sinakku un zilwekeem nokernatas kahjas. Ne, Zahni, tahdu zuhku buhschanu tu manniin sawas mahjâs ne rahdi!“

Zahnis. „Par to juhs warreet drohschi buht. Gan es pats, gan manna fainneeze, mehs abbi peejums zittu buhschanu effam redsejuschi un eeradduschi, un mums it reebtin reebj, redsoht, kâ par muhsu seh-tinu, par muhsu stalkeem par dubleem jabradâ, un fabriiduschees tad laudis arridsan namma plahnu un istabas grihdu nokerna, tã ka tur arridsan it dubtu kahrta katru deena rohdahs. Zikreis Majjai par to japihkt! Ne! Pat rihstudeen sawu staltu preekschã kaut kahdu laidarinu sakrittinaschu, lai arri lohpi ilgî wairs ne ees gannds. Brihnijobs, ka tas mannim pascham jaw newaid eeschahwees vrahâ! Mannim jaw pawiffam us to jadohma, kâ fuhdus sakraht; jo aplam par wissu muhsu nowaddu ne buhs ohtra fainneeka, kam til mas plawu, kâ man, un lohpu ne zif ne warru mittinaht.“

Mahz. „Un kad tewim kas sinn zif plawu buhtu, ir tad tewim kristohs to darriht; jo arrajs, kad tikfai winsch mahf arraja buhschanu kohpt, muhscham ne ees fazzih, ka ne sinus wairs, fur tohs fuhdus likt. Kad tawai labbibai wairs ne waidsetu fuhdu, tad waidsehâ tawam kahpostu dahrsam, taweem appineem, tawahm kannepehm; un ar schahdahm leetahm wehl wairaf warr naudas pelniht, ne ar wissu labbeem puhreem (kweescheem). — Bet tawas druwâs trefnumâs ne ausahm wehl ne peeteef; un ja tu ne qahdasi sawai dru-wai trefnumu, tad teescham drihs wairs ne buhs wehrts, ka ar arkli tur eest eekschã.“

Zahnis palikka it ruhpijs, un mahzitajs par kahdu brihdi, winnu meerinadams fazzija: „Tu rahdees ruhpijs, bet ne baidees! Ja tewim wallas un lustes irr klausees, tewim gan peedohtu padohmu, kâ tu, jebstû gan mas plawu turredams, tomehr fewim dauds fuhdu warretu sakraht, un sawu semmi augligu darriht.“

Zahnis lubbse ar leelu luhgschanu, lai mahzitajs tilfai teijus; winnam muhscham ne truhkschoht nei lustes, nei wallas, labbu padohmu klausees un peenent.

„Nu tad apsehbees un klausees un eelez wissu labbi wehra, to tewim teilschu,“ mahzitajs fazzija, „un tu atfal jo drohsch us sawu buhschanu passattisees. Bet mums buhs garra runnaschana; man jafahf it no pascham salnes. Deewâ eefahkumã raddija debbes un janni, un ta semme bij neistaisita un tukfscha; un Deewâ schlibre to uhdeni un to semmi, un likka tai semmei lãboht saltumu un sahli. Un tad winsch raddija tahs siwis juhrã un tohs swehrus meschõs un laukõs, tohs putnus gaisã, un tee pahrtikka ar to saltumu un sahli, kas wirfs semmes auge. Un tad pehzgallã Deewâ raddija to zilweku; tas bija paehdis ar to, kas no semmes idaug, un to winsch dabbuja no saweem lohpeem. Bet tukstoschi gabbi aishgahje, libbs kamehr zilko dauds zilweku raddahs semmes wirfs; un atfal tukstoschi gabbi aishgahja, libbs kamehr zilweki sahka weetahm beest salitees, un weenu paschu semmes stuhri ilgus gabbus nohjas art. Libbs tam laikam par wiffas semmes wirfs no tahm sapuhstoschahm sahlehî un kohkeem, no teem satrubdejoscheem bshweem raddijumeem raddahs leela kahrta augligas, melnas semmes, kas wiffaddeem stabbeem, wiffadahm sahlehî derr par barribu. Jo Deewâ to tã irr eestaisjis, ka kaut kahda sahle, kaut kahda meesa arridsan, tur shahwedama, nokalsdama un satrubbedama, fur zehlusces un augusi, semmei wairaf trefnuma atfal atdohd, ne no tahs dabbujusi. Za-

pehz wiffur bija treknumš un augliba; un wiffwairaf leeknōš, purwjos, grawās, attaklās un kaut kurrās leiās gan zaur uhdens pluhdahm, gan zaur wehtrahm raddahš*beesa kahrta no schahš augligas melnās semmes, kas jo weegla irr ne ta appakscheja, neaugliga. Bet kad zilweki, weetahm beesi falikkufchees, sahka gabdu pehz gabda to paschu semmes gabbalu art un apseht, un to plahwumu sahka zittur patehraht, ne tur fur schis bija audsis, un ne dohmaja us to, semmei atkal to treknumu atdoht, ko ta labbiba, ta sahle, ko tur nowahke, bija parijusi, tad druwa un plawa sahka palift neaugliga.“

„No ta laika zilweki sahka wehrā list, ar ko warretu atkal druwai spehku un auglibu atdoht, un tad winni nomannija, ka wiffwairaf dsihwu raddijumu fuhdeem tahds spehks, semmi augligu darriht. Pee schihs lectas mums jabrihnijahs par muhsu radditaja mihligu un gudru prahtu, kas tā irr cetaisiis, ka ir patte ta lecta, ko to dsihwu raddijumu meesa stumj ahra kà nederrigu, derr pee augligudarrischanas tahs semmes, ar ka auleem wiff pahrtelk, kas semmes wirsū aug un kust un dsihwo.“

„Bet eekam es no teem daschadeem fuhdeem runnaju, minneschu papreeksch, kahdas daschadas tahs semmes irr. Zitta semme no buhschanas jo filta irr, ne ohtra. Silto semmi warri pasiht no tam, ka tur pawassarās wiffa sahle un seemas sehja jo drihs mohstahs, ne zittās weetās, un ruddeni labbiba tur arween pirkaf eenahl. Mupja smilks un grants zeeni tahda filta semme buht. Zitta semme atkal drihs mittrumu peenemm, bet atkal drihs ischuhst; zittai atkal, kad weenirei, sakaltusi, wajjaga dauds leerus lihbs atmirk; bet tad arri atkal winna ilgi mittrumu faturr. Zitta atkal, jebschu no buhschanas itin trekna buhdama, zaur fahhschanu paleek pawiffam neaugliga. Za irr ta melna purwja semme. Winna tā kà fassahst, kad ta

weenabi mittra stabw. Scho daschadu semju sawadibu wajjaga eelkt wehrā, lai warr us katru stuhri tahdus fuhdus usgahst, kas tai weetā derr.“

„Nu stablischeu twim atkal no teem daschadeem fuhdeem. Sirgu subdi irraid karsti un sadegg drihs; winnu labbums tabehl arriisan ilgi druwa ne pastahw. Us situ semmi ne buhs winnus gahst; fausā gaddā winni pariretu to semmi filba un schahwe, un sehja nokalst; bet slawā gaddā atkal, kad zilko beesu kahrta no sirgu fuhdeem buht usgahst, labbiba zeeni sakrist. Tohs wajjaga list mittra purwja semme, jeb atkal zeetā mahla. Purwja semmi winni pabrinnu stabbumu, un mahlu semmi tee atkal pabarra jo weeglu.“

„Waju un kaju subdi arriisan irr karsti un sadegg drihs, lai arri ne til drihs, kà sirgu subdi. Tee irr ja-leel mittra un aufstā jeb zeetā semme.“

„Subtu subdi widduweji.“

„Bet par wisseem zitteem fuhdeem derr gohwju lohpu subdi. Tee newaid til wiffai karsti, un arriisan to semmi til wiffai ne kahrse; winnu treknumš ilgi paslabw eelck semmes, lai arri schis til ahtri sawu spehku ne parabda. Tohs warri list kaut kurrā semme; tee wiffur derr.“

„Witaba putna subdi lohpi trekni un karsti; kad tohs druwa leel, tad tee jaleel mittra, aufstā un zeetā semme. Bet priichi us druwa wessi winni teizami newaid; putnus zeeni barroht ar galleem, ar neskaidru labbibu, un zaur winnu fuhdeem dauds nelabbas sahles druwa eweeschahs, zaur to, ka to nelabbu sahlu sehla, ko putnis ee-ehd, daudseis, jebschu zaur putna meesu isgahjusi zaur, taiseu pehz wehl dihgst.“

„Bet arri subdi ar prahtu irr aplohpjami, ja teem ne buhs nespehziigem palift. Kad wiffai mas schappu lohpeem irr palaisihts, un tad subdi pehz dabhuš til-kai labbu brihdi fausi stabweht, tad winni sadegg, un no teem mas kas atleek. Kad atkal wiffai dauds eekaisa,

tad to fuhdu mittrums ne paspehj tohs schappus sapuhdeht; fuhdi fahf pelleht un mas kam derr. Kad winni atkal dsikdös swengdös dabbu uhdeni mirkt, tad paleef jehli, un teem wissu labbumu isfallo. Winneem waisjaga weenadi un wisszaur mittreem stahweht, bet ne wissai; tad winni pamasam wisszaur weenadi sapuhst; un tas wissu labbais mittrums pee winnu sapuhdeschanas irr paschu to lohpu mihsali; kad muhsu arraji kauj wirzai jeb struttahm, woi zaur stallu pamatteem, woi zittadi, no fuhdeem istezeht, jeb wehle uhdenim tahs isfalloht, tad teescham warri sannaht, ka tahdi arraji ne mahf fuhdus kohpt.“

„Wisslabbak buhtu, kad muhsu arraji tapat darritu, ka Wahzsemmes arraji darr. Tee aptaisa pee saweem stalleem klastu, wisslabbak us seemela jeb waklara pussi, ihpaschu dahrseli, ko fuhdu weetu sauz. To winni isroht ta, ka kahda diwju pehdu dsikka eeleija paleef, un pataisa no mahleem ta ka plahnu, lai tahs struttas no fuhdeem tur ne warr willtees semme eefschä. Wehl winni scho dahrseli apstahda ar augsteem kohseem, kas tai weetai ehnu dohd, lai fuhdi tur tik wissai ne schuhst; un wisswairak winni par to gahda, ka nei no stalla jumteem, nei no zittas puffes leefs uhdens tur ne warr tezeht eefschä. Us scho plazzi winni tad katru neddelu tohs fuhdus no stalleem mett ahrä, un tohs tur sakrauj leeläs kahpelës, weenu kahrtu lohpu fuhdu, ohtru sirgu, trescho kahrtu awju fuhdu lifdami u. t. j. pr.; un zeeti par to gahdadami, ka tee fuhdi eefsch wissas tahs kahpeles labbi saspeeschahs un sagullahs, tapeh3 ka tee zittadi fahktu pelleht, un pelleschona fuhdus maita. Tad teem atkal weenä stalla gallä bedre istaisita, kas woi ar plankahm, woi ar muhreschanu isohdereta, fur zaur rinnehm, kas stalkdös eetaisitas, wissas struttas welkabs eefschä. Schahs struttas jaw paschas, kad kahdu brihdi ruhguschas, us plawahm, us fehju uslaisitas, parleeku derrigas; bet wisswairak Wahz-

semnefti winnus bruhke pee aplaistifchanas to fuhdu kahpeli, lai sbee ne fahf degt, un lai wiss tresnumb labbi zaur wissu kahpeli iswelkabs zaur. Kad winneem tik dauts struttas ne sakrahjabs, zif pee tahs aplaistifchanas to fuhdu kahpeli waidsetu, tad tee tai struttu bedre pa brihsteeem arridsan woi leetus uhdeni, woi atkal wabritu uhdeni lej eefschä, kas no kahdas maigafchanas atlizzis, papreefschu tai bedre pahru dakfchu fuhdu un druzinu pelnu eemettufchi. Kad schis nu irr habbusis itfal labbu brihslinu ruhät, tad winsch tik pat herr pee fuhdu aplaistifchanas, ka kaidras struttas.“

„Us labbu wisti tee fuhdi wiss zaur pamasam jeb lehnam pubst, un zaur to, ka tur katrä kahpelë wissadi fuhdi, ir nehwi lohpu, ir sirgu, ir awju fuhdi pajoufu sameti kohpa, tu winnus warri list ir aufstä, ir itla semme, un tu warri katrureis to kahpeli fahft primo wehl, kas jaw gattawa, prohti, fur tee fuhdi jaw deewögan pahrpuiischi. Tas jaw deewögan irr isprohwehts, — ir prischi fuhdi, fur schoppi wehl tahdi zeeti un sipri, labbi bijusch, drurwai newaid wiss it beerrige. Ir arllis, ir ezeschas tohs schappus sawelf kahpeles; ir atkal labbiba tabdös prischdös fuhdös it lohgt ne aug. Kad atkal fuhdi wissai list kahpelë stahw, tad tee wissal tobegg, un tur mas kas atleef. Tad winni itli irr wehdami us druwu, kad kahdas dakfchas mimmoh, schoppi wehl it labbi redsami, bet bes kahbas rauffifchanas it weegli truhst puscham.“

„Preesch pahaisifchanas lohpeem, — jo mihsita un sausa quillo, jo fuhdu krahjums eet wairumä, — wisswairak salmi, bet arridsan kaut kahdas sahles derr, neebrod, seebri, dohni; wehl arridsan fuhnas, wisswairak tabdas, kas us salneem preebeendös aug, un fur dauts staju irr eefschä. Tad arri wehl stuijas derr, gan egli, gan preeschu, un wissadas lappas. Un kad arri to ne buhtu, tad jel mas wellenas lohpan warr pamest appalschä. Bet fur ween meschi klast, tur

labbam fainneekam jel mas fuhnu ne truhfs, fo pakaisiht, un winsch no ta masa darba ne baidisees, tahs papreekschu pahrschahweht, fà seenu schahwe, un mas fòs gabbalds sapluhft, eekam winsch tahs pakaisa.“

„Kad fuhdus iswedd us druvu, tad tee arridsan jo drihs jo labbi irr paarrami appalschà, un prohti, ne wiss dfilli. Kad paleef nepaarti, tad iskalst wissai, un dauds labbuma zour to eet prohjam. Seemu, kad ne warr art, ne buhs aplam fuhdus us druvu west. Ja tohs gribb wissai par seemu west, tad winni jakrauj leelàs kaphelès, bet winnus ne buhs ismehtah par wesumeem.“

„Tè nu tewim iestahsijju, fà jadarra ar lohpu fuhdeem, ja no teem gribb anglus redseht. Bet arri zilweku fuhdus pawissam nemianijis ne warru palist. Sinnams tè pee mums wehl nefas aplam ne gribb ar winneem darbotees; bet atees arri pee mums tee laiki, fur schobò fuhdus, kas tee trefnee un stipree par wisseem zitteem, til pat wehrà liffim, fà zittàs semmes tohs jaw fenn wehrà leel. Zittòs gabbalds Wabzsemme, un wisswairaf Schweizeru semme winnus krahjoht ohdere-tàs bedrès, un uhdni peelehjuschi flah, un pelnus eebehrusch, arraji winnus, kad kahdu laiku ruhgusch, eeksch leeleem traufkeem wedd us druvu, un tur islaissi, un brihnumi redseht, kahda labbiba tur aug. Jeb atkal winni gaida seemu, un kad tee fuhdi safallusch, tad tohs par druvu iskaisa. Parihses pilfsatà, Spranzuschu semme, winnus schahwe, fadruppina pulveròs, un ihpaschàs bohtès pahrdohd puffku kohpsejeem un dahrsineekeem.“

„Sazzischu tewim, fà tewim buhtu ar winneem jadarra. Isrohj ais kahdas ehkas bedri, ispinn to ar kahdu schohdssinu, lai semmes no mallahm ne kriht eekschà. Tad eemett kahdu pahru wesumu fuhnu, woi purwja semmes tai bedrè, usleez us to bedri dehli, kam zaurums eegreest, ustaisi tur tahdu kemberkenu wirsù, fà

pilfsatò, woi muischà buhfi redsejis, un peeteiz wisseem mahju laudim, lai neweens zittur sawus darbus ne strabba, fà tur ween. Kad schi bedre pilna, isrohj ohtru, un udzell to nammeli tur. Par pahru gabdeem tee fubbi tai pirmà bedrè jaw pawissam buhs sapuiischi un par semmi palikfusch, fo bes wissas apfernaschanas warrehi sawà dahrsà west, un preeks buhs redseht, fà tur wissa sehja aug.“

„Scho padobnu tewim ne dohdu wiss tapeh; ween, lai towam bahrsam buhtu labbums no tam, bet wehl wairaf zittas buhschanas dehli. Tas mannim rahdahs leela beksaumiba un leela nefohschums, kad laudis gar wissabm frenahm un gar wisseem schohgeem sawus darbus barra un wissas mallas, wissus kaktus peekerna. Tew pasbam arween jafargabs un jakawajahs, fà tu uffai ne ebristu; un it wemmas nahf slattotees, fà zittas mahjòs, fur patte fainneeeze arridsan rahdahs no juhtu slaffas essoti, juhkas, ar tahdu leetu papreekschu sawu beggumu apfernasjuschas, to paschu, namma eekrehjuschas, eegrusch tai spanni, fur fainneeeze taisahs putru leel eekschà.“

„Wet lai arridsan, fà jaw pirmaf sazziju, to dsih-wu raddijumu fubbi wisswairaf berr pee semmes augliu-kayrischanas, tad taischu, fà jaw patò buhfi nomannijis no tam, fo tewim slahsiju, fà pawissam ta augliu semmes kahrta raddusees, wehl arridsan dahshabas zittas leetas semmei trefnumu dohd. Zuhrmallòs orraji ar tahm sawabahm mehnahm fuhnahm, fo juhra ismett, un fo tur juhbas fuhdus sauz, sawu balu fuishti padarra til augliu, fà ne ween rudsi un abbeeni, bet arridsan meechi un kartuppeli tur parleeku brangi aug. Slaidu semme, semmes mallas druppas, kas liqi kaphelè gullejuschas; ta semme, kas no sapuiisabam sahlehm un zeesahm raddusees; wissas fasslaufas no slabas, no namma; wissas atleelas pee kaufchanas;

mahli no wezzahm feenahm un krahsnim; ta melna semne, kas dihfös, grahwjös, graväs un attakäs irr fakrahjusees; wiffas schahdas leetas tif labb kà subdi us druwu irr weddamas. Bet pee tam jaleef wehrä, ka zittas no schahm leetahm, wiffwairaf ta melna semne, kas dihfös, graväs un attakäs, ir paschös purwjös ilgi uhdeni mirkusi, zaur faskahbschamu irr nederriga walikkusi pee subdoschanas. Schu skahbumu wajjaga papreeksch no winnas ischsiht; un tas noteef gan zaur falscheschanu, gan zaur sildischanu. Tavehz buhs tewim tahdu semmi ruddenös us druwu west, un masäs kahpeles iskrausliht, lai winna par seemu dabbu pahrsalt. Bet wehl wairaf sildischanu derr; un tas irr tà darrams: wedd tahdu semmi us druwu, un fakrausli to tur tahdäs kahpeles, kas desmit woi diwipadesmit pehdu garras, feschu pehdu plattas, un feschu pehdu augstas, bet prohti, trescho dallu lohpu, wiffwairaf sirgu subdu, un ja warri, wehl kahdu diwidese mito dallu pelnu jeb kalku, wiffstab bal neleschatu maisfidams klah. Schabda kahpele nu fahls drihs silt, un tas skahbums no tabs semmes ischubdih. Rabbi buhs, ja tu par kahdu laiku to kahpeli pahrwandisi, un par jaunu pahrschrauslisi, tà ka ahrapussi, kas ne zeeni tif stipri silt, kà widdus, eemaifa widdi, un ta semme dabbu wiffzaur weenadi pahrdegt. Us schahdu wihsi schi faskahbusi purwja semme paleef tif trefna un spehzigä, ka wiffu plahna fahrtina, fo us druwu fleepisi, jaw tewim baggatigi tawu publinu pee tam aismakfahs. Nr schahdas semmes ischleeschchanu tà darra: tahs kahpeles ne kufini, lihbf jeb eefam ta semme wiffapfahrt pawiffam preeksch sehjas irr pagatawata. Kad nu sehjams laiks, tad ar schkippelehm to pahrdegguschu semmi us druwu ismett, bet tiffai tif beesi, ka druwa no winnas labbi rudda paleef; tad sehj wirsi, un paarr sehflu lesni. Ja tu kahdu reis gar tahdu leetu gribbi darbotees, tad wiffstabbaf fakrauj rud-

deni schahdas kahpeles, pahrwandi winnas pawassarä, un fied winnas rudseem. Warr arridsan schahdu pahrdegguschu semmi pawassaräs us wahjeem rudseem wiffseel. — Tabs purwja semmes weeta warri arridsan wellenes, idrawetu sabli, kartuppelu wihthes, jeb zittas tahdas leetas nemt, kas drihs sadegg, un tabs kahpeles iskrausliht, subdu, pelnus jeb kalkus peemaifidams stah. Un ja tu wehl it bes wiffa puhlina sewim daschu weimnu no schabdeem maisijuma subdeem gribbi fakraht, tad sawebd ne tablu no sawa namma, ais kahdas ehkas, fur schahda kahpele ne stahw preeksch azzim, kahdu pahru weimnu subdu, jeb purwja semmes un wellenu, un preehtz zeel sawai saimei, lai wiffus mehslus no namma, jeb ishabas, wiffas fasslaukas no sehtinas, wiffus pelnus, ir tobe, no kam fahrmi taifiti, wiffas amois un spalwas, kas no kahdas kauschanas atleef, wiffus sabausitus stultulus, pohdus, fleegelu gabbalus; kas sinams papreekschu irr fadruppinajami, wiffus luppatus u. t. j. pr. zittur ne mett, kà ween us to kahpeli. Gedurr tad ar meetu pa laikeem tai kahpelē jantumus, un preehtz sawai saimei, lai wiffu uhdeni, kas no tranku jeb drabnu masgashanas atleef, tur ween lej wirsi. Wpleht to kahpeli arridsan brihscham ar stultabin, un pahrwandi kahdu reis wiffu to kahpeli, weimnu blaffam zitta weeta fakraudams, — tad buhs tewim fawu gabdu dasch labo wesums wiffu sipro subdu, un par daschu gabdu wehl to weetu pasihsi, fur tabs buht fleepis wirsi, — un tawä sehtinä buhs skahbrida un fobschums.

Yabnis. „To, zeenig sehwos, teescham ristü gan retailschu. To warr bohmaht, ka tahdas leetas bruwai derr. Un pre tam, kà jaw minnejat, mannim wehl buhs tas labbums, ka namma durwju preekschä ne buhs dublde jabradä. No Majja taggad jaw rahjäh, kad meitas ne wihschu uhdeni un pelnus, kas no kahdas masgashanas atlikuschas, fur pee mallas is-

gahst, bet teescham paschu durwoju preekschâ! Tur jaw taggadin it kalns irr sakrahjees.“

Ma hz. „Wai, mihlais Jahni! Zskattees tik-kai sawâs mahjâs par wissahm mallahm un wisseem kak-teem. Es labbpraht dohmaju, ka tu tur simts wesumu fuhdu sawahski. No sehtinas ween warrefi kahdu pufspchdu beesu kahrtu semmes raft noht un us druwu west.“

Jahnis. „Zo labbpraht tizzu, un raffschnaschu deewsgan. Zuhz zittu gaddu, ja Deews wesselibu dohd, wissas mallinas mannâs mahjâs tik skaidras redsefeet, ka jums preeks buhs skattitees. Bet ne nemmeet par launu, zeenigs tehws, ja juhs taggad ne ais-kaweju, wehl zribbetu jums ko praffiht. Zuhz winnu gaddu likkat it skaidri mahlus ween it plahni us tahdu gabbalinu uskleest; un tur pehz negantigi labbiba auga. Kas tee gan bija tahdi mahli?“

Ma hz. „Labbpraht tewim no tam teikschu, mihlais Jahni, un ne buhtu palizzis no tam ne minnejis, kad tu arri ne buhtu praffijis. Mehš libds schim tikkat no tahdahm leetahm essam runnajuſchi, kas, us druwu likti, druwai jaunu treknumu, ko wehl ne bij turrejusi, peedohd klah. Ko seens un ohdere darra tawam sirgu lohpan, to darra schahdi fuhdi, no kam runnajan, tawai druwai. — Bet ko tu darrifi, kad tawam sirgam spehla gan ne truhst, bet winsch ne gribb eet? Tu tam peeliski pahtagu. — Un ko tu darrifi, kad tawš lohps irr wahjsch un nespehzigs, un tewim newaid seena un ausu mahjâs, un tewim newaid ohtra sirga, ar ko preeksch ta wahja seena un ausu pahrwest? — Tewim jajuhds tas pats wahjsch sirgs eekschâ, lai winsch arri beidsamo spehku peelee; pahrweddis eh-damo, tu winnu pehzak atkal usbarrofi, un tad winsch tewim skrees bes dsihſchanas.“

„Zapat tas irr ar zittu druwu. Zitta irr gan spehziga un trekna; bet winna woi parleeku zeeta, ka daschi

mahl, woi parleeku mihsia, ka zittas dumbblas semmes; woi parleeku mittra, woi parleeku fausa; woi parleeku aufsta, woi filta, woi atkal zeeſota. — Zitta atlat woi no buhschanas, woi zaur noarscham irr nespehzjas, fuhdu ehbeja. — Abbahm, ta fakloht, pah-tano japeelee, tai labbai semmei kuhtribas deht; tai wahjai, isfalkuschai tapehz, lai winna, weenu ohtru gabbu sawam lohpejam labbus auglus atnesdama, tam eebbb, ar ko winnu pehzak usbarroht un uskohpt.“

„Warr buht, ka ta kuhtriba jaw zaur to ween fuh-tiba no zitta druwos gabbala, kad winnu labbak is-grahwel. Wistu labba semme paleek kuhtra zaur fa-kahscham, kad winna mihsst. Tapehz-muhscham tewim us buhs sawa druwâ eetejas zeeſt, fur uhdens goll wirsi. Kur warri, nolihdsui to semmi; fur ne, tohz grabwi, lai uhdens tekt semme. Peeauguschus grabwus tew ne buhs eerebseht tawds laukds.“

„Plattus grabwmallus tewim arridsan ne buhs zeeſt, bet tewim saarr, it lihds pascham grabwim, un par to jagabba, ka grabwus puzzejoht, wissu semmi walrat us gabbala widdu mett, lai tas paleek jo aukstis, ne tee grabwmalli. Zittabi uhdens ne warr labbi no-tezzeht. Platti grabwmalli ne ween tapehz ne derr, ka te ne lauj ohbzam wilkreos grabwi eekschâ, bet arri-tian tapehz, ka wistabi baifti, tahrpi, fufflaini, kas wirrawrat ruddens fehu zeeni maitabt, labbpraht tur sawas pantus deht. Tobs paschas wainas deht tu arridsan nekabbas eebbas sawa druwâ ne turrefi.“

„Ja tewim warr buht kahds leijas gabbals attee-kahs, kas ar weenu ar ohtru grabwi newaid paglahb-jams, un ko tomehr ne gribbi pameſt neartu, tad rohzh it desmit, woi diwidesmit sohlus masus, schaurus, bet padfillus frusta-grahwelus, peepildi schohs lihds labbai pufsei ar alſchenu schaggareem, un berr to is-raktu semmi atkal teem schaggareem wirsi, lihds druwâ atkal paleek lihdsena. Bet tai semmes kahrtai wajaga

tif beesai buht, fa arroht lemeschi lihds teem schagga-reem ne warr kazzeh. Tad uhdens zaur teem schagga-reem deewsgan wilkfees no ta gabbala abra, un zaur teem grahweem pee arshanas un ezzeschanas newaid nekahdas kaweschanahs. Bet alfschnu schaggari pahredesmit gaddus semne paleef nesapuiischi.

„Zitta semne warr buht zaur to ween rahdahs ne-spezhiga palikkusi, fa to wissai sekli arr. Katrai sehjai labbprah tihl, kad sawas faknes dsilli tai semne warr laist eekschâ. Tur tahs faknites wehl mittruma atrohd, kad ta wirseja fahrta jaw senn iskaltusi. Tad ween paleez jo dsilli nearris, kad tewim, jo dsilli arroht, waidsetu kahdu pawiffam neaugligu semmi, woi farlanu similkti, woi rupju grantu, wandiht augscham. Bet fur appakschâ zifko augliga semne, tur gahda dsillu arramu fahrta. Bet ne wiss us reisi, bet pamafam; jo wissu labba semne, kad weenadi apsegta stahwejuft, un newaid redsejusi gaisu, fauli un sneegu, rohdahs peenehmusi tahdu sibwumu, kas sehjai ne patihl. Kad tu nu us weenu reisi to arramu fahrta dauds jo dsillu gribbetu art, tad tu parleeku dauds tahs sibwas semnes uswanditu, un dasch gads aiseet, lihds winna sehjai gahrda paleef. Bet darri ta: arr katru gaddu, un prohti ruddent, ruggajus faarroht, druszinu jo dsilli, un tas arruns lai stahw par seemu neezehs, ja newaid wissai weegla semne, fo wehji gaina. Seemas salnam, sneegam un pawaffaras mittrumam wisswairaf irr tahds spehks, schahdu sibwu semmi sehjai atkal gahrdu padarriht.“

„Wissadâ wihse arschana, un arridsan ezzeschana pee druwas apkohpshanas irr ar prahru strahdajami darbi. Wissu augligo semmi warr us reisi famaitah, kad nelaisâ arr un ezze. Kad semne uhdena peemir-kusi, un tu tad nemsi winnu art un pawiffam wehl ezzeht, winna sagullesees, paliks gabbalaina un zecta, un tad warri seht, fo sehdam, preeka no sawas sehjas

ne ehsst. Wohzsemneeki to fauz to uhdena zeetumu. No tam zeeti jakawajabs; jo kad, lai buht rudseem, us tabbu wihst semmi buhst maitajis, tad pehzaf waffa-rajai bewossun la warri druwu isstrahdaht, tatschu waffaraja lahga ne augb. Tas zeetums zeeni pastah-weht no weeneem subdeem lihds obtreem. Tadehl, wiswairaf pee ezzeschanas, gaidi faufu laifu.“

„Wehl atfal zitta semne zaur to rahdahs neaugliga, fa wissai zeetu un zittu nelabbu sahlu pilna; jo tahs woi sehjai sakul nospeesch, woi atfal usauguschas winnu us wispu apspeet. Pee tam winnas arridsan to hanni listi nollesina. Daudsreis par waffaru sawu druwu arhama, un winnu sipri labbi faufa laika ezze-hama, un wehl arridsan it ihst tahdas nelabbu sahlu pilna weetas dauds kartuppelus stahdidams, un tohs labbi apkohpdamo, tu to nelabbu sahli gan isdsihst. Vri stahbra sehla tewim jagahda.“

„Kad ta sawu druwu apkohpsi, tad daudsreis tahda semne, kas rabdjahs pawiffam nespezhiga, raffees itin augliga, un it par zittadu semmi palikkusi. Za angliba, kas eeksch winnas bijusi, zaur tahdu apkohpshanu rabdisees la no meega atmohdusees.“

„Nu nu teifschu tewim no teem mahleem un no tabu zittahm lectahm, kas ihst pahtagai lihdsinajamas pee druwas pamohrinaschanas. Schabdas lectas irr kalfi, pelni, gipis, un tahbi kalfumahli, kahdu mannu darbineektus efi redsejis us manneem laukeem wehdam. Wissas schabdas lectas to semmi silda, pahnem winnai to sibwumu un stahbumu, faehd un sapubre wissas faknites, kas tur nedsihwas irr eekschâ, pabarra winnu jo mihstlu, un iskuhdre winnu, un zaur to la spestin speesch, sawu beidsamo spehku islaist, jo sehju barrojoht, fo tur leel eekschâ. Tapehz tewim arridsan pirnal sazzju, fa tewim, tohs maishjuma sub-bus talsoht, buhs kalfus woi pelmus peemaisiht flah. Pleleschati kalfi pee tam jo sipraki par lescheteem; un

pelni, no kam wehl newaid fahrmi taifiti, jo stiprafi par teem, kas no masgaschanas atlikfuschi.

„Bet pelnu newaid dauds, — tohs wehl jo plahni us druvu kaifidams, tomehr dauds ne nokleedisi; un winni tewim, tohs maifijamus suhdus taifoh, wairaf labba darris. Kalki zittur no tahenes weddami, un naudas maksa; un ja jaw gribbi par winneem arridsan preeksch semmes tehraht, tad brukte tu winnus labbaki, kad ahtri gribbi kaut kahdas sahles, wellenas, zeefas, kartuppelu wihtes jeb lukfus u. t. j. pr. par parleeku treknu, lezzekeem un dahrseem tohti derrigu semmi pahrtaiht. Tas irr ta darrams: leez tahs wellenas, tahs sahles u. t. j. pr. kahda pehdu beesä fahrtä; tad uskaifi wifszaur labbu fahrteli, kahdu pahru zellu beesu, no teem neleschateem kalkeem, fo tewim sinnams papreekschu waijaga fabruppinah; tad leez atkal wellenas, tad kalkus, un ta libds gallam. Tad schi kahpele sahls tulihst sust un silt, un us deenu un nakti wiffa kahpele zeeni par wiffu brango semmi palikt. Tikkai to tewim pee tam jakawa, ka tahs sahles ne sah ar degschanu degt. Kad jaw manni, ka parleeku eelahrfuschas, tad waijaga pahru lahpschu semmes mest wirsi.“

„Gipfis to paschu darra, fo kalki, bet wiasch wehl jo dahrgs ne schee. Bet tomehr tu gahdasi sewim kahdureis weenu ohtru puhru gipfa, prohti tahda, kas jaw finalki famalts; jo ar to pee ahbolina, pee firneem un sehzeem warr it brijnuma leetas isdarriht. Kad schee kahdu sprihdi garri usauguschi, tad nokartees kahdu rihtu, fur raffa krittusi, un wehja newaid, un steidsees tad, kamehr wehl raffa newaid noschuiisi, to gipfi, puhru gipfa us puhra weetu semmes nemdams, wiffzaur, ka ar sehshanu, weenadi us to ahbolinu usseht. Tas gipfis pehzak ar to raffu rassees pee tahm lappinabun peekaltis, un tewim buhs luste redseht, ka brangi pehzak taws ahbolinsch, tawi firni, tawi lehzi no tam fanemsees augt. Us tahdu pat wihsi tu gan arridsan

kalkus warru brubseht un pelnus; bet tahs leetas pee tam til derrigas newaid, ka gipfis.“

„An nu beidscht wehl runnaschu no teem kalku mahrem, tewi labadams, lai tu wiffu labbi eeleez wehra, fo no tam fazzischi; jo ar teem dasch fainneeks, kas taggah wahrgstin wahrgst sawa buhschanä, ittin ahtri wairatu paglahbtees. Wahzsemme arraji tohs leela jend tur, un wiffullitto semmi zaur teem irr pataifis; jebti ougihu, un kautkurrai sehjai derrigu; jo zeetu, tewi, aufstu mahlu winni ischubre un silda; fassahburchal semmi winni pahrneem to stahbumu un fihwimu; pultis paleet zaur winneem jo twirta, mittruma wairaf faturren, — bet prohti, kad tohs ar prahtu us bruvu steid.“

„Wahr kalku mahli gandrihs wiffas mallas irr atrohmani, un tabehl naudu ne maksa. Winnus atrahnti kabbos pofrantos, kahdas leijas, ne aplam us paschu semmes wirsu, bet daudsreis tikkai appaksch binoju woi triju pehdu beesas kahrtas zittas semmes. Winni gan silli, gan balki un dseltani, gan bruhni; baldu brihdi mihlti, ka zitti mahli; daschu brihdi atkal zeeti, zitti wairaf smiltani, zitti masal.“

„Pasht winnus pasihhi no schahm sibmehm. Pee mehles peelitti, winni ne libt klapt; uhdeni eelitti, winni ta ta kuhst; un kad labbu gabbalimu nemsi labbi schahweht, un ittin fausu palikfuschi fabruppinasi, bet ne ti finalki, un tad tohs gabbalimus apseest ar labbu stipru eititi, tad winni sahls tschubstleht un burbuloh. — Jo nu winni wairaf tschubstl un burbulu, jo wairaf fur kalku irr eelshä; jo winni arridsan stipri.“

„Tee smiltaince berrehs wairaf us zeetu aufstu mahlu, fo zeeni apschu mahlu faukt, jeb arridsan us melnu dumbu semmi weddami; — tee atkal, fur jo mai tahs smiltis eelshä, berrehs wairaf us weeglu smilti un us granteem weddami. — Jo winni stipri — jo winni plahni kleschami; jo winni wahji — jo bees.“

„Tohs us farvu druvu wedsams warrefi tà darricht: eedalli papreefsch to gabbalu, fur winnus gribbi west wirfù, ar waggahm us ruhdehm, lai buht us tahdahm, fas divi affes plattas un garras, jeb leelakas, jeb masafas, pehz ta beesuma, fà tu tohs mahlus dohma fleest. Tad wedd us katru tahdu ruhti weenu wesumu no teem kalku mahleem, un iskleed tohs weenadi. Us tahdu wihfi tu ne raffees winnus weenà weetà jo beesi, ohtrà jo plahni uslizziis. Scho darbu sinnaas kaut kurru brihdi warri strahdaht; bet wisflabbaki buhs, kad tu tohs mahlus weddifi ruddeni; un kad tu winnus par tahm ruhdehm effi ismehtajis, tad lai winni stahw semmes wirfù par wissu seemu. Seemas falns un pawaffaras flapjums tohs kankalus iskaufes. Tad atkal pawaf-farà, faufa laikà, nemm to gabbalu labbi ezzeht, lai tee kankali labbi sabirfi; un kad winni pehz kahda leetus atkal sakaltuschi, ezze winnus atkal; tad paarr winnus pirmo reis sekli; tad pehzal isdsihwo to druvu, fà pe-nahlahs, un sehj rudfus eekschà, un tewim buhs brih-numi, kahda labbiba tewim paaugs arri bes fuhdu. Bet ne ween rudfi tur labbi augs, bet arri kaut kurra zitta labbiba, un arri kartuppeli.“

„Bet luhdsams tikkai pee tam ne peemirfii, fo jaw pirmal fazziju: schee kalku mahli, lihds ar pelneem, gipfi un skaidreem kalkeem irr lihdsinajami pahtagai, bet ne ohderei; tee semmei nekahdu treknumu ne dohd, bet tikkai winnu fà speestin speesch, farvu pehdigo spehku islaist, to sehju pabarrojoht. Tewim schahda, ar kalku mahleem nogahsta druvva farwà laikà atkal tik pat ar zitteem subdeem janogahsch, fà zitta druvva. Fa tu to ne darrifi, tad no schahdas druvvas gan wehl kahdus trihs, tschetrus gaddus labbus auglus redsefi; bet tad winna pehzgallà paliks arri tik leesa, fa tur nefas wairs ne gribbehs augt. No tam arridsan pee Wahzsemneekeem, kamehr wehl ne bija labbi eemahzi-juschees, fà ar schahdahm leetahm druvvâ jadsihwo, tas

saffams wahrds irr zehlees: Kalku mahli darra tohs sehws baggatus, bet tohs behrms nabbagus. — Bet fod tu tohs salmus un zittu lohpu ehdamo, fo tu no schahdas, ar kalku mahleem nogahstas druvvas buhfi stahwis, ar farweem lohpeem buhfi faehdinajis, un tohs fuhdu, kad no tam atlezz, atkal us to paschu druvu buhfi usweddis, tad winnas spehks un augliba ees ar-ween wairumà, un wehl par peeppadesmit gaddeem to gabbalu pasiffi, fur tohs mahlus buhfi weddis wirfù. Tah nu to eelezz labbi webrà, miblais Jahni! jo zittadi tu aprehetohs tikpat, fà katrs zilweks par grehzineeku paleef, fas jaw farvu neprahribu farweem pehznahka-mum pamett notestimatu druvu.“

Yahis. „Schahdus greklus gan ne dohmaju wihf us sewi uskraut, zeenigs sehws! — Bet wehl weem leetu labbracht gribbetu sinnaht no jums. Kad ahdreem us Zelgawu brauzam, redseju, fa weenà weetà zilweks it skaidri baltu smilkti us tahdu leijas gabbalu bija usweddis, un es par to fahku smeetes; bet jubs manni opfauzat, fazzidami, fa tas zilweks aubri effoh darrifis. Kadds labbums tad nu winnam gan no tam warreja buht?“

Wahz. „Veels labbums, miblais Jahni! Kad farwahs ummes tohpa maifa; tas parleeku irr derrigs. Ut, usstahdu wihfi tu warri sewim ittin treknu semmi sakrabi, fas, fà labbi subbi druvvai uskleesti, to lohti augligu darra, kad tu melnu purwja semmi famaifi ar slipreem kalku mahleem, fo tu papreefschu effi faulè pahrschahweiss un fadruppinajis, lai buht us divi puh-reem tohs purwja semmes, weenu wesumu mahlu nem-band, un kad schahdu maishjumu kahpelès sametti, un winnam kahdu gabbu leezi tà stahweht, kahdu reis wehl winnu pahrmahsidams. Tas kalku mahls tad pahr-nemm tai purwja semmei to stahbumu, un winna atkal paleef augliga.“

„Smilkt's, us purwja semmi uswesta, kad flapja weeta, to padarra jo faufu un filtu; kad atkal faufa weeta, un ta smilkt's balta, tad ta purwja semme, kas melna buhdama parleeku peewelk faules karstumu, un parleeku drihs zaur to iskalst, paleek jo dsestra, un mittrumu jo wairak saturroti; un wiffada wihsè ta purwja semme zaur to smilkti paleek jo twirta, jo grubta, tà ka seenas laikà salns sehjai til drihs fakni wair's ne welf ahra, un arri waffaru sehja til drihs ne apkriht. Purwja semme us zittu semmi uswesta, prohti us zeetu semmi, to darra jo mihsstu un augligu; mahls us smilkti uswests, tai palihds wairak mittrumu saturreht; un rupja smilkt's, us mahlu uswesta, to padarra jo weeglu. Weena semme ar ohtru maifita, tai woi ko peeleeek, kas winnai truhfa pee auglibas, jeb atkal winnai ko atnemmm, kas winnas auglibu aiskawe.“

„Nè, mihlais Zahni, tà zilweks, ir mas pflawu turredam's, us simtkahrtigu wihs fawu druwu warr uskohpt un augligu darriht, kad tikkai winnam tihk, fawu prahtu un spehku walkaht, tà peenahkàs. Wahz-semme jaw fenn deenàs gar tahdahm leetahm puhlejahs, un tur dasch leels nowads, fur wiffu branga labbiba aug, un fur nekahdu pflawu newaid. Scheitan pee mums meh's wehl pee wiffahm arraju buhschanahm wairak to wezzu takku ween minnam. Scheitan wehl retta weeta, fur pflawu newaid papilnam. Mirns wehl leeli meschi, purwji, esari. Bet kad meschi fahks wairak sust, un purwji taps wairak faufinati, un esari taps nolaisi, tapeh'z ka to kauschu arween wairak faleekahs, un wairak druwàs waidseh's pee winnu pabarroschanas, tad wiffas mallas pee mums paliks jo faufas, un pflawu buhs masak, un tahs paschas arri paliks jo plikka's. Tad gan daschas mohkas un daschu grubtummu papreekschu pahzeetufchi, wiffi fahks zittadi fawu buhschanu kohpt. Bet taggad wehl labbpraht ikweens zeesch, libdsinajams sirgu lohpan, kas labbak ar leelu grubtummu

fawu weffumu par to wezzu zellu welf, bet ne grihb no-greeshams, lai arrihsan blakkam ta wezza zella flaidr's lehdus buhtu.“

„Wes puhlina sinnam's kalfu mahlus us druwu ne uswesti; bes puhlina tu tabs maifijuma fuhdu kahpeted us fawu druwu ne sakraufi; bet bes puhlina pachbis un aygehrbees arri ne buhfi; un lai arri muhsu ar-tail weetahm ar lunga darbeem, un schà un tà irr zeeti preefelli, tad tatschu, wiffwairak ruddend's, winneem taifa un wallas gan atleel; un ruddend's it ihsti schahdi barbi ir strahbasami.“

„Nè, Zahni, labbpraht es zerreju, ka tewim wiffu fchu ne buhschu pawelt stablizi; un leels preeks mannam buhtu. Kad, zelsch tewis eestattijees, par laikeem arri weens ohtr's jits fahnneeks fahktu fawu buhschanu labbali uskohpt, ne libds schim.“

Zahnis. „Paldeew's jums, zeenigs tehws! paldeew's jums simtstuhkloschreis par juhfu pamahzichanu; ta pee mannis wehja ne ees. Juh's manni it rebrohschinajufchi esseet; es preezigs pee fawa darba zelschu, un drohschi zerreju, ka Deew's mannus fweebud swehtib's.“

Ta wezzald mahzitas ar fawu Zahni bij eerunna-jeed, un hira wehls laife bija palizid.

„Woi tad nu ne buhscheweenreis löspreechufchi,“ tà mahzitaja zeeniga fozzija, burwis atbarrijufi, un gahwu kumbari eeschahwuli. „Mahz jelle ehst, wezziti; peena putra rastees jaw pawiffam atdsiffufi.“ Un Zahnis ar pateizibu wehl labbu walkaru atdewis, dauds jo preezigs us sawahm mahjahm aldsleidsahs, ne atnahzis bija.

11. Zahnis uskohpt fawu druwu.

Pahrgahjufcham sirds buhtu wehlejufees, ka tam buhtu simt's rohku bijis; til dauds darbu winnam wehl rabbijahs preekscha, nohtigi strahbasamu. Wiff-pirnal winsch wiffus fuhbus no stalleem gahse ahra,

wehl labbu fahrtu semmes rakdams lihds, famehr ween ta wehl bija struttu pilna. Arri to swengi staltu preekschâ wînsch ispuzzeja lihds dibbenam. Tad atkal wînsch preegahse to swengi ar melnu purwja semmi, tâ ka lohpeem wairs ne bij jabreen un jalehka, lihds staltôs flucht. Etaltôs wînsch atkal sawedde weenu ohtru wesumu mahlu, un pataisija tâ kâ plahnû, to puffi, kas swengim prettiin, druszinu jo angstu taissidams, lai struttas ne welkabs semmê eekschâ, bet lai teff swengi us to purwja semmi. Tad wînsch aptaisija tâ kâ dahrseli to staltu durwu preekschâ, un iskaisija staltus ar salmeem, un no pat tahs deenas wînsch katru lohpu, lihds tas no ganneem pahrnahze, likka tur dsicht eekschâ. Wînsch labbus desmit labbus wesumus fuhnu pahrwedde, un tohs ehndâ fakrahwe streijahm.

Pee rijas leels dumbeeris raddahs pilns wissada trefnuma. No skaideena dasch wejums wissu labbas skaidu semmes kluê sawahltis, no wissas sehtas labba fahrtu wissu trefnas semmes norakta.

Wissu to Jahnis sadsinne tai druwâ, fur ohtru gabbu dohmaja rudsus seht, masâs kahpelês to iskrauslidams. Ar teem suhdeem, zil ween winnam bij, un ar teem pelneem, fo ween wînsch warreja gan rijas krahfni, gan namna durwju preekschâ sawahlt, wînsch ar purwja semmi fazehle kahdu pahru leelu kahpelu maisijuna suhdu. Saimi tikka eerahdita ta weeta, fur jo prohjam wissas faskaukas u. t. j. pr. waidseja fanest, wissu seepju uhdeni faleet u. t. j. pr., un arri beidscht wînsch to weetu likka eetaisicht, fur katram ferwis deht bij jacet.

Scho darbu beidsis, Jahnis weenu wakkaru, farwu lahystu panehmis gahja meklegt kalku mahlus; un kahds preezigis wînsch palikka, kad atradde paschas druwas mallâ kahdâ pakalnâ tahdus mahlus, kas tam rahdijahs kâ kalku mahli. Pahrskrehjis mahjâs wînsch likka sewim no mahzitaja lahfiti ettika pahrnest, un to

paschu wakkaru wehl wînsch iskraudsija tohs mahlus, un te, te raddahs wissu derrigez. No tahs deenas wînsch katru wakkaru, kas tam atlikka moi no lungu krauschanas, moi no zitteem nohtigem darbeem, schahs mahlus us saweem laukeem wedde, zeeti darrihams tâ, kâ mahzitajs tam bija lizzis; un tâ wînsch jaw to primo rubbeni labdas puffedertortas puhra weetas ar sbeem mahleem nosleede.

Te nu sinnamê Libsei bij atkal fo pibht, un saimei fo mutti kabbinaht. Nu jaw gan waidsechoht wisseem par raffarrem palikt, tâ kals Jahnis pateize, leels pihmannis, krahfnes benka mihlotajs un gudrinecks ure schrechanas. Tohs sirgus gan driht iskrauschoht! — Mei Jahnis, pats labbi mahzijeos klausicht, jauns kabbams, taggad atkal mahzeja labbi sawu saimi walbibt, to gan ar latynigu pasneeschanu gan ar labbu preekschidimi pabuddinadams. Pats pirmâis un wissu-mohbrigais pee katra darba buhdams, pats wissu gruhto darbu strahdadams, un wissada wihje saimi wairak tauptams, ne sewi paschu, wînsch likkabs sawas saimes slahpaschamu ne dsirdus, un saime pehz kaunedamees strahdaja lihds un klausija. Un kad tomehr Jahnim tehs gribbeja kabbureis rubyiga palikt par Libses, par saimes rubyschamu, tad Maaja ar mihligu uerunnaschamu winnu meerinaja.

Par saimi to rubbeni bija labê un saufs laifs; wissu schabbi darbi schlibrad; un kad Jahnis wehl saweem strageem, sam sinnamê, kâ jaw arween nonihkuschu buhschamu uskopsjocht, gan bija labbi jastaipahs, labbu ebberi peebewe kahrt, sawus rublus ne taupidams, tad sbees, Jahnim un wisseem zeemineem, kas schim lihdsija mutti plohscht, kâ par spihiti palikka appali un stipri.

Arri paschâ istabâ, lai arri bija wezza un semmê sagrimmisi, tatschu wissas mallinas bija skaidras un spohbas; galbs, benki, gultsweetas bij baltas, lohgi spohbi, plahnê weenabi skaidrs, lai arri saime, ar

juhku buhſchenu apradduſi, wiſſwairak eefahkunnâ, arween no jauna atkal wiſſas mallas peefernaja. Traufus, rihtus, wiſſadus cerohſchus muhſcham iſtabâ ne zete, bet Maija tohs wiſſus tulihſt atkal glabbaja woi flehti, woi namnâ; un nei wiſſas, nei ſohſis, jeb zittus kahdus lohpus dabbuja iſtabâ redſeht. — Us to ihſu brihdi teefcham Paleijas mahjâs wiſſa buhſchana bij palikkufi zittaba, kad mahzitajs pehz kahda laifa atnahze ſawus augus apraudſiht.

12. Kâ Jahnis ſawus lohpus lohpiš.

„Nu, tas irr teefa, ſinkojis tu ne eſſi,“ tâ mahzitajs Jahnim ſazzija, iſtabâ cegahjis un labbu deenu atdewis. „Jaw apſtaigaju tawus laukus un redſeju wiſſu, ko eſſi paſtrahdajis; un wiſſ irr labbi darrihts. Jaw warreſt nahkoſchu ruddeni daſchu puhraweetu drohſchi ar rudſeem apſeht, lohpu ſuhdus tur ne gahſis wirſi. Bet jaw ſahl naſtim labbi ſalt; pee ſemmes neka dauds wairs ne paſtrahdaſi. Lohpi jaleel ſtallôs. Utnahzu raudſiht, kâ tu ar ſaweem lohpeem dohma liktees, un redſeſchu, woi ne warreſchu tewim pee tam wehl kahdu padohmu peedoht.“

Jahnis. „Paldeewš, zeenigs tehws, par juhſu mihleſtibu. Jaw eſmu raudſijis wiſſu eerikteht, kâ ſinnadams, un kâ pee jumš eſmu redſejis. Lohpi ſinnams gan jaw ſenn ne buhtu wairs bijuſchi gannôs ſſennami; arri rihtôs un wakkarôs teem eſmu jaw kahdus ſchappus pamettis preeſſchâ; bet mannim rahdahš it parleeku maſ ta ehdama, un ne ſinnu kâ tiſſchu kâ ne. Buhs jamekle ſeenu kur dabbuht pirft; arri jaw buhtu pirzis, bet wiſſi lihds ſchim ſawu ſeenu wehl lohſi dahrgu turreja; warr buht, ka taggad jo lehti wimmu pahrdohš, redſejuſchi, ka ſeena newaid drihš uſgahjuſi.“

Mahz. „Scho gahdu ſeens dahrgajs ne buhs. Scho rihtu wehl no Kallehnu Zehlaba ſeſchu weſumu laudſi par ſeptineem ribleem nopirku; mannim wianna

ihſi ne walfaga; ja grihbi, tu ſcho ſeenu warri paturreht. Oſſohſt gan diuhens ſeens, laiſâ wahhts un neſtillajis, kâ ſcho gaddu jaw wiſſ ſeens, gohds Deewam, labbi ſawahhts. Bet eefim tawôs ſtallôs; apſtattichur, kâ tu tabš reddeles un tohs kaſtus eſſi taiffijis, kur tu ſawus lohpus dohma ſeet klahſt. Tu tatschu pehz wezzas wihſes wimmus ne ſaiſſifi.“

Jahnis tad ſawu wezzu draugu iſwaddaja par wiſſeem ſtalleem, un mahzitajs, wiſſu apſtattijis, wimmu preezinaja ſozidams: „Zittifi deewſgan ar lohpu ehdamo. Tâ wiſſu eetaiſohſt, kâ tu eetaiſijis eſſi, tew par puſſi wahjabehs maſal ehdama, ne kâ, kad tu wehl tâ, kâ jumš mahjâs barra, lohpeem un awim etu ehdamo par ſahjam meſt, kur puſſi ſamin un ſakerna, un kad tu ſirgu preeſſchâ turretu til leelas reddeles, ka wiſſas beenas tiſſcham warr us reiſi eebahſi.“

Un kâ tad Jahnis wiſſu bija eetaiſijis? — Laſſeet to, mihtl arraji, un leekat to wehrâ. Prohwejeet tiſſal weenu paſchu gaddu ar ſaweem lohpeem tâ par darriht, un juhs nomaniſeet, ka ne ween dauds jo ilgi ar ſawu lohpu ehdamo tiſſeet, bet ka juhſu lohpi un ſirgi arri buhs dauds jo weſſeli un ſlipri; un juhs muhſcham wairs gawenu laiſâ ne eſſeet balditees no ſchahbeem un tabbeem iſſkumeem, bet drihš noprattifeet, ka tas leelas iſſkumš un bledna darbš, zur ko arraju lohpi zeen pawaffarâs nihſt, irr paſchu to lohpeju nprabiba.

Paleijas mahjâs ſirgeem kaſtram ſawš ihpats ſtelingis bij, peezu pehdu plats, laut arridſan tiſſ ween no ſtandabim iſtaliſibts. Katra ſirga preeſſchâ ihpats maſ ſena lohjis pee ſeenas palabris, kur, lai dauds, ſeptinas mahzinas ſeena beš zeetas ſaſpeefchanas warreja ſababſi. Katram ſirgam ſawa ſille, bet ne wiſſ no ſtutſcha lozirta, bet no trihs labbi ſalaiſſeem dehtem iſtaliſita, un prohſi tâ, ka wirſi ſille bij jo platta, ne appaſſchâ. Katram ſirgam ihpats ſpannis, pee

weenas mallas peekabinahts. Urri sukkaſ tur bija redſamaſ, un ſirgi, labbi puzzeti un ſkaidri, ſtahweja uſ ſauſeem ſchappeem, bet ne uſ ſuhdeem. Tee ſuhdi bija iſmeſti ahrâ.

Mè, miſhli arraji, tâpat jums arridſan ſawuſ ſirguſ waijadſetu kohpt; tad jums tee weenadi ſtahwetu weſſeli un ſtipri. — Warr buht, ka tur prettim fazziſect, ka juhſu ſirgi ne eſſoht wiſſ muiſchneeku ſirgi, bet arraju ſirgi; ka jums ne eſſoht wallaſ gar winneem tâ darbo- tees, ſchâ un tâ. — Teeſa gan irr, juhſu ſirgi neward muiſchneeku ſirgi, bet arraju ſirgi; winneem daudſ wairaf jaſkaipahſ, daudſ wairaf jaſtrahda un jaſtreij, ne ſcheem. Bet it iſhti talabbad abba winni daudſ wairaf un labbaſ irr jakohpj, ne ſchee, lai teem ſpehka ne peetruhſt. Jums maſ wallaſ; tapehſ abba buhſ jums par to gabdaht, ka juhſu lohpi ſpehjoſchi. Ur labbi kohpteem lohpeem juhſ uſ weenu deenu to paſchu paſtrahdaſect, ko zitti ar neſpehjoſcheem uſ dirwi deenahin. Ur labbi kohpteem lohpeem juhſ wakkarôſ daudſ jo laiku pahrdraulſect, un rihtôſ atka! jums ne waijadſehſ til agri ſawu peekuffuſchu un nowahrôſſinatu ſirgu atkal juhgt eekſchâ, kad winſch wehl ne zil neward duſſejis. Taſ laikſ, kaſ jums aiſcees ar to jo garu kohpſchanu, jums atkal dirwfahrtigi atees ar ſirgu jo ahcreem ſoh- teem. — Teem ſeenu kohzeem tadeht til maſeem waijag buht, lai ſirgſ uſ weenu ehdeni wiſſu to ſeenu ſaehd, kaſ tam padohſt. Zittadi winſch to labbo ſeenu ween iſmekle, kamehr tam wehderſ pilnſ, un to atlikkuſchu ſeenu winſch teeſcham pehzaſ, leelu baddu ne zeedamaſ, ne ehdiſ, tapehſ ka winſch to irr appuhtis un wiſſu labbumu iſmeklejiſ. Tad jums nu ſchiſ woi buhſ ja- gahſch ſuhdôſ, woi atkal lohpaſ jaehd negahrôſ ſeênſ, kaſ tam pee ſirdſ ne eet, un tam ſpehku ne dohd. Katram ſirgam ſawa ihpaſcha ſtellinga waijaga, ta- pehſ ka weênſ ahtri ehd, ohtrſ pamaſam, un daudſreijſ trahpaſ, ka ſabrauktam lohpaſ wehl ihpaſchi ko gribb

peebot klabt. Zitti arridſan, wiſſwairaf kad ſpehzi- ghi lohpi, kohſchahſ un ſpahrdahſ. Kad nu ſtellinga ne- waib, tad warri ſirguſ ſaiſtiht, kâ gribbedamaſ, ta- iſchu, ja zilko ſpehjoſchi lohpi, weênſ ohtram ees pee ſilleſ, weênſ ohtru ſaſpahrdiſ, jeh jel maſ weênſ ohtru apſternahſ. No dehleem iſtaifita ſille peeteek, tapehſ ka ſille til ween taſſ ſauſaſ auſaſ irr jabere eekſchâ, bet ubdenſ tur muſſcham neward leiſamaſ. Kad to tur leiſ eekſchâ, tad ſille, weenadi peemirkuſi ſtahwedama, ahtri ſahſ puht un ſmirdeht; uhdenſ, tilko eelectſ, pee- nemm tulihſ ſiltu ſmalku, un paleek ſirgam negahrôſ un neweſſeligſ; ſtalla ſeenaſ puht noht, weenadi ſlappinataſ, un ſirgam preekſchlahjaſ weenadi mirkſt. Sirguſ buhſ tewim ar ſpanni dſirdiht; un ja tu kahdam miltuſ gribbi doht, kahdaſ wahjibaſ labbaſ, jeh wehl pehſ wezza eeradduna winnam, kâ kahdai ſlauzamai gohwei gribbedamaſ daudſ uhdena eedwingeht, tu arri ſpanni pee uhdena warri miltuſ behrt klabt; un kad tillai to atlikkuſchu uhdeni tulihſ atkal iſleekſi, un ſpanni iſſalloſi, muſſcham ſmaſſ eekſch winna ne rafſeeſ. — Jums arrajeem ſawuſ ſirguſ ne ween tapehſ buhſ ſullabt un puzzeht, ka nepuzzeti ſirgi ne ween nekoh- ſchi pee uſſattſchanaſ, un nokernatu ſirgu apkohpu- ſcham un eejuhguſcham tewim robkaſ jamaſga, un ja- webbinajaſ, lai atſlahj no tewiſ ſirgu ſmaſſ; — bet wairaf wehl tapehſ, ka ſchi ſullachana lohpaſ lohti weſſeliga irraid, un ar puſſohderi lihſ ſtahw. Zo til pat kâ jums paſcheem nei ehdeênſ, nei dſehreênſ, nei meegſ ne buhtu gahrôſ, kad jums noſwihduſcheem un appettejuſcheem ne buhtu brihw maſgatees un pirti eet; tâpat arridſan lohpaſ janihſt, kad tam abba neward ſkaidra, un kaſchiſ, kraupa un wiſſada nelaimè drihſ pee winna peefittahſ. — Suhdi no ſirgu ſtalla jamett ahrâ, tapehſ ka ſirgu ſuhdi, kad zilko beeſa kahrtâ ſakrahjuſeeſ, drihſ ſahſ ſilt, un ſirgam, kaſ tur gull wirſu, weenadi tee ſihwi twaikſ jary eekſchâ, kaſ no

teem farsteem fuhdeem zekahs, un tas teescham loh-pam ne warr wijs par labbu buht.

Ne, mihi arraji, tapeh; jums waidsetu wisseem tapat darriht, kà Paleijas fainneeks darrijs; un arri to buhs jums wehra list, ka Zahnis tahs ausas, ko ohro deenu gribbeja sirgeem doht, arween papreekschu eemehrzeja uhdent, lai druszinu breest, un pehz winsch wehl arween kahdu treschu dattu tahdu ihfu fakappatu salmu maifija klah, ko ekseles zeeni faukt. Za mehrze-schana noteek tapeh; lai tee graudi sirgam jo mihtfi fakohst; un ekfeli teek talabbad peemaisiti, lai sirgi, to ekfeli deht, tahs ausas ne rij wesselas semme, bet labbi tahs ar farween sohbeem famalt, zaur ko tahs dauds jo gaufigas paleef.

Gohwu stalli raddahs, wairaf us weenu stalla gallu, leels kasts, us kahdu triju pehdu augstahm kah-jahm stahwus, tschetru pehdu plats, un mallas ne pilnu pehdu augstas. Pee katras mallas bija reddele peetaifita, kahdu triju pehdu platta, kam meetini pee kahdeem desmit zelleem bija weens no ohtra nohst, — us tahdu wihsi, ka gohwim zaur to reddeli waijadseja galwu bahst zaur, kad gribbeja pee ehdama kluht klah. Katra puffed tee lohpi bij peefeeti.

Weens ohtrs lassitajs atkal brihnisees un fazzih: „Neeki! neeki! mums arrajeem peeteek deewsgan, kad meetus cedurran, un tur lohpus peefehjuschi, teem tohs schappus mettam preekscha. Tad winni deewsgan warr ehst, un winneem faufa guila. — Bet muhsu Zahnis dohmaja zittadi. Zo kastu winsch taifija ta-peh; lai tee smalkumi, kas pellis, salinds un seena irr eekschà, paleef lohpeem, bet ne wijs fuhdeem; lai arri lohpi ne warr paschi ar farwahm kahjahm woi eemihst farwà ehdama, woi to apfernaht, bet lai pehdigo drusku warr faehst. Tahs reddeles tapeh; us tahm mallahm kluè peetaifitas, lai lohpi to ehdamo ne warr gahst ohra, un lai ta pikta gohws to bailigo tik aplam

ne warr babbihst. Zo kastu talabbad wairaf us weenu stalla gallu lifka, lai par kahdu brihdi winnu atkal wairaf us ohtru stalla gallu warr zelt, un lai us tahdu wihsi wiffas weetas stali weenadi apstahwetas, un ne tur saufi schappi ne paleef. Suhdòs talabbad lohpeem ne bija wijs jastahw; bet schahdi tahdi schappi, faufas subnas, needras pakaisija, kas ehdamam ne derreja. Weena stalla kasta wehl ihpats stellingis bija pataifihst, lai tur, kad kahda gohws paturrejusees, to warr list eekschà, kad winnai gribb ihpaschi ko peedoht.

Wuju stalli gar seenu paplats dehliis zeeti bija peetaifit, kà plaukt, kahdu pehdu augstis no semmes. Us stalla puffed pee ta dehta mallas wehl ohtra dehlele bija veenaglota, kahdu triju zellu platta, ta ka tas plaukt bij usflattams kà kahds lesns kasts. Pee seenas wirfs ta plaukta farrajahs kahdu pufstreschu pehdu platta reddele us knaggeem, bet ta, ka wirseja puffed stahweja zeeti pee seenas, bet ta appafscheja puffed, kas libst tam plauktam kazzija, bija walfam un atweh-schama jeb atwerrama. Kad nu awim seenu padewe, tad to palikka appafsch tahs reddeles, un schi, kà kahds jums, to seenu peespeede; un jo awis to seenu no appafschas apchde, jo winsch atkal no wirfs schluffa us to plauktim semme; un wiisi smalkumi palikka us to plauktu, no ka awis winnus peh; kà kahdu gahrdu pawalgu lassija semme. Us tahdu wihsi awim nei galwa, nei lassis ne pebirre, un ne weens schappinsch ne gahja pohsta. Un kad fainneeze buhtu gribbejufi farwahm awim kahdureis woi kahdu ausu sauju, woi kartuppe-lus padohst preekscha, tad schis plaukt bij gattams galde. — Skattees peelikkumà.

„Bet ko tad darriji, kad jehri rassees,“ mahzitajs waiizaja, to reddeli apflattijis. „Tee pee schahm reddelehm ne warr peeguhst? Woi tu dohmaja winneem to seenu pa kahjahm pamest, kà to dabbe gan kahdureis wehl redseht?“

„Ne, zeenigs tehws,“ Zahnis fazzija; „bet kad jehri raffees, tad dohmaju scheitan tahdu aisgaldu pahrtaisiht, un tur eetaiht ihpafchu jo masu reddeli, kur jehri arri warr peekazzeht. Tur zelschu tahs jehrineezes ar wisseem jehreem eekschâ. Zeb atkal liskhu pahru fohlu nohst no tahm masahm reddelehm krusiis par wissu stalli weenu ohtru leelu reddeli, kur tee meetini tif retti, ka jehri warr isliht zaur un pee sawas reddeles kluht, bet ne tahs wezzenes. Zik jehreem labbpraht to wissu-smalko seenu ismekle. — Un ja Deews mannim kahdureis palihds wairak awju eeguht, tad dohmaju kastu, pahri pehdu plattu, stalka widdû list, un katrà kasta gallâ stahwofschus dehlus pectaisiht, kur dirvi reddeles eekahrschu, kas augscham kohpâ falaisfas. Uppafsch schahm reddelehm tad ka appafsch kahda junta to seenu liskhu, un tad awis warrehs no abbahm puffedim ehst.“ — Skattves peelikkumâ.

„Tâ irr pareisi darrihts,“ tâ mahzitajs sawu Zahni usteize. „Tas irr wiss labbi eetaisihst. Bet to wehl warri celist wehrâ: us tahdu wiht sawas awis kohpdams tu dabbusi winnahm salmus pakaisiht, un pee pakaisichanas ne buhs tewim schappu taupiht; jo awim waijaga saufu mihtstu guttu gahdaht. Bet kad kahda kahra jaw irraid eestrejata, tad tu to paschu wehl warri gohwju lohpeem pakaisiht. Awju fuhdi parleeku fausi un karsti, kâ jaw tewim esmu fazzijis. Winni driht fahf pelleht un fadegt, kad zikko beesa kahra safrahjusees.“

Tâ wissu apskattijis, un wehl Maijai weenu ohtru padohmu peedewis, kâ gohwju lohpi kohpjami, un fohlijees, wehl zittâ reisê wairak no schahs buhschanas ar Zahni isrumnatees, mahzitajs preezigs par sawa auga gudru eetaisichanu us mahjahm nogahja. Un Zahnis, wehl to seenu paturejis, ko mahzitajs no Kalklehna bija nopirzis, jebfchu ir tad wehl mas eh dama turre-

dams, tatschu sawus lohpus, kâ ween waijaga, ismittinaja.

Gan juhs, mihtli lassitaji, arri schinni gramatâ wehl staidrafu pamahzischanu no lohpu kohpschanas, ahrlschanas un audsinaschanas atraddiseet, tahstak wehl winnu lassidami. Bet, kam tiht, tas arridsan tal gramatinâ, ko Adolphi kungs ne fenn mohderehm par labbu farakstijis, lohpu kohpejeem kohri derrigas mahzibas warr atrast *).

13. Zahnim nahf kahrdinataji.

Jaw seema bija atnablusi. Kungam, pascheem malka bij pahrweddama, balki bij pahrwahkami. — Zahnis no zeeniga kunga bija isluhdsees, lai tam wehle arribsan sewim zittus balkus pahrwesi; tam gan ne essoh wiss prahts, jaw nahkofschu waffaru ko no jauna buhweht; papreelsch gribbus druwu uskohpt; bet schuiischi balki labbak derreschofchi kahdureis ne falli; un kungs, labbi sinnadams, zil wissas ehkas Paleijas mahjâs sagruisichas, un ar preeku eeraudstijis, kâ Zahnis prahtigi wissu sawu buhschanu fahka kohpt, tam nowehleja peezeesnit zelmus ar wissahm galloksnehm, lai wedbus jaw scho seemu, zil ween spehjus. Wesch ne bija tahlu, un Zahnis jaw scho pirmo seemu pee trihedesnit zelmeem iswedde, wissus sarrus wahldams malkai; arri wissas stujas wesdams mahjâs, lohpeem ko pakaisiht.

Tad weenu waffaru, kad saime zeeminôs bija nogahjusi pee weena lihka wahleht, flahsteja Krohna nowabda meschafargs, Lahschupurwja Turris, atnahze, un sawas azzis wissaplahrt apmettis un labbu

*) Pamahzischana mohderehm, kâ pee lohpu kohpschanas buhs turretees, farakstita no W. Adolphi, warr dabuhst pirkt wahkâ eeseetu par 50 sudr. kap. pee Zelgawas Latweeschu rihta-mahzitaja W. Pantenius.

waffaru atdewis, winsch sahka runnaht: „Utnahzu jauno zeemianu apselrst, ar wezzo, Deems meelo dweh-feli, gan labbi fatizzis. Rà tad nu juns klahjabs schòs gruhtòs gaddòs?“

„Nu gan wehl ne warru brehkt,“ Zahnis atteize. „Gohdòs Deewam, schim brihdim wehl wiffi weffeli effam, un meeru un maifi wehl turràm. Warr buht, ka Deews arri wehl jo prohjam palihdschòs.“

Jurris. „Tad ja! kad tikkai meers un fatifschana! kad tikkai weens ohtram labbu noweshlam un palihdsam, tad jaw gan wehl warr sawu preekschu dshdinahht schinni grehku pasaulè. — Tatschu weena ohtra pelna rohnahs, kad mekle. — Malka schim brihdim pilsfata arri fahrigus pirzejus atrohd. — Juns, redsu, labbi firgi; ar teem gan warr fo pelnitees. — Woi tad ne raudsifeet arri kahdu reifi meschà braukt?“

Zahnis. „Nu gan wehl spebi. Ir jaw braufschanas meschà ne truhst. Jaw pee kahdeem trihsdesmit balkeem esmu isweddis jaunai istabai, ja Deews dshiwus weffelus tampa.“

Jurris. „Ja! istabas jaw wajjaga. Bet prohteet, woi ne raudsifeet pelnas deht meschà braukt?“

Zahnis. „Scho pirmo seemu gan us pelnu wehl ne warru wiff dohmaht. Weddischu wehl balkus mahjäs, lamehr seema peetiks. Mufsu meschà arridsan ne warr wairs malkas dabbuht pirkt preeksch andelefschamahs; un schkeetu dsirdejis, ka Krohnis arri no juhfu mescha wairs ne pahrdohdus.“

Jurris. „Tad juhs gribbejat pee meschakunga eet? Sinnams, tur nefa aplam ne buhtut dabbujuschu. Bet — prohteet — kad juhs tà ar mannim buhtut labbi draugi, tad tatschu tà ka jo driht juns buhtu pee-eeschana pee mescha.“

Zahnis. „Ar juns? — ka tad? Ne warru juhfu runnu lahgi sajeht.“

Jurris. „Tad kas nu jadarra! Zeemin, fo tad nu juhs tè ar manni . . . Prassfeet tikkai seewas mah-tel. La sinnahs deewsgan juns pateikt, ka ar manni warr gan labbi fatikt. Es skaugis ne esmu. — Nu, neba patò meschakungs ees us zeltu gaidiht, bet es! Veemet-tiseet mannim fo — es dauds jo lehtaks buhschu, ne meschakungs — zirtiseet tihkamo, un fur tihk un kad tihk. — Woi nu prohteet?“

Zahnis. „Nu prohtu gan! Gribbeet mannim palihdscht no mescha sagt, ja juns par to fo dohschu!“

Jurris (pasmehjees). „Sagt — sagt! kas labba tad tà? Woi tad kungi gan to meschu sehjuschi jeb shahdjuschu, ka winni ees leegt no mescha nemt? Zuk patò Deews winnu shahdija wisseem par labbu! Woi tad tu ween dohma palikt meschà negahjis, un pahrtikt ar to, kas schòs neaugligòs gaddòs druwa paaug? Woi tu ween buhst tas labbais? Woi weens patò tohs meschus iszirtifi? Meschi bijuschu, meschi paliks! Rà jaw jauns mulkis!“

Zahnis no buhschanas bija ahtris; winna firòs, no pat jaunahm deenahm pee taisnibas un pateesibas raddinata, schahdu wallobu ne panesse. Tahdus wahrduš iddsirdejuschan nosarka waigs, un azzis jaw sahka spihguloht. Jaw winsch talsjabs ar bahrgeem wahrdeem to netaisnu zilweku norahht; bet Wajja, jaw noniannibama, kas tam sirbi grohsjabs, kluffinam winnam eeteize aufis: „Waldees, luhdsame, Zahni, waldees! fo par tabdu neprahht eesi dusmotees!“ — un Zahnis, kahdu brihdi kluffu shahwejis, sazzija: „Mannim buhtu japihst us tewi, ka tu drihtst us manni tahdas dohmas turreht, ka es tewim buhschus beedris pee sagschanas un krahpschanas. Ar struppeem wahrdeem tad tewim sawas dohmas isteilschu! Pehz mannahm dohmaht tas zilweks, kas bes simas meschà eet, lihds ar to par sagli-dehwejam, kas ohtra kleht lauschahs eekschà. Nam grunts peederr, tam pehz mannahm dohmaht

peederr arridsan tas mesch; un wiffadâ wihsê meschi ne peederr wiff tik ween schahs paaudses zilwekeem, bet Deews winnus arridsan gribb tahm pehznahkamahm paaudsehm ustauwamus; — un mums Deewam par to gohds jadobd, ka winsch wirsneeziabahm par to leef gahdaht un wakht, ka mehs zaur sawu neprahhibu pehznahkameem grehtumu ne darram, meschus isbeigdami. Meschi bijuschi, meschi buhs! tahdu wallobu sinams no dauds neprahschu muttes dabbu dsirdeht. Bet kas tad taggadim jaw no mescheem dauds wairs atlizzees? — Un tad falki tu mannim wehl, woi terwi ne swehrinaja, kad terwi par meschafargu eelikka? Un ko tu swehredams effi sohlijees? Kaunees, zilweks, kaunees! — Kad tu dohma us tahdu wihsî mannim par draugu buht, tad tu paleez labbal muhscham sawu kahju par mannu fleegsni ne zehlis pabr. Tu effi netaisns zilweks!“

Zurris, ar wezzo Paleijas fainneeku kohpâ daschu sahdsibu pee mescha isdarrjis, un wiffâs mallâs sewim dauds beedru pee schahdas sagschanas atraddis, lohri fatrukka par schahdu wallobu, ko aplam wehl muhscham ne bij dsirdejis, un ne labbas deenas ne atdewis, isfrehja pa durwim ahrâ, appaksch sewis nurdedams: „Paga tu swehtuli, gan es terwi dabbuschu!“

Bet dohmatu, ka to nakti wiffada netaisniba un sagschana effoht kahjena un walkâ tappusi. Tikko Zurris bij aisgahjis prohjam, kad jaw atfal pee lohga bunbinaja, un Jahnis, pee lohga peegahjis, isdsirde kluffinam sauzam: „Sainneek, nahz ahrâ, drihs!“ — Maija, fahihjusees, luhdse, lai ne eijus! bet schis, atsaulees, ka warr buht nohtigs un glahbjams zilweks winnu aizinajus, isgahja pa durwim, un atradde Egleena Johrenu, pahnowadda fainneeku, tur stahwofchu wehl ar diweem jitteem nepasihstameem wihreem.

„Ja tu nu mums ne palihdsi,“ Johrens fazzija, „tad mums gals rohkas. Mums dsennahs us pehdahm

paffal, un lohpi wairs ne spehj. Kahbi mums kahdu weetu, woi rijs, woi klehti, fur warram sawu prezzi glabbht! Bet, luhdsams, drihs! Teesneschi warr buht wairs newaid tahlu. Lai Deews sohda to Lahtschu = purwneeku; tas teescham winneem eeswilpis! — Nu, ko tu gaidi? — Tawa skahde ne buhs!“

Bet schim wehl tâ runnajoht, jaw zeeminu sunni eerehjabs; un sawahm ragguhm uskrittuschi Johrens ar saweem beedreem, tohs nabbagus firgus kappadami, aisfrehja prohjam.

Jahnis eegahja nammâ, preezigs par to, ka schee wihri paschi sawu zellu bija jo tahlu sfrehjuschi, beswina dsibschanas. Jo schis Egleena Johrens ar lunterbantu andelejabs, ko, ar Leischeem un Schibeem beedrobamees, par pilsfateem waddaja. Un daudsreis, to Jahnis bija dabbusis dsirdeht, nelaisseewas tehws scha zilweka prezzi pee sewis bija glabbjis, un wehl palihdsejis winnam to waddaht, daschu brijdi gan kahdu naudas gabbalu ar to nopelnidams, bet jo wairak paspehledams.

Bet Jahnis bija apnehmees muhscham gar tahdahm leetahm ne darbotees. Gan daudsreis winsch no sawa audsinataja bija dsirdejis, un, lai arri jauns buhdams, pars beewogan to bija isprattis, ka tahdi darbi irr pobsa darbi pee meesas un dwehseles. — Jo, fakteet, lassitaji, ko gan isli barra tee zilweki, kas ar aisleegtahm prezzehm andelejabs? — Tee sohgi! Tee apsohg ne ween Krohni, tam tulli atraudami, kas us tahm prezzehm irradt listis, ko no sweschahm semmehm wahl; bet tee arri apsohg wiffus zittus walsts lohjekkus, kas Krohnm kaut kahdas malfaschanas dohd. Jo tullis teescham ar gudru taisnu sinu us sweschahm prezzehm irr uslistis. Urraji un zitti wairak semmas kahrtas laudis, wiffi gandrihs weenlihs baggati buhdami, makfa weenadu naudu, prohti galwas naudu. Winneem to sweschu prezzu ne waijaga. — Bet tatschu teem aug-

stas kahrtas laudim arri japalibds, walsfei par labbu maffaschanas doht. Weenadu galwas naudu winneem ne warreja uslift, tapehz ka wiini newaid wiss weenadi pahrtikkuschi; bet zits parleeku baggats, zits gandrihs nabbags teizams. Bet schee wiffi walfa fweeschas prezzes. Tad nu muhsu walbineeki us schahim fweeschahim prezzehim tulli irr usliftuschi. Jo nu kursch, baggats buhdams, wairak schahdu prezzu pehré, jo arri wairak no winna baggatibas Krohnim atlezz. — Un kad scho tulli Krohnim pasohg, tad schim to rohbu zittadi waijag pildiht; winsch zelt tahs zittas maffaschanas, arri galwas naudu, jo leelas.

Bet kas wehl wiffus tohs zittus grehkus isfkaitihs, fur tee zilweki friht, kas gar kuntrebantu darbojahs? — Tee turras waldineekeem prettim; un tatschu pehz Deewa prahtha mums frihtahs saweem waldineekeem paklausibas gohdu doht. Tee eerohd melloht, un mahzahs nepateeki fwehreht; tee eerohd wehl zittus sagta darbus isdarriht, papreetschu weens obtram tahs fweeschas prezzes, ko kursch pahrweddis, atsagdami, drohschi, ka ne drihstehs winnas mekleht. Tee weens ohtru apmello, weens prett ohtru waltes darbus strahda. Ir us pascheem flepkawibas darbeem schahdi zilweki gattawi, tapehz ka winnu darbi ne drihst pee gaismas nahft. — Kauna leetas kfristiteem laudim! —

„No tabdeem darbeem pasargi manni, schehligais Deews,“ ta Zahnis fazzija appalsch sewis, nammâ eeedams. — Bet istaba winnam wehl no seewas mah-tes dasch kauns wahrds bij jadsrd. „Tu besgohdi,“ ta schi fazzija, „tu mulki! Woi tewim ne bija kauna! Woi tu ween pahrtikfi bes mescha? Ka tu nu dohma iskawatees no meschafarga, winnu eekaitinajis? Kur tu nu pelnisi kahdu graffi? Ur ko tu nu maffasi galwas naudu, pagastu, taggadin jaw wiffu sawu naudu iskafisjis, un wehl ne graffi ne peepelnijis klast? — Bai

manna meitina! wai manna meitina! kahdas deenas tu rebjesi, ar tahdu plahnprahti dschwodama!“

Ta, un wehl dauds zittadi Lihse mahzeja schenneht. Zahnis gan eefahkumâ weenu ohtru wahrdu grisbeja tabni atrunnahst prettim, winnu meerinadams. Bet woi pawassaras strautu apturrefi? Tai mutte burbuloja libds peekust. Zahnis zeete kluffu. Raija, faktâ eelidusi, raudaja.

Kad nu pehzgallâ Lihse bija apgullusi, Zahnis, Raijas rohku satwehris, waizaja: „Kam tu raudi, seewina mibla! Woi gan tewim arri rahdohs mulkiski un nepareisi darrihs, ka Zurri ta atraidiju? Woi tewim arri tahs bohmas, ka mahtei, ka ar taisnibu un pateesibu labbal ne padschwosim, ne ar tahdeem darbeem?“

„Ne, Zahni miblais,“ Raija fazzija, „tahdas bohmas mannim newaid wiff. Bet mannim tiklai par to leels kauns, ka manna mahte tewi ta . . .“ Raija apflusse raudadama.

„Par to ruhpes ne turri,“ ta Zahnis winnu mihligi meerinaja; „to deewsgan pazetischu. Bez zu zilweku wairs ne pahrgrohsis; tam japaleek tahdam, tabds winsch paaudsis. Kad tiklai tu, seewina, effi labba!“

Tahdas runnaschanas daudsfreis scho draugu starpâ zehlabs, kad Zahnim no seewas mahtes laumi wahrdi bija jadsrd. — Un satru reis Zahnis no jauna apnehmabs, ar rahmibu un laipnibu Lihses bahrsibu paneft; un satru reis Raija, kad ne ar wahrdeem, tad tatschu ar assarahm winnam par to pateizibu un gohdu bewe; — jo tik Zahnim ka Raijai ar dschwecem raksteem sirdi tas Deewa haussis bija eerakfihst: „Tewim buhs tehwu un mahti zeend un gohda turreht!“ — Un wiini bija labbi saprattuschi, ka schis haussis arri tad irr isdarrams, kad tehws un mahte tahdi newaid, tabdeem waijadsetu buht kfristiteem wezzakeem. — Daudsreis Zahnis zeenijs fazzihst: „Kad mannim tehws un

mahte wehl buhtu dšihwi, es winnus teescham tà kà us rohlahm neffatu.“ Un Maija tad zeenija atkal tohs wahrduš peelift klah: „Kad tawš tehws un tawa mahte buhtu dšihwi, tad es ar mihlestibu un gohdaschanu dšihthohs winneem to labbumu afdarriht prettim, fo tu mannai mahtei darri.“ — Meers bij tats mahjäs! —

Tè beidsoht wehl ihšu sinnu no Lahtschupurwja Zurra un Egleena Johrena liffchu klah. Zurra wehl to paschu seemu, bes meschakunga sinnaš ar malku us pilšfatu brauzoht, pats meschakungš usfrehja; un winsch, no meschafargaschanas atlifts, no grunta isdšihš, isgahja no nowabba, un tur pehz pahru gaddeem nabbdšibä nomirre. — Egleena Johrens atkal, ohro seemu ar funterbantu dabbuhtš rohlahš, un ar schaujameem rihleem prettim turrejees, un gandrihs par sleslawu palizzis, taggadin wehl, ja dšihws, Sibirija sawus nedarbus noscheblo. — Bet Jahnis muhscham newaid bes sinnaš meschä gahjis, un tomehr pahrtizzis, un muhscham newaid ar leegtu prezzi darbojees, un tomehr labbi us preekschu tappis! —

14. No zilweku glahbschanas.

Zaw seema atkal taifijahš muht. Wišdš takkšs bija šlidš ledduš, un wišfur uhdena papilnam. Swebteluš (stahrkusch) gaidija nahkam mahjäs. Sainneekt ragguš lifka pee mallas, taifija un lahpija rattuš, arklus, ezzeschas; skalbija un sakraustija malku. Wišfur pawassaras schiglums un lihgsniba.

Tad weenu deenu us reisi Paleijas mahjäs leelu bailu fleegschanu dabbuja dširdeht. Jahnis, no rijas schuhna isfrehjis, prassija weenam ir ohtram, kas tur effoht. Wišfi kleedse, bet neweens ne mahzeja runnaht, lihds pehdis weens kalps pateize, ka Anne, paschu kalpone, effoht slihtusi. „Kur?“ — „Ukkä!“

„Echbligais Deews!“ tà Jahnis isfauzahš weenuweil, ir ohtrureis, us affu šfreedams, un sewim to šriffi, fo par laimi raddahš rohlahš turruš, gar widdutli apsehjis, un puifam usfauzis: „Škreij, lihds mahzitaja, lai atnah!“ un to šriffi eedewis mahju laubim turreht, winsch laidahš affä eekschä, fur uhdens wehl no tahš slihtones burbutoja. Un gohdš Deewam, kas drohscham zilweku glahbejam nahk paligä, Jahni, to meitu rohlahš turroschu, atkal iswilka dšihwu, wesselu! Bet Anne wairš ne pubte. Zaw tahš labš brihdš effoht, stablija kalpa masa meitene, ka Anne effoht pehz uhdena pee affas gabjusi, un tur sablusi affä saufah.

Veelš pušk lauschu bija safsrehjis. Katrs gribbeja sawu padohmu peeohht. Zo kad kahdä weetä nelaimenotiffusi, tad katram jastreen redseht, kas tur notizzees, un katrs grib palihdseht — ar mutti!

Zitš lifka, lai leekofchi tiffai to slihtoni pee semmes, wol us kahdu muzzu, un tad lai nemmoschi winnu labbi vittinaht; lai zeltoschi tahš kahjas us augschu, un to galwu lai laischoschi us semmi. Zitš lifka winnai mutti aiseet. Bet par wišseem zitteem zeeminu Dahwidš gudrš isliflahš. „Eit, eit,“ tà winsch fazzija, „fo juhs te eeseet darbotees! Ta irr nobst! nedšihwam dšihwibu wairš ne eepuhtiseet! Gahdajeet tiffai sahrku!“

Bet var laimi Jahnis, wehl pee mahzitaja buhdams, zittas mahzibas bij dširdejis un galwä paturejis, ka ar slihtoneem jabarra; tahdas mahzibas, fo pehzal tai grahmatinä „no zilweku glahbschanas“ fallifka, fo Merretas mahzitajš Latweeschu wallodä irr pahrtulkojis, un fo katram nammatehwam gan waidsetu sawas mahjäs turreht *).

*) No zilweku-glahbschanas u. t. j. pr.; warr dabbuht pirkt par 10 sudr. kap. pee Stessenhagen kunga Zeligawä.

Brehm: Padohmi preeksch Widsemmes laudin, ka no nilnahm sehrgahm warr isfargatees u. t. j. pr., malka 40 kap. sudr. (Lohti flawejama grahmata.)

Tad wehl us to gabbalu peeminedams, kas ar slih-koneem jadarra, un ka daudreis zilwefi, kas jaw wef-felu stundu, un wehl ilgali uhdeni gullejuschi, wehl effoht aidsihwejuschees, kad winnus tikkai prahitigi ap-fokhpe, — to peeminedams Zahnis lehnain to slih-koni likka eeneit istabâ, tur tikkai tschetrus peejus zilwekus laisdams eekschâ. Tad winsch likka lehnain tahs dreh-bees nowilkt, likka gultu apklah ar silditeem dekkeem, uszehle to lihki tur wirsâ, tâ ka galwa druszinu jo pa-zelta gulleja, ne ta zitta meesa, ispuzzeja deggunu un mutti ar spalwu, un sahka pamasitinam to meesu sildiht, gan ar pasilteem dekkeem winnu aplahdams, gan atkal wiffadas buddeles un krukhas, kas ar siltu uhdeni pil-nas peelectas, un labbi aistrappetas, abbès fahnôs, kahju starpâ un pee rohkas ahderehm peelikdams. Us krukshu appalschu, jeb pee-firdi winsch peelikka pasitâ brandwihnâ eimehrzetu lakkatu.

Tâ scheem to slih-koni wehl sildoh, atsteidsahs mah-zitajs. Schis, atrabbis ka lihds schim wiff pareisi dar-rihts, likka nu appalsch ta dekla to meesu pamasitinam un lehnain ar silditeem willas zimdeem un luppateem triht un behrst, papreeksch kahjas un rohkas, tad arri mugguru un pee-firdi; papreeksch ar fauseem luppateem, tad atkal scheem druszinu sinneju usbehris, un ar siltu brandwihnu tohs apflazzinajis. Tad likka krukhtis un mugguru lehnain weenu prett ohtru spaidiht. To gihmi, tohs plahnumus, to weetu ais ausim mahzitajs likka ar ettiki un brandwihnu masgabt; un tad to deggunu ais-speedis winsch likka Zahnim slih-konei ar tahdahn ma-sahm plehschahim, fo atneffis bija lihds, un kam gals ar luppateem bija aptihts, par mutti pamasitinam luptes (dwascha) puhst eekschâ, tik ilgi, lihds fahnkauli sahka druszinu zeitees; tad atkal krukhtis lehnain spa-idiht un triht, tâ ka winnas tâ tappe zillatas, kâ zilla-jahs, kad zilweks duaschu wehl eekschâ un laisch ahra.

Un atkal duaschu puhshoht eekschâ, un atkal krukhtis tâ spaidoht, sahka dsihkles gihmi tâ kâ trihzeht un rauslitees; meesa palikka weetahm siltâ; luhpas un waiqi sahka mestees farkani; puttâs sahka nahst ahra par deggunu un mutti; un kad rohku uslikka us slih-koneis sirdi, warreja manniht, kâ firds sahka puhsteht.

„Slawa Deewam! jaw dsihwiba atkal mohstahs!“ mahzitajs fazzija, un apsauzis tohs preezigi kleebsoschus, „rahmi, behrni, rahmi,“ winsch likka wehl arween to meesu sildiht un lehnain triht; — un rē, par brih-slinu slihkone azzis atwehre, un taiffjahs runnaht. Tad winnai bewe druszinu kummelinu tehju dsert, un likka tai wehl wiffu deenu siltâ gultâ gulleht, un winna aspriga un palikka dsihwa un wessela. — In bija wiffceem fo preezatees un brihnitees; bet wiffwairaf Zahnis weenu brihdi rahdijahs preeka pilns, un ohtru brihdi atkal tam affaras, kâ ruhpiagam un dohmigam azzis spihdeja; un kad wakkara wiffi mahjas laudis istabâ bija sawahkuschees, un taiffjahs sawus wakkara paharus skaitiht, tad Zahnis papreekschu wehl schohs wahrbus us sawu saimi runnaja: „Gan schodeen, mihla saine, Deews mums par daschu zittu deenu wairaf sawu spehku un mihlestibu pee muhsu glabbaschanas un apfargaschanas irr parabbijis; un pawiffam mannim winsch schodeen slawejams, jo winsch manni wehl no ihwascheem leeleem firdehsteem irr pafargajis, kas teescham wiffu mannu muhschu no mannas firds wairs ne buhtu sudduschi, kad muhsu Anne nedshwa buhtu palikkust. Es jumb teilschu, kalabbod. Jaw, kad scheltan atnahju par saimneeku, apnehmohs alkai jannus jo augstus rentinus taiffht; un katrurcis kad winnu eeraudsiju, mannim schahwahs prahâ: tē jataisa rentini, tē warr nelaine notikt! — bet tas arween tâ palikka. Kalabbad mannim schodeen tik gruhki usfritte us sirdi, isdsirduscham, ka Anne alkâ slihkusi; un kad winna pateesi tur sawu nahwi buhtu dabbutsi, tad

mannim firds teescham wissu mannu muhschu buhtu pahrmettusi: tu effi wainigs pee tam; tewim buhtu krittées faru mahjasbuhfchanu jo labbi apkohpt; tu redseji, ka zaur tawu affu warreja nelaine notift; bet tu to pametti neapkohptu; tu effi wainigs, ka zilweks faru nahwi atraddis.“

Tà patš sewi là apfuhdseht apfuhdsejis, winsch sahka farus wakkara pahrtarus flaitiht, un tik firdigi, ka gan warreja manniht, ka firds tam schodeen par daschu zittu deenu wairak bija fasillusi.

Ohtro ribtu winnam bija pirmais darbs, ka affai aptaisija jaunus, labbi paaugstus rentinus, un jumtinu wirfū uslikka, tà ka nei zilweks, nei lohps tur ne warreja wairs skabde flucht; un ne weenureis, kad ween Zahnis to affu eraudsija, winsch ne palikka, Deewa schelastibu ne peeminnejis.

Lai jelle jums, mihli lassitaji, schis notikkums Paleijas mahjas ne buhtu pawelt istahstihis; lai jelle Zahna preekschime, là winsch arri tahdu neapkohp-schanu tahs mahjasbuhfchanas par leelu grehku istur-rejis, jums ne buhtu pawelt parahdita. Ifweenam prahtigam fainneekam gan krihtahs, wissas bailas weetas, kas pee winna mahjam flachtu irraid, tahs bedres, fur sinilkti, jeb grantu, jeb mahlus roh, tohs dumburas, fur linnus mehrze, un ihpaschi faru affu tà apkohpt, ka nekahda dschwiba tur ne warr eet pohsta. It bail irraid zilwekam, ihpaschi us juhfu affahm pafkattotees. Zittas fehtas affa stahw pawissam bes rentineem, wehl tà ka eeleija. Zif ahtri woi tumfa, woi uhdeni smelbams zilweks tur warr eekrist; zif nabbagi behrni jaw affa faru gallu dabbutusch, — un kad zaur tawu neapghadachanu un neprahribu kahda zilweka dschwiba irr gahjufi pohsta, woi tad tu ne effi tik pat slepkawa teizams, là kad tu dusmas ohtro buhtu notawts? Tik dusmoschanahs irr grehks, tik neprah-tiba irr grehks tam, kam Deews prahtu dewis!

Un kad arri tahda nelaine zaur Deewa schelastibu ne noteel, tad jel mas katram zilwekam, kas ar tahdu nejanfu un nekaidru buhschanu newaid apraddis, it reebtu reebj, no tahdas affas dsert, fur wissahds nekaidris ubdens un dubli tekk eefschä.

Wakkara Zahnis wehl nogahja pee wezza mahzita, istahstija tam arridsan, kahdas leelas bailes ar faru affu pahrzeetis, pateize winnam par winna mihligu darboschanu pee tahs slihfones, un luhdsahs, woi ne warreru winnam pagahdaht kahdu gramatinu, no kam warretu mahzitees, là ar zitteem zilwekem jadarra, kas ahtras nahwes breefnas krittusch. Labbrabt mahzitajs apnehmahs to darriht, un eekam scho gramatu tam bij pagahdajis, winsch Zahnim eedewe papibri, fur patš arri jaw ar ihseem wahrdeem weenu ohtro mahzibu no schahs buhschanas bija usrakstijis; un schahs mahzibas wehl winna rakstids atraddis, es tahs peeleeku scheitan flacht, luhgdamees, lai juh, mihli arraji, tahs labbi leekat wehra; jo zaur juhfu nesinnaschanu un nesapraschanu dascham, kas ahtras nahwes breefnas eekrittis, jacet prohjam, kas ar Deewa paligu gan wehl buhtu bijis atdschwinajams!

Es ristiji sinu, ka ne fenn pee weena mahzitaja seewa attrehjusti brehdama, ka wihrs tai wakkara wakkara nosallis. No darba pahreedams, ar ohtro kohpa wehl eegahjis krogä; no turrenes labbi kohfchi nahluschi mahjas; winnas wihrum usnahjis meegs; schis tur noschdees zellimalla; un ohtre, ne warredams wairs winnu pazelt, atnahjis paschai pateift, lai brauzoti wihrum pakkal. Gan nosseigusees un pahrweddusi mahjas; rohkas un kahjas gan jaw stihwas effoht bijuschas, bet widduklis wehl tà ka siltis. Par laimi attkusees ubdena fasildijufi, taifidamees drahnas masgabt; gan eezehluschi tulibt nabbagu tai siltä uhdeni, gan winnu sildijufi pee krahns, — bet welt! Nedschwib bijis, nedschwib palizis!

„Zilweks, tu fawu wihru effi“ ... tà mahzitajs eefauzahs, ahtrumâ gribbedams wehl tohs wahrdus peelift klahnt „patte teescham nokawusi.“ — Bet apdohmadams, ka tatschu to ne bija tihfchi darrijusi, bet nesinnaschanas dehl, winsch peeliffa tohs wahrdus klahntu „Deewam atdewusi. Lai tas tewim nu palihds, faweem trihs behrmineem maifi nopelniht.“

15. Wehl no zilweku glahbschanas.

a) Kà ar sikhoneem jadarra.

Kad zilweks sikhziis, tad winsch, lai arri jaw buhtu weenu ohtru stundu uhdeni stahwejis, rahmi un ar prahntu janefs nammâ; jeb ja rahms, filts laifs, un klahntumâ mahjas nekahdas ne atteekahs, warr winnu arridsan turpat laukâ us willas drahnahm un dekkeem uslift; un tiklai par to jagahda, ka wehjsch ne eeguhst. Tad winnu pamasinam waijag sildihst ar silteem dekkeem, silteem ahmineem, kas sinnams lakkatds eetinami, ar siltahm kruhlahm, to meesu waijaga triht un bruzzinahnt, dwaeschu par mutti eevuhst u. t. j. yr., kâ lassijuschchi effect, kâ ar Paleijas Anni darrihts. Ja dsihwiba wehl ne gribb rastees, tad buhs no paangstas weetas brandwihnu jeb aukstu uhdeni leelâs lahfs sikhonim us peefirdi lassinahnt; bet tiklai pee tam par to jagahda, ka aukstums pee meefas ne peeeet, un tadeht tas slapjuns tulihnt noslauzijams. Warr arridsan to sikhoni siltâ uhdeni eelift, un tur winnu tahdu brihdi turreht; bet pehz tam buhs winnu tulihnt atkal labbi noschahweht, un siltâ faufâ gultâ eelift un apsegt. Warr winnam arridsan deggona eekschu jeb nahsis ar spalwu, kas eljâ eemehrzeta, kuttinahnt, un winnam apfwilluschas spalwas, sipholu, jeb zittas dikti smirdoschas leetas appaksch deggona turreht. Derrehs arridsan winnam flistirs eelaischams no kummelinu tehjas un fahls.

Katru no schahm darrischanam japrohwe pehz kahrtas, weena pehz ohtras, un ne buhs drihs apuift,

gar sikhoni publejotees, lai arri pehz kahdahm trihs woi tscheträhm stundahm rahdahs, ka wifs publinisch buhschoht pawelt. Bet par to wifswairak waijag gahdabt, ka meesai tiklai aukstums un wehjsch ne peeeet, bet ka winnu weenadi silba. Un kad dsihwiba atkal rohdahs, un sikhonis spehj atkal fo noriht, tad buhs winnam kummelinu tehju doht dsert, pee ka lahsite wihna jeb Dymanna drappes irr peeleetas klahnt; — un tad lai winnam dohd meeru duffeht un gulleht.

b) Kà fasallis zilweks glahbjams.

Arri pawissam fasalluschu zilweku, lai tas jaw buhtu arri kahdas peežas woi feschas stundas nedsihws gullejis, wehl kahdureij ar Deewa paligu warr atkal atdsihwinahnt, kad to prahntigi apkohpj. — Kad tahdu atrohd, tad no Deewa pufes to ne buhs siltumâ eenest, jeb wehl pee krahsns list, jeb siltâ uhdeni eelift. Kad to darra, tad teescham slexkawa darbus strahda. Bet winnu buhs eenest aukstâ kambart, un ja tahda newaid klahntumâ, tad warr arridsan turpat laukâ, kad ziffo ehna, raudsiht winnu atdsihwinahnt, us tahdu wihst, kâ tē mahzihs. Nokehrbjeet to fasalluschu zilweku tulihnt pawissam plikku tihru, ja zittadi ne warr, tahs drehbes sagreestami. Peezeet winnu tad plikku us sneegu, bet tà, ka galwa gull druzinu pazelta. Apberreet tad meesu wifszaur ar sneegu, kahdas pufspehdas beesunnâ, til ween galwu un gihmi plikku pamestami, un peespeeschat to sneegu labbi ar rohlahm, lai winsch wifsur labbi pee meefas peegull klahnt; un tà ka kahdâ weetâ sneegs fahnt kust, leekat atkal prischu sneegu wirsü. Kad sneegs newaid dabbujams, tad eeleekat to fasalluschu zilweku aukstâ uhdeni, jeb eetinnet to dekkds jeb walagds, kas aukstâ uhdeni papreeksch mirkuschi, un slappinajeet tohs weenadi ar aukstu uhdeni. Tâ jadarra, lihds meefa paleek mihksta, un lohzeeki atkal palikkuschchi lohli. Tad trinnet un bruzzinajeet to meesu wehl ar

sneegu, jeb ar lakkateem, kas ar aukstu uhdeni fastap-
pinati. Kad mutte zeeta, tad behrschat kinnus pa-
preekschu ar sneegu, tad ar aukstu ettifi un brandwihnu.

Kad nu meesa jaw atkuffusi, un filtaka paleef, tad
noschahwejeet winnu fausu, leekat winnu nefsilditâ kam-
bari us nefsilditu gultu, un trinneet un sildeet winnu
tâpat, kâ pee slihkoneem mahzija darriht. Wiffadâ
wihse tad darreet, kâ ar slihkoni. Dohdeet tam scho
to ohst; kuttinajeet rihkles un degguna eelschpuffi ar
spalwu, kas papreekschu eljâ eemehrzejama; cepuh-
teet winnam dwaaschu par mutti jeb deggunu; un kad
jaw spehj ko noriht, tad tam dohdeet filtu kummelinu
tehju dsert, u. t. j. pr. Bet silditâ kambari tad tikkai
tas zilweks eenessams, kad jaw atkal atdsihwejees.

Kad zilwekam woi kahja, woi rohka, woi zits kahds
lohzeellis atfallis, tad arri schis lohzeellis no Deewa puf-
ses newaid wihse tulihst sildams, bet ar sneegu jeb aukstu
uhdeni, un pehz ar willas luppateem behrschams, lihds
winsch atsilft, un arri tad wehl winsch zeeti jakawa no
ahtras fasilschanas pee krahsns, jeb filtâ uhdeni.

Warr buht, ka weens ohtrs schahs mahzibas lass-
dams, brihnisees par to, ka fasallusi meesa ar sneegu
jeb aukstu uhdeni effoht atdsihwinajama. Bet to tat-
schu katrs sinn, ka kartuppels, jeb ahbols, kas fasallis,
tulihst puhst un paleef negahrds, kad to filtumâ leef;
bet kad to eeleeft aukstâ uhdeni, tad tas aukstums atkal
no ta pascha iseeft, un winsch pehz atkal paleef, kahds
bijis. Tâpat irr ar fasalluschahm meesahm. — Man-
nim schahs mahzibas pahrlaffoht schaujahs prahtâ, ko
ne fenn awises esmu lassijis. Kreews, sawu masu
dehlinu panehmis lihds, seemu, stiprâ salna laikâ ar
prezzi brauzis pilsfata. Ne tahlu wairs no pilsfata
bubdams, schis eerauga, ka puischelis nofallis un pa-
wissam jaw nedsihws. Baididamees, lai tam ne zeltahs
kahds nevaltums, ar lihki pilsfata eebrauzoht, schis pa-
kasch zellimallâ sawu dehlinu appaksch sneega, no turre-

nes pehzal winnu atkal mahjâs pahrwest gribbedams.
Bet kahds preezigs palikka pehz, kad ar steigshanu
atkal no pilsfata atpakkat braufdams, winsch atradde
puischeli dsihwu palikkuschu appaksch ta sneega.

*) Kâ tahdi glahbjami, kas twaikâ noslahpuschi,
un atkal kas noschnaugti.

Noteeft daudsreis, ka zilweki noslahpust un paleef ne-
dsihwi, woi rijas istabinas lohdsinus parleeku ahtri ais-
babsufchi, woi krahsns spelti parleeku ahtri ais-
schahwufchi, un twaikâ apgulluschees. Kad tahdu noslahpuschu
zilweku atrohd, tad wajaga tulihst lohguš un durwis
atdarriht, un to zilweku, lai arri buhtu auksts laikš,
tulihst ionest abra, tam lakla drahnu, wiffas bantes un
schnohres atraisihst, wiffas knohpes un pumpas atknoh-
peht, jeb pawissam drahnas nogehrt. Tad buhs
winnu apflazzinaht ar aukstu uhdeni, fur wehl ettika
warr leet klahst, tad tam atkal kruhtis un mugguru behrst.
Winsch jasehdina us krehflu, un winna kahjas jaleef
filtâ uhdeni, fur pelni un fahls irr peebehri klahst. Tad
tam buhs azzis un us peeferdi aukstu uhdeni ar ettifi
schlahkt. Tad tam puhteet woi par mutti, woi par
deggunu dwaaschu eelschâ, spaideet rahmi tahs kruhtis
no appakschas us augschu, lassinajeet aukstu uhdeni un
ettifi us peeferdi un us paschu firdi. Warr tam arri-
dsan klisliri eelaisst no kummelneem, eljas un fahls.
Dohdeet winnam scho to ohst, kuttinajeet winnam deg-
gumu un rihkli, un behrscheet to meesu, kâ slihkoniim. —
Kad winsch atdsihwejabš, tad tam dohdeet pahrdesmit
lahsu Opmanna drappu us zukuru, un pehz uhdeni
ar druzinu ettika dsert, par to gabdadami, ka twaikâ
un duhmu tai kambari newaid, fur juhs to slinneeku
effect eenessusch.

Tahdu zilweku, kas pakahrees, arri wehl kahdahm
reishm ahtrumâ warr paglahkt, kamehr meesa wehl
filita. Winnam ahdere jalaisch, degguns un rihkle

jakuttina ar spaltwu, kas eljâ eemehrjeta. Winnam schis tas jadohd ohst, kruhtis un muggura jabehrsch, dwaſcha japuhsch eekschâ, us peefirdi auksts uhdens jalaffina, un tahs kahjas jaleef filtâ uhdeni.

Bet kad pakahrts zilweks jaw pawiffam atdsiffis atrasts, tad wiſſ puhlinſch gar winnu buhs welt.

Ar tahdu zilweku, kas ne wiſſ zaur pakahrſchanu, bet zittadi kâ noſchnaugts, tâpat jadarra, kâ ar pakahrte. Bet ſchim wehl warr wehderu un kahjas ar lafkateem apſittinaht, kas tahdâ uhdeni mirkuſchi, fur kummelini un ſeena ſeedi wahriti.

Arri ſcheem, kad dſihwiba atkal rohdaſ, kumme-
linu tehju ar Dymanna drappehm dohſi pirmak dſert. —
Tee faſpaiditi lohjekki ar uhdeni, brandwihnu un ettiki
irr apmaſgajami. —

d) Wehl zitti pee dſihwibas uſturweſchanas un weffelibas
uſkohpſchanas derrigi padohmi.

Kad behrninſch peedſemmoht no leelas wahjibas rah-
dabs nedſihws, un winna gihmitis melns, tad ne buhs
nabbu tulihht aiſſeet, bet papreekſchu druſzinu affinu
iſlaift. Tad tam iſtihrijeet muttiti, maſgajeet winnu
filtâ uhdeni, papreekſchu wihnu jeb brandwihnu pee-
jaukuſchi klahht; eepuhteet tam par muttiti lehnem
dwaſchu, apſchlahkajeet winnam peefirdi ar aukſtu uh-
deni, un apſlahjeet winnu tad weegli ar filtahm dra-
nahm.

Kad zilweks trakka funna, jeb zitta trakka ſwehra
fareets, tad eekam warrat daftaru ſawahht, gahdajeet
par to, ka affins no tahs wahts labbi dabbu iſtezeht,
to wahti ar ſipri ſahligu uhdeni maſgadami. Kad
affins wairs ne tekk, tad uſberreet pahru reiſ ſchauja-
mus pulwerus us to wahti, un eelippijeet tohs; jeb
iſbedſinajeet to wahti ar dſelſi, kas uggumi karſta pa-
likkuſi. To paſchu buhs jums arri tad darriht, kad
tikkai warr buht ahda ween paplehſta, un affins ne maſ

ne buhtu tezzejis. Wiſſadâ wiſſe tahs wahtis jeb kai-
tes, kas no trakka ſwehra kohduma radduſchahs, newaid
ahtri ſadſeedejamas, bet par to jagahda, ka winnas
llqi ſlahw walkâ un puſſcho. Lohſi derrigs buhs arri-
djan, kad to ſakohſtu zilweku wakkara pirti weddiſeet;
un jo wiſſſch tur wairak dabbu ſwiſſt, jo tas buhs der-
rigs. — Ta kaitte, tahs nahwes breeſmas, ko zilweks
redſ, kad no trakka ſwehra ſakohſts, ja winnu ahtrumâ
tulihht ne glahbj, irr tik negantaſ, ka arri tad jaw lab-
praht wiſſu to, kas te tikkai mahzihts, darriſeet, kad
arri wehl it labbi ne ſunneet, woi tas ſwehrs, kas koh-
dis, pateſi traks bijis, woi ne. Un labbpraht juhs
ſawu ſunni, kad tikkai zikko neweſſels rahdabs, labbaki
noſſitiſeet, lai wehl jo labs buhtu bijis, ne kâ juhs eeſeet
gaidiht, lihds wiſſſch, warr buht traks palizzis, ſlahdes
ſahl darriht.

Kad kahdam zilwekam woi ar iſkapti, woi ar zirwi
jeb naſi kahda dſihſla irr pahrzirſta, tâ ka affins ſtrau-
malam tekk, tad wajag to wahti ar ſapluhtteem luppâ-
teem beei apklaht, un kahdu drahnu apſittinaht, un
zeeti ſawillt, tâ ka affins wairs ne warr tezzeht; to zil-
weku buhs no kuſtinaſchanas kawahht, un to drahnu ne
buhs raiſiht walkâ, lihds daftarſ, kas ar ſteigschanu
wahkams, irr klahht.

No ſchahm mahzibahm juhs, miſhli laſſitaji, buh-
ſeet mannijuſchi, ka gandriſ pee wiſſſch ſchahm
glahbſchanahm wajaga ettika, ſinneju, kummelinau,
llilſirſprizzes un tahdu maſu plehſchu, ar ko dwaſchu
par mutti jeb beggunu warr puhſt eekſchâ. Tahdas lee-
tas tad katrai prahtigai namma mahte i arriſſan gan
waidſetu ſawâs mahjâs turreht. Tapehz wehl ar ih-
ſeem wahrdeem no ſchahm leetahm ſcheitan runnaſchu.

Ettikis arri wehl derr lohſi dauds zittâs weetas, ne
ſchâs minnetâs. Daſcham ehdeenam wiſſſch gahrdumu
dohd. Parleeku labs wiſſſch irraid pee iſtabas iſkwehpi-
naſchanas, kad tur ſlimni laudis ar lippigu kaiti gull

eefſchâ. — Ettifi drihs fewim warr ſagabdaht, kad tâ darra: Celcij dewinus ſtohpus werdoſcha uhdena kahdâ aiſſpundejamâ traukâ; peeiej weenu ſtohpu prohweſ brandwihna klaht; apgoſe us ohglehm labbu reezeeni maiſes, apſwaidi to ar meddu, ſagreeſ to maſôs gabbalôs, eemett tohs tai uhdeni, un tad aiſtaifi tam traukam to zaurumu, bet ne wiſſ ar aiſſpundeſchanu, bet tiffai kahdu lakkatu ar klišteru uſlippinadams, lai nekas ne birſt eefſchâ, un zell tad to trauku ſiltâ weetâ, aiſſkrahſnê. Par kahdu laiku buhs tewim wiſſu labbais ettifiſ. — Kad taſ buhs iſbruhſehts, tad iſwahſ no ta trauka tahs glummas, kaſ dibbenâ buhs ſakrahjuſchahs, un ko zeeni ettifa mahti faukt, iſſkallo to trauku ar karſtu uhdeni, peeiej to paſchu atkal tâpat, kâ to pirmo reiſi, un leeſ wehl arri to ettifa mahti tur eefſchâ. Scho ohtro reiſi tawſ ettifiſ daudſ jo drihs buhs ſkabhſ, ne to pirmo reiſi.

Sinnepeſ, ſamaltas jeb ſagrubſtas, un ar kahdu treſcho dallu maiſes ranga un druſzinu ettifa par beeſu putru pataiſitas, derr lohti uſ luppatu uſſwaidamas, un tai ſahpiga weetâ uſleekamas, kad zaurais durr woi kruhtis, woi ſahnôs, jeb atkal kad kaſliſ dikti ſahp. Kad ta weeta, fur winnas uſliktas, jaw labbi mettahs ſarkana, tad tahs ſinnepeſ buhs nemt nohſt, un to ahdu ar ſiltu uhdeni nomaſgahſ, un tad kahdu luppatinu uſlikt wirſi, kaſ papreekſchu plahni ar ſweſſchu taukeem, jeb ar neſahlitu ſweeſtu apſwaidamas. — Schahs ſinnepeſ juhs fewim paſchi ſawâ dahſâ warreht ſeht.

Kummelinu tehja derr tikpat tikko dſimmuſſcham behrninam, kâ paauguſſcham zilwekam, gan wehdera ſahpês, gan daſchdaſchadâs zittâs kaitês, un juhſu behrni jums tohs kummelinu ſeedus warr wiſſur faſſiſt.

Kliſtirſpizzi juhs fewim drihs warreht ſagabdaht, puhli nemandi, tur tahs ſahles eeledami, kaſ ſimneekam eeſſchlahzamas, un tad tam puhſlim pihpês ſpizzi

eeſedami, kaſ papreekſch ſimams appala un lihdſena notaifama.

Ja gribbeet ſinnaht, kalabbad plehſchu waijaga, — kalabbad ne warr tâpat ar mutti ſimneekam dwaſchu eepuhſt, tad atbildſchu: ta dwaſcha, ko tu no ſaweem plauſcheem iſpuhti jaw newaid wairs derriga un priſcha, tapehſ ka tawi plauſchi jaw to labbumu irr parijuſchi tawai meeſai. Tahdas maſas plehſchas arri daudſ ne maſa. Bet ja pawiffam winnas ne atteekahs, tad warr arri weſſels zilweks ar mutti ſimneekam dwaſchu puhſt eefſchâ.

Schahm mahzibahm gallâ wehl peeieku leelu luhgſchanu, jums paſcheem par labbu, klaht. Ne ſchkee teet, ſchahs mahzibas laſſijuschi, ka nu jaw warreſchoſchi, kad kahda nelaine notikkuſi, pawiffam weeni paſchi to zilweku glahbt, un palikt pawiffam dakteru ne wahluſchi. Ne! jums ir tad dakters jawahſ, kad ween dabbujams. Schahs mahzibas jums tiffai rahda, kaſ jadarra ahtrumâ, kad zilweks ahtrâs nahwes breeſmâs krittis, lihdſ eeſpehſ dakteru ſawabht, jeb kâ juhs ar Deewa paligu ir tad zilweku warreht paſchi glahbt, kad dakters woi pawiffam newaid dabbujams, jeb toſſchu ahtri newaid atgubſtams; un lai juhs zaur neprahtigu glahbſſcham par ſleplawu ne paleekat, kâ jaw daſch ſihſôn zaur to irr nolauts, ka winnu us muſzu rittinaja, un daſch ſaſallis zilweks zaur to, ka winnu pee ſiltas kraſſnê, jeb ſiltâ uhdeni liſſa.

Daudſreiſ zilweks gan atdſihwejahs, un tatschu pehſ atkal no leelas wahjibas nomirſt, tapehſ ka newaid nekas ſinnus, kâ to wahju dſihwibu aplohyt un ſtiprinaht. Daudſreiſ, jebſchu dſihwiba atkal radduſſees, zittas kaites atkal peeieekahs jeb perrinajahs klaht, ko zits ne mahſ dſeedeht, kâ ween, kaſ us to mahzihts.

Juhs ſaimneeki un wezzaki wiſſadâ wiſſe ſlimmibas beenâs meklejeet mahzita ahſta paligu ſaweem behrneem, ſawai ſaimei, un ne eitat pee ahſſimeekeem un puhſſcho-

tajeem, kas zittu ne darra, kà ween krahpj. Zilweka dsihwiba un wesseliba irr dahrga leeta; un ja zaur juhfu ffohyibu jeb neapghadaschanu behrns, jeb gahjejs kahds nomirft, jeb paleef flimmigs un gaudens wiffu sawu muhschu, ar ko tad sawu firdi meerinafeet? Ne gaideet arridsan, lihds ta flimmiba jaw stipri eesafnojupees un fpehka gahjufi, bet meklejeet pee laika paligu. Daudsreis kahda kaite eesafkumà ar masu leetu paglahbjama, kas pehjal zilweku nokauj. Un kad kahdu zilweku pee daktera raideet, padohmu un sahles luhgtees preeksch kahda flimneeka, tad ne raideet wiff tahdu, kas neka ne sinn pateift, bet prahtigu zilweku, kas sinn dakteram stahstih, zif wezs tas flimneeks, zif ilgi jaw flims, woi galwa, jeb kruhtis, jeb wehders, jeb zifs kahds pants fahp; woi winsch fwiht, woi ne; woi mehle fskaidra, woi ne; kahdi tee mihsali, woi fskaidri, woi tumfschi; woi pawiffam warr atnihtees, woi tam wehders zeets un zif ilgi winsch zeets; woi eet zauri, un kà zauri eet u. t. j. pr. Dakteram wiffu to wajag sinnaht; un wehl Deewam schehl mums us semmehm til dauds dakteru newaid, ka tee eespehj pee katra flimma zilweka paschi noet. —

16. Zahnim nelabba flawa zekahs.

Ikweens, lassijis, kahda leela nelaine gan drihs zaur to alku Paleijas mahjäs buhtu warrejufi notift, un kas pee tam irr darrihts un runnahts, gan sinnahs, kalabbad Zahnis toreis brihscham til ruhpiqs, brihscham atkal til preezigs palizzis; un ikweens labbprahtigs zilweks Paleijas fainneeku par schahm winna ruhpehm un winna preeku flawehs un teiks, un ne dohmaht ne dohmahs, ka tam par to buhtu warrejufi nelabba flawa par wiffu draudsi zeltees. Un tatschu to aprunnaja. Klausatees kà tas bij!

Zulih to swehtdeenu pehz schi notiffkuma Zahnis Deewa nammà likka mahzitajam ihpafchà luhgschanà

Deewam par winna schehligu glahbschanu pateizibu doht. No basnijas us mahjahm eedamas zittas seewas no tam eerunnajahs.

„Ne, kas to buhtu dohmajis, ka ta wairs atdsihwepees,“ Edde fazzija. „Mans Dahwids, jaw gan prahtigs zilweks, pahrgahjis mahjäs, it sinehjahs, ka palikkuschi Paleijas mirronim dsihwibu puhfoschi eefschà.“

„Brihnumi gan,“ Barbe attildeja, „es jaw arri dohmaju, ka neeli buhs! bet gan abba atdsihwejahs. Kas sinn, kà fainneekam buhtu klahjees tahs affas dehl, kad Anne buhtu nedsihwa palikkusi. Bet arri pehjal preezigs bij!“

Edde. „Bij gan it ehrmigs; zikreis to mahjäs pahrunnajakam. Bet, mahfina, kad tà labbi eedohmajohs, tahs affas labbad ween winnam ne waidseja wiff til ruhpiagam buht. Neba tas ilgs laifs, ka Zeemiru Petrelis affà slika, un kas to dauds mekleja. Kas sinn, woi tur tikkai ne buhs zitta kahda waina bijufi. Bet ko warr ihsti sinnaht; ne gribbu preeksch laika runnaht; ja jaw buhs tà, gan tad pee gaisinas zelsees!“

Barbe. „Tad eij, trakka, eij! kahda zitta waina tad tur warreja buht? — Bet, ne falki wiff! — Kad to labbi apdohma — teefa irr — woi tad bes kahdas ihpafchas wainas winsch buhtu til aplam pehz tahdas nabbaga sehrdeenes affà lehjis! Zuh nu gan labbak to warreet sinnaht, juhs tur klastumà. Woi warr buht jaw ko mannijeet? — Ah rè! — kahda schi! — tad teiz jelle!“

Edde. „Dauds gan wehl nekas newaid mannihts, bet tatschu! — Zul zikreis gaddahs ar winneem faeet pee schahda, pee tahda darba; bet muhscham newaid dsirdehts, ka Zahnis sawai kalponei buhtu bahrgi kà usfauzis, jeb uspihjis; tà ar labbu ween, tà mihligi un laipnigi ween wiini fohpà runna, ne wiff tà kà zitti fainneeki. Esmu Annei arridsan jaunu sihdeni redse-

jis ap faklu; fur tad buhtu nabbadse to dabbujufi, ja ne no winna!“

Barbe. „Ne, fo wehl ne dsirdefi! Bet zif ilgi tad pascham fahsas bij?“

Edde. „Lai buht, zeemite! fo tu dohma, tahds wihra gabbals, un labbuma ween audsis! Nu, aprunnacht gan ne gribbu wiff ne weenu zilweku. Bet, tizzi tu mannam wahrdam! Winni rasseees samettuschees kohpa!“

Barbe. „Ne, tahdi brihnumi, fo nu ne peedsihwosi wehl schinni grehku pasaul!“ —

Ta nu schahs diwi seewas bija isgudrojuschas, fa Zahnis un Anne samettuschees; un ne frihs deenas wehl ne bija pagahjuschas, tad jaw par wissu zeemu, par wissu nowaddu no tam runnaja. Wezza Lihbe arri pascham mahzitajam to jaw bija pateikufi. Wiffi, wiffi jaw to sinnaja; tikkai paschi tee aprunnati zilweki no tam nefa ne sinnaja.

Tad weenu pawakkaru Madde, Lihfes mahtes mahse, atskrehja, un Maiju weenu paschu istaba atradduffi, winna fahka papreekschu scho noscheloht, tad atkal winnai wissu stahstiht, fo ween no Zahna un Annes dsirdejufi. Zahnis jaw fenn, wehl pee mahzitaja buhdams, ar Anni effoht samettees, un fohlijis winnu nemt, pehz atkal winnu ne nehmis. Weenreis tai jaw auglis effoht nogahjis; nu atkal effoht gruhtha, un ne gribbedami to faunu zees, ta patte gribbejufi fewim affa gallu darritees.

Ta Madde runnaja. Maija satrukka. Weenadi winnas firds ne warreja isprast, fa zilweki drihfletu tahdu flawu islaist, kad Zahnis un Anne it pawissam bes wainas buhtu; ohtradi atkal winna ne warreja tizeht, fa Zahnis, kas winnai arween tahds taisns un gohdigs rahdijees, tahdu wiltibu un beskau-nibu til ilgi buhtu warrejis slehpt. Tai bij firds fa

puschu lausta. Galwu pee seenas peespeedufi ta pallika ta fa mehina, un farstas affaras tai gar waigu ritteja.

Par laimi to paschu brihdi mahzitajs eenahze istaba, tahs paschas wallodas deht atsteidsees. No Maddes, kas fa sabihjusees pee mallas rahwahs, ispraffijis, kalabbad Maija tahda noskummufi, winsch schai peeslahja, un laipnigi winnas rohku satwehris, winsch fazzija: „Maija, manna meita, tu atkal eefi par tahdu wallodu ruhpetees? Bet sinnams tu wehl, jauna buhdama, mas fo pasauli pahrsinni, un wehl ne sinni, kahds gobda bende irr to lauschu mehle, un kahds mellus pasaul paslubbina. Memmees drohschu firdi; es tewim par to galwoju, fa ne weens wahrds newaid teefa.“ Un tad winsch likka Zahni un Anni un zit-tus mahjastaudis ewahkt istaba, Maddi, kas fauniga taifijahs par durwim eet abra, atazinajis atpakkal.

Un ar preezigu waigu, fa jaw zilweks, kam firds fauna ne apsinahs, Zahnis, eenahjis istaba, fawu wezzu maises tehwi apfweizinaja; un arri no Annes waiga warreja nomanniht, fa winna bes wainas.

„Nu, Maija, stantees scheem zilwekem azzis,“ mahzitajs fazzija, „un teiz tad, woi winni tewim wehl wainigi rahdabs?“

Maija, nosarkufi fa rohse, aplampe Zahni, fawu gihmi pee winna fruhstim slehpdama un kluffinam raudadama.

„Kas tewim notizzis,“ Zahnis fazzija, nule tikkai eeraudisijis, fa Maija tahda satrukufi, un it gandrihs isbihjees; „kam tu ta raudi?“ Maija stahweja kluffu. Tad mahzitajs winnam pateize, no kam te taggadi runnajschi, kahda walloda no winna un no Annes zehlfusees, un fa Maija par to ruh-piga pallufi. „Maija, Maija,“ Zahnis fazzija, „tad

tu warreji tabdus mellus flausiht, un tabdas launas dohmas us manni turreht? Tas mannim it firði eekohsch!“

„Ne dusnojees, mihlais Jahni,“ Maija fazzija; „jaw ne tizzeju, ka tu wainigs effi, tikkai satrukku par tabdu negantu wallobu.“ Un Jahnis winnai nobutfohoja veeri, un winnu atkal apmeerinaja. Pascham sinnams ne kahdas apmeerinaschanas ne waidseja; jo kas zikko pasauli pasihst, un ferwi tikkai sinn bes wainas, tam pasaules walloba gan mas ruhp. Bet us Maddi mahzitajs zeeti uspihka; jo winsch to jaw fenn deenas sinnaja tabdu liichki un melseju. „Eij nu ahra, tu gohda sagle,“ ta winsch tai fazzija, „un pasluddini nu wissai pasaulei, fo tu taggad teitan effi redsejusi un dsirdejusi.“ — „Un tu,“ ta winsch atkal us Anni runnaja, kas tur raudadama stahweja, „tu arri dohdees meerá, manna meita. Mufsu kehrtu isprezzehs, tab tu warresi eestabt winnas weeta par istabas meitu pee mannis; tab par draudsi gan atkal drihs issuddihs ta walloba, par fo tu taggad raudi.“

Madde steidsahs par durwim prohjam, ka nokulta, un no ta laika to muhscham wairs ne dabbuja redseht Paleijas mahjas; un lai Deers dohtu, ka wissas mehles, kas gattawas irraid, laulatu draugu starpá eenaidu un nemeeru zelt, jelle apklustu! — Bet mahzitajs ne ilgi pehz tam draudsei ihpascha spreddiki istahstija, kahds leels grehks tas irr, kad zain leeku runnaschamu sawa tuwaka gohdu nolaupa; kahds grehks tas irr, kad wissu tizz, fo pasaule launa no tuwaka pasluddina; ka taisna firds apsinnaschanahs zilwekam gan palihds, to neslawu panest, kad nepareisi aprunnahs, bet melli allasch pehzgalla paleek launa. Bet jums, mihkeem lassitajeem, lai schi istahstischana palihds apdohmahst, zil affaru semmes wirsi buhtu masal, kad mehst ta Apustula wahrbus allaschin gribbetun wehra list: „Runnajeet pateesibu ikweens ar sawu tuwaku.“

17. Jahnim leek sawu laukububschanu pawissam eetaisihst zittadi.

Seema jaw pawissam nogahja; semne jaw tai mehra bij noschuiisi, ka par druwu warreja braukt, un laudis sabka kartuppekeem fuhdus west. Arri mufsu Jahnim schahwahs prahta, fo mahzitajs tam weenureis bija fazzijis, lai glabbajus ferwim kahdus simts puhrus kartuppelu fehklai. Lai nu arri Jahnis gan schlitte saprattis, ka mahzitajs to wairak tikkai par smeekleem fazzijis, tab tatschu winsch wehl gribbeja no winna skaidraki isprassihst padohmu, fo seht un ka seht. Tapehz winsch weenu walkaru pee mahzitaja nogahja, teescham noeihoht ne dohmadams sawa prahta, ka pehzak dabuhus pateesi wissu sawu lauku buhschanu ta pahrgrohsihst zittadi, ka to pehz pahrgrohsija, ar mahzitaju farunnajees. Bet lasset paschi.

„Atnahzu padohmu luhgtees,“ Jahnis fazzija. „Nu jaw kartuppekeem fuhdi buhs jawedd. Ka tad nu buhs ar teem simts puhreem, fo juhs mannim likat stahdiht?“

Mahz. (pasmeedamees). „Tab tu ne effi tohs simts puhrus peemirhs? Tu gan ne effi wiss labbi warrejis ismanniht, woi no teefas ta esmu runnajs, woi par smeekleem. Bet es esmu no teefas ta runnajs; un kad es tewim wissu buhschanu buhschu istahstijis, ka tas irraid, derresim, ka tu til dauds stahdifi. Bet Jahni, kad no tam nemsim runnahst, tab mums buhs garra runnaschana; un ja tewim taggad newaid wallas flausitees, tad newaid wehrts, ka eefahkam.“

Jahnis. „Mannim gan wallas deewsgan, zee-nigs tehws. Atnahzu abba ar jums isrunnatees; nu jaw pee druwus buhs jasahl strahdabt. Kad tikkai juhs ne aislaweju.“

Mahz. „Ne, Jahni, mannim schodeen wallas; un jaw fenn tewi gaibiju atnahkam, tewim zittu jaunu

padohmu pcedoht gribbedams. Zo teescham, tewim jafahf sawus laufus it zittadi kohyt un eetaifibt; tewim jafahf wehl zittas leetas feht sawa druwa ne lihds schim muhsu arraji irr redseti sehjam, ja tu gribbi us preekschu tapt, ja tu gribbi, lai tawa dsihwe labbi isdohdahs. Zo tewim wissu isstabsstischi, papreeksch tewi luhdsis, lai tu mannim ittin drohschi wissus sawus eemeslus isteizi, kad tewim kaut kahda wihse mans padohms ne rahdahs labs. Mehs isgahjuschu ruddeni dauds no tam effam rumajuschi, ka druwa effoht uskohpjama, un trefna pataifama. Saffi mannim, woi tewim nu irr ta zerriba, ka tu ar to gudribu ween, fo tewim toreis isteizu. jaw eespehfi wissu sawu druwu pareisi uskohpt? "

Zahnis. „Ar lohpu subdeem ween gan muhscham sawus laufus wissus ne nogahsichu. Manna seewas mahte teiz, ka zittu wassaru muhsu mahju plawas knappi peezpadesmit wesumi seena paaugoschi; un mans nelaisis seewas tehws zittu goddu tikfai kahdas feschas puhra weetas plahni plakni ar subdeem nokleedis. Bet es dohmaju, kad sawas plawas wehl wairaf uskohpschu, papilnam streiju gahdashu, un ar purwja semmi un falku mahleem darboschohs, ka tad waidsetu mannim gan tai mehra sawu druwu uskohpt, ka labbiba warr augt.“

Mahz. „Bet saffi wehl, fo un ka tad tu dohma sawa druwa feht?“

Zahnis (apdohmajees). „Ka jaw wissu laudis sehj, weenu gaddu rudsus, ohtru gaddu wassaraju.“

Mahz. „Un kas buhs ar to trescho lauku?“

Zahnis. „Tas paleef papua.“

Mahz. „Labbi, Zahni. Mannim preeks par tawu zerribu. Kad zilwekam, jauna buhschana cestahjuscham, prahs buhs tikfai peespeeskees, tad winsch sawu zerribu muhscham ne atmettishs. Bet tu mannim rahdees sawa zerriba wissai fakillis. Sinnams, sawas plawas wairaf uskohpis, tu weenu ohtru wesumu seena

wairaf sawahffi. Bet es tawas plawas sinnu; tahs irr neweeta; tu dauds no winnahim ne isdsibfi. Suhnas un zittas streijas tu gan gahdafi; bet tawi lohpi wairaf tohs faufus salmus ween ehsdami, tahs streijas dauds ne apstahwehs, un tur ne buhs nekabdi trefni subdi. Purwja semmi, un zittas tahdas trefnas semmes tu gan weddifi us sawu druwu. Bet jaw buhfi isgahjuschu ruddeni mannijis, kahds grubts darbs tas irraid, un ka gan weenu ohtru puhra weetu ta warr uskohpt, bet ne wiss par ilgoshanu leelus laufus. Zo darbu srahdajohht, tewim warr buht daudsreis irr prahda schahwees: kas mannim ne laitetu, kad labbak gattawus subdus warretu west no stalla us druwu? Ar falku mahleem tu gan daschu druwas gabbalu nokleedifi, un tas tahds wissai grubts darbs gan ne buhtu wiss. Bet tu ne buhfi peemirkis, ka schee mahli druwai tikfai wairaf ka pahtaga irraid, bet ne wiss ohdere; un tu simmi, ka tas branzeis, kas us sawu pahtagu ween palaujahs, un ohderi sirgeem ne gahda, tablu ne brauks wiss. Woi tad tu warr buht dohma, ka sawus lohpus ar teem salmeem ween barrodams, kas tewim tai druwa paauga, fur mahlus gahsi wirsi, ka tad jaw tik dauds un tik labbu subdu sakrahfi, ka saweem laukeem warrefi ne ween to spehlu atfal atdoht, fo no winneem isdsinnis, pahtagu winneem peelidams, bet wehl turflaht winnus wairaf usbarroht, lai tee jo trefni paleef? Un tawa druwa newaid wiss sliinkuna dehl ween padsennama; bet winna turflaht arri pawissam nespehziga. Ne, Zahni, ka tu dohma darriht, — weenu lauku ar rudseem apseht, ohtru lauku ar wassaraju, un trescho pamest papua, ta tu ne tikfi zaur!“

Zahnis. „Tad es zittadi ne sinnu! — Bet, zee-nigs tehws, fo juhs dohmajat, woi tad ne buhtu labbak, kad es no katra lauka kahdas pezas woi feschas puhra weetas pawissam pamestu atmatta? Gan tad atliktu masaf tahs arramas druwas; bet to jo drihs warretu

walkaht un uskohpt. Tai atmattâ tad warretu, kad semme labbi atdussejusees, par laikeem linnus woi ausas atkal seht eekschâ? Tâ dauds laudis redsu darram.“

Ma hz. „Einnams, ka tas jaw buhtu dauds labbak, ne kâ kad tu eetu leelus plikkus laukus art, ne turredams ko list wirsû. Bet labbu semmi tu atmattâ ne pamettisi; un sliktu semmi tu Deew's sinn kâ warressi duffinaht, un taffschu pehz tewim nekas dauds tur ne augs. Bet ko tu dohma, kad es tewim peedohtu tahdu padohmu, kâ tu, arri sawu sliktu semmi papreekschu ar kalku mahleem, purwja semmi u. t. j. pr. uskohpis, ne ween no tahm peejahm woi feschahm puhra weetahm, ko gribbeji pamest atmattâ, bet arri wehl no zitta papuas gabbala ne ween gan driht tif pat dauds augtu warri redseht pee naudas sakrahshanas, bet wehl wissu sawu zittu druwu zaur to warri uskohpt, — ko tad tu fazzitu?“

Zahnis. „Kâ tas gan warretu buht, zeenigs tehws?“

Ma hz. „Kad tu tohs gabbalus arridsan apsehtu ar tahdahm leetahm, kas derr lohpu ehdamam. Tu jaw manâ druwâ ahbolinu effi redsejis, un sinni deewsgan zif tas lohpan derrigs. Un bes ta ahbolina lohpeem arri wehl lohti derr lehzi (wikfisch), grikki un wisswairak kartuppeli. Sehj tu tahdas leetas, un es tewim galwoju, ka tu drohschi ohtru tif sirgu un gohwju warressi mittinaht, un ka tu no saweem lohpeem ohtru tif augtu redseht, ne taggadin. Un teescham, kamehr muhsu arraji ne dohmahs us to, kâ sawus lohpus labbak mittinaht, kâ no teem wairak augtu isdsiht. un wisspirimak kâ no teem wairak un labbaku suhdu isdsiht, kamehr arridsan wissa arraja buhschana pee mums ees us leiju. Sawas plawas ween uskohpdami meh's wehl ne paglahbfimees; jo, kâ jaw weenreis tewim esmu fazzjis, muhsu purwji, muhsu leijas arween wairak ischuhst, un muhsu plawas arween wairak pa'leek plik-

lab. Mums janemin kohpjamus semmes auglus paligâ pee lohpu barroschanas.“

Zahnis. „Kad juhs buhtut tif labbi, un mannim to wehl wairak gribbetut isstahstih, zeenigs tehws. Mannim arridsan jaw daudsreis tas ahbolinsch irr schahwees prahtâ, ko pee juns papua esnu redsejis augam. Bet ne nemmeet par kounu, woi tas gan warretu buht par labbu, kad papuu arridsan apsehj? Woi semme pawissam warr palikt nedussejusi?“

Ma hz. „Jaw dohmaju, ka tu tâ runnafi. Wissi laudis to reiz, ka semmei wajagohht duffeht. Bet kirsch jaw irr redsejis winnu duffam? Pamett kahdu gabbalu neapsehtu, woi tur ne augs tulihst sahle, ja tikkai winsch ne buhs it pawissam lees un noarts, un zikko kahdas sahlu safnites tur wehl eekschâ? Un woi tu zikko labbi apkohptâ dahrsâ muhscham effi redsejis to semmi pee-kubstam, un auglus wairs ne nessam, jebchu winnu katru bastu gaddu apsehj un apstrahda? — Ne, mihs-lais Zahni! ta irr leeka runnaschana, ka druwai wajagohht duffeht. Tas pascha radditaja nolikts duffeschanas laiks wissai nedsihwai raddibai irr seemas laiks, tâ kâ wisseem dsihweem raddijumeem ta nakts. Dohd sawam lohpan pareisi paehsi sawâ laikâ un duffini winnu pareisi par nakti, tad to warressi katru deenu drohschi jubat eekschâ, ja ar prahtu winnu braukfi. Tâpat, lai duff tawa druwâ par seemu; bet prohti, ja winna newaid wissai weegla jeb neskaidra, tad apsehj winnu mannis pehz tâ, ka katru wassaru tewim tur irr ko plaut. Ja tikkai allaschin winnu pareisi suhdosi un lohpsi, tewim teescham buhs preeka no winnas!“

Zahnis. „Bet kâ tad par wissu pasauli tas eeradduns buhtu zehlees, ka trescho gaddu pawassarâ to druwu pamett neapsehtu? Un kâ tas nahkabs, ka druwâ, lai wehl jo buhtu noarta, kad tikkai winna dab-buhs peejus feschus gaddus atkal brihw stahweht, ir bes

subdeem atkal atneff brangus linnus, jebſchu linni gan trefnaſ ſemmes gribb?“

Ma hz. „Taſ eeraddunſ, iſ trefcho gabbu pa-waſſarâ druwu pameſt neapſehtu, irr zehlees zaur to, miſkaiſ Jahni, ka muſſu wezztehwi, deewſgan lohpu ehdama turredami no ſawahm plawahm, ſawâ druwâ labbibu ween ſehja eekſchâ. Bet taſ labbibas ſtarpâ eeweeſchahſ drihſ wiſſadaſ ſahles un ſafneſ, un ſemme paleef zeeta. Tapehzy winni, ne ſinnadami, kâ zittadi glahbtees, un deewſgan druwaw turredami, zittu gabbu ſawuſ laufuſ pawaſſarâ pamette neapſehtuſ, lai par to waſſaru, ſauſâ lai kâ, to ſemmi atkal warretu labbi pahrart, pahrwandihſ un ſmalſi ſadruppinaht, un wiſſu to ſahli un taſ ſafneſ iſnihzinaht. Un ko tu wehl minneji no teem linneem, taſ noteef zaur to, ka zittai ſemnei, prohti wiſſai weeglai un ſiniltainai, ne derr wiſſ, ka winnu wiſſai daudſ kuſlina. Kad ſchahda dabbu weenu ohtru gabbu ſagulleeteſ, winna paleef tâ kâ jo gruhſta un zeeta, un ſaturr wairaf mittrummu, un rahdaſ zaur to jo ſpehzyga palikkufi. Un wehl ſchah-dai atmattai arri pateefi wairaf ſpehka un trefnuma rohdaſ zaur to, kaſ no teem lohpeem, ko tur wirſû ganna, tur pat paleef, un daſchadaſ ſahliteſ un ſaf-niteſ tur eekſchâ ſapuhſi.“

„Bet to labbumu un trefnumu, kaſ druwai no taſ garras brihwſtahweſchanaſ rohdaſ, to mehſ tai drih-ſumâ warram gahdaht, ſuhduſ, jeb zittas tahdaſ lee-taſ, kaſ trefnuma dohd, uſweſdami wirſû, un winnu ar kalku mahleem pabuddinadami; un to ohtru lab-bummu, kaſ druwai zaur to rohdaſ, ka paleef weenu waſſaru neapſehta, lai winnu par waſſaraſ laiſu warr daudſreif pahrart un iſdſihwoht, un wiſſaſ nelabbas ſahliteſ iſkalteht un iſnihzinaht, to mehſ tai warram ſagahdaht, ſawâ lai kâ tahdaſ leetaſ tur ſehdami un ſtahdidami eekſchâ, kaſ labbi kohpti par waſſaraſ laiſu pehdeju nelabbu ſahliti iſnihzina, un ſemmi tif weeglu

un miſkſtu darra, kâ ween waijaga. Un ſaffi, woi tu tahdu leetu ne ſinni?“

Jahniſ (kahdu brihdi apdohmajeeſ). „Rik-tigi, zeenigſ tehwoſ, kartuppeli jaſtahda. Kur tee biju-ſchi, tur par labbu laiſu ſahli nekahdu ne redſeſi.“

Ma hz. „Tu rê, uſ tahdu wiſſi tif Wahzſemmê kâ Enlenderu ſemmê pateefi daudſ weetaſ arraji jaw pahrteef pawiffam beſ papuâſ; un lai arri mehſ ſawâ ſemmes gabbalâ, to iſſafu waſſaru un kauſchu truh-luma deht, wiſſwairaf tahdôſ laufôſ, kur labbpraht zeefa aug, warr buht it pawiffam beſ papuâſ ne war-ram buht, tad taſſchu munſ teefſcham winnaſ tif daudſ ne waidſetu, kâ taggad winnaſ turram. Tif pat gudri muſſu wezztehwi, kaſ munſ to taſſu eeminnuſchi, par ko taggadin wehl daudſ zilwekeem tiſt briſt, tif pat gudri winni teefſcham arri buhtu bijuſchi, ſant winni tiffai kartuppeluſ pawiffam ſinnajuſchi. Bet ſchiſ baggataſ ſemmes augliſ, beſ ka taggad teefſcham daudſ ſemmes gabbalôſ buhtu badſ, ne zif ſenn no Amerikaſ ſemmes tiffai pee munſ irr atweſtôſ; un kad eſ no Wahzſemmes uſ ſcho gabbalu atnahzu par mahzitaju, tad ſcheitan it rettâ weeta tiffai kahdu dohbu dahſâ ar kartuppeleem apſtahdija; — un, ja tu winnu wehl peeminni, manſ nelaiſiſ Rinluſ Zulkumſ, lamehr dſihwoſ, kartup-peli muttê ne nehme, leezinadamaſ, ka taſ tiffai zuhku ehdeenſ effoht!“

Jahniſ. „Utzerrohſ gan, — un zikreiſ manſ fruſtatehwoſ, kaſ taggad ſawuſ pahrdeſunit puhruſ kartuppeli iſſtahda, mannim irr ſazzijiſ, ka jaumſ buh-damaſ ruddendôſ tiffai kahdaſ wezzaſ uſſaſ ar kartuppe-leem peebêhriſ, tohſ taupijiſ ſehklai. Ja, wiſſa buh-ſchana gan warr buht palikkufi zittada. Bet, zeenigſ tehwoſ, kad juhſ mannim jaw leekat wiſſuſ ſawuſ ceme-ſluſ drohſchi iſteift, — rudſi laiſu ruddent irr ſehjami. Kad gaida, lihſ kartuppeli nowahkti, tad aplam, kaſ ſinn, woi augtu labbi rudſi. Eſmu gan redſejiſ, ka tâ

fehji; bet ne esmu ohtro gaddu aplam labbus rudsus tur redsejis!“

Mahz. „Un kas tad tewim arri leef kartuppelus papua stahdibt? Ko redseji manna druwa papua augam?“

Zahnis. „Abbolinu!“

Mahz. „Un kahdi tad pehz tee rudsi bija?“

Zahnis. „Ne warreja neka fazziht. Bet juhfu druwa arridsan parleeku eefuhdota. Es schkeetu, ka zitta druwa to ne buhtu aplam panessufi; jo abholinsch tatschu arridsan sawu teesu treknuma prassa; jums, abbolinu nowahfuscheem, wehl bij papilnam ko gahst wirfu. Bet pee mannas wahjas buhschanas tas irr zittadi. Un ir tad zittu gaddu rudsi it tahdi ne bija, ka tee, kas skaidra papua sehti.“

Mahz. „Tas irr gan teefa. Bet es tewim arridsan ne leeku wiss sawu druwa tapat kohpt, ka es sawu esmu kohpis. — Manneem sainneekem klauischana nolikta, un es ne gribbeju sawu buhschanu zittadi pahrgrohsiht, baiddamees, ka manni sainneeki par to sahks brehlt, ka teem grubtuma darrus, jebfchu gan simu, ka wiss grubtums teem wairak zaur to ween buhtu zehlees, ka muhsu arrajeem jauna buhschana ne patihk, un pawaffaras laika pascheem newaid maies un lohpeem newaid spehka. Mannim arridsan deewsgan plawu. Schahdu wainu labbad es palikku pee ta wezza eeradduma, un turreju trihs laikus ween. Es stahdiju mas kartuppelu; es dabuju feht abbolinu neweeta; tapehz arridsan schis mannim it lahgi ne auga; ta femme palikka zeeta un zeesota; un zaur to tee rudsi, ko eefchju, abbolinu nowahkis, zittu gaddu druszinu panikta. Tew jadarra zittadi, un tu arri spehfi zittadi darriht, maies un lohpu spehku pawaffara til pat turredams, ka ruddeni. Bet sahkschu tewim to isstahstihht pehz kahrtas, tad labbat to isprattifi.“

„Ne, wissi augli, ko mehß sawa semmes gabbala til jihwekem, til lohpeem par barribu warram feht un stahdibt, pehz sawas buhschanas irr faleekami tschetras schkirras:

Tal pirmâ schkirra irr leekami: puhri (seemas kweeschi), rudsi, kweeschi, adeeni, meeschi un ausas, ar weenu wahrdu sakhoht, wissi tee augli, ko ihpaschi labbibu sauz.

Tai ohtrai schkirrai irr peeskaitami: sirni, lehzi (wiklisch), puppas, grifki un abholinsch. Schee tee lappainee augli.

Pee treschas schkirras peekriht: kartuppeli, lahposli un spruhtas, ko sauksim apstittamus auglus; un

Ta zettorta schkirra faleekahs: no linneem, kannepehm un appineem, kas par prezzes augleem dehwejami.“

„Kad schahs tschetras schkirras labbi apstattifi, tad katrai redsefi leelu sawadibu pee tam, ko wiina tai druwai darra, fur wiina aug; un schi sawadiba wisswairak katram semmes kohpejam parleeku jalcek wehra.“

„Labbiba aug auqstos stohbrischos, un tai mas lappischu, un tahs paschas nokalt un nobirft, eekam tee graudi, ka labbad wisswairak schobs auglus fehj, irr eenahfuschees. Tahs saknites, wairak buntinos augdamas, wairak fellu appalsch semmes ispleschahs, jebfchu sinnams, kad druwa dsilli arta, un arri dsillumâ wehl trekna un mihlsta, winnas arri dsillumâ eet deewsgan. — No tam warr dohmaht, ka schee augli pee sawas augschanas un eenahfuschanas pahrtsek wairak ar to barribu ween, ko tee semne atrohd. Tapehz winni to semmi noleesina, un wiinu salmi, ko lohpeem gan dohd ehst, gan atkal pakaisa, par suhdeem atkal palikkuschu un semmei atkal uslikti, schai fenn deenas til dauß treknuma ne atdohd, zil no tahs, labbibai augoht, isjuddis. Pee tam wehl labbibu, stahwu un

bes lappahm augdama, druwai nekahdu ehnu dauds ne dohd, un to ne kuhdre; tapeh3 schi appafschi winnas fakalst, paleef zeeta, un nelabbas sahles un faknes tur eeweefchahs.“

„Tahs ohtras schkirras augli aug lappaini un kupli; winnu faknites eet wairaf stahwu semme eefschâ, bes nekahdahm fahnu faknitchm; un jebfchu jaw augoh3 dascha lappina nobirst, un paleef par treknu semmi, tad tatschu wehl deewsgan atleef fallu lappu, kamehr grands eenahzees. Np tam tu warri nomanniht, ka schee augli maj treknumna no druwas welk ahra, bet no gaisa dauds barribas dabbu; un wiswairaf, kad tu winnus plauft fallus noht, seedu laika, un winnus faehdinafi ar farweem lohpeem, tad winni ittin maj rassees druwu noleefinajufchi, un tee fuhdi, ko no farweem lohpeem fakrahfi, druwai desmittahrtigi to treknumu atkal atdohs. Pee tam wehl schee augli, ar sawahm plattahm lappahm wiffu druwu apsegdami, semmi iskuhdre, ta ka winna paleef mihlsta, smalla un mittra; un wiffas sahrites un nelabbas faknes rassees isnihlfufchas. — Tahs treschas schkirras augli, arri plattas lappas turredami, dauds barribas no gaisa dabbu, un jebfchu teem ir tad gan wehl warr pahrmest, ka to druwu stipri noleefina, tad tatschu, kad winnus ta ar lohpeem faehdinafi, ka tewi sawa laika mahzifchu, tu redsefi, ka ne ar kahdeem zitteem augteem arrajs farus laufus tif ahtri ne warr uskohpt, ka ar scheem. Pee tam wehl ta semme, fur winnus stahda, paleef tif mihlsta un skaidra, ka ween wajaga, prohti kad, winneem augoh3, pareifi winnus apkohpti, pahrrawefi, pahrarfi un apstittifi.“

„Tahs zettortas schkirras augli, jebfchu ar teem gan dauds naudas warr psniht, kad winni labbi isdohdahs, tiffai teem arrajem buhtu dauds fehjami, kam dauds plawu, un tadeht dauds fuhdu, un labba trekna semme; jo tee par wiffcem zitteem augteem semmi wairaf

noleefina; un no winneem peh3 druwai it nekahds labbums ne atlezz; ne tahs faknites tur ne paleef eefschâ; tadeht schohs auglus te taggad schi weeta ne minneht ne minneschu.“

Zahnis. „To jaw ifkatrs apleezina, ka linni un kannepes treknas semmes gribb. — Urri to pamahzi-schanu labbi fapratu, ka zits auglis to semmi par zitteem wairaf iskuhdre, un ka schi appafschi zitteem atkal wairaf zeeta paleef. Lai tiffai nemin ruggaju gabbalu art un atkal sirnaju gabbalu, — tad tulih3 redsehs, furra semme jo mihlsta pee arshanas. — Bet ka tas gan warretu buht, ko juh3 fazzijat, ka zitti augli pahrtseefochi wairaf no semmes ween, zitti atkal wairaf no gaisa sawu barribu dabbutoschi?“

Ma h3. „Gaisa liddinajahs wiffadi mitrumt un puttelfifchi, ko meh3 gan maj ar sawahm azzim warram redseht, bet kas tomehr semmes augteem par barribu irr, un ko lappas eerih3 jeb parih3. Mannim eetu wiffai garri, kad to tewim dauds gribbetu isstahstih3. Winneschu tiffai to fuhnu, ko tu wiffur us plikfeem afmineem redsi augam; un zil tu effi brihnijees, weenreis manna stappi redsejis pufki, kas leela garra bija isangusi un seebeja, jebfchu fakne winnai us plikfu dehli gulleja; minneschu tahs smuffas pufkes, ko pee mannis effi redsejis augam, jebfchu ta fakne skaidra uhdeni ween bija eelista. Wehl arri ne buhfi pawiffam aismirsis, ko tewim weenreis fazziju, ka ahbolinsch un zitti tahdi plattlappaini augli tulih3 fahf augt jo kupli un falli, kad winneem tiffai lappas ween ar samaltu gipfi apkafsa. — Tizzi labbprah3, mahziti laudis, daschadi to isprohwedami, gaischi irr atsinmufchi, ka wiffi augli, zits wairaf, zits masaf, arri no gaisa barribu dabbu; ka wiswairaf tee plattlappainee no gaisa pahrtseef; ka wiffi augli tad tiffai wairaf no semmes sawu barribu fahf nemt, kad jaw noseedejuschi, un winneem grandi rohdahs un lappas fahf birt semme; un ka

tadeht tee, fo seedu laikâ noptauj, to druwu tik pat spehzigu pamett, kahda bijusi kad winnus eesehja, jeb kâ kad buhtu papuâ palikkusi.“

„To eelikkuschi wehrâ, un tik pat kâ mehs jo deenas jo wairak truhkumu pee lohpu ehdama redsejuschi, Emlenderi un Wahsemmes arraji, kas muns pee semmes kohpschanas dauds irr aistrehjuschi preefschâ, ne aplam wairs zeeni papuii turreht, jeb diwi gaddus pehz rindas no tabs paschas druwâs labbibu plaut, bet winni teez arween tâ darriht, ka weenu gaddu labbiba aug, ohtro affal kahds no teem plattlappaineem augleem, jeb no teem apfittameem, un tad affal labbiba u. t. j. pr., fchohs plattlappainus un apfittamus auglus gan zilwekeem par barribu kohpdami, gan wairak wehl lohpeem.“

„Tapehz nu winni aplam wairs trihs ween laufus ne turr, kâ mehs, bet kahda kurrâ ta semme, jeb ta waijadsiba, zits tschetrus, zits peezus, feschus, septinus un wehl wairak laufus, pee sawas druwâs eetaifschanas un apfeschanas tik to zeeti wehrâ lifdami, fo kurri augli druwai darra, tik arridsan, kahdu semmi kurri augli gribb.“

„Ro kurru auglu schfirra tai druwai darra, kur winnu sehj, to tewim jaw esmu stahstijis; stahstischu tewim nu wehl, kahdu semmi kursch auglis gribb, ja tam buhs labbi isdohtees, zil muns no tabs buhschanas scheitan jasinn.“

„Kâ tu jaw patâs pirmad teizees mannijis — kur kartuppeli bijuschi, tur to paschu gaddu nei rudsi, nei puhri ne gribb sehjami, woi nu tapehz, ka kartuppelus parleeku wehlu ruddeni nowahk, un ta labbibu, fo tad tillai eesehj, ne dabbu deewâgan eselt un esafnocees; woi affal tapehz, ka puhreem un rudseem tik wiffai mihksta semme ne patihk, kahda paleek, kur kartuppeli bijuschi.“

„Bet kur sirni, puppas, grifki, lehzi un ahbolinsch irr bijuschi, tur drohschi affal to paschu ruddeni warri rudsus un puhrus feht, un schi labbiba tik pat labbi augâ tabdâ semmê, kâ skaidrâ papuâ; — bet sinnamâ tillai tad, ja fehêe augli labbi kupli un beesi buhs auguschi un to druwu labbi iskuhdrejuschi, un ja tu, tâ kâ winnus noptahwis, tohs wahkfi no druwâs semmê, un, ja ween eespehfi, to paschu deenu wehl to druwu usarfi, lai schi it ne mas ne dabbu sakalst, un lai to nowahktu augtu saknes, it saklas paartas, drihs fapuhst.“

„Wisswairak tad tu drohschi warrefi no tabs labbibas baggatu plahwumu sagaidiht, kad tohs plattlappainus auglus, tâ kâ winni mettahs seedeht, seenam plausi semmê.“

„Meeschi, adeeni, kweeschu un kaut kurra zitta wassaraja, arri sirni un lehzi zittur jaw labbaki ne augâ, kâ kartuppelu semmê, ja scheem buhfi kuhdus gahsis. Bet arri tur, kur labbi lappaini augli irr bijuschi, ohtro wassaru kaut kurra wassaraja arween labbaki augâ, ne tur, kur rudsi woi puhri bijuschi.“

„Ahbolinsch, kas, kâ jaw patâs sinni, pirmo gaddu us zittu labbibu tohp fehst wirsâ, gribb mihkstu, skaidru semmi, ja tam buhs labbi augt, un to semmi pareifi kuhdreht. Tapehz winsch sehjamâ woi pawassarâ us teem rudseem, kas skaidrâ papuâ fehti; jeb affal us teem meescheem, jeb zittu wassaraju, kas kuhdotâ kartuppelu semmê fehti.“

„Suhdi newaid wiss nohtigi weddami rudseem un puhreem, jeb zittai labbibai; jo labbibas smalkahm saknitechm gan drihs labbaki tihk, kad kuhdi jaw semmê iskliduschi un pawiffam satreppewuschi, bet ne wiss, kad tee wehl gabbalaini; — bet winni irr weddami kartuppelkeem, fo kohpyoht un pahrarroht kuhdi teek labbi ar

to semmi pahrmaifiti; — un atkal teem lappaineem augleem, lai teem semme teef labbi fildita, un lai schee labbi kupli aug, to semmi labbi kuhdre, un to labbi nahkamai sehjai pagattawa.“

„Ja wissu to buhfi labbi saprattis un wehrâ eelizzis, tad sinnaft, kalabbad tee, kas farwu druwu, lai buht us septineem laukeem pahrtaisijuschi, un kas papui ne turr, zeeni schahdâ wihsê seht:

Virmo gaddu kartuppelus, kam beesa fahrta subdu gahschama.

Dhro gaddu meeschus, jeb zittu wassaraju, kam ahbolinsch sehjams wirsû.

Trescho gaddu nu winneem augs ahbolinsch lihds Zahneem; to nowahfuschî wiinni sehj puhrus woi rudsus.

Zettorto gaddu puhri woi rudsî tai laukâ aug.

Peckto gaddu atkal subdus gahsuschî, wiinni sehj kahdu no teem plattlappaineem augleem, un tohs nowahfuschî atkal rudsus jeb puhrus.

Sesto gaddu aug puhri woi rudsî.

Septito gaddu wiinni sehj ausas; — a stoto atkal kartuppelus u. t. j. pr.“

„Zè nu wiffi augli pehz fahrtas irr falifti; tiffai tôs divi pehdejôs gaddôs divi labbibas weenu pehz ohtras sehj. Tas nu gan ihfi tam irr prestim, fo pirmad tewim fazziju, ka ne buhs divi labbibas weenu pehz ohtras seht; bet to talabbad warr drihfsicht darriht, ka ausas jaw par katru zittu labbitu jo drihs kaut kurru semmi par labbu nemm, un ka tai ohtrâ gaddâ tulihht pehz tahm ausahm atkal kartuppelus stahda, kas to semmi gan atkal iskuhdrehs un wihsstu darrihs.“

To nu sawam Zahaim stahstijis, wezzais mahzigtajs kahdu brihdi apluffe, tà kâ atduffedams no tahs garras runnaschanas, un tà kâ Zahnim walku dohdams, to fo dsirdejis, labbi pahrdohmaht un wehrâ eelift; un schis, labbu laifu dsittâs dohmâs sehdejis, sahka pehzgallâ fazzihht: „Kâ buhtu, zeenigs tehws, kad es arridjan tà darritu? — Mannim taggad gan wehl galwa gandrihs tà kâ apreibusî, un wehl ne esnu wissu labbi pahrpattis, fo juhs fazzijat; bet tif dauds gan nomannu, kâ us tahdu wihsî farwu druwu apfohpdams un apsehdamâs es wairak auglu no tahs sagaidischu, ne taggad.“

Mahz. „Mihlais Zahni, zif es tawu buhschanu sinnu, tad sinnamâs tu kartuppelus, lehzus, ahbolinu un zittas tahdas leetas ne sehjis, us preefschu ne tapfi. Bet us septineem laukeem farwu druwu pahrtaisiht, un winnu tà apseht, kâ taggadin minneju, tewim tatschu ne lihfschu wiss. Gan esnu drohsch, ka tahdi arraji, kam masi lauki, un tee paschi jaw no buhschanas trefni, un wehl labbi eefuhdoti un skaidri no sahlehm, arri muhsu semmè no schahdas druwâs kohpschanas dauds wairak auglu redsetu, ne taggad, trihs ween laukus turredami, wisswairak, kad wiinni sewim tahdas sirnu surtes gahdatu, kas agri eenahlahs, jeb kad wiinni tohs plattlappainus auglus seedu laikâ noplautu; — jo to truhsumu, fo tee zaur to redsetu, ka wiinni us tahdu wihsî drufzinu jo masak labbibas issehtu, ne ween papui, bet wehl arridjan zittu druwâs gabbalu kartuppeleem un plattlappaineem augleem atdohdami, un to drufzinu darba, fo wiinni us tahdu wihsî wairak redsetu, to winneem tee kartuppeli un plattlappaini augli baggatigi ar auglu augleem atmaksatu. — Bet tu it bes papuâs taggad wehl ne warri pahrtift. Tewim leeli lauki un muhsu nowaddâ wehl mas lauschu; un wisswairak tawa druwâ wehl irraid zeesota un neskaidra

pawiffam. Tewim wajag wehl sawus laufus wairaf gan ar kartuppeleem gan ar puhdeschanu skaidroht.“

„Ja nu mannu padohmu gribbi klaufiht, tad darri ta: No sawahm feschdesmit un trihs puhra weetahm nemm kahdas divi pee ta dahrsela klah, kas taggad jaw pee tawahm mahjahm irr. No dahrsa tewim tatschu wajadsehs, fur tu warri fahdureij abbeles un appinus stahdiht un bittes kohpt. — Tahs peežas puhra weetas, kas tewim tur irr meschmallâ, tai pakrantâ, tahs taggad pamett atmattâ. Tur wiffai slika semme, kas tewim papreefsch weht zittadi kâ buhs uskohpjama, ja gribbesi tur ko seht, un ja labbal winnu pawiffam ne atmettisi, lai tur aug mesch, tur prettim warr buht no zeeniga kunga kahdu plawas gabbalu isluhdsees. Tahs atleekoschas 56 puhra weetas tad pahrdalli us astoneem laukeem, fur katra septinas puhra weetas, un sehj tad ta:

Pirimo gaddu kartuppelus, kam beesja fahrta fuhdu gahschama.

Dytro gaddu meeschus woi adeenus, jeb zittu was-saraju, kahda ta semme.

Trescho gaddu sirnus un lehjus, kam fuhdi gahschami, un tohs nowahkis, rudsus woi puhrus, kahda ta semme.

Zettorto gaddu augš rudsi woi puhri.

Veekto gaddu pamett lauku papuâ, wedd fuhdus un sehj rudsus woi puhrus.

Sesto gaddu scheem rudseem woi puhreem ahbolinsch ussehjams.

Septito gaddu augš ahbolinsch. To divireis plahwis, usarr scho lauku; un

Astoto gaddu sehfi aufas, jeb, zif tewim pee mahjas buhschamas wajadsehs, linnus un kannepes.“

— Rabbas pahrschiffchamas deht te faraffiju augtu wehl ihpafâi. —

	1. laufé.	2. laufé.	3. laufé.	4. laufé.	5. laufé.	6. laufé.	7. laufé.	8. laufé.
1. gabs	Kartupp. sub-dotâ semmê.	Meeschi.	Lehji.	Puhri woi rudsi.	Papuâ.	Puhri woi rudsi.	Ahbolinsch.	Aufas.
2. gabs	Meeschi woi adeeni.	Lehji.	Puhri woi rudsi.	Papuâ.	Puhri woi rudsi.	Ahbolinsch.	Aufas.	Kartuppeli.
3. gabs	Lehji subdotâ semmê, un tad puhri woi rudsi.	Puhri woi rudsi.	Papuâ.	Puhri woi rudsi.	Ahbolinsch.	Aufas.	Kartuppeli.	Meeschi.
4. gabs	Puhri woi rudsi.	Papuâ.	Puhri woi rudsi.	Ahbolinsch.	Aufas.	Kartuppeli.	Meeschi.	Lehji.
5. gabs	Papuâ un tad puhri woi rudsi.	Puhri woi rudsi.	Ahbolinsch.	Aufas.	Kartuppeli.	Meeschi.	Lehji.	Puhri woi rudsi.
6. gabs	Puhri woi rudsi, kam abbo-din, kam abbo-linu ussebi.	Ahbolinsch.	Aufas.	Kartuppeli.	Meeschi.	Lehji.	Puhri woi rudsi.	Papuâ.
7. gabs	Ahbolinsch.	Aufas.	Kartuppeli.	Meeschi.	Lehji.	Puhri woi rudsi.	Papuâ.	Puhri woi rudsi.
8. gabs	Aufas.	Kartuppeli.	Meeschi.	Lehji.	Puhri woi rudsi.	Papuâ.	Puhri woi rudsi.	Ahbolinsch.

„Zo lehzu weeta tu warresi arridsan sirnus woi puppas feht.“

„Ja ta ne gribbi, tad warri arridsan sawu druwu pahrdallist us tsetreem laukeem. Tad buhs katra lauka I4 puhra weetas; un tad warresi ta feht:

Pir mo gaddu papua, fur subbi gahschami un tad atkal puhri woi rudsi sehjami.

Dh tro gaddu aug puhri woi rudsi, kam tai weena puffedauk ahbolinsch ussehjams.

Trescho gaddu augs tai weena puffedauk ahbolinsch; tai ohtra buhs kartuppeli stabdami un lehzi, sirni, puppas sehjami, un zil tewim waijadsehs, linni un kanepes. Labbi buhs, ja eespehfi scheem kartuppeleem un plattlappaineem augleem kahdu kahrtiau fuhdu wehl gahst.

Zettoro gaddu wassaraja sehjama.“

„Ta sawus laukus kohpjoht tewim tiffai jaleek wehtra, ka tai lauka puffed, fur schogadd ahbolinsch, zittu gaddu, kad atkal atcet schis lauks ar plattlappaineem augleem apsehjams un ar kartuppeleem apstahdams, tu ne sehj wiff ahbolinu, bet tai ohtra lauka puffed, lai us tahdu wihfi ahbolinsch ne ahtraki, ka tiffai il astoto gaddu dabbu tai pascha weeta aukt. Zo winsch, ka tewim pehzak wehl wairak stahstischu, labbpracht ne gribb beesi tai pascha semme sehjams; tapehz arridsan dauds semmeskohpeji, kas ta us tsetreem laukeem sawu druwu eedallijuschi, wairak ne apsehj, ka tiffai trescho lauka dalku ar ahbolinu, ta ka winsch tiffai il diwipadesmito gaddu dabbu tai pascha semme aukt.“

„Zitti semmeskohpeji atkal turr dewinus laukus, un sehj ta, ka tewim stahstiju, ka jasehj, astonus laukus turroht; bet winni tiffai to ahbolinu diwi gaddus audse, un tad tiffai sehj ausas. Us tahdu wihfi teem arween diwi lauki ar ahbolinu. Ta wehl daschdaschabi sehshanu warr eegrohst.“

„Bet es labbpracht dohmaju, zil sawu druwu pahrsinnu, ka tewim derrehs wiff labbak ta us astoneem laukeem sawu semmi kopt, ka pirnad runnajam, un ka tai ruhtainä bilde esnu salizzis. Gan tur sunams us to wassaraju, kas kartuppelu semme teek fehta, ahbolinsch ihsti buhtu bijis sehjams wirsu. Bet tawa zecfota semme arri lehzeem, sirneem, puppahn labbpracht patiks aukt kartuppelu semme. Jaw arri zaur to tewim buhtu warreis weeglumu darriht, kad to auglu rindu ta buhtu nolizzis, ka ahbolinsch diwi gaddus weenu pehz ohtra buhtu bijis plaujams; bet kad tai ohtra gadda wehl gribb pee sawa ahbolina labbu plahwumu redseht, tad waijag jo skaidras un jo trefnas semmes, ne taggad tewim jaw irraid. Gan arri, us astoneem laukeem dsihwojoht, trihs lauki, tas irr 21 puhra weeta, tewim ar fuhdeem buhs nogahschami; bet kad tewim tiffai tawi kartuppeli, lehzi un taws ahbolinsch zilko labbi isdohdams; un kad tu sawus kartuppelus ar saweem lohpeem saehdinasi, un ne dohmasi wiff ar teem ko penitees, tohs pahrdohdams; kad teem sirneem un lehzeem, wiffwairak tais pirmos gaddos, kamehr wehl tawa druwu newaid labbi eesuhdota, ne lausi wiff eenahkt, bet winnus seedu laika plausi semme seenam, til ween no teem eenahzinadams, zil tewim waijadsehs sehklai un pascham pee mahjas buhschanas; kad sewim gahdasi arween labbu skaidru sehlu; kad ar teem fuhdeem ta darrihi, ka tewim pehrn mahju; — tad teescham tewim waijadsetu gan til dauds subdu sakraht, ka tohs trihs laukus warresi nosuhdoht, lai arri to pirmo gaddu, kamehr eesahkfi, eet ka eedams. Tewim tatschu paaugtu sawi feschi woi septini sinti puhri kartuppelu; sawi tsetredesmit woi pezedesmit wesumi wiffu labba seena; un kad tur wehl liffi to seenu flah, ko plausi sawas plawas, un wiffus salmus; kad fuhnas weddifi, lalku mahlus, purwja semni, — ko tad tu dohma, Zahni?“

Zahnis. „Ja, zeenigs tehws, tad waijadsetu mannim gan istift, to deewsgan nomannu. Nuddeen, mannim it wiffa firds irr safillusi! Kad tiklai wiffu to ta warreschu galwa paturecht, ka mannim taggad te istahstijiat.“

Mahz. „To jaw arridjan esnu apdohmajis. Esnu te papihrim usraklijis ne ween to, ko taggad te runnajam, tewim par atminneschanu, bet wehl arri jo skaidru sinnu par kattu augli ihpaschi, kahdu semni winsch griib, ka un kad winsch sehjams, ka kohpjams, ka sawahkams, u. t. j. pr. Tas tewim, jaunam faitneekam, derrehs deewsgan; to tu mahjas warresi pahrlasfibt, un ja tu to eeliksi wehra, tewim ees labbi.“

Zahnis (pateizis). „Klaufischu juhfu padohmu, zeenigs tehws! un us juhfu wahrdu es sawu druwu pahrtaisfichu us astoneem laukeem. Darba gan buhs wairak, dauds wairak; bet par to ne baidohs; par to buhs arri wairak tilshanas.“

Mahz. (pasmehjees). „Wiffai dauds wairak ta darba warr buht ne buhs. To nowahkschana darbu, kas tewim wairak rassees zaur to, ka tewim wairak paugos druwu, to tu tatschu ne eesi rehkinah. Ja, bet kartuppelnu nowahkschana? Nu pee tahs tu us astoto, un warr buht ir us desmito puhru dabbusi paliga deewsgan. Tewim wairak ta arschana un ezze-schana ruhpehs. To warram tulihst aprehkinaht, lai tawa firds paleek jo meeriga. Kad tu tahs 56 puhra weetas apstrahdatu us trihs laukeem, katra lauka 18 $\frac{1}{2}$ puhra weetas turredams, tad tewim buhtu jaarr un jaezze kattu gaddu:

Papias lauka, lihds rudsus buhfi eesehjis trihs reises, tas istaisa	56	puhra	weetas
Ruggajus fadsihwojoh	18 $\frac{1}{2}$	=	=
Wassarajas lauka lihds apsehfi divi reises	37 $\frac{1}{2}$	=	=

Tas istaisa pawissam 112 puhra weetas.

Pahrtaisi to paschu druwu us astoneem laukeem, un kohpj un sehj winnus ta, ka pirmad runnajam, tad tewim, katra lauka 7 puhra weetas turroht, buhs jaarr un jaezze katra gadda:

Tai pirma lauka, lihds dabbusi kartuppelus apstahdiht, trihs reises, tas istaisa pawissam	21	puhra	weetas
Ohtra lauka, lihds dabbusi apseht, divi reises, tas istaisa	14	=	=
Trescha lauka, lihds dabbusi firmus, puppas, lehus, un tad wehl rudsus eeseht, pawissam peezas reises, tas istaisa	35	=	=
Zettorta lauka ruggaji paleek nearti, tapehz ka ohtra gaddu schis lauks paleek papua.			
Peekta lauka, lihds dabbusi rudsus eeseht, trihs reises	21	=	=
Sesta lauka ruggaji paleek nearti, tapehz ka tur abbolinsch aug.			
Septita lauka abbolinsch rud-den usarrams	7	=	=
Astota lauka, lihds wassaraju dabbusi eeseht, divi reises	14	=	=

Tas istaisa pawissam 112 puhra weetas.

Ko tu nu salki, Zahni? — Us trihs laukeem dsihwodams tu zeeta, sahlotu semme til pat dauds arsi un ezze, zif us septineem laukeem dsihwodams mihska, skaidra semme. Un lai arridjan tewim, kartuppelus audsejoh, pee teem wehl buhs ar arflu jastrahda, tohs pahrarroht, tad tatschu schis gruhtums gandrihs ne minneht newaid minnejams.“

Zahnis. „Ne, to es ne buhtu dohmajis!“

Mahz. „Bet nu aprehkinaht wehl tohs angfus. Kad fainneeks, wairak ne, ka tiklai peezpadesmit

wesumu feena un faufus salmus faweem sirgeem un lohpeem par barribu turrebams, bewinas puhra weetas katru gaddu nosuhdohs, tas buhs dauds; un kad winsch tad 18 $\frac{1}{2}$ puhra weetas zeesofa nowahrguschâ semmê, kas us tahdu wihsî ne ahtraki kâ if festâ gaddâ fuhdus reds, ar rudseem, un ohtras 18 $\frac{1}{2}$ puhra weetas par pussi ar meescheem, par pussi ar ausahm apsehâ, tad sinni, kad winsch ik no puhra weetas rudsu iskulâ 4 puhrus, meeschu 5 puhrus, ausu 8 puhrus, tad buhs dauds! — Kai nu winnam atstahj, puhru us puhra weetu rehkinajoht, 18 $\frac{1}{2}$ puhri rudsu preeksch fehklas; un atkal, $\frac{7}{2}$ puhru us puhra weetu rehkinajoht, pee II puhreem meeschu preeksch fehklas, un 2 puhrus us puhra weetu rehkinajoht, pee 18 puhreem ausu preeksch fehklas, tad pascham wairak ne atleekahs, ka 56 puhri rudsu, kahdi 35 puhri meeschu, un kahdi 56 puhri ausu. Nehkini to naudâ, I rub. 30 kap. sudr. eeksch puhra rudu; I rubli eeksch puhra meeschu, un 60 kapeik. eeksch puhra ausu, tad pawissam tillai kahdi 142 rub. buhs winna novelns no tabs druwas.

„Bet tâ, kâ tewim leetu, strahdadams us astoneem laukeem, kad tu ik no puhra weetas iskulâ 8 puhrus rudsu, 10 puhrus meeschu un 15 puhrus ausu, tas buhs mas; un to waijadstigo fehflu paturrejuscham, tewim atlikfees fawi 98 puhri rudsu, 62 puhri meeschu un 91 puhra ausu; — un kad tu scho labbibu pahrdohstu par to paschu naudu, kâ pirmad rehkinajam, tad tewim buhtu 244 rubli. — Un bes tam wehl daschu rubli tatschu rehkinass eeksch teem kartuppeleem, sirneem, lehzeem, eeksch tahm puppahm, eeksch ta ahbolina, jehschu tu to ne warri wisâ pahrdohst, bet tewim to wairak waijag ar faweem lohpeem saehdinaht, ja tu ne grippi sawu buhschanu us ihu briedi pawissam is-pohsliht, bet us ihu briedi labbi us preekschu pawest. — Lihdi schim Paleijas laudin, ja ne gribbeja par wissu seemu ar fausu maissi tikt, waijadseja par

dahrgu naudu no muischas mohderes peena un sweesta pirkt; bet es dohmaju, ka tu warrest sawas pee-z-padesinit gohwis mittinaht, un winnas, tahdu ehdamu ehdamas, seemas widdâ wehl dauds wairak peena dohs, ne taggad juhfu gohwsninas dohd wissu labbâ sahles laikâ; un juhâ ne ween paschi buhseet dauds jo labbi paehduschî, bet tawa faimneeze wehl daschu rubli no katras gohws warrehs sakraht, peena, freima, sweesta un daschu telku pilssatâ wehdama; un juhâ drihs redseet, ka tewim no teem druwas gabbaleem, fur taggad tewim augs lohpu ehdamais, tik pat pelna atlehs, kâ kad tur labbiba buhtu augusi.

Zahnis. „To warr dohmaht, ka lohpi, pee tahda mitteleka misdami, siftee ne buhs! — Bet kâ mannim buhtu ar teem kartuppeleem jaleekahs, kad lohpeem tohs dohschu, to wehl-ne sinnu.“

Ma hz. „To tewim rahdischu, ja Deews muhs dsihwus, weffelus taupa, sawâ laikâ, ruddeni. Taggad tikkai to falku: kartuppeli lohpeem gaufigs un weffeligâ ehdeens, un gohwis, fo ar kartuppeleem barro, dauds peena dohd, un winnu fuhdi irr trekni un spehzigi.“

Zahnis. „Bet kad tikkai ar zeemineem mannim ne buhs dumpis! Nehs lihds schim tâ radduschî pajanku sawus lohpus laist par wissahm papuâhm, un ruddeni ne rudsus dauds ne kawa. Tad jaw sinni, ka mannam ahbolinam un manneem lehzeem dasch weefis peeestahfees, fo ne buhschu aizinajis.“

Ma hz. „Tas sinnams no eesahkuma gan warr buht tâ notiks. Bet es dohmaju, kad teem labbus wahrbus dohst, un eesahkumâ to labbpraht pazetisi, kad arri kahds lohps tawâ sehjâ eelegg, tad waijadsetu juhfu starpâ meeram buht. — Par to, ka tewim nu buhs masak papuâs, winni ne warrehs brehst; jo weenadi juhfu papuâs jaw tik pliklas, ka tur lohpan it nefa newaid ehst; un ohtradi tu jaw warri preeksch

winneem apnemtees, ka sawus lohpus ne laidifi us winnu papuii. Tè meschâ jums jaw deewsgan ruhmes wisseem.“

Zahnis. „Jaw labbpraht zeetischu, zif ween warredams; dumpis mannim ne tihf. — Bet wehl weena luhgshana mannim buhtu. Meeschu un ausu fehklas gan wehl turrohs; ir kartuppelun mannim wehl irr labba dalla. Kad winni pehrn bija lehti, tad winnu labbi dauds esnu sapirzees. Bet kur nemschu abholina fehflu, lehpus, un kas mannim wehl wajjadsehs?“

Mahz. „Par to arri jaw esnu gahdajis. Kad buhs sehjams laifs, tad atnahz tiffai pee mannis, un tè rassees wifs, kas tewim wajjadfigs; un ja warresi, maksafi mannim tulihf; ja ne, gaidischu labbpraht lihfs zittam gaddam, kad buhfi wairaf eedsihwojees; jo labbpraht pats gribbu pirmois buht, kas ar darbeem apleezina, fo tewim weenreis ar wahrdeem apleezinaju, prohti, ka ustizzigam, prahtigam un gohdigam arrajam nohtes laika cetappinataju ne truhfs.“

„Lai Deews jums atmaksa to labbumu, fo juhs mannim darrat, zeenigs tehws!“ tà Zahnis fazzija, sawam wezzam maifestehwam rohku butschodams, hirdi safillis; „un lai Deews manni pasarga no ta grehka, ka manni muhscham redsetu par frapneeku paleekam.“ — Un to papihri, fo pirmad minneju, no mahzitaja dabbujis, winsch preezigs aisgabja us sawahin mahjahin; un lihfs pufsnakti tam bija fo lassihf, fo dohmaht, fo stahstihf Wajjai un faimei.

18. Wehl zitti wahrbi no tahs paschas
buhshanas.

Tè nu mannim wajjadsetu jums, mihli lassitaji, ihsti tulihf to stahstihf, kas wehl tai papihri, fo mahzitajs Paleijas sainneekam eedewe, bija sarakstihfs no lauku buhschanas, bes ta, fo taggadin jaw lassijat; bet pa-

preeksch wehl no sewis tè weenu ohtru wahrdu no schahs leetas liffchu klast.

Tannis laifds, kad wezzais mahzitajs scho padohmu sawam Zahnim peederwe, par muhsu semmes gabbalu wehl it rettà weetâ tiffai abholinsch, lehzi un zitti tahdi plattlappaini augli druwâ bij redseti augam, lohpeem par barribu; un wiffswairaf wehl gandrihs neweenam ne schahwahs prahtâ, ka kartuppelun warroht arridsan lohpeem doht, jehschu Wahzsemme un arri ne zif tahlu no mums. Pruhshos, arraji fenn deenahm jaw tà darrija. Bet taggadin jaw dauds weetas sah muhschu laukus zittadi pahrtahstihf, un abholinu un lehpus seht, un leelus laukus ar kartuppeleem apstahdiht, gan sin-nams taggad wehl wairaf tiff ween ta pohsta dsehreena, ta brandwihna deht, bet tatschu arri lohpeem par labbu.

Tiffai muhsu arraji wehl aplam ne gribb par saweem lohpeem gahdaht, un leekahs ne sinnoschi, ka tas irr grehks, to dsihwu Deewa raddibu badda mirbinaht; un leekahs ne sinnoschi, ka arrajs tad tiffai pahrtizzis warr buht, un baggatus auglus no sawas druwâs redseht, kad winna lohps arri irr pahrtizzis: jo winna lohps to barro un apgehrbj ar sawu gallu, ar sawu peenu, ar sawu willu; winna lohps tam palihfs drurou apstrahdaht, un darra to paschu augligu ar saweem fuhdeem.

Scho nodallu rakstohf mannim schaujahs prahtâ tas 1839tais gads; un wehl arri peeminnu to deenu, kur apnehmohs scho grahmatu muhsu mihleem arrajeem par labbu sarakstihf. Ta bij 8ta Aprila deena. Muhsu lauki tad wehl wiffi bij balti, muhsu meschi wehl pilni sneega, muhsu esari, muhsu uppes wehl wiffas zeeti bija apfalluschas. Gar wisseem schohgeem sirgu, gohwju, awju maitas gulleja; un zif wehl to lohpu muhsu arrajeem atliffuschu, tee bij zellami, un waidedami wezzus salmus un filli grause. Lai nu arri to wassaru preeksch tam mas feena paauga, un tas pats bij slifts, — lai arri

ta pawaffara ilgi nahze gaidama, tad tatschu schi waideschana to badda nihkfstoschu lohpu katram prahtigan un apdohmigam zilwekam skanneja aufis kà kahda leela fuhdsiba tahs dshwas raddibas par teem zilwekeem, kas zaur sawu neprahribu un neapghadashanu winnus mohzija. Jeb woi tad weenreis ne buhsim ismahzijschees, ka muhsu semmes gabbalà daudreis tahdas flapjas un aukstas waffaras, tahdas garras seemas irr fagaaidamas? Woi tad ne sahksim weenreis wehrà list, ka muhsu plawas paleek arween jo pliffas? — Kalabbad tad zittòs semmes gabbalòs, fur preeksch lohpeem arridsan druwà wairaf ehdama gahda, schee muhscham tà ne nowahrgst, kà pee mums, jebfchu tur arridsan fliktas waffaras un garras seemas tik pat kà pee mums? Kalabbad tad tur sirgi pawaffaras laikà tik pat spehjoschi, un gohwis tik pat appalas, kà kad winnas ruddens stalli leel? Woi talabbad warr buht arrajeem tur tik pat un wehl wairaf labbibas ne paang, kà pee mums? Woi winni tur ar wissu newaid jo pahrtikkufchi, ne muhsu arraji scheitan?

Tad nu peenemmeet jelle labbu padohmu, mihli arraji, un sahzeet, lai buht prohwechanas labbad, it ar masumu, sawà druwà arridsan lohpeem fo seht, — un teescham wissa juhfu buhschana paliks tulihz zittada.

Za juhs wissai baidatees sawu druwu us wairaf laukeem eetaisht, ne juhs lihds schim esseet turrejuschi, tad mannis pehz paturreet tohs trihs laufus; bet stahdat tad waffarajas laukà wairaf kartuppelu, ne lihds schim, un sehjat tod papuàs gaddà tai gabbalà, fur kartuppeli bijuschi, lehzus, teem papreeksch fuhdus gahsufchi; un tee rudsi, fo juhs, schohs lehzus seedu laikà nowahkufchi, to paschu ruddeni tur sehseet eekschà, jums tahdi pat labbi un augligi buhs, kà tee, kas skaidrà papuà buhs eesehti. To druzinu waffarajas, fo juhs us tahdu wihsi masak issehseet, un to darbu, fo wairaf redseet, to tee lohpi jums ar sawu peenu,

ar sawu spehku, ar saweem fuhdeem simtkahrtigi masak. — Jeb atkal darreet tà: stahdat papuà tohs kartuppelus, labbu kahrtu fuhdu teem gahsufchi; ohtro gaddu sehjat waffaraju, un us to waffaraju ahbolinu wirsù, un schis ahbolinsch lai tad jums stahw, lihds atkal tai laukà rudsi nahf sehjami. Gan winsch zeeni arri wehl ohtro gaddu labbi augt, kad tikkai semme winnam patihkama; bet ja arri kahdu reisi ohtro gaddu wairs ne buhtu plaujams, tad tatschu juhfu lohpeem buhs wissu labba gannikle lihds fuhdu weddamam laikam. Un ja arri tà ne gribbeet, tad rangeet jel masak kahdai treschai waffarajas daktai ahbolinu usseht; un tad papuàs gaddà weenu reisi to ahbolinu noptahwufchi, gahschat fuhdus, un sehjat puhrus woi rudsus.

Za jums masak druwos, bet spehka deeswgan, wehl wairaf druwos apstrahdaht, tad luhfojat, tad jums newaid pee juhfu druwos flahf kahda pliffa kalna plawa, jeb gannikles gabbals, kas par druwu buhtu pahrtaisams, lai arri ar beesu isgeahwaschamu. Par druwu pahrtaisita schahda plawa jeb gannikle jums desmitkahrtigi tik dauds auglu atneffih, prohti, ja juhs ween ne gribbeet tur tikkai atkal labbibu ween seht, bet winnu listet sawu zittu lauku rindà, un sahkschett lohpu ehdamu sawà druwà seht. Ne weens taisns un prahtigs lungs ne ees jums to leegt, jeb talabbad sawam sainneekam wairaf klausichanas uslist. Un ja ta gannikle newaid wiss tawa ween, un zitti, kas arridsan tur sawus lohpus gannija, sah par to fuhdsesees, tad luhdsees sawa lunga un sawas teefas, lai nospreesch, zif lohpi gan warretu buht us to gannikles gabbalu pahrtikkufchi, un turri tu pats to teefu lohpu masak. Talabbad tewim truhkums ne buhs wiss; jo weena gohws, labbi paehdusi, tewim aistahwehs drohschi diwi kuhdas gohweninas; un kad tewim mannis pehz arridsan to teefu lohpu par wissu waffaras laiku stalli ween waijadsetu turreht, kà dauds weetas jaw

darra, un winnus ar salteem lehzeem un abbolinu, ar fehku ween paehdinaht, ir tad tewim ne ween schee buhs ohtru tif paehduschi un augligi, ne tee bijuschi, par plifku gannikli staigadami, bet arridsan wehl taweem zitteem lohpeem deewsgan atlifsees par seemu ko ehst, ta ka tawes darbs ar to ween buhs baggatigi aismakfahts. Warr buht, ka weenam ohtram wehl talabbad tahs papuas buhs schehl, ka tur warreja sawus lohpus, sawas zuhkas, sawas sohsis laist wirsu. Bet fakkat, ko juhsu lohpi un putni tad tur dabbu ehst? Woi juhs ne warretut winneem to truhkumu, ko tee redsehs zaur to, ka sawu papuu arseet, baggatigi atlihdsinaht, winneem wakkara jeb pufsdeenâ kahdu flehpiti fehka mesdami preekschâ? Un zif ilgi tad muhsu arraji lifsees ne sinnoschi un ne redssofschi, ka wiffwairaf winnu zuhkas un putni, par papuu lohshnadami, ne pahrtseef wiff ar to, ko tur atrohd, bet ar to stahdi, ko tai klabtejai fehjai darra, ta ka teescham winnu paaubfeschanâ un bairoschana stalli ween ne par pussi tif dauds ne mafatu, ka winnu gannischana. Teescham — ismihti gahwi un aplernata fehja, tas irr tas weenigs labbums, ko juhs redsat, sawus lohpus un putnus papua gannidami.

Un ja wehl zits talabbad ne gribb lohpu ehdamu sawa druwa seht, ka tam lauka gabbali ismehtati schurp un turp stary zeemintu laukeem, un tabehl wiffu fehju tam pohstisu, tad lai winsch farunnajahs ar saweem zeemineem, un lai wiffi kohpa luhdsahs sawu fungu, lai winneem wehle sawu druwu ta famittoht, ka kafram fainneekam wiff grunts weena gabbala. Tas kungs teescham sawu arraju labbumu ne sim wiff, kas tahdu famittoschamu eetu saweem laudin leegt.

Tad darreet tiffai drohschi ta, ka jums te rahdija darriht. Ne lihpeet pee wezzeem eeraddumeem; juhs redseet, ka muhsu laifos wezzehwu gudriba un sinna-schana wairs ne peeteef. Wiffa arraja buhschana fahst

nihst. Ne baidatees, ta darriht, kad arri warr buht jums rahdahs, ka pascha kunga laufos schahda feh-schana un druwas kohpshana it labbus auglus ne atneff. Kad apdohmaseet, ka tas gan warroht buht, tad warr buht nomanniseet, ka juhs paschi arri pee tam wainigi, zaur to, ka sawa kunga laufos, grehziga slin-kuna jeb nenowehleschanas deht, flitti effect arruschchi un ezzejuschi. Leelus laufus arri aplam tif labbi ne warr apstrahdaht, ka juhs sawus masus laufus apstrahdaseet. Zuhsu stahde tas ne buhs, kad ta fahlfseet dsihwoht, ja ween juhs zifko lifseet wehra ir to, ko lihds schim schè lassijat, ir atkal to, ko jums tai nah-kama noballa stahstih.

„Bet ko tad mehs darrihim,“ ta warr buht wehl zitti fazzih, scho nobalku pahrlaffijuschchi, „ko mehs darrihim sawa smilschu un grants semme? Mehs ne mas ne us to dohmaht ne warram, lehzus, firnus, abbolinu seht?“

Sinnams tahdeem irr gruht; wiffwairaf kad winni dsihwo tablu nohst no juhvas, un ne warr juhvas sushdus eeguh, un kad teem semme tif flitta, ka newaid bes wiffai leela puhlina ar falku mahseem un purwja semmi paglahbjama. Tee lai puhlejahs ka redsedami! Bet scho padohmu tatschu winneem peedohschu: turreet jo mas gohwju lohpu, bet wairaf awju, ja jums zifko preeksch gohwim labba gannikle newaid klahumâ. Uuim, jo ihfa ta sable, jo gaufiga. Kartuppeli warr buht jums tatschu wehl paaugs; un ar kartuppeeem awis brangi warr ismittinaht, kad tahm tiffai zifko seena irr klah. Un ja jums dauds druwas, jeb ja juhs tahda lenki dsihwojat, fur, neweenu ne aistidami, sewim dauds druwas warrat eetaisih, tad darrat to, un pahrdallat tad sawu druwu us tschetreem, peezeem jeb wehl wairaf laukeem. Un kad juhs tad weenu lauku, pajanku labbibu, griffus un kartuppekus sehdam, buhseet trihs woi tschetrus gaddus arruschchi, tad lai tas

gabbals atkal divi, trihs gaddus weenu pehz obtra paleef neapfehts. Tai pehdejai sehjai usfehjat balto ahbolinu wirsü; scho sehflu juhsu behrni jums warr salaffiht; un ja tas aug, tad juhsu awim tur buhs wissu salda gannille; — un kad ta semme buhs atkal dabbujusi pahru gaddu sagulletees, un wehl zaur teem fuhdeem, fo tahs awis, tur labbi pachduschas buhdamas, tur buhs pamettuschas, lai dauds, lai mas trefnuma buhs dabbujusi, tad juhs, wehl kahdu fahrteli fuhdu no fawcem stalleem uskleeduschi, warrefeet winnu atkal kahdus trihs, tshetrus gaddus nohjas art. Us tahdu wihsü juhs wairak preeka no winnas redsefeet, ne winnu weenadi ween kustinadami.

Schös pehdejös gaddös esmu weetahm redsejis, ka arraji fahf sawu papui arridsan ar labbibu apfeht, jeb ar linneem, un to nowahkuschi atkal rudsus feht eekschä to paschu ruddeni, tä ka feschus gaddus no weena galla labbiba ween dabbu augt. Tee, kas tä darra, maita sawu druwu! To zits jaw mannijis, pahru gaddu tiffai tä darrijis; un zitti, kas wehl ilgali tä darrihs, dabuhhs pehzaf wehl wairak to manniht. To es ne weenam ne wehlu darriht, to wainu dehl, fo jums schë isstahstija un fo wehl turplikkam isstahstifim.

Bet greefimees atkal pee sawa wezza mahzitaja raksteem.

19. Pamahzifchana par katru semmes augli ihpaschi.

To wezzais mahzitajs no tam bij rakstijis, tä druwa eetaifama us wairak laukeem, ne us trihs ween, un tä arrajs fewim no sawas druwas arri lohpu ehdamä warr sagahdaht, un zaur to wissu sawu buhschanu uskohpt, wehl jo mas plawu turredams, to manni lassitaji jaw no winna farunnaschanas ar Zahni sinnahs. Tapehz të to ne mas wairs ne rakstifchu. Bet të tiffai tabs

pamahzifchanas par katru semmes augli ihpaschi liffchu preekschä, tä tä winnas ta nelaika rakstös esmu atraddis.

a) Puhri (seemas Fweefchi).

Wo wiffas labbibas puhri irr ta wissu smagga un miltaina. Tapehz arridsan, ja teem buhs baggatus auglus atnest, teem waijaga wissu stipras un trefnas un labbi eefuhdotas mahlu semmes. Schahdä patihkamä semmë wiini tad arridsan zittu gaddu atnesf diwidefmitfahrtigüs auglus, un wairak. Kam schahdas semmes newaid, tas lai labbak paleef winnus ne sehjis; jo lai arri dabbu redseht kahdu gaddu, ka tee smiltainä, bet stipri eefuhdotä semmë gan teizamus auglus atnesf, tad tatschu tas buhs rettais gads, un wiini schahdu druwu parleeku nolcesina.

Tewim dauds puhreem derrigas druwas ne sinnu, un peedohmu to padohmu, tös pirmös gaddös scho augli labbak pawiffam ne feht, lihds tawa druwa buhs jo labbi uskohpra. Ur rudseem tewim wiffadä wihsë buhs jo leela drohschiba.

Bet kad tu winnus kahdu reisi sehji, tad leez wehrä: zittu labbibu nowahkuscham, un to paschu ruddeni tur atkal puhrus sehjuscham, tewim muhscham puhru ne buhs, lai gan fuhdus buhsü gahsis. Urri kartuppeku semmë wiini ne zeeni augt. Bet lappainus auglus nowahkis, kad tee labbi auguschi, un druwa tiffai flaidra no salehem un mihksta, un wiswairak, kad tu tohs lehzus un to ahbolinu buhsü seedu laikä noplawis, un to paschu deenu, kad winnus noplawu, buhsü wahkis semmë, un to druwu tulihf faarris, tu drohschi puhrus warri feht eekschä.

To semmi buhs tewim, zif ween spehji, schim auglim mihkstu un smalku sataifihf, lai tewim mannis pehz waijadsetu tshetras reisas fahrtahf. Sehjami wiini irr druszinu jo wehlu, ne rudsi. Sehflu buhs tewim gahdatees wissu flaidro un smaggo; no ziffo pawahjas

fehklas redsefi mellplauku puhrus, un tabda labbiba nekam ne derr.

Pawassarâ, kad druwa tai mehrâ noschuißi, ka sirgam kahjas wairs ne strihg eefschâ, tad buhs tewim, ja zifko stiprâ mahlu semmê sawus puhrus effi eefehjis, nemt winnus ezzeht, un labbi stipri, tâ ka gan drihs mella semme paleef. Schabda sadruppinaschana tabs wirfejas semmes kahrtinas pubreem parleeku tihf, un par tschetrahm peejahm deenahm tewim buhs preeka redseht, kahdi spehzigi winni fanemfees augt. — No tam ne baidees, ka zaur schahdu ezzechanu zits stahdinsch teef iszeltis un israuts; dauds wairaf safnites pawiffam panihktu, kad semme, neezeta, fahktu faspregagt un fashubt.

b) Kweefchi (waffaras Kweefchi).

Scho labbibu, lihds ar teem adeeneem, fo pehzaf wehl minnesim, arraji wehl dauds weefas ne pasiht ne pasihst, jebfchu winna derrigâ semmê gan baggatus un labbus augtus atnes. — Kweefchi gan it tik stipru mahlu ne prassa wis, kâ puhri; bet wahjâ semmê ar teem nefas ne buhs. Teem mihlsta, sinalka, trefna semme tihf; wiswairaf no zeefahm un wiffadahm sahlehlm winni baidahs. Tapedz winni jaw zittur labbaki ne augt, kâ kartuppetu semmê, ja scheem tikkai buhfi fuhdus gahsis. — Arri schi labbiba drihs eefehrg tai mellplauku kaitê, ja tu ne buhfi fewim swarrigu, skaidru un labbi eenahkuschu fehflu gahdajis. — Tik pee puhreem kâ pee kweefcheem gahdaschana par labbu fehflu irr ta wiffu drohscha pasargaschanahs no schahs mellplauku kaites, kas daudsreis schai labbibai uskriht, un arraju wiffu leelo zerribu maita. Zitti gan mahza, ka warroht sawu fehju no schahs kaites pasargagt, kad to fehflu apflappina ar kalku uhdeni, un kad winnu druszinu futtima, schahdu fasslappuschu fehflu kahpelê faberdams; bet tas mas fo zeeni lihdsseht; un ja tas palihds,

tab tas noteef zaur to, ka schi futtinaschana teem nespehzigeem, flimmigeem graudeem dihgschanas spehku pawiffam apnemm un druwa tee stipree, wesselee graudi ween dihgst, un zaur to wiffa fehja stipra rohdahs. To paschu labbumu tu panahkfi, to fehflu labbi ismesdams, un tohs smaggus graudus ween fehflai fehkir-dams; jeb arridsan pehrnaju fehflu nemdams, kâ arri dauds prahtigi semmes kohpeji darra, fazzidami gan gudri, ka, gadda kahrtu isstahwejuschi, tik ween tee labbee wesselee graudi rassees wehl dihgstofchi; bet tee wahjee, no ka wahrguli stahdi warretu rassees, wairs ne dihgs. Sinnams, ka tad schahda pehrnaja fehfla buhs druszinu jo beesfi fehjama.

z) Rudsi.

Rudsi muhsu semmes gabbalôs semmes kohpejeem par wiffu zittu labbibu ta wiffu zeenijama. Rudseem par puhreem newaid wiff dauds masak, nedf dauds sliktaku miltu; un tatschu winni, lai arri smilktainâ mahlu semmê wifflabbaki augdami, arri kaut kurrâ passiktâ semmê wehl paschâ baltâ juhrmaltu smilkti, prahtigu fehjeju ne peekrahps. Pee mums tohs wiffwairaf diwejadus fehj; weenus tohs leelus krumma rudsus, ohtrus tohs masus. Sehj kurrus gribbedams; tik weeneem to auglu, tik ohtreem. Bet tikkai labbâ semmê tee leelee rudsi zeeni jo garrus salmus doht; un zaur to, ka tee leelu krummu nemm, tabs fehklas tik dauds ne wajaga, kâ tohs masus fehjoht. Puhrs us mehrotu puhra weetu peeteef no scheem leeleeem; bet no teem maseem rudseem tewim wajadsehs widduwejâ semmê wehl kahdu zetturtu dalku usseht pahraf. — Bet tur prettim atkal tewim jaleef wehrâ, ka tee leelee rudsi tatschu druszinu jo labbas semmes prassa, ne tee masee, un ka winni, eenahkuschi, dauds jo ahtri fahf birt, ne schee.

Wehrtmelu starpâ rudsi fehjami; agreja fehja zeeni buht ta labba. Ar beesu semmes kahrtu rudsi ne gribb

aplahjami; un lai arri schai labbibai semme smalka derr fataisama, tad tatschu, kad winnu effi eesehjis, ne buhs tewim to semmi wissai smalku saezzeht; jo zittadi, kad useet kahds lectus, druwa, wissai smalki saezzeta, paleef drihs kà plahns, un tee rudsu dihgli ne paspehji zaur to kaschoku islihsit zaur. Tapehzi arrihikko stiprà mahlu semmè rudseem tiklabb kà puhreem parleeku derr, kad pawassarà, kad semme labbi jaw nobreedusi, tohs labbi pahrezze. Bet mihsstà purwja semmè jo drihs derrehs, kad winnus pawassarà peerullest. — Rudsi par wissu zittu labbibu wairak zeesch, kad winnus atsehju sehj. Bet jaw aplam leelu preeku no schahdas fehshanas ne sagaidisi. Tikkai juhmalneeki leezina, ka teem daudsreis winnu smilkti atsehju sehti rudsi tik pat labbi un kahdahm reisehm wehl jo labbi isdohdoschees, ne tahdi, kas papuà sehti. Schee arri kahdahm reisehm, kad mihsstà seema, un semme pawissam atkuffusi, sawà baltà smilkti pehzi seemasfwehterem, us gaweni, rudsus sehj, un kad tiklai tee graudi druszinu dabhuhs paknist, un pehziak semme wehl dabhuhs kahdu reisi safalt, tad tur buhs wissu labbee rudsi. Woi dauds weetàs to darra, to es ne sinnu; bet to ihsti labbi sinnu, ka gar wissu juhmalli stary Leepojas un Polangas pilsfateem tà sehj.

Kur atkal labbi kupli sirni, lehzi, puppas, grikki un ahbolinsch irr bijuschi, wisswairak kad schohs augtus, kà jaw minneju daudsreis, seedu laikà no druwas buhsi nowahkis, un to semmi tuhliht faorris, tur winni tik pat labbi aug, kà skaidrà papuà. Meeschus, ausas jeb kartuppetus nowahkis, luhdsams ne sehj to paschu rudbeni rudsus eefschà, ja gribbi pastahwigu preeku no sawas sehjas redseht.

Salkkullu kulta fehkla, kas, lihds winnu eesehji, plahni iskleeschama un katrii deenu pahrwandama, lai ne dabdu sust un silt, zeeni buht ta labba, tik flapjà, kà sausa wassarà; jebschu warr buht aukstòs un mittreds

laukòs arri schahweti graudi gandrihs wehl jo labbi derr. Bet par fehklas skaidrumu buhs tewim ruhpiji gaddah, un muhscham ne pakantees us to leeku wallodu, ka lahzaufas kahdu gaddu paleekofschas par rudseem, un atkal rudsi par lahzaufahm. Schi neprachtiga walloda woi zaur to irr zehlfuees, ka tam negudram lahzaufu sehjejam par laimi pawassarà tahds gaisi attizzees, kas tahs lahzaufas isnihzinaja, bet teem retteem rudsu graudeem tahds isdewigs bijis, ka tee leelu fruhmu nehmuschi un kupli auguschi; woi atkal zaur to, ka zits, kas schitte ittin skaidrus rudsus eesehjis, ne bija labbi sawu sehflu apskattijis, un ne bija tohs lahzaufu graudus eeraudisjis, kas tur bijuschi eefschà, un kam pawassarà raddahs isdewigs gaisi, kas teem rudseem atkal ne patikka.

Kad tewim ruddent rudsi wehl jo eesehlfuschi, tad tatschu muhscham ne laid kaut kahdus lohpus jeb putnus wirsi. Gan teiz, ka stipri eesehlfuscheem rudseem tas wehl par labbu effoht, kad winnus plifsalnà noganna; bet teescham, lai arri kahdu rettu gaddu pee sawas sehjas, winnu nogannijis, nekahdu skahdi ne mannisi, tatschu arri nekahdu labbumu no tahs noehdinaschanas ne redsefi; un kad wehl pee muhsu arrajeem daudsreis reds, ka schee wissu zauru ruddeni un pawassarà sawus lohpus un putnus us sehju laisch wirsi, tad schahdi neprachtigi saimneeki teescham pee zeetas strahpes buhtu weddami, par to, ka winni tihfschi sewim maifes truhkumu darra.

d) Adeeni.

Scho labbibu lai jelle ne weens aplam ne sehj, kam zikko wehl meeschi druwa aug. Wahrpinas winneem masas, salmi zetti un lohpeem negahrdi. Tee ween lai winnus lohpi, kam wahja, sausa smilkschu jeb grants semme. Tapehzi Wahzsemnes arrajeem arridsan tas falkams wahres:

„Kasu kuhdi, adeeni —
Ar teem zehlees ne buhsi!“

Za tu tomehr tohs kahbu reisi gribbese feht, tad fehi winnus agri, jo agri, ta ka tikkai druwā warri eet eefschā, kartuppeku semmē. Tur kahbu gaddu wehl winni gan dischenus auglus neff. Weetahm zeeni arridsan winnus ar firneem kohpā tahdā weeglä semmē feht, fur firneem weeneem pascheem ne tihl labbi augt; un zittu gaddu fehi maifita fehja ihsti baggatus auglus atneff.

e) Meeschi.

No schahs labbibas irr daschadas surtes; zitti meeschi jaw ruddent irr sehjami; zitti aug plikki, zitti us diwi kantehm. Bet tu paleez labbak pee teem maseem meescheem, kas us tscheträhm kantehm aug, un ko muhsu gabbalā wiffwairak zeeni feht. Tahs zittas surtes ir labbaku semmi gribb, ir atkal tohti agri gribb sehjamas, un zaur to daudsreis pehrkona sahles winnas apspesch. Bet tee masee meeschi arri pawahju semmi par labbu nemm, kad tikkai fehi newaid wiffai faufa; ir atkal tu winnus warri labbi pawehlu feht, dewitā, woi astotā neddelā preeksch Zehkabeem, un zaur to tewim buhs laika deewsgan, gan to pehrkona sahli zaur kahrtaschanu nihzinaht, gan arri sawu druwu labbi isstrahdaht; un meescheem jaw parleeku mihska, skaidra un smalla semme patihl, kadeht arridsan tewim fuhdotā kartuppeku semmē wiffu labbee meeschi augs. Us mehrotu puhra weetu warr gandrihs pussotrus puhrus feht. Pee plauschanas ne warr wiff gaidiht, lihds pehdejas wahrpas eenahkabs; zittadi tahs pirinas, fur tee wiffu labbee graudi eefschā, jaw sahks luhst semmē.

g) Ausas.

Ausas arri pawahju un pazectu semmi nemm par labbu, jehschu tahm sinnams patrekna un labbi isdshiwota semme labbaki patihl. Za, es weenu reisi prahsiu arraju esau dsirdejis fakkam, ka ausas, ja tikkai winnahm semmi parisi isstrahdahs, wehl jo drihs fainneekam sahbakus us kahjahm usmaufschot, ne

meeschi. Muhsu gabbalā wifflabbak tahs masas ausas irr sehjamas, kam graudi ne karrajahs wiff us weenu puffi ween, ka pee tahm leelahm ausahm. Schihs leelas, lai arri kahbu gaddu parleeku augligas isdohdahs, lihds ar tahm plikkahm un struppahm ausahm; ko arri weetahm pee mums rebs, ir jo labbu semmi prassa, ir atkal drihs zeeni pahraugt. Za semme zikko mittruma saturroti, tad kahrtaschana ausahm parleeku derr; bet weeglä semmē, kas drihs schuhst, kahrtaschana ne derr, tapchz ka pawaffaras wehji to semmi parleeku ispuhsch; un schai labbibai waijaqa dauds mittruma pee dihgshanas. Wiffai ilgi ne gaidi ar fehshanu; ja ilgi, tad lihds weenpadesimitai neddelai preeksch Zehkabeem. Wiffai wehlu fehtas ausas gan zeeni augt garras salmōs; bet winnas ne aug skarrotas un tee graudi paleek weegli. Mittruma faturreschanas deht buhs tewim, wiffwairak weeglä semmē, ar smaggu rulli to sehju peerulleht. Us mehrotu puhra weetu drohschi warr diwi puhrus isfeht. Pehdejus graudus ne gaidi eenahkam; zittadi tewim tee labbee graudi rassees wiffi isbirruschi.

Weetahm, fur meescheem ween buhtu pawahja semme, zeeni meeschus un ausas kohpā isfeht, un daschu gaddu fehi maifita labbiba baggatus auglus atneff, kas ihsti derrigi sirgeem par ohderi.

h) Sirni.

Sirni arri daschadu irr; zitti balti, zitti pelleki; zitti jo drihs eenahkabs, zitti jo ilgi gaidami. Wisseem tihl ne wiffai zeeta mahlu semme. Arri labbi eesmiltainā semmē, kas tik newaid wiffai kalna weefā, winni wehl gan labbi augs, kad tohs fehi fuhdotā kartuppeku semmē.

Ar fehshanu warri ta listees: isstrahda ruddent druwu labbi smalli; usw dd tad woi seemas laika, woi pawaffarā fuhdus, bet ne wiff prischus un garrus, fur tee salmi wehl newaid satreppejuschi; iskleed tohs labbi

weenadi; sehj tad teescham us teem subdeem tohs sirnus wirsü, paarr winnus, un druszinu ar it weeglahm ezzeeschahm semmi nolihdsinajis, peerulle sehju. Tä wisswairak teem irr jadarra, kas sirnus nowahksuchi, tulihst to paschu ruddeni atkal rudsus woi puhvus gribb seht eekschä. Gan schahdös jaundös subdös sirni zeeni wairak lappäs augt, un masak graudu atnest, ne kà kad tohs buhfi, sinnams trekna, bet ne wiss subdu semmè sehjis, — bet par to atkal ta druwa labbi iskuhdreta, rudseem buhs jo patihkama. Teem, kas scho augli papua sehj, wehl derrehs schis padohms wehrä leekams: gahda sewim tahdus sirnus, kas agri eenahkabs; un arri tohs buhs tewim nowahkt pasallus. Pee graudeem zaur to buhs sinnams gan kahds truhkumelis; bet par to atkal scho sirnu salmi buhs lohpeem gandrihs tif pat labs ehdamais, kà seens; tahs pehrkona sahles, kas eemihl sirnös augt, wehl ne buhs us druwu sawu sehflu isbirdinajuschas; un lihds rudsu sehjamam laikam, buhs tewim wairak laika sawu druwu pagattawabt. Tahdi pasalli noplauti sirni sinnams pehz zeeti irr ismettami, ja no winneem gribbi sehflu schkirt; un es winnus leeku tewim tapehz ar plauschanu, bet ne ar pluhkschanu nowahkt, lai winnu salmi ne paleek pilni smilkschu, lai schis darbs jo schkierahs, un lai jel mas tahs saknites, druwa sapuhdamas, lai dauds lai mas treknuma tai ardohd.

Sirni gan agri sehjami; bet tif wissai ne steidsees ar to sehshanu. Kamehr semme wehl newaid nobreedusi, ne leez winnus druwa, lai arri flapjäs pawassaräs sehshana zaur to druszinu aiskawetohs.

i) Lehzi (wikki, wikkihschi).

Schis auglis tahdu pat semmi gribb, un tà pat irr sehjams un kohpjams, kà sirni. Lehzu miltus gan reds weetahm pee rudsu milteem maisam klast, un maiese gan labba, ja wairak ne buhfi nehmis, kà us tshetreeem

woi peezeem puhreem rudsu weenu puhru lehzu; bet wisswairak winnu milti derr sirgeem un barrokkeem. — Kad winnus sehj wairak to graudu labbad, tad zeeni masu druszinu ausu maishst klast, lai winni, pee schahm peetwerdamees, augdami wissai ne sakriht, un ne sahst no appakschas puht. Bet kad winnus, kà arri weetahm dabbu redseht darram, us pussi ar ausahm maishstus sehj, tad schahda sehja druwai to paschu darra, fo labbiba, un ne derr papua sehjama.

Tee lehzi, kam gribbi list eenahktees, druszinu jo agri un jo plahni sehjami, ne tee, fo tu dohma saktus seenä plant. Wehlu sehti lehzi tohs agrejus drihs panakts, un pehz wehl jo kupli, garrri un lappaini augt; bet pee graudeem winni ne buhs tif augligi, kà tee agrejee. Kad winnus plauj seenä, tad buhs gaidiht ar to plauschanu, lihds pirmas pahkstites sahst rastees. Kad winnus jo agri plantu, buhtu skahde zaur to, ka wisswairak seedu laika winni steepjabs augdami.

Sakti noplauti lehzi ar prahtu schahwejami, lai winni wissai ne dabbu pahrlisht un tillahst, un lai lappas ne nobirst. Kad winni zifko pahrwihstuschi, tad derr winni sakraujami garräs, augstäs bet schauräs gubbelës, un tà lai winni stahw lihds ischuhst. Tifkai waijag ar grabbekta klastu tahs gubbeles daudsfrej pazillahst, lai winnas ne dabbu zeeti sagulletees, un lai wehjsch arween warr dabbut puhst zaur; par laikam waijaga arridsan wissu to gubbeli pahrkraut ohtradi; zittabi wiina sahst no appakschas pelleht. Ja tewim dauds schahwkaru, tad warri sawus lehzus arridsan, kad druszinu sawihstuschi, tur sakabrdeht, un tur lai winni stahw lihds tam laikam, ka dabbu ischuhst; bet ne leez beesu kahrtu. Par schahdu labbi sawahktu lehzu feenu jaw neweens zits seens ne ees pahrat.

Kad winnus gribbi par wassaru saktus no druwas lohpeem doht ehst, tad ne buhs wiss wissus lehzus, zif dohma seht, reisè isseht, bet katru neddelu kahdu

gabbalu, lai arween seedoschi lehzi rohdahs druwâ plaujami.

j) Puppas.

Schim auglin tabda pat semme wiffwairak tihf, kahda puhreem, prohti sliprs mahls. Tif zilwekeem, kâ lohpeem puppas derr par barribu. Druwa winneem ruddent wifflabbal irr fuhdojama un fataisama, un kad tu, winnus nowahkis, gribbi rudsus woi puhreus atkal feht eefschâ, tad derrehs wiffwairak, kad winnus ne fehfi wifs, tâ kâ zittu labbibu, ar kaisfichanu, bet pahrwaggu, rindes, kahdu pahru zellu weenu no ohtras, un kad pehz winnas rawefi un pahrwaggafi weegli, kâ kartuppelus. Us tahdu wihfi pehz winnahm puhri tewim augš tif pat labbi, kâ skaidrâ papuâ, jebfchu mehš ne warram isprast, kalabbad schi labbiba ne aug labbi kartuppelu semmê, fo tatschu tâpat islustina. Warri arridsan puppas ar lehzeem kohpâ feht, un schee pee winnahm peetwehrufchees brangi zeeni eenahktees, ne dabbudami fagult pee semmes. Pehz kulloht, tohs graudus ismesdams, lehti puppas no lehzeem schkirfi.

k) Griffi.

Zifko stiprâ, eemahla semmê, ne eefi griffus feht. Scho augli Deerws teem par labbu raddijs, kam sausa smilfts, un grants un nifna filla semme jaare. Kur ne aufas ne gribb wairs labbi augt, tur griffi wehl kahdu gaddu baggatus, zilwekam un lohpaam gahrdus auglus atnes. Bet skahde, ka winni seedu laikâ tif baili no kahdeem aufsteem wehjeem un no pehrfona gaifa. Tapehz arridsan winnus tad tiffai sahł feht, kad jaw aplam salna newaid wairs gaidama. Un kad winnu dauds fehj, tad arri labbpraht ne zeeni wifs wiffu lauku us reifi ar griffeem avfeht, bet katru neddelu kahdu gabbalu, lai, kad weens qabbals pakriht, ohtrs atkal rohdahs isdewigâ laikâ fehš, un baggatus

auglus atneffohš. — Ja winnus fehfi to graudu labbad, tad winni jo plahni jafehj, ne kâ, kad tohs woi fallus gribb lohpeem doht preekschâ, woi seedu laikâ seenâ plaut. To graudu labbad winnus fehjoht, diwi feezini us puhra weetu semmes jaw gandrihs buhs pa beesi fehš. Winni aug dikti krumoti, un ispleschabs us dauds schubbureem. — Subdus winneem gahsis, un papuâ winnus fehjis, tu gan no winneem, gan atkal no teem rudseem preekr redsefi, fo, winnus nowahkis, tur eefehfi.

Griffkeem tee graudi ne eenahkshs wifs reise; bet kad jaw zitti gandrihs taisahs birt semmê, tad zitti wehl it mafi un falli, un arri zittam krumam wehl buhs seedi. Tapehz irr gruhti, to ihstemu plauschanas laiku notrahpiht. Pee winnu sawahkschanas ar prahtu jastrahda; jo tiklabb tahs lappas, kâ arridsan tee graudi parleeku ahtri birst semmê.

Weetahm zeeni firnus, lehjus, puppas un griffus kohpâ maifht, un fuhdus gahsufchi, papuâ eefeht. Sinnams ka ne gaidifi tahdu fehju eenahkam; bet seedu laikâ winnu noplahwis, pee wesumu skaitla ne no kahdas zittas fehjas tif dauds seena ne redsefi, kâ no schahs; un buhs arri gohwju lohpeem un awim patihkamais ehdamais. Schahds maifijums arri pawahjâ semmê wehl gan labbi aug.

l) Kartuppeli.

No teem avfittameem augleem tif ween kartuppelus scheitan minneschu. Wahzsemme jaw senn deenahm arri rahzinus, spruhtas un kahpostus druwâ stahda; bet pee mums to wehl ne zeeni darriht; muhsu druwâ wehl newaid tif isstrahdata, kâ tur. Zilwekeem kartuppeli irr neapnihkams ehdeens; un stary wisseem teem lohpeem un putneem, fo mehš turram, ne weens newaid atrohdamš, kam winsch ne derr. Kad schâ augta ne buhtu, teescham dauds semmes gabbalšs, kur laudis

beesi kohpâ dsihwo, buhtu babs. Tapehz winnus arri-
dsan wissur, fur ween semmes kohpeji ar gudribu sawu
buhfchanu irr eegrohsijuschi, dauds stahda un leelâ
gohdâ turr, un arri pee mums winnu stahdischana eet
arween wairumâ. Bet wehl kartuppeli pee mums irr
deewsgan dahrgi; wehl warr jel mas 30 kap. f. wissur
par puhru dabbuht; un sinmams daschu naudas gabbalu
ar teem warretu sakraht, kad tohs stahda preefsch pah-
dohfchanas, — kaut winni tikkai no druwas ne nemtu
tik dauds trefnuma, un kaut druwu tik stiipri ne noleefi-
natu! — Bet kad winnus saweem lohpeem dohfi ehst,
kâ tewim sawâ laikâ stahstifchu, tad tu ne ween no
saweem lohpeem tik pat dauds pelnaas redsefi, zik buhtu
redsejis, tohs kartuppelus pahrdewis; bet arridsan lohpu
fuhdi tarwai druwai ohtru tik spehka un trefnuma ardohs,
zik tee kartuppeli, ko winni faehduschi, no tahs buhs
isnehmuschi. Teescham ne ar weenu zittu augli arrajs
sawu druwu un wissu sawu buhschanu ne warr tik drihs
uskohpt, kâ ar kartuppeleem, tohs saweem lohpeem
dohdams ehst. Tee ween lai ar scho augli andelejahs,
kam dauds plawu, jeb kam jubras fuhdi papilnam un
weegli dabbujami.

Smilktaina mahlu semme kartuppeleem to wissu pa-
tikhama; bet gandrihs kaut kurrâ semmê winni aug,
kad teem tikkai fuhdus gahsch un tohs ar prahtu kohpj.
Pee tam wehl schis auglis par wisseem zitteem wairaf
paneff faufummu un flapjummu, jeb kaut kurreu negaisu;
un ne winnu kahdi tahrpi, nedf zitti kahdi daifti maita.

Kartuppeleem jo beesa fahrta fuhdu gahschama, ne
zitteem augteem, jebfchu winni tahdâ semmê, kas no
buhfchanas stipra, jeb no laikem labbi eefuhdota, arri
labbi aug, un gandrihs wehl jo gahrdu un miltaini, ne
prifchôs fuhdôs. Bet jaw mihkstu, labbi isfrahdatu
semmi winni praffa. Kad semme zeeta, un fuhdi wehl
gabbalaini, un newaid labbi ar semmi samaisijuschees,
tad kartuppeli zeeni augt masi, ruhfaini, apkruppufchi

un negahrdu. — Par tahdahm sahlehem, kas wairaf zaur
sawu sehllu wairojahs, kâ pehrfona sahles, ne buhs
tewim behdas turreht, kartuppelus stahdoht; jo tahs
warr drihs zaur ezzeschanu un raweschanu isnihzinahst;
arri no weenas woi ohtras zeesu saknites, kad tikkai
winnu newaid wissai dauds, newaid jabaidahs, ja
tewim tikkai prahts irr, sawus kartuppelus druwâ
tâ kohpt, kâ tewim stahstifchu. Wehl ihstenu labbumu,
semmes kohpeji no scha augla zaur tam reds, ka ne
ween preefsch kartuppelu stahdischanas, bet arri scheem
augohst druwu winnu starpâ warr kustinahst un mihkstu
un skaidru darriht. Bet sinmams, kad tu zeeta, zeesotâ
un zittu nelabbu sahlu pilnâ semmê kartuppelus eefi stah-
diht, un teem augohst wairs gar winneem ne gribbi
darbotees, tad sinmams no teem nekahdu preeku ne
fagaibisi.

Ja tu nu gribbi baggatus augkus no saweem kar-
tuppeleem redseht, tad darri tâ: Wedd jaw no ruddena
fuhdus, zik ween to paschu turredams, paar tohs, un
noezze to semmi, ja winna weegla un smilktaina irraid;
bet ja tewim zikko stiiprs mahls, tad atstahj winnu
neezzejis: tad mahls par seemas laiku zaur salnu un
sneegu paliks mihksts un fadrups. Muddeni deewsgan
fuhdu ne turrejis, warri schohs arri pawassarâ us
druwu west; bet ja tewim zikko zeeta semme, tad tewim
jaw ruddeni winnu usart waisaga un winnu pamest
neezzetu, lai arri ne eefi fuhdus weddis.

Sekam tu eij sawus kartuppelus stahdiht, druwa jel
mas diwi reises fahrtajama, ja zikko gruhta. Wissu
labbais sehjams laiks kartuppeleem zeeni buht no pir-
mas lihds definitai Raija mehnescha deenai; pehz meh-
nestina ne raugi, woi tas jauns woi wezs, woi pilns
woi tufsch, tas irr weena manta. Sehklai derr widdu-
wejee kartuppeli. Zitti zeeni tohs wissu masakus sehklai
schlirt; bet tas newaid labbi tapehz, ka tee masinee wehl
newaid eenahfuschees, un dihgli teem wehl nespehzigi.

Kahdu gaddu, kad isbewigs gaisß un trefna semme, paaugs arri no teem labbi augli; bet wairak buß to gaddu, fur schabda sehkla rasseß nederriga bijußi. Kad atkal it toß leelus ween gribb nemt, tad winnu parleeku dauds waijaga. Gan simmans tahdus warr pahrgreest pufchu un tad stahdiht; bet weffels kartuppelis druwa arween buß tas stiprais. Wadda un truhkuma gadda warr arridsan tif ween toß dioglus un asninus ar nasi ta isgreest, ka drufzina no pascha ta kartuppela paleek wehl klast, un schoß ween stahdiht; bet tad jaw waijaga parleeku mißstas, skaidras un finalas semmes, un schee dihgli beest leekami rinda, ja dauds, tad tshetrus zellus weenu no ohtra; un ir tad wehl pee scha darba newaid nekahdas drohschibas. Wehl par to tewim jagahda, ka tawa sehkla ne dabdu pagrabba, woi bedre wissai sabihgt; jo schee asni driß noluhst woi noschuhst, un kartuppelim zaur to dauds spehka suddis.

Kartuppeli pahrwaggu jastahda, ta ka tahß stahdu rindas pee pufsohtrahm pehdahm weena no ohtras dabdu buht. Gan wehl mußu arraji dauds weetäs if waggä stahda, fazzidami, ka ne gribboschi druwa nokrahpt; bet ta irr negudra runnaschana; un kas ta stahda, tas ne rasseß wiß sawu druwa ween nokrahpis, bet jo wairak sewi paschu. Kartuppelim, jo winnam augohrt semmi kuffina un pahrrawe, jo tam tihl augt, un winsch gribb parleeku ruhmes un lupts. Kad winnu if waggä mett, tad ne warr eeguht to semmi kuffinaht, un toß stahdus apfist; zits zittu isehna un appalschä buß mas auglu. Ja kufsch it fausa finilkti jeb granti kartuppelus gribb stahdiht, tas mannis pehz lai if waggä mett, jeb tiffai trescho, zetturto woi peekto waggu tufschu pamesdams; tas buß zitta leeta; tam jabaidahß gan no faules, gan no faufuma; — bet kam zilko twirtas semmes, tas lai stahda pahrwaggu rindas. Tai apstahdijamä waggä kartuppelus, ja labba semme, warr list pehdu

weenu no ohtra; ja pawahja semme, wehl beesaki, peeßus woi feschus zellus. Druwa winnus leefohrt warr sunmans arri ta darriht, ka pee mums radduschi, prohti weens are, un zitti atkal to sehflu no palkatas mett. Bet ja tu gribbi, lai stahdu rindas rohdahß taisnas, un lai tewim pehz pee winnu apfophschanas jo weeglis darß, un lai arri newaid tif dauds kawekla un fajufschanas ar to meschanu, tad dsenn papreefsch par wissu to gabbalu labbi taisnas un padstikas waggas, kahdas pufsohtras pehdas weenu no ohtras; tad mett to sehflu schäs waggäs un arr tad par to waggu starpahm; tad winnu deewsgan ar smalku semmi apberfi. Pehz tam, ka jaw sinni, druwa paleek neezeta, lihßf sahle jaw sahl augt, un kartuppekem weens ohtrß asnitis jaw rohdahß islihdis. Tad druwa stipri janoveze.

Zittös gabbalös kartuppelus stahdoht druwa ta iswagga, ka taggadin fazziju, un tad sehflu mett eefschä. Bet pehz tam par tahm waggu starpahm ne are wiß, bet kufftis waggu drufzinu ezze, lai ta sehkla ar plahnu fahrtinu semmes dabdu apbirt. Par kahdu brihdi atkal ezze; tad par kahdu brihdi, kad zitti asni jaw leen no semmes ahra, wehl trescho reiffi, lihßf druwa paleek lihdsena. Us tahdu wißfi kartuppeli jo ahtri zeeni no semmes isdihgt; jo winneem irr wiß, kas pee ahtras dihgshanas waijaga, smalka semme par weeglu apfeggu, faules siltums, un tatschu mittrums, tapehz ka katrs leetutimsch tulihß tai waggä fassreen. Arridsan wiffas nelabbas sahles us tahdu wißfi wairak dabdu nihzinaht.

Kad leijas semme kartuppelus gribbi stahdiht, fur no mirkschanas jabaidahß, tad atkal sawadi jadarra, prohti, tad waijaga papreefsch ar arkla gallu strihpes druwai ussihmeht, pufsohtras pehdas weenu no ohtras, to sehflu par schahm strihpehm list, un tad, par tahm starpahm areohrt sehflu ar semmi apbert. Sinnams ka tad pehzak ezzechana ne derr.

Kad nu wihtes kahdu puffsprichdi paschahwuschahs, tad pirmo reisi kartuppeli paharrami, bet prohti ta, ka semmi druzinu pee teem stahdeem peestumj klast. Tiffai jakawa, ka wihtes ne dabbu pawissam ar semmi apbeht. Tapehz tulihst pehz tahs paharschanas tas gabbals zeeti pahrsraigajams, lai no wisseem apberteem stahdeem tulihst to semmi warr nogahst un nopurrinahst, wissu sahli, kas to stahdu starpä, israweht, un, fur waijaga, to semmi wairaf pee teem stahdeem peeraust; jo schahda aprauschana ar prischu semmi schim auglim parleeku tibf. Schis paharschanas darbs par waffaras laiku wehl pahru reisi jastrahda, lihds kartuppeli jaw labbi seebds; tad pehzak lihds nemmamam laikam newaid gar winneem nekahds darbs, ka tiffai wiffas sahles, kas schai fuhdotä semmè labbpraht aug, jais-rauj par laikeem. — Seedu noplulhschana, wihschu noplanschana, ar to zitti leekahs wissu spehku faknès dsennoschi eelschä, lai paschi kartuppeli jo labbi aug, neneeka ne palihds, bet wehl leelu stahdi darra, tapehz ka kartuppeli, ka tewim jaw stahstiju, ar sawahm plat-tahm lappahm dauds barribas no gaisa nemm. Ja gribb tahs wihtes woi saltas lohpeem doht ehst, woi atkal winnas schahweht, un seena kahrtä seemai taupihst; jeb ja winnas gribb traufds, druzinu sahls uskaihsjusch, fastampahst un raudseht, ka kahpostus, un pehzak zuhfahm un gohwju lohpeem pee uhdena maifihst klast un doht dsert, tad tas gan irr gudri darrihts; bet tad ne buhs tahs wihtes agraki noplaut, ka us paschu nemmamam laiku. Bet pee tam tiffai ta bailiba, ka salna, ahtri useedama, ne dabbu maifahst paschus kartuppelus, kad teem to wihschu apsegga irr nonemta. Zittadi kartuppelu wihtes gan saltas, gan schahwetas, gan raudsetas lohpeem wesseligis un patih-kams ehdamais.

Kad wihtes jaw mettahs dseltanas, un, kahdu krumu israujoht, wiffi kartuppeli weegli jaw no

saknehm kriht nohst, tad winni eenahfuschees, un ar steig-schanu nemmami. Tas derrigais nemmans laiks labbi eeelkams wehrä; jo kad kartuppelus wehl neeenahfuschus nonemm, winni pehz drihs sawihst, jeb sahst puht, un zilwekeem tohti newesseligu un negaufigi. Tas grub-tais darbs gar winneem buhs ta nowahfschana. Kad winni sibki paauguschi, jeb semme zeeta un flapja, tad labbaki, kad winnus ar rohkahm, ar lentelehm jeb ar dselschu kascheleem kaschna ahra. Pee tam tiffai jafargajahs, ka winnus dauds ne maita, ne sababba un ne sakappa; jo tahdi sakrambati kartuppeli labbpraht sahst puht. Bet kad winni paauguschi leeli, un laiks labs, un semme sausa un mihssta, tad warri ta darriht: Iswelz papreelsch no wiffa ta gabbala, zil to deenu drohschi dohma nonemt, wiffas wihtes, tohs kartuppelus, kas wehl newaid atrittuschu nohst, nopurrinadams. Schahs wihtes no ta gabbala tulihst irr wahkamas nohst. Tad nolassi wiffus kartuppelus, kas us semmi gull wirsi. Tad atkal ar arschanu un ezzeschanu tee kartuppeli wahkama ahra, kas wehl semmè paliffuschu. Us tahdu wihschi schis darbs parleeku schkirahs, un kad to tiffai zilko ar labbprahtibu strahda, tad rets kahds kartuppelis paliks druwa, un to tawas zuhkas islassih, us tahdu wihschi til pat labbi barrodamees, ka kad tu winnahm stalli kartuppelus bertu preekschä.

Leeli un masi kartuppeli newaid wiff kohpä pagrabbä jeb bedrè leekami, bet labbal schkirami. Woi nemmoht winnus warr schkirt, woi atkal pehzak winnus glabbajoht. Ja tu sewim ihpaschu beesu reddeli preeksch tam pataisi, katrä pussè dehli likdams, tad warresi par scho reddeli tohs kartuppelus rittinahst pagrabbä eelschä; tee mafinee birs zaur to reddeli zaur, tee leelee ween farittehs pagrabbä. Us tahdu wihschi tewim buhs mas publina pee tahs schkirshanas, un wehl tas labbums, ka tawi leelee kartuppeli jo wairaf no wiffahm semmehm buhs skaidri.

Ur kartuppelü glabbaschani arridsan wehl puhlina deewsgan. Kad fausß laifs bijis nemmoht, un fausa semme, warrefi tohs tuliht list, fur gribbedams; bet kad teem beesa, slapja semmes kahrta wirsü, tad winni papreeksch kahda ehna plahni iskleeschami un pahrschahwejami, lihds wiffas semmes pabschuißchas un no winneem nobirruschas. Ja winni, woi wehl semme buhdami, woi winnus nemmoht, buhtu drufzinu salna dabbujufchi, jeb ja winni, jaw isnemti, buhtu dabbujufchi apliht, tad schahdi kartuppeli newaid wiffß glabbajami us taußischanu, bet pirnee fabruhfejami, tapehz ka tahdi tuliht fahß puht.

Kam teeli pagrabbi, tam weegla kartuppelü glabbaschana; tiffai winnus ne wajaga jo beesä kahrta bert, lä tiffai, ja dauds, tschetru pehdu beesä kahrta; zittadi winni driß fahß fust un puht. Kam pagrabba newaid, tas winnus arri bedres warr glabbacht, bet ne wairak lä, ja dauds, tschetredesmit puhrus weena bedre. Bet ja gribbi drohsch buht, lai ne puht, tad rohß to bedri fausa kalna, labbi dsillu, un us teem kartuppelleen: ne leez wiffß tuliht salmus un tad semmi, bet usflahß papreeksch labbu beesu kahrta smalku schaggaru wirsü, bes lappu; tad leez salmus un tad semmi, zeeti scho semmi tä nokraudams, ka uhdens gar mallahm ne warr wilktees eekschä.

Bet es tewi wehl zittadi painahßischi, kä kartuppeli glabbajami: norohß kahda pakalna weeta, paschä druwä, to arramo kahrta, un nolihdsini to norakto weetu smuffi. Tad berr tur faruus kartuppelus, lai buht diwifsimt puhrus, bet prohti, ne wiffß appakä kahpele, bet garrä, schaurä, us jumta wihßi; tad apkraußi scho kahpeli no pat appakßchas, wiffßaur ar labbi beesu kahrta smalku salmu, jeb spalku, un apmett tad wiffßu ar semmi, kahdu pehdu beesu, un nolihdsini un peesitt to semmi ar kahdu dehla gabbalu. Scho usberramu semmi tu tur pat, kahdas trihs woi tschetras pehdas no

tahß kartuppelü kahpeles nobst, warri israkt, lai tur tä lä grahwelis rohdahß wiffßapfahrt, fur wiffß leetus un sneega mittrums warr wilktees eekschä, kartuppelus neaistizßis. Bet patß jaw isprattifi, ka weegla smillßs ne derr usberrama, tapehz ka leetus to atkal nosfallo, un wehßsch winnu noputtina. — Bet us paschu to tschuffkuru tu ne berr wiffß tuliht us teem salmeem semmi wirsü; bet sanoglo diwi dehßus, tif garrus, zil ta kahpele garrä, us jumta wihßi, un usleez tohs us teem salmeem, un tad fleed to semmi wirsü, bet tä, ka to dehlu galli stahw neapberti, lai tas siltums, kas töß kartuppelös rohdahß, tur warr wilktees ahrä. — Ja tu to tiffai pareisi buhßi tä darrißis, tad tu drohsch warri buht, ka tawi kartuppeli rassees tif pat labbi, un wehl labbaki stahweßischi, ne wiffßu labbä bedre. — Etiprä salna laikä sinnamß teem dehßeem tee galli ar spalleem jeb salmeem aßbahßschami.

Pawaffarä derrehs tewim, ja farwu fehßu us kahdeem plahneem jeb greesteem plahni iskleedifi un kahdahm reißehm pahrwandifi. Tad winna ne dabbuhß bes laika dihgß; un ja ta rassees drufzinu farwihßußi, winna pehz druwä ohtru tif ahtri no semmes steigfees lihßt ahrä.

m) Ahbolinsch.

Ahbolinsch irr diwejadß, farkans un balts. Tas baltais gen sinnamß ar jo wahju semmi pahrteek, ne tas farkanaß; bet winsch aug ihßß, un retß gads buhß, fur winsch tai mehrä passteepfees, ka to warrefi ar preeku plaut. Tapehz winnu mehds tiffai tahda druwä feht, fo, kä jaw mehß runnam, gribb us diwi, trihs jeb wehl wairak gaddeem gammillä pameßi.

Ahbolinsch gribb dsilli artas, smalki sadßihwotas, skaidras un eesuhdotas semmee. Kad farwu druwu tä buhßi uskohpßis, tad sehß drohschi ahbolinu eekschä, lai arri tewim weegla, smilltaina semme. Sinnamß

mihfsta mahlâ wînsch zeeni wîsflabbaki augt. Bet purwoja semmê, kamehr wehl smilktis, un kalku mahli newaid westi wîrsû, jeb atkal granti jeb farkanâ filla semmê, tur wînsch tewim ne augt; tur winna weeta labbak grifki sehjami.

Par abbolinu jaw ne weens sehks, jeb feens sirgeem, gohwim un awim ne buhs jo patihkams un weffeligs. Arri zuhkas abbolina sehku labbpraht ehd. Bet kad winnu fallu lohpeem dohd ehst, wîsflawairak kad wînsch wehl jauns, un newaid wehl pilnôs sebdôs, tad zeeti jakawa, ka lohpi ne dabbu wiffai dauds us reissi winna sabahst wehderâ, un arri dsert lohpeem tulihst pehz tam ne dohfi. Zittadi abbolinsch fahf kungî silt, lohpi us-pampst un sprahgst nohst.

Labbu abbolinu luste plaut un grabht. No puhra weetas warri dabbut tschetrus labbus wesumus, un wehl wairak; un winnu warr plaut diwureis gaddâ. Winnu nowahkis, un semmi tulihst saarris, un rudsus, woi puhrus sehjis eefschâ, tu no schahs labbibas tif pat dauds auglu iskulsi, kâ kad tu winnu buhtu skaidrâ papuâ sehjis, prohti ja tu sawu abbolinu buhfi skaidrâ semmê eefsehjis, kur wînsch labbi aug. Bet ja wînsch buhs wahji audsis, un zeefa buhs eewesusees winna starpâ, un tu wehl dohma ruddeni tur rudsus seht eefschâ, tad jaw labbak paspehle to abbolinu, un no-ehdini winnu lihds fuhdu laikam ar saweem lohpeem; jeb jel mas plauj winnu jo drihs nohst, lai tewim wairak laika irr sawu druwu isdshwoht, un wiffas zeefas atkal isdshst lihds sehjamam laikam. — Einnam, kad tu abbolina laukâ wehl dohma to paschu ruddeni rudsus woi puhrus seht eefschâ, tad tu to abbolinu weenu paschu reissi tiffai warri plaut. Kad tu eetu wehl ohtru plahwumu gaidihst paaugam, tu ne dabbutu wairs laiku sawu labbibu eefseht. — Kur woi weenu jeb diwi gadbus abbolinsch irr bijis, tur kautahda waffaraja, ir kartuppeli un linni, arri bes fuhdeem labbi aug. La

semme no tahm nobirruschahm lappahm un no tahm abbolina faknehm dauds treknuma rahdabs dabbutusi, un gandrihs tâ kâ jaunâs druwâs fahrtâ leekama.

To jaw tewim weenureis esnu stahstijis, ka abbolinsch, mihfsta un skaidru semmi gribbedams, irr sehjams woi kartuppeli semmê us waffaraju, woi atkal us tahdeem rudseem, kas skaidrâ papuâ bijuschi sehti. Bet pee winna sehshanas tas wehl zeeti wehrâ leekams, ka wînsch, ja gan beesi, tad ik sefrito gaddu tiffai tai paschâ druwâ atkal irr sehjams. Lai arri wînsch to wirsejo semmes fahrtu, kur labbibas faknites isple-schahs, ne mas ne nolesfina, tad tatschu winna faknes, dsilli semmê eedamas eefschâ, rahdabs no tahs appaf-schejas fahrtas tahdu barribu welkofschas ahra, kas winnai par gaddeem tiffai atkal rohhdabs. — Abbolinsch to paschu gaddu, kad winnu sehj, nekahdus auglus dauds ne atnes; tapehz winnu ne sehj wîs weenu paschu druwâ, bet, kâ jaw sinni, us waffaraju, jeb us rudseem wîrsû, un schahs labbibas ehna wînsch brangi eefaknojahs, un lai arri garsch ne isaudsis, tatschu, ar winnu kohpâ noplauts, winna salmus lohpeem dauds jo gahrdus darra. — Sehjoht us weenu puhra weetu semmes, kad tizziga skaidra sehkla, warr tift ar desmit mahrzineem sehklas; bet labbaki sehj jo beesi, trihspadesmit lihds peeypadesmit mahrzinus. Weesums skahdes ne darrihs. Ja ne effi tizzigs, ka prattifi skaidru sehllu, ar tschetreem pirksteem ween winnu fawehris, smulki weenadi usseht, tad samaisi to teefu sehklas, zif us puhra weetu gribbi nemt, ar puhru saw-sas skaidras smilktis labbi zaur un zaur, un sehj winnu tad kâ labbibu; — jeb atkal issehj tu papreesch to weenu sehklas puffi us wiffu to ga'balu, tad atkal krusis to ohtru puffi. Par to zeeti jagahda, ka ne paleel ne kur tuffschas weetas; jo zaur to ne ween pee plauschanas leels truhkums, bet arridsan schahdas tuffschas weetas tulihst zeefas woi zittas nelabbas sah-

les fahk augt, fo tur, fur abholinsch, schis pawiffam apfpeesch.

Ahbolina fehkla ne buhtin ne zeesch ar beesu semmes fahrtu apkleeschama. Kad winnu us wassaraju fehj wirfä, tad tä jabarra: wassarajas fehju paarris, un to arrunu ar ezzeschamu nolihdsinajis kà peenahfahs, tad tikkai fehfi to ahbolinu wirfä; un tad atkal weenu reisi tikkai ar weeglahim ezzeschahim pahrezzejis, pee-rulle winnu; tad irr deewögan. Kad to us rudseem gribbi feht, tad fehj winnu, tä kà semme tal mehrä nobreedufi, kà sirgam kahjas wairs ne strihg eekschä. Tad, ja derr tawä druwä, kà rudsus pawassarä ezze, kà tewim stahstiju, warri nemt sawu druwu ezzeht; bet ja tu ne dohina sawus rudsus ezzeht, semmes weeg-luma dehl, tad warri to ahbolina fehklu winneem feht wirfä, kad ween tikkai fehjejam kahja wairs ne strihg eekschä; un tad, ja dauds, ar grabbekli tikkai druzzinu pahrfuschini tahs weetas, fur wiffai beesi rudfi, lai fehkla ne paleef pee semmes nekazzejusti, un ta fehja ir tad brangi sabihgs, wiffswairaf ja drihs pehz tam kahds leetus usees. — Kad nu pehzak ta labbiba buhs nowahfka, kam ahbolinu usfehji, tad schis fahks is-plestees un kruhmu nemt. Lohpi sinnamis tur newaid laifchami wirfä; ir putni, wiffswairaf sohfs, winnu maita.

Kad ohtro pawassarä ahbolinsch jaw buhs kahdu puffsprihdi pastepees, un tewim irr klahumä famalts gipfis par lehtu naudu dabbujams, tad rangi jel mas tahs weetas, fur taws ahbolinsch paplahns un pawahjsch rahdahs, puhru gipfa us puhra weetu semmes rehkinadams, kà jaw tewim weenureis stahstiju, no rihta agri, kamchr raffa wehl newaid nosudbui, ar gipfi ap-faisht. Tewim buhs briaum: redseht, kà winsch tur tulihf fanemsees augt.

Kad ahbolina laufs jaw labbi farkans usfattams, tad winsch, ja winnu seenä plauj, irr noptaujams.

Winsch warr buht wehl druzzinu wairaf steptohs; bet kad gaida, lihds wiff lauhs pilnds seedös. tad winnam tee fahfi paleef zeeti, lappas tam no appafschas birft semme, un winsch lohpeem newaid wairs ti? gahrds. Zo agri tu pirino reit buhfi pfahwis, jo wairaf arridsan ohts pfahwuns fanemsees augt.

Noptauts ahbolinsch gam it tif bails newaid wiff no falihschanas, kà noplauti lehzi; bet ir tad winsch irr zeeti karajams, kà ne dabu ilqi tillahf. Winsch arri, schahwejoht, newaid dauds fuffinajams, lai tam lappas ne birft noht. Tapehz winnu labbpraht tä pat schahwe, kà pee lehzeem mahzija darriht. Kam dauds schahwofarru, tas winnu warr fahfardihf. Weetahm, fur wehl mefcha papilnam, taifa tahdus masus schahwofarrus, parefneem meeteem pahru pehdu garrus schub-burus eeurbdami. Schohs paschä ahbolina laukä fahdurtus, ar to fallu ahbolinu apkrauj. Tä ahbolinsch parleeku labbi schuhst. Kad tai mehrä schuis, kà, kahdu kahzinu fagreeschoht, nekahds mittiruns wairs newaid mannamis, tad tas ehna weddams. — Weetahm winnu arri wehl zittadi schahwe, prohti ar fildifchamu, us tahdu wihfi: kad druzzinu apschuis, tad winnu famett padifschas gubbäs; tas ne buhs ilgi, tad winsch fahks silt; kad jaw labbi karstis, tad winnu iskleesch, un winsch itim drihs rassees faufs; winsch tad gam paleef melns; bet talabbad winsch lohpeem tif pat gahrds un weffligs. Sinnamis, ja pee schahdas ah-tras schahwefchanas ne gibb stahdi redseht, tad ar prahtu jadsihwo, un beenu un nakti jauspasse.

Schklai lai paleef tahds gabbals ne plauts, fur ahbolinsch newaid wiffai bees; zittadi winsch labbpraht fagull un fahriht, un tad fehkla lahgi ne eenahfahs. Kad kahzinifch appafsch paschas galwinas jaw pawiffam nokaltis, un grandu jaw smuffi dieltani, un zitti weenä puffe tä kà filli, tad fehklas ahbolinsch irr noptaujams.

Peet winna sawahkschanas ar prahtu jadsihwo, zittadi tahs wissu labbas galwinas luhst nohst. Sausa laika warr winnu tulihst no druwas us rijas plahnu weht, un ar sprigguleem tahs galwinas nokult, un schahs lihds seemas un wallas laikam sausa weeta glabbahst. Tad schahs galwinas warr rija, bet ar prahtu, schahweht, un reisu reischu winnas kuldam, to fehllu gan isdabbusi, lai arri tur darba deewsgan irr klahst. Tiklai no pahrschahweschanas tewim zeeti jafargajahs. Labba fehlla wehl trescho gaddu labbi dihgst, un pirzeju winnai ne truhks wiss.

n) Linni.

Schee un atkal fannepes prezzes augli sauzami, tapehz ka semmes kohpeji winnus dauds masak sawas paschas wajadsibas dehl, sehj un kohpj, bet wairak pahrdohschanas pehz. Druwai schee augli nekahdu labbumu ne darra. Zehschu dauds spehka un treknuma no druwas iswillkufchi, tee schai nelo ne atdohd. Tapehz arridsan lai tee arraji ween winnus dauds sehj, kam woi no buhschanas stipra trekna semme, woi atkal dauds plawu, woi klahstumâ fuhdi dabujami no pilfatneekem jeb no juhreas. Kam panihkufi buhschana uskohpjama, ta ka tewim, tas lai winnus it pawissam mas sehj. Kas atkal, dauds druwas turredams, bet mas fuhdu, schkeet gudri darrus, kad zittu druwu pametrihs atmattâ, un par gaddeem linnus fehks eekschâ, tas dauds jo gudri darritu, un dauds ahtraki us preek-schu taptu, ta sawus laukus eetaidsams un kohpdams, ka tewim leeku. Linni griib skaidras, mihkfas, trek-nas eemahla semmes. Geleijas, fur puhri un rudsi zeeni isfust, tur winnus warr seht. Tahda semme, fur labs ahbolinsch un fuhdoti kartappeli bijufchi, un wisswairak jaunâ semme, fur nekahdu zeesu saknu newaid eekschâ, tur teem parleeku patihk augt.

Schjami winni irr tad, kad salns wairs newaid gaibams. Bet ja tewim kahdu reisi rohdahs rudsu lauka kahdi gabbalini isnihkufchi, woi sneega, woi ledus isgulleti, woi isfuttufchi, lai tee buhtu arri tik masi, ka ne warri ar arflu eet eekschâ, bet tiklai ar lahpsu, tur warresi labbi agri linnus seht eekschâ. Tee rudsi, kas wissapfahrt stahw, pahremm tohs aufstus wehjus, un tewim pehzak tawa puhlina ne buhs schehl.

Kad linni kahdu pufsprihdi paschahwufchees, tad tee rawejami. Kaut kurra sahle winnus maita.

Ja tewim wairak balti mihksti linni ruhpehs, ne labba fehlla, tad winni tewim tad japluz, kad tahs appalschejas lappinas sahlt birt semme, un kahrtini met-tahs dseltani. Ja griibi pilnu, labbi eenahkufchu fehllu, tad tewim jagaida, lihds galwinas jaw bruh-nas palikkufchas, un zittâ galwinâ, winnu pakustina-johst, jaw warr dsirdeht to fehllu eekschâ brusdam. Wahzsemneeki, saweem balteem snalkeem audektem wairak mihkstus baltus linnus griibedami, sawus linnus it sakus wahk no druwas, un labbak pehrk muhsu fehllu, kas labbi eenahkufi, par dahrgu naud. — Teem linneem, ko pasakus effi izrahwis, buhs to paschu deenu tulihst ar suklahm galwinas noraut. Tas irr labbak, ne ka kad winnas ar greechanu nogreesch, ka zitti arraji darra. Schahs galwinas tu tad warresi us kahdeem greestem plahni iskleest, un kad winnas tur daudsreis pahrwandisi, lihds winnas fashuiischas, iskulsi gan wehl labbas fehllas, kas sinnams sehshanai ne derr, bet kam tatschu pirzeju ne truhks. Galwinas faule eenahzinajis, wehl labbak buhsi darrijis. — Paschus tohs linnus buhs tewim ar steigchanahs, ja ween eespehji, wehl to paschu wakkaru mihksta uhdeni, kas newaid awota uhdens, un fur to gaddu wehl newaid linni mirkufchi, eemehrzeht, un ar afinineem nogremdeht. Kad linni dabbu papreeksch apschuht, jeb kahpelê

famesti, fust; kad winnus liffi awota uhdeni, jeb tahdā, kur to paschu gaddu linni jaw mirkuschi; kad wellenas mettisi wirsi; tad aplam baltus mihkstus linnus ne redsefi, un tu ilgi dabbusi gaidiht, libds schkeedri lehks no kahteem noht. No peektas, festas deenas, kamehr sawus linnus cemehrzejis, wajjadschs tewim jaw katru deenu raudsiht, woi newaid jaw gattawi, un tā kà schkeedri jaw lezz noht, neimm winnus no uhdena abra, un iskleed winnus sahlē; un kad labbi sausi palikkuschi, un schkeedri newaid wairs zeeti pee kahteem peellippuschi, bet wehl stipri, tad wahk winnus ehna. Warr arri linnus bes mehrzeschanas tuliht us sahli iskleest, un teem list tillah raffā un leeti; bet eet ilgi, un winni jaw tik balti ne buhs, kà kad winnus mehrzeji.

Tohs linnus, ko sehllas deht effi eenahzinajis, tohs wajjaga paprecksch wehl fastahdiht gar stlandahm saulē, un kad wiffas galwinas labbi brubnas un faufas, tad to sehllu wajjaga woi ar sulkahm, woi ar sischanu nowahkt, un paschus linnus woi mehrzeht, woi atkal tohs iskleesch us sahli, lai tilla.

o) Kannepes.

Kannepehm jaw wajjaga parleeku treknas un mihkstas semmes, kam arri mitruma ne truhkst, ja tahm buhs zikko aukt. Bet tahdā semmē winnas arri warr trihs, tschetrus gaddus weenu pehz ohtra seht.

Winnas newaid wiffas reise no druwās wahkamas semmē. Tahs, kam sehlla ne aug, papreckschu israujamas, tik libds kà seedi tahm nobirruschi; tahs sehknizes lai aug, libds graudi eenahkuschees.

Winnas tā kà linnus, uhdeni mehrze, un tad gar schohgeem, gar scenahm fastahda, libds faufas un labbi tillajuschas. Winnu ismihstischana irr grubts darbs. Tōs gabablōs, kur winnu daudi sehj, tohs wiffu leelohs

kastus zeeni ar misoschanu nomisoht. Tahs leelas fuggu taiias wairak irr taifitas no tahdahm kannepehm, kas ar misoschanu no kahteem nowahktas.

Wehl mannim buhtu weens ohtrē anglis bijis peeminams, kas arri gan derr druwā leekams, wiffwairak zitras sahes, ko lohpu ehdamam sehj. Bet ja arrajs tikkai ar tahdu druwās kohpschanu buhs eemanijees, kà tē mahzija, tad winsch jaw pehzak patē no sewis arween us preekschu dsihfees, un jaunu gudribu mekleedams, to atradihs. — Tiklai beidsiht leez wehl to wehrā: tewim buhs ik peekto woi sesto gaddu sewim jaunu sehllu gahdaht, woi ta irr labbiba, woi zits semmes anglis, bet no tahda gabbala, kur zittada semme, ne tewim, un kur ustizzigi pahrdeweji. To darridams, tu redsefi arween skaidru, spehzigu sehju sawā druwā. Tas nahk zaur to: katrā semmē zeeni labypraht sawada nelabba sahle eeweeestees. Kad tu nu smilkti sehfi tahdu sehllu, kas mahla augusi, tad schahdā sehllā tahdas sahes ne rassees eefschā, kas tawā druwā aug; un tahs sahes atkal, kas warr buht tai jaunā sehllā irr eefschā, tahs atkal tawā druwā isnihks. Un ohtradi atkal, ja tawa druwā buhs jo spehziga par to druwu, no ka tu to sehllu effi sagahdajees, tad sehi, pee jaunās, jo labbas maises kluiisi, brangi angē; un ja tawa druwā buhs jo nespehziga, tad tatschu ta jauna sehlla, labbā semmē spehzigi augusi, tai passlittā pahru gaddu jo labbi augē, ne tawa pascha sehlla, kas nowahrga augdama.

20. Yirma wassara Jahnim par faimneeku effoht.

Schohs rakstus weenu reisi un ehtru reisi islassijis zaur, libds wiffu bija labbi saprattis, muhsu Jahnis tulihht ohtru rihtu nehme sawu druwu us astoneem laukeem cetaisiht, paprecksch diwi puhra weetas dahrsam apsih-

mejis. Za eedallischana gahja weegli padarrama, un nu Zahnim bija labš, ko mahžitajs tam bija eerahdijis, kà druwās gabbala leelumu warr aprehinaht. Winsch katru lauku pareisi apšimeja, un pee tam, zif ween warreja, par to gahdaja, ka, woi papuās gaddā, woi atkal, kad labbiba nowahkta, lohpus warreja us to lauku laist wirsū, par ohtru lauku ne dsinnuschi pahr. Mettā kahdā stuhri waijadseja atsehju seht, iihds to jaumu buhschamu cetaisiht, zaur to, ka rudsū lauks ne bij wiff wiffzaur apsehts, un no wassarajas lauka arri dauds gabbali bij atlaisti, ar ko warreja darriht, ko ween gribbeja.

Par sawu pehdigo naudu fewim wehl diwi sirgus no-pirzis, Zahnis nu sahka kortuppeleem un lehzeem suhdus west; un rē, wiffadu pakaisu gahdajis, winsch warreja til kortuppeleem, kà lehzeem un sirneem kahdas septinas pubra weetas nogahst, lai arri ar plahnū kahrteli. Rahposteem sunnams tad arri tiklai kahdu pahru dohbu teesa suhdu atlikkabs.

Zahnim tā darroht, wiffi zeemini sahka brihnitees, ka suhdu laiks jaunam fainneekam til agri atnahzis, un wiffwairak to winni ne warreja isprast, kalabbad winsch zittus suhdus gahsis rudsū laukā, zittus wassarajas laukā, zittus papuā. Weens ohtrs jaw sahka tam prassiht, ko jelle ihsti winsch dohmajus darriht; un kad Zahnis teem isteize, ka tam ne essoht prahts, wehl jo ilgi trihs laufus ween turreht sawā druwā, bet astonus, un ka winsch dohmajus arri zittu papuās gabbalu apseht, — tad jaw dasch labš winnu kà kahdu mulkiri dehlinaja, un jaw isdsirde weenu ohtru wahrdu, ka tatschu winna labbad neweens ne eeschus wairak gannu turreht saweem lohpeem, ne lihds schim. ka gan mas preeka redseschus no ta, ko papuā buhschus sehjis.

Zapeh; Zahnis, gribbedams ar labbu or saweem zeemineem istift, weenu swehtdeenu, no basnizas pahreedams, sagaidija tohs sawahkamees Leepu frohgā.

Schim frohgam wisseem teem astoneem fainneekem waijadseja eet garram, kas tai zeemā bija, fur arri Paleijas mahjas, woi no muischas, woi no basnizas pahreijoht, un tur swehtdeenahm wiff tas zeems zeenija saeet. Tur nu Zahnis, winnus sagaidijis, teem stabstija, kà winsch jo prohjam dohmajus ar saweem laukeem liktees un darriht, ka nu tam gan masak papuās buhschoht, bet ka winna zeemini par to gan ne eeschoschi wiff pihft, jo winsch labbpraht apnemmoetes, sawus lohpus ne muhscham wairs ne laist us sawu zeemini papuū. Tur klastu winsch wehl, wisseem gohdu dohdams, ar leelu luhgschamu luhfsahs, saweem ganneem peeteift, lai ne laischoschi lohpus us winna sehju.

Tad nu zits, prahtigs zilweks buhdams, gan sohlijahs to darriht. Zitti atkal fazzija, ka ikweens par sawu papuū essoht kungs; ja tam tihsoht sawu druwu kernahst, lai darrus kà gribbedams; winni pahrtischoschi deewsgan arri bes winna suhdu papuās, schā un tā. Bet weens jauns fainneeks, Zahna klastejais zeemiasch, Kalna Indrikkis, kam tehws to paschu gaddu to buhschamu bija nowehlejis, brammanš leels, kà jaw deemschehl daudsreis fainneeku wezakee dehli zeeni paaugt, tas par nelaimi jaw labbi eesillis, neschehligi tur sahka plahpahrt un plohsitees. Kas papuā bijuti, tam waijagoht arri par papuū palift; kà lihds schim winna lohpi gahjuschi wiffzaur par wiffahm papuāhm, tā arri wehl eeschoschi. Tahda gudrineeka labbad winsch ne eeschus wiff sawus lohpus wairak gainahst. Bet talabbad winsch ne leebfus wiff Zahnim sawā papuā ahbolinu un lehzus audseht; tad jaw zeemini lohpeem buhschoti labbaka ehshana. — Za winsch tur dausijahs, un jo weenam ohtram no teem zitteem galwa wairak fasille, jo tas palihdseja schkenneht. —

Zahnis nu sunnams gan nomannija, ka neweetā un nelaitā eefahzis no tam runnahst, un nogahja sawās

mahjäs gan druzjini fatruzzis. Bet gan pascha fainneeze, gan mahzitajs winnu atkal eepreezinaja; un kad wehl pats zeenigs funks, kam mahzitajs no tam bija runnajs, ar Jahni fatizzees, tam weenreis teize, lai darrus tikkai drohschi ar saweem laufeem kã redsedams; winsch sinnaschus deewögan tohs sawalbiht, kas tam darrifchoschi skahdes, tad arri winsch palikka drohsch; — un no mahzitaja wissu sehflu, kas tam waidseja, dabbujis, winsch pilns zerribas sawu druwu apsehja tã kã mahzitajs tam bija lizzis.

Kã leelais atminis Jahnim nowehlahs no firds, kad wissa druwa bija apsehja! Un kahds preeks bij jaunam fainneekam, kad sehja wissur labbi sahka no druwas lihst ahrã, kad rudsös ahsbolinsch smukki fadihga, un lehzi labbi fanehmahs augt. Bet kahds firdehsts atkal tur prettin, kad zeeminu lohpi, mas ko kawati, us wiina lehzeem un sirneem lausahs wirsü un zittus kartuppelus isminne. — Ar teem zitteem zeemineem gan wehl bija meers; bet Kalina Indrikkis, kã jaw bija sohljees, sawus lohpus papuã ween likka dsiht, un schee, us to plikkü semni baddu zeesdami, nekahdã wihse ne bija nogamami, un lihds fuhdu weddamam laikam drohschi labbas puhra weetas teefu lehzu bij noehduschi. Gan Jahnis ar luhgschanu luhdse sawu zeeminu, lai jelle ohtram tihfchi skahdes ne darrus, pats wehl nekahdu labbumu no tam ne redsedams; gan kihlaja tohs lohpus, gan ketteja pascham fungam fuhdseht, — ir pateefi jaw gribbeja pee zeeniga funga weenreis noet, — bet Raija arween winnu atkal apmeerinaja, luhgdamees, lai labba pazeeschus un launumu ar labbu uswarrus. Bet tas neka ne lihdsseja, Indrikkis, pats it tihri kã funna firdi turredams, wehl smejhahs, ka Paleijas fainneeks effohht tihkamais zeeminsch; reijus gan, bet kohstin ne kohschus. — Redsefim sawa reis, kã Jahnis ar winnu gallã tizzis.

Sinnaschanas deht tã wehl minneschu, zif Jahnis scho pirmo wassaru fehjis, un zif atkal iskublis, lai warram pehzak atkal sawã laikã redseht, zif winna buhschana us preekschu tikkusi. No astonu puhru sehjuma winsch iskuble 43 puhrus meeschu; no 14 puhreem sehjuma 82 puhrus ausu; rudsu wairak ne bij, kã knappi tee 50 puhri. — 84 puhrus kartuppelü isstahdijis winsch dabbuja 673 puhrus. No puhra sehjuma pauga 4½ puhri sirnu. — 8 puhrus lehzu eefehjis, un zittus gabbalus no teem sehflai audsejis, winsch tatschu, jebfchu zeeminu lohpi gan dauds skahdes bija darrijusch, wehl 9 wesumus wissu labba seena un wehl kahdus 6 puhrus sehklas dabbuja. — Us rudseem winsch bija usfehjis kahdus 4 pohdus ahsbolina sehklas, un schis brangi sabihdsis, ruddeni labbu kruhmu nehme. Tas diwi puhra weetas, ko dahrsam bija apfihmejis, bet ko newallas deht ne bija warrejis nei ar schohgu aptaisht, nei eerikteht, winsch arri zittu labbibu bij fehjis, un kahdus astonus puhrus meeschu un druzjini linnu tur bij dabbujis. — Pawas kahdi 18 wesumi seena bij paangusch, un wifs seens labbi sawahkts. — Rudst gan labbi eefehluschi, til tös gabbalös, fur lehzi un sirni bija bijusch, til tös, fur kalku mahli, purwja semme, un zittas schahdas tahdas semmes bij uswestas. Tohs fuhdus, kas par wassaras laiku bij sakrahjuschees, Jahnis wehl teem gabbaleem bij usgahsis, fur tam rahdijahs wehl pawahja semme, jebfchu jaw woi kalku mahlus, woi zittu semmi papreeksch bij uskleedis. Arri scho ruddeni atkal dascha puhra weeta ar mahleem un purwja semni bij apwesta.

Sawu labbibu iskulloht Jahnis zeeti pehz tam bija darrijis, kã wezzais mahzitajs winnu weenreis bij pamahjijis, fazzidams: „Nija tewim buhs sawu labbibu skaidri ispuzzeht, lai arri zits labb grauds zaur to paleel gallös jeb masã labbibã. Zits fainneeks gan neskaidru labbibu sawã flehti leel, nekahdu masu labbibu

ne schkühris nohst; schim tad pehzgallá jadobd sawam lohþam tahdi pat milti, kahbus pats ar sawu faini ehd. Bet to tu ne darri! Sawai faini tewim buhs ikreis skaidru un labbu maifi doht; lohpeem derrehs ir paslitti milti.“ — To Zahnis zeeti bij eelizzis wehtrá; tapehz, zif tam bij tahs labbibas, ta bij skaidra.

Us tahdu wihsí schis ruddens nu gan ne bij wairs tik tufsch, ká tas, kur Zahnis par fainneeku bij eestahjís; bet turprettim atkal wíffa nauda bij patehrata, un pahrdohst wehl ne bij ne neeka. Ruhpu tad muhsu Zahnim wehl ne trubka wíff, un pasmeeschanahs winnam wairs tik labbi ne schkühras, ká kad wehl pee mahzitaja par puifi bij. — Laimé, ka Maija tam bij weenadi ustizzigs un mihligs draugs. Weenadi ta bij labba strahdneeze, un wíffas mahju buhschanahs aplohpeja; ne muhscham to ne dabjuja dsirdeht par kahdu gruhtumu breham, jeb ar faini un zitteem rahjamees; un kad Zahnim ruhpes galwá grohstjahs, un wíffsch kaut ká sahka subdsetees, tad Maija arween pirma bij isdohmajusi, ká glahbtees, un gan ar gudru padohmu, gan kahdu brihdi ar laipnigu pasmeeschanahs ta sawa drauga sírdi atkal preezinaja.

„Kad tu mannim wehl kahdu reisi tahdu grumbainu peeri rahdifi,“ tá to weenureis dsirdeja us Zahni runnojám, „gan redsefi, kahdu faunu tewim darrischu.“

„Un ko tad tu darrisi?“ Zahnis waizaja.

Maija. „Pahrdohschu sawu síhdeni, ko tu mannim bruhþei effohst eedahwaji; pahrdohschu sawu subraba fakti, ko wehl no tehwa mahtes turru, sawu willaini, sawas kurpes, un eeschu ar darba drahnahm basnizá.“

„Es atkal pahrdohschu sawus sahþalus,“ Zahnis pasmehjahs, „tad sími ka atkal buhs naudas papilnam!“

Maija. „Nu sinnams! Redsi, ka wehl ne nihksim, ka wehl newaid ko ruhpetees.“ Un arri ihsti wehl ne bij Paleijas fainneekem ko ruhpetees!

21. Maijai dsemm pirmais behrus.

Rabbi teem behrneem, kas tahdeem wezzafeem dsemm! Kad mihlestiba, laipniba un preeziga ustizzeschanahs us Deewu gar behrnu schuhþuli liddinajahs, tad schee zeeni augt Deewa swehtiti pee meefas un dwehseles. Maijai nahze dsendeschanahs laiks. „Ko darrisi, ja ne pahrzeetischu, ja sawas behdas nomirschu,“ tá winna sawam draugam fazzija, kad pirmas dsendeschanahs sahpes usuahze. „Maija,“ Zahnis isfauzahs satruzzis, „Deews tewi reds un manni! Deews buhs schehligs!“ — Un Deews arri bij schehligs. Behrninsch dsimme wessels, lohsch; puischelis. Sawas sahpes aismirfusi mahte to preeziga líffa pee sawas kruhts. Wezza mahzitaja zeeniga ohtro rihtu tulíht Maiju apraudsija. „Lai Deews tewim dohd preeku redseht no tawa behrnina,“ tá winna us mahti runnaja, sleppeni sewim assaras noslauzidama; jo tai schahwahs prahtá, ka patte arridsan ar sahpehm behrnus dsemdejusi, un ar preeku un zerribu tohs lífkusi pee sawas kruhts; bet tahs dshwibas Kungš tohs wíffus jaunus atkal pee sewis bij aizinajis.

Zahnim sírds augtin auga swehtá preeká. Pee dwehseles nemaitateem zilwekeem ta rahdahs leela Deewa swehtiba, kad Deews laulateem draugeem behrnus dohd. Tee sawá zerriba reds sawus behrnus paugam Deewam par gohdu, sewim par preeku un atspaidu wezzuná! — Tik ween tahdi zilweki sawus behrnus ne eerefs, kas grehlds krittuschí, un kaim sírds no laizigahm ruhpehm pahrnehta.

No wíffseem teem mahnu tizzibas darbeem, ar ko wehl weetahm arraji dohma sawus behrnus no nelaimibas pasargahþ, un winneem dsihwes laimi, wesselibu, baggaribu un zittas tahdas laizigas mantas peegreest, Paleijas mahjás ne ko ne dabjuja redseht.

Zahnis un Maija, pee mahzitaja ween wairaf auguschí, no schahdeem neekeem nefa ne dsirdeht ne

bij dsirdejuschi. Tapeh; arridsan, kad Lihse un weena ohtra zeema mahmina sahka schahdu tahdu padohmu peedoht, wiini no eefahkuma dohmaja, ka tahs tik-fai par smeekleem ta runnajoschas, un, paschi preeka pilni buhdami, labbpraht palihdseja pasmeetees. Bet kad pehzgalla mannija, ka no teefas ta runnaja un darrija, tad wiini ne smejhahs wairs; jo teem bij schehl to kauschu, kas, jebfchu kristiti buhdami, tomehr wehl arween sawu mahnu tizzibu kohpe. Ja, weenreis Zahnis, gandrihs ka sapihzis, us zittahm padohma derwejahm fazzija: „Sakkat, mahtes, ko tad juhs ihsti arschahdeem neekeem dohmajeet panahkt? Woi warr buht dohmajeet — Deews peedoht grehku! — paschu Deewu apburt, lai winsch, ir ne gribbedams, behrnam un mahtei sawu swehtibu peegreesch? Deews buhs schehligs ir bes juhsu stunstehm!“

Einmams, ka schee wezzaki arridsan gahdaja par sawa behrna laimibu un wesselibu, bet us zittadu wihsti, prohti, tik mahiti ka behrnu pareisi kohpdami. Ka wezza mahzitaja zeeniga bij pamahzijiust, ta arri Majjai ne bij brihw, tas pirmas tschetras deenas pawissam no gultas zeltees augscham, jebfchu winna, gohds Deewam! gan bij spirgta un spehziga; un tad wehl kahdas tschetras peezas deenas winnai ne wehleja no istabas iset ahra; un wiffada wihse winnu zeeti kawaja, lai ne dabbu woi isbihtees, woi ihweretees, woi faaukstetees. — Tahs pirmas diwi neddelas behrninu ifdeenas masgaja, tad atkal pahru neddelu if ohtra deenu; un tad lihds gabda gallam, lai wehl jo newalka, tatschu jel mas weenu reisi par neddelu. Nei tam galwinu kaut ka spaidija, nei lohzeklischus wiffai zeeti tihstija. Pee winna meestaahm muhscham ne puh-tites gals ne gaddijahs.

Schohs wahrbus lassidams, zits arrajs warr buht gan fazzih: „Kur mehs arraju laudis to warram isbarriht? Lai tee sawu feewu un sawus behrnus ta

kohpj, kam wallas un naudas deewsgan, kam newaid rihtos, wakkards pee darba jasteidsahs!“ — Bet kad turprettim apdohma, zif ahtri tahda reise mahtes wesselibu ne ween us weenu ohtru neddelu, bet daubreis us wissu muhschu famaitajahs, ja nahwe to ahtri ne kauj, kad winnu tas pirmas deenas pehz tahs dsemdechanas labbi ne kohpj; — kad apdohma, zif lohti behrnini nihkt un wahrgst, kad tohs tas pirmas deenas, to pirmo dsihwibas gadu pareisi ne apkohpj un skaidrus ne turr, un kahds kaweklis pee wisseem darbeem, kahda wahrgschana pee wiffas buhschanas teem arrajeem irraid, kam feewa un behrni slimmigi, tad it ihsti sawas newalkas un nabbasibas dehl arrajeem mahte un behrns zeeti tas pirmas deenas buhtu kohpjami un apfargajami; — un ta waloda, ko pirmad minnejam, buhtu ihsti apgreeschama ta: „Kur mehs arraji paliktm, sawu wesselibu un spehku ne fargajuschi! Lai tee fewi maita, kam pehzak wallas irr, ilgi jo ilgi us gultu gulleht, un naudas deewsgan, fewi wissu sawu muhschu ahrsteh un daktereem makfaht!“

Behrninsch bija diwi neddelas wezs, kad winnu kristija. — Labbpraht tehws mahte jaw ahtraki winnu buhtu pee kristibas wedduschi; jo tee to kristibu zeena turreja ka to wissu pirmo, swehto un spehzigo apgabdashanu, ar ko wezzaki sawu behrnu warr apgabdaht. Bet ne senn preeksch tam tal draudse diwi behrnini zaur sawu wezzaku besprahtibu tulihst pehz kristibas bij nomirruschi, un Zahnis un Majja, to bij eelkluschi wehra, ko mahzitajs toreis spreddiki bij mahzijiis, fazzidams: „Kad kristigi wezzaki steidsahs sawam behrnam tahs kristibas swehtibu peegreest, gribbedami to paschu peestaitamu Kristus pullam, un zaur Jesu usnemmanu Decwa schehlastibas paspahrne; gribbedami fewi paschus us swehtahm apnemshanahm mohdinatees, tad ta irr teizama leeta un slawejama buhschana pee kristiteem laudim. Bet kad zitti tehws mahte ne wiff Deewa

un Jesus labbad, bet schahdas tabdas mahnu tizzibas deht steidsahs sawu behrnu, tiffko dsummuschu, list kristiibt; jeb tapeh3, fa ne warr sagaidiht to kristibas deenu tabs plihfeschanas labbad, ar fo tee dohna schahdu deenu pawaddiht, — tad winni apgahna to swehtu kristibu; — un kad us tahdu wihs tas behrns, wiffai bahrga laifa, wiffai jauns, basniza jeb pee mahzitaja mahjas nowests, eesehrg un nomirst; kad mahte, wehl wahja buhdama, zaur schahdu kristibas dsihru trohksni dabdu moi ihweretees, moi isbihteas, moi saaukstetees, un moi patte eeleekahs flimma, moi sawu behrnu ar nahwes peenu sihdi, tad schahdi elka Deewu un wehdera kalpi paleef wehl par slepkaweem. Ne! ta irr greh3ziga, neceredsama buhschana! — Sinnams, kad taws behrns irr flimmigs un wahisch, tad gahda ar steigschana, lai winsch zaur to swehtu kristibu sawu wahrdu dabdu stary zilwekeem un Deewa pulka, moi prah3tigi winnu pee sawa mahzitaja nowesdams, moi atkal, ja wiffai leelas wahjibas deht wairs ne drih3sti, winnu waddaht, pats winnu kristidams ar teem wahrdeem, fo tawa dseesinu grahmatâ atrohdi; un tizzi labbpraht, winsch, ja nomirst, tam kungam buhs peenemmigs bijis, lai arri mahzitajs, kâ ihsti wajadseja, peh3ak wairs newaid dabbusis winnu pahrkristiibt. — Bet ja Deews tawam behrnam wesselibu dervis, un tewim warr buht wehl tas prahts, tai kristibas deena sawus raddus un draugus pee ferwis saazinah3t, lai tee lihds ar tewi preezajahs, tad gaidi labbak, lihds mahte un behrns jo eewarrejuschees, un tad leez sawu behrnu kristiibt. — Tâ mahzitajs sawai draudsei bij kohdnajis, un tapeh3 Zahnis sawam behrnam tik ilgi likfa stahweht nefristitam.

Tahdu klah3teju raddu ne bij nei Zahnim, nei Majai, kam labbpraht buhtu warrejuschi uswehleht, to behrninu turreht us sawahm rohkahm. Kad nu tehws un mahte farunnajahs, kahda wahrda liskhoschi

sawu dehlinu, un fur tam nemschoschi krusateh3wu, tad Majai fazzija: „Lai paleef par Zahni; un kas teh3wu turrejis us sawahm rohkahm, tas lai turr arri dehlu; un lai winnam, to dehlu turroht, Deews dohd tik pat laimigu rohku, kâ to teh3wu turroht.“ — „Lai tad tâ arri paleef,“ Zahnis atrunnaja prettim; un goh3digs Purwinallas Zahnis bij par krusateh3wu.

Swehtas dohmas atmohtahs scheem wezakeem sirdi, kad winnu behrninu kristija; un swehti tee sohlijahs Deewam un Jesum, no pat jaunahm deenahm sawu deh3u audsinah3t kristigai draudsbai par derrigu loh3ekli.

Ziti zeemini, raddi un draugi, us schahm kristibahm aizinati, preezigi un goh3digi to wakkaru Paleijas mah3jas pawaddija. — Bet tas behrnisch, labbi koh3ts un apgahdah3s, auga wessels un stips, wisseem mahju laudim par mihtu luttekli, bet wiffwairak saweem wezakeem par preeku.

22. No loh3u koh3schanas.

Nu atkal bij atnah3is tas laifs, fur loh3pi stalli leekami. Gan sinnams muhsu Zahnim ar loh3u ehdamo scho gabdu tik dauds ruh3es wairs ne bija, kâ pehrngadd, bet tatschu wehl galwas grohsfischanas deewsgan. Tad winsch atkal nogahja weenu wakkaru pee sawa wezza padohma deweja.

„Luh3tohs atkal pamah3ischanas, zeenigs tehws,“ tâ Zahnis fazzija. „Mannim nu paldeews Deewam peezi labbi sirgi, astonas goh3wis un kahda desmits awju. Bet wairak ne turru, kâ tilkai 27 wesumus seena; wassarajas salmu gan tohda teefina buhtu, bet arri wehl paknappi; un rudsu salmu pawissam mas. Mans weenigs parweh3rums nu irr manni kartuppeli, kas goh3s Deewam schogadd gan labbi paanguschi, un fo zeeti esinu noglabbajis. Bet wehl labbi ne sinnu, kâ ar teem liktees, loh3us barroht.“

Ma hz. „Nu, kà ar teem liftees, to drihs ismanniff, mihlais Jahni; kad winnu tikfai irraid. Jaw gaidiju, woi ne sahffi no schihs buhschanas runnaht. Tad apsehdees um klausees. Mannim schodeen atkal buhs ar tewi garra runnaschana. Tè mannim jaw atkal papihris gattaws; bet labbak ar wahrdeem papreekschu tewim wissu isstahstischi, un lai tas papihris tewim irraid pehzak tikfai par attapschanu. Geleez tad labbi ohmà: kad kartuppelus kaut kahdeem lohpeem grihb doht, — un wissu winnus ehd, gohwju lohpi, sirgi, awis, zuhkas, putni arridsan, — tad tohs wajjaga papreekschu sfaidri nomasgah. Nemasgati kartuppeli kaut kurrain lohpaun sfaidigi. Tad, lai dohdi winnus lohpeem wahritus jeb newahritus, tewim wajjaga winnus sadruppinah, woi ar sagreeschanu, woi ar fastampaschanu, woi ar samalschanu. Kad discheem lohpeem kartuppelus wesselus dohd, winni drihs warr aisrihtees. Til ween awim derr arri appaki; tahs winnus deewegan sagrausch. Preeksch tahs masgaschanas tu sewim ihpaschu traufu warri faraisiht, prohfi tà: isgrees no labbi pabeesa dehla diwi padischas rippas; apfitt tahs wissapfahrt ar fantaineem meetineem, til klahu weenu pee ohtra lifdamas, ka winnu starpà par to schkirbu kartuppeli ne warr isbirt zaur. Weenà weetà eetaifi tà kà masas durweteles, fur tohs kartuppelus warri eebert un isbert. Islaid tad kohfu zaur scho traufu, ar fo tu winnu warri greeft, kà kahdu sweesta kehri, un kartuppelus eebehriis, uszell winnu tad us ihpaschu ballu, fur tik dauds ta uhdena eeffschà, ka ta kehri libdji pufferi stahw uhdeni. Ur schahdu kehri warr us ihfu brihdi leelu teesu kartuppeli nomasgah. Rè, schahds masgaschanas traufschà isstattahs. (Skaittees peelikkumà.)

Preeksch to kartuppeli sadruppinaschanas tu sewim atkal warri pataisihrt kahdu ihfu bet labbi padstlu filli, fur tohs kartuppelus eebehriis, tohs warri ar smaggu

stampu fastampah; jeb atkal tu warri winnus plahnàs rippites sagrees us tahdu ehveli, fur kahpostus greesch; un ja grihbi druzjnu naudas tehraht, sewim to darbu weeglinadamas, warri sewim tahdas sudmalleles sagahdah, ar kahdahm brankuhshòs kartuppelus zeeni famalt preeksch dedsinaschanas.

No tahs wahrischanas tewim arri ne buhtu dauds jabaidahs. Sinnams kad tu grihbetu wissus sawus kartuppelus katlà wahriht, tad buhtu dauds uhdena neschanas un dauds malkas wajjadsetu. Bet jaw buhfi brankuhshòs redsejis, ka kartuppelus warr ar teem garraineem iswahriht, kas no werdoscha uhdena zeltahs. Tad nei til dauds ta uhdena ne wajjaga, nei til dauds tahs malkas. Tu warretu tà darriht: eemuhre kahdu padischi grabpi; tad pataisees tahdu kohka tihni, fur, kà nu grihbesi. diwi woi trihs puhri eet eeffschà. Schai tihnei tewim wajjaga druzjnu jo leelaku dibbenu taifihrt, ne kà ta katla wirsus irr, tà ka tahs kimmenees stahw wissapfahrt ta katla us to muhri wirsù. Schim muhriim wajjaga labbi lihdsenam buht, lai tahs kimmenees wissur labbi zeeti usgultahs, un ne kahdus garrainus ne laisch garrain. Gar tahm kimmeneem tu wehl warri katru reifi, kad eefi wahriht, mahlus swaidiht. Tahs tihnes dibbenam tewim jaegreesch labbi pabeesi schauras schkirbas, zaur fo tee garraini no ta werdoscha uhdena warr eet eeffschà. Appali zaurumi tur ne derr eeurbjami, tapeh; ka zittadi kahds kartuppelis, arridsan appafsch buhdams, warr aisgultees preekschà. Kad scho traufu, pilnu ar kartuppelcem, ar zaurumotu wahlu, lai tee garraini, kahdu brihdi tai tihne grohsijuschees, warr atkal isset, us to katlu lifsi wirsù, un tad to uhdeni tai katlà nemfi wahriht, tad tawi kartuppeli drihs buhs mihffti, un — wahriti kartuppeli lohpeem dauds jo wairak derr, ne newahriti.

Bet mannim irr prahts schodeen ne ween no tam tewim stahstihrt, kà lohpi ar kartuppelcem jabarro, bet

wiffzaur no daschadas lohpu kohpſchanaſ un paandſeſchanaſ. Gan jaw iſgahjuſchu ruddeni no tam minneju, un kad muhſu arraji jaw tiklai tai mehrâ faruus lohpus un ſirguſ kohptu, zif tu winnuſ pehrnſeem effi kohpiſ, ir tad jaw wiſſa winnu buhſchana ectu uſ preekſchu. Wet lohpus warr un buhſ wehl dauds zittadi kohpt, ja wiſſuſ tohſ augluſ gribb no winneem redſeht, fo no teem warr iſdſiht.

a) Gohwju lohpi.

Wiſſpirmaſ runnaſin no gohwju lohpeem. Tee arrajeem tee wiſſu nohtige un derrige; winnu peenſ, winnu galla, winnu affiniſ, winnu ahda derr zilwekam barribâ un apgehrbâ, un fur paliftu tabaka ſchnauzeji un ſmeſketaji, kad raggeſu un pihpju ſpizzu ne buhtu! Gohwju lohpus warr rattôſ un arklâ juhgt; winnu ſuhdi tee wiſſu labbee; un winni teek ar tahdu barribu, ar fo ſirgſ jaw ne tiſſ zaur.

Gohwiſ buhſ latram arrajam waſcham ſewim audſinabt. Wet ja tu gribbi ſewim labbaſ peenihzeſ gohwis audſinabt, tad jadarra tâ: gohtene newaid ahtraki pee bulla laiſchama, kâ kad treſchâ gaddâ eegahjuſſi, un ja wehl maſa no auguma, zettortâ; bulli ne buhſ ahtraki preekſch waiſlaſ bruhſeht, kâ zettortâ gaddâ eegahjuſchu; zittadi ir ta gohtene, ir taſ bulliſ paleek niſkuli. — Pirmaiſ, jeb ohtrſ telſch, fo jauna gohwſ atneſſ, ne derr preekſch atſchſirſchanaſ, jo tee pirmee telli zeeni wehl maſini buht; tikpat arridſan wiſſai wezza gohwſ preekſch atſchſirſchanaſ derrigu tellu aplam ne atneſſiſ.

Ar to tellu atſchſirſchanaſ tâ jaleekahſ: atſchſir tohſ pirmuſ telluſ, fo tewim tawaſ gohwis no ruddena, woi ſeemâ atneſſ; jo tee lihſſ gannamam laiſkam jaw raſſeeſ tai mehrâ paauguſchi, kâ tee ſahli paneſſ. Ja tahdu tellu gribbi ſchſirt, kaſ pawaffaru woi waſſaru raddeſ, tad jel maſ tam waijaga triju mehneſchu wez-

zam buht, lihſſ winnu gannôſ laiſch; jo ta priſcha ſahle tam zittadi eekſchaſ maita un wiſſch paleek kuhſſ. Einnamſ ka tawam tellam, winnu tik ilgi ſtalli turre-damſ, ne eefi wiſſ ſchku doht, bet ſeenu. — Maſſ un neſpehzigſ tellinſch nekahdâ wiſſe newaid atſchſirramſ; jo wiſſch apehdiſſ tikpat daudſ, kâ labſ telſch, lihſſ paaugſ, un taſſchu nekſ no winna ne buhſ.

Waſcham tellam waijaga dabbuht to pirmo peenu iſſiht, fo jaunpeenu ſauz; jo ſchiſ beeſſ un treknis peenſ winnam zaur to lohti weſſeligſ, kâ wiſſch tam jaunam lohpaſ eekſchaſ iſtibri. Tad lai taſ telſch ſahw jel maſ tſchetraſ neddelaeſ pee mahtſ. Jo tu winnu ilgi ſihdiſi, jo wiſſch buhſ labſ. Kad wiſſch tik ilgi pee mahtſ ſihdiſ, tad neſſ winnu pawiffam tahdâ weetâ, fur nei wiſſch ſawu mahti, nei mahte winnu ne warr dſirdeht mauram. Tad winni jo drihſ weenſ ohtru aiſmirſt un tik lohti ne noſehrojahſ. Tad wehl kahdaſ trihſ tſchetraſ neddelaeſ tam jadohd peenſ, pee ka tu pamaſitinam arween wairak warri leet ſilditu uhdeni klah. Arri uſ ſcho neddelu beigahm jaw pee ſcha peena liſſi druſzinu meeſchu woi auſu miltu klah. Kad winnu no mahtſ eefi atachmiſ noht, tad tam ſahſſi ſeena liſt preekſchâ, bet prohti wiſſu labbo un ſmallo, kaſ labbi ſawahſſiſ, wiſſlabbaſ ahbolina. Kad wiſſch jaw aſtonu jeb dewinu neddelu wezſ, tad, ja tewim ta peena wiſſai ſchehl, jaw warri ſahſt tam doht uhdeni beſ peena, miltuſ ween peemaiſiſiſ klah; un pamaſam warreſi jaw arridſan ſmallo ſaberſtuſ wahrituſ fartuppelſ ar ſcho putru ſamaſiſt, arween maſaſ to miltu un wairak to kartuppelu nemdamaſ, lihſſ pehzigalla tee miltu pawiffam atſahj. Ja druſzinu ſahleſ wehl peeberſi, taſ tellam buhſ lohti weſſeligſ.

Kad ſawu tellu tâ buhſi kohpiſ lihſſ pawaffarai, tad jaw warreſi winnu uſ kahdu labbu ſauſu gannikli laiſt, fur tam newaid daudſ jaſſraida. — Wet ja ween eepſehſi, tad turri ſawu tellu labbaſ wiſſu pirmo waſ-

faru stalli, woi sehku, woi labbak wehl seenu tam dohdams. Gannòs tetsch arween nostraidahs, muschu un dunduru mohzihts. Tiffai par to tewim buhs gahdaht, fa tetsch dauds dabbu dsert; jo winsch irr eeraddis dauds dsert, jo winsch paliks kahdu reisi par peenihzu gohwi.

Wehl ohtro seemu tellam skaidrs seens jadohd, un labb seens; bes tam wehl kartuppelku papilnam. Scho ohtro seemu bullelis jaw newaid ar gohwsninahm weenà stalli bes saites turrans, lai winni ne dabbu apeetees. — Urri par to zeeti jagahda, fa tif telli, fa tee leelee lohpi weenadi fausu gultu turr, un ne dabbu fuhdòs mirkt. Tahda nekkaidriba fainneezei par leelu kaunu, un lohpeem lohti neweffeliga.

To lohpu eh dinaschana tewim tà jaetaisa, fa winni faru ehdamo katru deenu tai paschà laikà dabbu. Kà muischàs wehrschus barro, tà tewim ihfi buhtu arri-dsan tawi lohpi barrojami, lai teem arri tif dauds seena ne dohfi, kà barroklem, bet wairak salmu un sellu. Ur teem kartuppeleem tà jaleelahs: woi wahritus, woi newahritus sadruppinajis famaifi tohs ar pellubm, un appluzzju scho maisijumu ar karstu uhdeni, un kad jaw gan drihs pawiffam atdsiffis, tad dohd to lohpeem. Jeb maifi faberstus kartuppelus ar uhdeni ween, un dohd tad. Kà jaw pirmad minneju — wahriti kartuppeli arween dauds jo gaufigi buhs, ne newahriti. Wehl arri lohti derrehs, ja kahdu reisi arri drufzinu sahles pee scha dranka peebersi klah. Wissadà wihse pataifi farwam lohpan to dsehrenu gahrdu. Jo dauds gohws buhs dsehruhi, jo winna dohs wairak peena, un jo winnas fuhdi buhs derrigi, un jo winna wairak fuhdu eestahwehs. Tapehz tewim ne muhscham ne buhs auksta puttena laikà lohpus pee affas dsicht dsert, nei arri zeest, fa leddus gabbali par filli staiga. Labbak leez to uhdeni stalli nest, pee auksta affas uhdena seemas laikà tif dauds filta uhdena peeledams, fa winsch paleek kà waffaras uhdens. Teescham, kad

eephefi katrai gohwei, farus lohpus tà kohpdams, kà taggad tewim stahstiju, if us desinit deenahm weenu puhru kartuppelku doht, tad bes wissa seena, ar salmeem un pelluhm ween warrefi winnas ismittinacht; bet sinnams, ja us katru nebbetu warrefi puhru doht, buhs labbak; un gohws, kam tif dauds kartuppelku dohfi, un tad wehl lai dauds lai mas seena peedohfi klah, teescham ne paliks tewim wissu tarwu puhlinu un wissu, fo faehdusi, baggatigi ne atmaksajusi.

b) Awju lohpi.

Bes awju arri-dsan arrajs ne pahritks. Tahs winnu apgehrbj, un labbi treknas farus pirzejus un ehdejus deewsgan atraddihs. Ja gribbi labbu willu, labbu gallu un labbus jehrus no winnahm redseht, tad dohd tahm labbu seenu, un katrai wehl katru deenu tif dauds kartuppelku, zif ar abbahm rohkahm warri fagrahbt. Tohs, labbi skaidri nomasgatus, eeberr wesselus skaidrà fillè. Gahda arri, fa awim ne truhkst skaidra un prische uhdena preeksch dserchanaas. Ne weenam lohpan nekkaidrs uhdens newaid tif neweffeligs, kà awim. Ja wehl wairak par winnu wesselibu gribbi gahdaht, tad eelez kahda fillè mahlus, wisslabbak fillus upimallu mahlus, papreeksch wissus aminationelus no teem istaffijs, tad usberr sahli wirsu, us katru awi kahdu labbu saujaas teefu, un tif pat dauds smalki sagruhstu kadiggu ohgu, famihzi to ar teem mahleem zaur un zaur, un tad lai winni sakalst. Tad buhs tarwahn awim tur wissu seemu fo laisicht, un tas tahm lohti wesseligs.

Bet tewim waijadsetu sewim zittas awis no labbas surtes noraudsicht jeb eegahdaht, kam jo smalka willa, prohti ehsefischu awis, lai arri pawiffam tahs awis ne atmettifi, kas tew taggad irr. Ehsefischu awju willa ohtro tif dahrga; un kad tawa fainneeze tahdu willu buhs smalki farwerypust un fashketterejusi, labb-

praht winnai Nihgâ un zittôs pilsfatôs rubli mahrzimâ maksahs. Bet tekkuli zittu jaw ne turri, kâ no ehfeli-schu surtes.

2) Sirgi.

Lai arri Wahzsemnê dauds weetâs arraji jaw gan drihs pawiffam pahrtelk bes sirgeem, ar wehrscheem ween, un zittôs gabbalôs arri ar gohwim ardami, ezzedami un braukdami, tad tatschu muhsu semmes arraji aplam bes sirgeem muhscham ne pahrtiks. Muhsu buhschana, tã fakloht, wehl wiffai iskafita; weens pilsfats tahlu no ohtra noht, un wehrsim newaid ahtri sohli.

Labs sirgs dauds naudas peln; un kas winnu sim pareisi kohpt, tam winna ustureschana arri til wiffai dauds ne maksahs. Tohs arri warr ar kartuppeleem barroht. Nomasga kartuppelus labbi skaidri, fagreef tohs masâs rippimâs, jeb masôs gabbalôs, un famaifi tohs ar effelehm, un dohd tad. Kamehr winnus wehl newaid raddis, zits sirgs tohs ne gribb ehst. Tad warri sawu lohpu us tahdu wihfi pee tam raddinaht: maifi smalki fagraisitus kartuppelus pee aufahm klah, un nemm pamasam wairak kartuppelu un masaf ausu, to ausu weetâ to teefu wairak effelu peeberdams. Pehzgallâ sirgs labbpraht skaidrus kartuppelus ehdihs. Tu warri arridsan kartuppelus wahriht, tohs smalki fabehrst, un tad miltu weetâ pee uhdena maifiht klah. Us tahdu wihfi weetahm jaw taggadin muhsu semmes arraji sawus sirgus barro, un sirgi paleek appali un spehzigi. Tikkai sinams zeeti waijaga no tam kawatees, kâ sirgs ne dabbu schahdu dranki hiltu dsert eekschâ.

Warr buht kâ tewim arri kahdu reisi luste palehks, pascham sirgu paaudseht, — un tas irr labba leeta. Pee sirga pirkshanas arrajeem ne ween dauds naudas isect, kô winni warretu labbak kabbatâ paturreht, bet tohs arridsan daudstrij peekrahj, un pirkts sirgs jaw

muhscham til ilgi ne peetiks, kâ pascha audsehts. — Bet pee sirga audsechanas jaleek schahs mahzibas wehrâ; zittadi buhs labbak, kad pirkfi. Tik tai kehwei, kâ tam ehrelim, kô waislai gribbi bruhkeht, waijaga jel mas tschetru gaddu wezzeem buht; bet wiffai wezzi arridsan waislai ne derr. Abbeem waijaga wiffadâ wihse wesseleem buht, ar plattahm neekrittuschahm kruhtim un ar plattu krustu, taisnu mugguru, ar taisnahm stiprahm kahjahm, lihdseneem tufscheem naggeem un maseem tufschumeem.

Kad kummelsch jel mas tschetrus mehneschus, masaf ne, pee kehwes sihdis, bet prohti pee labbi kohptas un peetaupitas kehwes, kam sihâla newaid truhzis, tad to warri atschkirt, preeksch tam jaw raudsijis tam druzzinu labba smalka seena woi ahbolina doht. Utschkirtam kummekam jaw jadohd wiffu labbais seens, un ausu papilnam; un to pirmo gaddu, ja to ween warr isdarriht, winsch pawiffam newaid gannôs laischams. Jo tu to pirmo gaddu kummeku labbi kohpti un ar aufahm barroft, jo winsch tewim isaugâ leels un stiprs; — bet ja winsch to pirmo gaddu tikkai buhs dabujis kaut kâ nihft, tad tu pehzak deewssinn kâ warrefi winnu ehbinah, un tatschu no winna nefas wairs ne buhs. Ohro wâffaru lai eet gannôs, un ohro seemu jaw warri winnu druzzinu jo silti turreht, trescho seemu arri jaw pee kartuppeleem raddinaht. Bet weenabi kummelsch irr labbi puzzejams un skaidrs turrans. Ne weenam lohpan skaidriba til lohti ne tihk, kâ sirgam.

Kad kummelsch diwi gaddu wezs, ahtraki ne, tad winsch irr lihdsinajams. Labbak sinams buhtu, ja to wehl jo ilgi turretu nelihdsinatu; bet winnu gannôs laischohht, winsch ehrels buhdams, nosfraidahs.

Kad triju pilnu gaddu wezs, tad winsch jaw raddinajams pee kahda weegla darba, ahtraki ne, bet sinams ar prahtu un rahmibu, jo zittadi to drihs

warr samaitagt, un winsch paleek niffkohts. Tschetru gaddu wezzu jaw to warri labbi bruhfeht; bet sinnams, jo ilgi tu winnu taupisi jaunās deenās, jo winsch wezzumā wehl turrehs spehka. Labbi un prahtigi audsetu sirgu braukfi dividefinit gaddus, un wairaf.

Wehl beidsot eelez wehrā: kamehr kummelu turrefi stalli, tewim buhs winnam dauds ruhmes un plattu stellingi doht, un daudsfreis winnu ahrā islaist, lai winsch dabbu labbi islehfatees; jo zittadi winsch paleek mihfsts, sihwōs un kuhtrōs.

d) Zuhku lohpi.

Beidsot wehl minneschu zuhkas. Ar tahm arraji teescham daschu rubli warr pelnitees, un daschu labbu kummofu galkas turreht. Sinnams ka winnas tad zittadi buhtu kohpjamas, ne arraji zeeni darriht. Taggad zuhkas tiklai stahdes ween wairaf darra; un kad to faliktu nauda, ko weena patti zuhka weena paschā wafara druwā, dahrsōs, plawās un gannikles samaita un sakerna, tad teescham trihs zuhkas par to ruddeni warretu nopirkt. Bet kad tahm ihpaschu gannu turretu, fur derrigas gannikles irr, jeb atkal tahs mahjās ween turretu un stalli barrotu, tas buhtu zitta leeta. Nur zifko labbi peefohpta fainneela buhschana, tur teescham sakrahsees deewsgan suhkalu, masas labbibas, kartuppefu un schahdu tahdi atleeku, ka fainneeze, wehl peedewufi schahdas tahdas sahles un lappas no dahrsmalleem, jeb abbolina un lehzu fehku, ittin labbi warrehs pahru zuhku arri par waffaras laiku stalli mittinahr, un tahs augs sawadas, un noehdisees tik treknas, ka tahs katru brihdi bes barroschanas warrehs kaut; un pee tam wehl ne tizzeht ne tizz, zif winnas raffees wissu labbo suhdu eestahwejuschas.

Bet sinnams ka tewim tad jarauga eeguht waiflas zuhkas no labbas furtes, wisswairaf ja tu tahs gribbi wairaf stalli ween turreht; un kamehr par juhfu zeemu

wehl newaid labba fuila, kamehr jaw tewim muischā, fur ihsti labba zuhku furte irraid, ne leegs wifs tarwu zuhku nowest, kad winna gribb apeetees.

Zuhka diwireis gaddā fivenus atnes, un kad winnu gannōs ne laisch, tad warr to atweschanahs laifu tā eegrohsit, ka winna Augusta un Wewrara mehnesti paturrahs. Tai laikā irr wairaf fivenizei ko doht, un wisswairaf kamehr schi sawus fivenus sihdi, winna labbi irr kohpjama, lai winnai sihdala ne truhkst. Preefsch audjeschanas labbraht gawenu fiveni zeeni tee labbee buht. Us pawaffaras puffi jaw zittas gohwis paturrejuschahs, un fainneezehm atliks jo drihs lahite peena, ko doht fiveneem, kad schohs, feschas neddelas wezzus, atschirr. Atschirteem fiveneem derr eefahkumā stahs peens, graudi, wisswairaf meeschi; un winni, ihwaschi eefahkumā, labbi peehdinajami un skaidri turrami. Labba fainneeze teescham ne paliks sawus fivenus brihscham kiltā uhdeni ne masajusi. Kad fiveni dabbu nihkt, kamehr wehl masi, tad pehzak muhscham wairs ne atfuttihs. Par labbi kohpteem gawenu fiveneem flakters tewim ruddeni labbraht divi rubtus gabhalā malfahs. — Sausa gulka derr wezzahm un jaunahm zuhkahm.

Kā pee katra barrokla, tā ihpaschi pee zuhku barroschanas jaeleek wehrā, ka ehdamo daudsfreis par deenu, un arween tōs paschōs laikōs un par drufzinahm dohd, tā ka barrokliis katru reisi wissu to labbi gahrdi warr saehst, ko tam preefschā leek. Zittadi, ilgi stahwejis neehdis, un tad atkal us weenu reisi parleeku dauds sarijis, winsch tā kā eesehrg, un tad pahru deenu ne mas lahgi ne ehd, lihōs atkal dabbu attaisitees; un tad ta barroschana eet ilgi.

Zuhku eelidams barroht, warri tai no eefahkuma kartuppefus ween ar lappahm un scho to doht; bet kad barrokliis jaw jo atehdees, tad tewim jaeleek wairaf

miltu no kahdas passikas labbibas pee ta ehdeena klast. Parleefu derrigi pee zuhku barroschanas irr wahriti sirni un puppas.

Schà stahstijis apluffe mahzitajs; un arri Jahnis palikka atkal dsillàs dohmàs sehduš.

Mahz. „Nu — tu atkal tahds dohmigs palizzis? Woi tewim mans padohms warr buht ne patihf? Woi tu warr buht dohma sawà prahtà: kas tad to warr isdarriht? Woi arrajeem irr walfas tà gar saweem lohpeem darbotees? Kad sawus kummetus, sawus tellus, sawus siwenus tà eesim barroht, kas tad mums atliks saweem discheem lohpeem doht?“

Jahnis. „Ne, zeenigs tehws, tahdas dohmas man newaid wišs. Teescham warru fazziht: Kad es redsu, kà muhsu telli taggad ar stahwu stahwoschu spahwu, ar leeleeem wehdereem, kauli ween un nokernajuschees gar dahrsmalteem lohshna, un muhsu kummeki pawassara apfehjuschees ar suhdu kahrtu un wezzas spalwas plusganahim tschahpa aplahrt, knappi sawas kahjas pazeldami, kad ceraugu muhsu siwenus, kam tahs teewas kahjinas knappi spehji to uspampuschu wehderu panest, tad mannim teescham jaw daudsreis irr schahwees prahtà, ka tas irr grehks un zilwekam leela stahde, kad sawus lohpus tà wahrdina. Es gribbu zittadi sawus lohpus kohpt. — Bet sinmams wissu tà isdarriht ne spehshu. Mannim ar manneem zeemineem weena patte gannikle wisseem lohpeem, bet ne weenahds prahts. Es, lai buht, sawas gohtenes gan fargaschu, lai ne apeetahs; bet wianni sawus masus bullelus laidihš lihds gannòs, un manna fargaschana ne neška ne lihdschš, — un tà kaut kurrà weetà.“

Mahz. „Nu sinmams ka tewim weens ohtrš grubtums gan buhs uswarrejams. Bet kohp tikkai sawus lohpus, zil warredams, pehz tahm mahzibahm turredamees, ko taggadin dsirbeji; un lai tad arri daschàs weetàš zaur taweem zeemineem esahkuna wehl ees zittadi,

ne tew patihf, tad tatschu tewim no taweem lohpeem dauds wairak auglu buhs, ne taggad; un tawi zeemini, redsedami, ka tawa buhschana wairak us preekschu eet, ne pascheem, fahks pamasitinam wairak pehz tewis greestees, un es labbprahnt zerreju, ka wehl atees tahs deenas, fur wianni nahks tewim padohinu prassihf, un fur juhs kohpà norunnafeet eeksch labbas faderribas, kas jadarra, lai wisseem dsihwe labbaki isdohdahs.“

Jahnis. „Ja, kad tas tà buhtu! — Nu, bet ne warr sinnahf! Zuk taggadin jaw dsirdu, ka zits gribbus nahkoschu wassaru arridsan dauds wairak kartuppelū stahdiht, ne lihds schim.“

Mahz. „Nu rē! Lai wehl aisees weens ohtrš gads! — Bet tewim tikkai wajjaga pastahwigu prahntu turreht. Tu wehl daudsreis no wissahm mallahm dabdabbusi dsirdeht, ka tu neekus darrus; un tewim warr buht wehl stahstihš, ka tas effoht grehks, kad lohpeem kartuppelūš dohd, kas zilwekeem par barribu warretu buht; tewim arridsan wajjadsehš wairak tahs faines turreht, jo sinmams prahntiga lohpu kohpschana prassa deewsgan darba. Bet tikkai ne palaidees un ne apnihksti. Peens un galla un baggata maie druwà arri zilweku barro; un ja kursch to isturr par labbu fainneeku, kas teez wissada wihsē mas faines turreht, tas wehl ne proht, kas ihsti derr. Strasdeena Zurgis arri mas faines turr, un leelijahs, ka tatschu wissus sawus darbus pastrahdajus. Bet kam derr tas seens, ko winsch faines truhkuna deht par Mikkaleem sawahkis? Kam derr wianna rudsi, us druwu jaw isdihguschu? Zil tad fallo wianna sehja, ko us pascheem Mikkaleem tikkai dabbusis eeseht? — Sainneeks, kas dauds faines turr, warrehs wassarà wissus darbus sawà laikà pastrahdaht, un par seemas laiku tam arri darba ne truhks. Un tizzi labbprahnt, weena patte gohws, labbi kohpta, tewim atneffihš baggatigi to lohni, ko kalponei par gabdu maksafi. Bet taggad mannim zits fainneeks

sinnams, kas turr feschas gohwis, un tatschu faine wissu zauru ruddeni un seemu aplam ne dabbu peena lahstri un sweesta druzinu redseht.“

Zahnis. „Ne buhschu wiss tif ahtri apgreeschams, zeenigs tehws! Kad masz biju, juhs manni daudsfreis mannas teepschanahs deht esseet norahjuschi; es zerreju, ka ar Deewa paligu zaur juhsu pamahzischanu ta teepschanahs eelsch mannis irr palikkufi par slipru pastahweschanu pee tam, ko weenreis esnu apwehnees darriht, atsinis, ka tas par labbu irr. — Bet ko wehl gribbeju fazzibt: mannim schogadd wehl pawissam mas streiju un seena; kartuppeli dahrgi, bet streiju un seena gan warreschu dabbut pirft. Ka buhtu, kad kahdus simts puhrus kartuppelu pahrdohstu, un par to naudu atkal seena un salmu pirftu?“

Mahz. „Sinnams ka tas buhtu gudri darrihts! — Kad tikkai druwai neko ne atrauj! — Kamehr kartuppeli wehl wehrte, un seens un salmi lehti, ta ka tu, kartuppelus isdewis, un par to naudu atkal seena pirzis, ar scho seenu ilgaki warri tift, ne ar teem kartuppeleem, ko effi isdewis, tad islaid mannis pehz wissus sawus kartuppelus, tif dauds ween pats paturredams, ka saweem lohpeem ar teem to dsehrenu warri padarriht jo gahrdu. Seena ehdamas un pee tam ko labba dserdamas klah, tarwas gohwis arri labbu peenu un baggatus fuhdus atneffis.“

Ea scheem abbeem kohpa runnajoht mahzitaja zeeniga eegahja atkal sawu wezziti pee wakfarina aizinaht, un eerandfijust Zahni, ta fazzija: „Es jaw dohmaju, ka juhs abbi te atkal kohpa spreeschat. No ka tad schodeen runnajat?“

Zahnis. „Serunnajamees no lohpu kohpschanas, zeenmaht, un mums runnajoht ir atnahze pateesi wakfarina laifs.“

Mahzitaja zeeniga. „Ja, ja, tee mihi loh-pini, tee atkal stalli leekami gan dascham fainneekam

barra galwas grohsischanas. Bet,“ ta wehl winna pasmeedamees runnaja, „kam manni arrijsan te ne wahlat klah? Woi dohmajat, ka juhs ween pee tahs buhschanas tahdi gudri esseet? Es arri no tam sinnu ko runnaht. Par parahdischanu peedohschu tewim tulih ar ihseem wahrdeem weenu padohmu, ko mans wezzais teescham ne buhs wiss minnejis. Teiz sawai Majjai ta: kad gohws spardahs un raustahs, kad to gribb flaukt, tad ne buhs to fist, woi faisih; jo zaur to winna, ka jaw stuhrgalwigs seewischis, tikkai wehl jo trakka paleek; — bet eemehrzeet tikkai kahdu lakkatu labbi auksta uhdent, un usleekat winnai to us krusu, tad gohws zeeni tulih nostah. — Un teiz Majjai wehl: ja muhscham dabbuschu manniht, ka winna patte, woi winnas kalpones ees gohwis flaukt, papreeksch sewim roklas un gohwim tesnini ne nomasgajuschas, un sewim mattus ne sukajuschas; jeb atkal ja sneegs buhs baltaks un skaidraks par winnas flauktawahm un peena spanneem un tihnehm, tad es ne muhscham us kristibahm pee juns seera gabbalu wairs ne nemschu mutte!“

„Selikschu to wehra, zeenmaht,“ fazzija Zahnis pateifdamees; un ta pasmehjuschees winni ischlich-raks. — Bet wezzais mahzitajs tam papreeksch wehl eedewe papihri, kur ne ween tas bij sarakstih, ko juhs taggadin lassijat, bet wehl zittas mahzibas no lohpu ahrsteschanas bija peeliktas klah, ko arri schinni grahmata atraddiseet. — Zahnis atkal it preezigs pahrgahja mahjas, runnadams eelsch sewis: „Labs padohma deweis irr teizams; bet kas labbu padohmu pareisi peenemm, arri newaid pee mallas mettams!“

23. No lohpu ahrsteschanas.

Katram labbam fainneekam gan wajjadsetu lai dauds lai mas no lohpu ahrsteschanas ko sinnaht. Jo, kad jaw ne flimmam zihwelam muhsu semmes gabbalos

daschu brihdi ne warr ahtri mahzita ahrsta paligu pee-
wahft, tad sinni, ka saweem lohpeem mehß us sem-
mehm ne tik mahzita ahrsta paligu ne atraddisim. Za-
pehz mums pascheem wajag sinnaht, kã glahbrees;
un labbi buhtu, kad katrs fainneeks mahzetu, lohpan
ahderi laist, — un turretu salpetera un glauversahles
fawãß mahjãß, no katra kahdu mahzinu; jo schahß
sahles gandriß wißãß lohpu kaites irr derrigas. —
Za ahdereschana irr weegli saprohtama leeta, un katrs
falleis to warr eerahdiht; un tahß sahles, fo taggadin
minneju, irr lohti lehtãß. — Zewim nu derrehs wiß-
wairaf schahß pamahzifchanãß wehrã leekamas:

a) Kad gohwju lohpeem sohbi paleek wif-
fai wakkam, tã ka winni wairß ne warr labbi ehft,
tad nemm divi lohtes alluhna, iskaufe tahß kahdas
masãß allus glahies teesã werdoscha uhdena, un pee-
maifi tschetras lohtes meddus klahft. Ar schahim sah-
lehm swaidi lohpeem rihtõß un wakkardõß tahß smagge-
nes, un tee palifs driß wesseli.

b) Kad lohpan aisaug fakls, un winsch
sahf kraht, un ne warr wairß atpuhstees, nedß labbi
fo noriht, un purnß tam paleek fauß un karstis, —
tad ahdere winnu pee fakla, — paauguscham lohpan
wissu stohpu, masam puffedstohpu affinu islaidsams, —
sagruhd 8 lohtes salpetera un 12 lohtes glauversahles
labbi smalki, samais to ar puffedmahzinu meddus, un
usfwaidi no schahim sahlehm tam slimmam lohpan iß
tschetras stundas ehdamãß karrotis teesu us mehli, tam
galwu pazehlis, lai winsch tahß sahles rij dibbenã.
Warri arridsan scho sahlu weetã salpetera eeksch ettifa
iskaufeht, un lohpan ar scho ettifi rihtles eekschpuffi
masgabht, kahda kohzina gallã luppau peesehjis. No
ahrpuffes apstittini tam faklu ar silbiteem willas luppau-
teem, fo warri, ja atreekahß, ar elji apswaidiht, pa-
preeksch druzinu kam;era toi elje iskaufejis. Dsehreens
tahdam lohpan newaid aukstis dohdams.

z) Kad peens kahdureis sahß wilktees,
un paleek glohtains, tad sagruhd saujuu kinnelu,
eeberr tahß puffedstohpã uhdena, un eeleij to lohpan
rihtlẽ, un tas jadarra tik ilgi katru deenu, lihds peens
atkal paleek labß.

d) Kad lohps affinis meesn, tad nolaid tam
affinis, paauguscham lohpan wissu stohpu, masam
puffedstohpu, un dohd tam rihtõß un wakkardõß divi lohtes
salpetera, to papreeksch uhdeni iskaufejis; jeb nemm
driggenes, kam wehl newaid fehklas, woi faklas woi
schahwetãß, kahdu saujas teesu, sagreef tahß rupji,
wahri winnas ar kahdu puffedstohpu allus labbi apsegã
pohdã, iskahf to zaur luppau, un leij scho allu, kad
aidstiffis, lohpan rihtlẽ.

e) Za kahdureis trahpahß, ka lohps wissai
dauds lehzu jeb ahbolina fehku farijis, sahß
ahtri uspubstees un pampt, tad tahdu lohpu wajaga
stipri un ilgi gainaht apfahrt, un tas uspampums zeeni
atlaistees. Warri arridsan kahdu wizzi sagreeft, to loh-
pan eelikt muttẽ, un pee galwas tã peeseet, ka winsch
to ne warr islaist no muttes. Tad winsch weenadi to
wizzi grausch, un zaur scho grauschanu ta luptß tam
zeeni no wehdera atkal iseet ahrã.

g) Kad lohpan leefãß sehrga irr, kas kar-
stãß fausãß wassarãß zeeni rastees, un kahdam reisehm
ahtrumã dauds lohpus aplauj, tad islaid tam tulihft
stohpu affinu, eeleij tam divi reises par deenu divi
lohtes salpetera, kas uhdeni iskaufehts, un lai tam
ne truhkft auksta uhdena derschana, ehna eewestam.
Kad ahtri fahrdiss, tad to wehl warri aplahft ar
lakkateem un palaggeem, kas aukstã uhdeni mirkuschã,
un tad weenadi ween tam labbi aukstu uhdeni no akkas
leet wirsã.

Schi kaitẽ irr nikna, un dauds lohpu eet zaur to
paschu pohstã, tapehz ka lohps rahdahß daudreis it
wessels, un us stundu winsch kriht no kahjahm noht.

Kad ween dabbu dsirdeht, ka zeeminòs, jeb tikkai tai gabbalà lohpi jaw fahf krist ar leesas fehrqu, tad leez farvus lohpus wairaf par nakti, ne par deenu ganniht, un lai winni par karsu deenas laiku stahw ehnà; un gahda teem arween aufstu prischu uhdeni dserfchanai, lai teem tahs eelschas dabbu dsiffinatees. Ja dihkis kahds, woi uppe klastumà, tad pildini katru deenu farvus lohpus. Tas teem wissadà wihse irr geldigs. Ja dihka jeb uppes newaid, tad warri arridsan kahdahm reisehm farvus lohpus no affas ar aufstu uhdeni apleet. Bet sinnams, kad tawi lohpi fakkrehjuschees un fasiluschi, tad ne eest winnus nei pildinaht, nei aplaistht.

No tahm fliminibahm, ar ko sirgi fehrq, es tikkai diwas mimeschu, prohti eenahschus un kraupu.

h) Kad sirgs fahf dikti kahseht, un kad tam pakallà fahf pumpt, un azzis fahf affaroht, un no abbahm nahsim tà kà beesas glohtes fahf krist, tad sinni, tam irr eenahschi. Tad tikkai farga winnu labbi, ka winsch ne dabbu pahrsalt, ne dohd tam aufsta uhdena dsert, ne leez tam wehjà stahweht, kohpi un peetaupi winnu, tad winsch zeeni drihs isfirgt. Bet kad winsch, eenahschus turredams, dabbus pahrsalt, tad arri schi kaite winnu drihs nokaus, jebfchu no buhschanas weegla buhdama.

Zittam sirgam, eenahschòs eefirguscham, par degunu ne kriht, bet winnam eemettahs woi pakallà, woi zittà weefà trums jeb augons, kas daudstreis isaug leels. Tad waijaga to weetu, fur fahf pumpt, apswaidiht ar taukeem, wisslabbak ar sohsu taukeem, un winnu apsegt ar kahdu aitas jeb sakka ahdas gabbalu, jeb ar willas luppapu; un kad manni, ka tai trumnà rohdahs weenà weetà mihstis, un paleef tà kà flapjsch, un spalwa tur fahf krist ahra, tad eegrees tai weetà ar assu nafi zaurumu, tà ka struttas warr labbi isetzehht. Schis zaurums jaturr walkam, un tee tauki

tik ilgi jaswaida wissapfahrt, lihds tas trums pawissam isjuddis.

Ja redsesi kahdu reisi sirgu, kam smird ofchas glohtes par weenu paschu nahsi kriht, un tai paschà puffe, pakallà jeb pasmakròs tà kà dseedseri stahw, un nahsis kahdi jehlumi, tad baidees no schahda sirga, kà no ugguns, un ne laid winnu farwà stalli; jo ta irr lippiga, pawissam neisdsedejama kaite. Wahzu wallobà to fauz ruzzi.

i) Kraupa jeb kasschis irr nejauka un lohri lippiga kaite, un kad winna kahdà stalli jeb zeemà weenreis eeweesusees, tad irr grubt winnu isdsiht. Labbi kohptam un flaidri puzzetam sirgam winna sinnams muhscham patte no sewis ne rassees; bet woi gannòs woi steddels winsch scho kaiti drihs no zitteem warr dabuht. Tapehz, ja kahdu reisi kahds no raweem sirgeem scho kaiti dabbu, tad leez winnu tulihst tahdà weetà, fur winsch ne ar kahdu zittu sirgu ne warr faeet; bet ja tarws zeeminsch us to paschu gannikli, fur zittus sirgus arri laisch, farwu kraupainu sirgu gamma, tad eij tulihst pee winna, un luhds winnu ar labbu, lai winsch farwu flimmu lohpu leef fur ihpasehi; un ja winsch ne gribb tewi ar labbu flausiht, tad dohd bes kaweschanas muhschas waldischanai, jeb pagasta teesai sinnu.

Ur scho flimmibu tà jabarra: tà kà sirgam ahda paleef neffaidra, tad, kà jaw sazziju, leez winnu tulihst ihpasehà stalli, fur zits sirgs ar winnu ne faeet, un gahda sewim no apteeles

$\frac{1}{2}$ lohri terial;

3 lohtes it smalki fabehrstu schaujammu pulweru;

3 lohtes it smalki fabehrsta sehwele;

1 buddeli allus;

2 stohpus linnu eljes.

Rummetam waijaga no wissahm schahm sahlehm tikkai puffi doht. — Tihshi leeku tewim schahs sahles

no apteekera nemt, un ne no bohtes; jo apteekeris tewim winnas jo labbi noswehrs, un to sehveli un tohê pulwerus jo sinalki famals, ne tu patš mahjâš winnuš noswehrsi jeb fabehrsi.

Kad nu gribbi farwu firgu nemt ahrsteht, tad buhs tewim rijas istabinu lobbi eeslidiht. Tad fildi to allu, iskaufe schai allu to teriak, faleij wissu buddelê, un eelez to fildâ weetâ, lai winsch ne atdseest pawissam. Tad eeleij pufsohtru stohpu eljes blohdâ, peeberr diwi lohtes to pulweru un diwi lohtes sehweka, un pahramais scho elji ar teem pulwereem labbi zaur un zaur.

Kamehr weens zilweks tahs sahles fataisa, ohtram wajag to firgu no stakta iswest, winnu labbi skaidri nopuzzeht, tâ ka nelahdi puttefki, nedš fuhdi us winna meefahm ne paleek. Ja tam kahdâ weetâ dikti garra un beesa spalwa, tad wajaga to apzirpt, un ja firgš zilko dikti kraupains, tad arri krehtes un aste jazebrp nohst. Kad firgš tâ irr nopuzzehts, tad nemm kahdas wezjas dšelscha sullas, un uskassî druzjinu to kraupu, bet ne til stipri, ka affinis sahl tezzeht.

Kad nu wissu to buhs pareisi padarrijis, tad wedd to firgu rijas kullâ, eeleij winnam to allu ar to teriak pasiltu riklê, un tad tulihst diwi wihri, katrs no pusses, nemm tam firgam ar pazeetahm birstehm (fuffelkeem) to elji eebehrst ahdâ, us diwi, trihs lahgham wairak prett spalwu behrsdani, lihds wissa elje irr eeswaidita. Schis darbs ar steigshanu irr darrams, tâ ka winsch, ja ilgi, us pufslundu irr pastrahdahts, no ta laika, ka firgam to allu eelehja. Pee tam arri zeeti jaleek wehrâ, ka ne weena weetina, ne pee galwas, ne pee kahjahm, ne zittur kur, tam firgam ne paleek netrihta un ar to elti nestlappinata, arri tur, kur tahs krehtes un tee aschki irr. Ja kahda weetina buhtu palikkusi ne behrsta un ne flappinata, tad daudšreis atkal no tahs weetas ta nelaine warr isklisht par wissu to lohpu.

Kamehr schee diwi zilweki to firgu trinn un behrsch, trescham wajaga weenadi to elji ar farroti apmaifst, lai tee pulweri ne dabbu nogultees us dibbenu.

Tad atkal tulihst tas firgš tai fildâ istabinâ irr eewedams, wissapfahrt lihds sahneem ar salmeem apsprauschams, un muggura tam apsedsama ar dekkeem, kas pasiltâ uhdeni eemehrzeti bijuschî, bet atkal pehz stipri isgreesti. Tad firgš sahks plehschahst un kraht, un tad stipri swihst.

Kad winsch kahdas tschetras woi peežas stundas tâ swihdis, tad warri to istabinu druzjinu dšiffinaht, tohs salmus druzjinu atraut jo nohst; un warri arridsan tam lohpan, ja winsch kahro, druzjinu seena likt preekschâ, un tam kahdu spanniti uhdena doht dšert, bet ne aukstu. Bet firgš paleek tai istabâ. — Dhtro deenu samaisi atkal to atliffuschu puffstohpu eljes ar to atliffuschu lohiti sehweka un pulweru, wedd to firgu atkal rijas kullâ, papreekschu zeeti wissas durwis aisdarrijis, ka wehjsch tam ne peeeet, un eebehrs winnam atkal to elji ahdâ tâ pat, kâ pirmo reisi, wedd to atkal tai istabinâ, kas wehl filta turrama, lai arri ne til filta, kâ to pirmo reisi, un tur lai winsch wehl stahw deenu un nakti, lihds istabina pawissam atdsiffusi.

To elji tewim ne buhs ahtraki no ta firga nomasgahst, ka pehz kahdahm desmit deenahm. Bet kamehr ta elje newaid nomasgata, tewim buhs katru deenu to firgu, labbi ar dekkeem apsegtu, isjahst woi braukt, no eefahkuna lehnahm, tad arween jo ahtri, lihds winsch dabbu swihst. Ja atrihstahs auksts wehja gaisš, tad mekle, winnu isjahdams, mescha ehnu, un winnu sajahjis ne leez tam wehja slahweht. Ja winsch ue dabbu katru deenu pahrswhist, jeb ja winsch dabbu saaukstetees, tad winsch drihs sahks pumpt, un tad arri winsch warr eet pohstâ.

Pareisi wissu darrijis, kâ tê esmu saraksijis, pehz kahdahm desmit deenahm warrest farwu lohpu ar fahr-

mu, un tad ar uhdeni un druzinu seepju fšaidri nomasgabt, — winsch buhs weffels, un atkal drihs apaugš ar jaunu spalwu.

Bet ja tatschu sirgam fahf kahjas, woi zits kahds pants pumpyt, tad steidsees tulihst tam to elji ar stipru fahrnu, un tad ar siltu uhdeni un sepehm nomasgabt, un preebes kohka pumpurus ar uhdeni wahrijis, nemm no scha uhdena kahdu stohpa teesu, peeberr kahdu pahru karroschu teesu smalki sagruhstu wehrmelu klahst, un leij to sirgam rihtle, un nemm winnu stipri jabt, lihds winsch dabbu labbi zēti pahrswiht. Tad zeeni tas pumpums atkal atlaistees.

Tee rihti, ar ko to slimmu sirgu effi jahjis jeb brauzis, ja tee wezzi un nekam dauds wairs wehrti, irr labbak pawissam atmettami. Bet ja tewim winnu schehl, tad masga winnus lahgu lahgam ar fahrnu un uhdeni, un kas kahdas ahdas leetas, tahs wehl ar trahnu irr eeswaidamas. Wissi dselschi, kas tam loh-pam bijuschi muttē, tahs dselses fukkaš, ar ko tu winnu puzzeji, irr kahdu brihstinu uggunt leekamas. Tas stallis, tas stellingis, kur tas lohps irr stahwejis, tahs reddeles, ta fille, kur winsch ehdis, irr ar stipru fahrnu nomasgajamas, un pehz wehl ar kalkeem is-wittejamas; arri ta stakta greestus wajaga tewim ar affu slohtu un fahrnu nobehrst. Tahs drahnas, kas tewim bijuschas muggurā, to lohpu ahrstejoht, irr pahrtihrijamas. Tee stenderi, stabbi u. t. j. pr., kur tu sawu sirgu effi redsejis sewi behrscham, arri irr apdraschami. Weidsiht wehl to padohmu peedohschu: ja tas lohps jaw zikko stipri kaschkains buhs bijis, tad ne ween schis irr ahrstejams, bet arridsan tee sirgi, kas ar winnu bijuschi fajuhgti kohpā, un kas stalli winnam blakkam irr stahwejuschi, lai schee arridsan tam brihdim wehl it weffeli rahdahs. Zittadi tu weenu isdseebest, un ohtrs atkal eesirgs tai paschā nelaimē, lai arri pehz diwi, trihs mehnescheem, un tu daschu gaddu ar scho nelaimi

warri pehzak kautees. Ohtras tit lippigas sehrigas newaid pee sirgu lohpeem, kā schi.

Scho mahzibu gallā wehl raddahs ar leeleem bohstabeem schee wahrdi peelikti klahst: No wihwelles knaibitajeem, no nagga greesejeem, no leefas dubrejeem, no sohbu lausejeem fargajees kā no ugguns, ja tu ne gribbi sawus lohpus maitaht; — jo tahdi laudis irr woi krahpineeki, kas no kauschu mulkibas gribb pahrtift, woi atkal paschi mulki, kas likfuschees no zitteem eeteiktees, ka warroht us tahdu wihsi slimmu lohpu glabht. Jo kad schee kautini maj ko sinnatu no lohpu eelscham un lohzeleem, un kam katrs pantinsch derr, tad winni gan redsetu, ka tahda dseebeschana gan warr stahdes darriht, bet ne wifs lihdscht. — Puhshotaji atkal, un sawetaji, wahrdineeki — tee teescham lihds ar teem mulkeem, kas pee winneem eet paligu mekcht, buhtu pee teefas zeeti nostrahpejami, lai winni no saweem neeku darbeem stahjabs.

Zahnis, scho grabmatinu pahrneffis mahjās, to paschu wakkaru winnu wehl islassija wisseem mahju laudim. Wissi klausijabs, un pehzgallā arri katrs, lai dauds, lai mas, sawu balsi pazehle, zits apnemdamees, schahs mahzibas wehrā nent, zits pasneedamees, zits no teefas fazzidams, ka sinus jo labbakus glabbejus saweem lohpeem, ne schahdus neelus.

Wiswairak tee wezzee sawu galwu krattija. Weens kalps, wezzais Dranku Dahwids, krahnes benflin usgullis un sewim wehderu pakassijis, stahstija, ka flahteja nowaddā effoht kallejs, leels sinnotajs pee wisfahm sirgu kaitehm; ne wajagohht ne to slimmu lohpu tam rahdiht, nedf tam dauds isteikt, kahda kaite effoht; kad tikkai pateizohht, kahda spalwa tam sirgam, tad winsch tulihst atkal pateizus, kahda nelaimē tam

effoht, un kà winnu waijagoht glabht. — Wezza Pa-leijene atkal stahstija, ka winnu waffaru sahufuschi gohwim puppi sprahgt, un peens sahziis wilktees kà punktis. Tad gohdigs zilweks winnu pamahziis, ka schi nelaimе zehlfusees no tam, ka besdeligas dabbujuschas lohpeem zaur mehdera appakschu isstreeet zaur; ka waijagoht tikkai lohpan asti faleekt kà grebsenu, un zaur scho grebsenu lahfiti peena isflaukt zaur. Un schi winnu paklauffjufi, un lihdi ruddenim wiffas gohwiis bes wiffas sahlu leeschanas effoht palikkuschas atkal wesselas.

Arri burwju un daschadu puhschlotaju skunstes peeminneja un daschas pasmeeschanas tur ne trubka.

Weidsiht wehl Zahnis stahstija, us kahdu wihfi gudrs un labbi mahzihts lohpu daktars fainneekam lohpus glahbis. Schis fainneeks fuhdseja daktaram, ka tam lohpi nemas ne isdohdoschees; ka katru pawaffaru zitti atstahjoschi. Daktars gan klauschnaja schà un ta, gribbedams sinnaht, woi warr buht tikkai flifts uhdens, jeb seens, woi flifta gannikle, jeb wezzi zauri stalki ne effoht pee tam wainigi; bet arrajs neka no tam ne gribbeja dsirdeht, bet tikkai to wainu dewe, ka laikam wezs feerwischkis, kas zittureis bijis zeeminds, winnam to buhschoht padarrijis, un winna lohpus apbuhris. Daktars, welt raubstijis papreeksch scho mulki us zittahm dohmahm pagreest, pehzgalla, winnu pee mallas wahkis, pateizahs kluffinam, ka prohtus arri tahdu nelaimi glabht; ka garram braukdams kahdureis pee winna peebraufschus, un tohs lohpus apstattijis, gan sinnaschus, kahdu padohmu tam peedoht. Saimneeks preezigs us sawahm mahjahm, un ohro neddefu daktars klah! — Schim bij attrahpijees schaf zeema atbraukt, un eekam pee ta fainneeka nogahja, winsch klauschnadams bij dabbujis dsirdeht, ka schis fainneeks leels flinkis, kas sawu buhschanu ne mas ne kohpus, un us faimi ween palaujotees. — Daktars apstatta wiffus lohpus, wiffus stalkus; stahw tahdu brihdi kà

dsillàs dohmàs; tad iswelf no kabbatas baltu kohzinu, usgreesch tam ar farkanu frihti wiffadus krustus, ap-puhsch winnu, runna weenu ohtru wahrdu appaksch sewis, un pehzgalla eedohd to kohzinu fainneekam, ar rupju balsi un pahwehrstahm azzim tohs wahrdu peellidams klah: „Tewim buhs weenadi ween scho kohzinu kabbata neffah, un katru reisi, kad faine eet lohpus kohpt, buhs tewim stahweht klahu, un usluhkoht, ka lohpus pareisi ar labbu ehdamu apkohpj un ar staidru uhdeni dsirdi. Ja tu to darrisi, tad schis kohzinsch wiffu nelaimi no tewis atdsihs noht.“ — Saimneeks winnu paklauffija, un no ta laik lohpi wairs ne nihka.

Ja, mihli lassitaji, tee weenigee bet stipree burwji, kas jubu buhschanu maita, irr flinkums, mulkiba un neapkohpschana; strahdajeet gudri un mohdrigi, un apkohpjeet pareisi wiffu sawu buhschanu, tad muhscham burwji jum's neneeka ne padarrihs!

24. Ne makfa launu ar launu.

Schi ohtra seema, kamehr Zahnis par fainneeku bij, tam aisgahja gan ar balku, gan ar malkas, gan ar schaggaru weschanu. Winsch pawaffara jaw dohmaja sawu dahrsu ar schohgu aptaisiht, un eefahkt kohkus un ohgas stahdiht. — Pawaffara jaw ahtri steidsahs klah; sneegs jaw gahja semme. Bet, kà jaw arween tai laik zeeni eet — weenu ohtru fainneeku dsirdeja brehzam, ka ne sinnus wairs ko sirgeem un lohpeem doht ehst; un zittus redseja, teescham nelaika, streijam aplahrt, un meklejam seena woi falmu pirkt. Ruhfu Zahniun, gohds Deewam, gan wehl bija tikschanas!

Weenu deenu, us muischi braukdams, schis eerraubstija Kalna Indrikka puifi, kas sawa fainneeka sirgus dsinne mescha. Zahnis waizaja, kur tohs nabbagus lohpus dsennus, un dabbuja dsirdeht, ka fainneeks

leekus winnus dsicht fillâ, nêka wairs ne turredams, fo teem doht ehst; ka gohwoju lohpi arri jaw gandrihs wiffi effoht zellami, un awis sprahgstoschas nohst; ka jaw rijas juntu sahkuschi plehst nohst, ne zittu rudju salmu wairs ne turredami. Jaw waggare effoht bijis Kalna sehtâ, un vateizis, ja saimneeks ne gahdaschus wehl feena, ka liskhoschi no mahjahm abrà. Nabbags ruh-pigs palizzis mahjâs un ne sinuus wairs fo darriht.

To isdsirdejusfam Jahnim eesahpeja firds. Gan jaw bija dsirdejis, ka Kalna saimneekam truhkums effoht, bet, kâ jaw labbi ar winnu ne faecedams, to winsch ne bija dohmajis, ka tahds leels bads usgahjis. No muischas pahrsheidsees mahjâs, winsch Maijai stahstija, fo redsejis un dsirdejis, un schai arri palikka schehl, un winna sahka tulihst no palihdseschanas runnaht.

„Mannim arri jaw schahwees prahtâ, woi mehâ tam ne warretum lai dauds lai mas lihdschelt,“ tâ Jahnis atrunnaja. „Mums sinuams gan arri dauds feena wairs newaid; bet warr buht, ka Deews atdohs schelligi drihs siltu laiku; un lai arri taggad us beigahm paschu lohpeem buhtu paknappi jateek, tatschu schee, wiffu seemu labbi mittuschi, to jo drihs pazeetihs. Rahdu wesumu wikkischu warretum gan doht.“

Maija. „Nu tad dohfm, Jahni! — Un wehl — eefweed reddelâs arri pahru maisu kartuppeku, nabbagahm gohwsninahm par peekohdu pee teem salmeem.“

„Labbpraht“ — ar to wahrdu Jahnis isgahja rattus fataisihst.

Tê redst, mihlais lassitajs, kristigu zilweku, kam Jesus mihlestibas liktums firdi eerakstihst! Zul ne buhst wehl peemirsis, kâ Kalna Indrikkis Jahni daschadi isgahjuschu gabdu bij aistizzis ar wahrdeem un ar darbeem, un wiffu zauru waffaru winna sehju tihski apstahbejis. Bet Jahnis raddahs wiffu to pawissam aismirsis, un steidsahs sawam prettineekam labba darriht.

Diwi labbus maisus kartuppeku peebehris, tohs reddelâs eelizzis, un labbu wesumu lehzu feena uskrahwis wirsû, Jahnis pats to nowedde Kalna mahjâs. Indrikkis raddahs nofummis namma durwis stahwous.

„Zeemin,“ Jahnis fazzija, „esnu dabbujis dsirdeht, ka tewim wairs ne effoht lohpu ehdama, un Deews sinn woi tik drihs jaw sahks sahle augt. Labbpraht gribbetu tewim palihdschelt, zil spehdams. Atweddu kahdu lehzu kuschi un pahru puhru kartuppeku, ar fo gohwis dsirdiht; nemm to paschu par labbu; fur nolikschu?“

Indrikkis, papreeksch it greift us ohtru passattijees, sarahwahs, to dsirdejis, un palikka tik kaunigs, ka ne sinuaja fo teift.

„Brahl,“ tâ winsch pehzgallâ fazzija, Jahnim rohku sneegdams, „brahl, es esnu staugis bijis prettewi, un tu manni taggad schehlo. To lai tas schelligais Deews tewim atswehti, un lai mannim peedohd mannu apgrehzibu.“

„Ko eesi wezzus notikkumus atkal zelt gaismâ, zee-min,“ tâ Jahnis mihligi atrunnaja prettim; „us preekschu weens ohtram launa wairs ne darrifun!“

Indrikkim gandrihs affaras uslehze azzis; winsch noglahstija Jahni, un ne sinuaja kahdu gohdu winnam doht.

Rahdu nebbelu bij sirgeem atkal fo tift, un ar fo lohpus dsirdiht; Deews drihs atdewe siltu laiku, sahle fanehmahs augt; Indrikka lohpi bij paglahbti. — Bet tas bij tas wiffu masakais labbums; ohtrs labbums, kas tam atsehle, bij bez mehra jo leels. Indrikkis no buhschanas ne bij wiffai kauns zilweks, bet tiklai palaiders; bet no paschas tahs deenas winsch palikka it par zittadu zilweku; winsch sahka wairak ar Jahni beedrotees, sahka prahtigi un mohdrigi dsihwoht; un sinuams ka Deewa swehtiba tad arridsan arween wairak sahka rastees, — un wehl ilgi pehz tam to daudsreis dsirdeja apleezinajam,

ka ne muhscham tik kaunigs ne effoht palizzis ne par kahdu lectu, kà toreis, kad Zahnis tam to feenu un tohs kartuppekus atweddis.

Bet Valeijas fainneekem bija swehts preeks par to, ka winneem sirdi bij skannejis ta Upustula wahrs: „Tad nu, ja taws eenaidneeks irr isfalzis, tad eh dini to; ja winsch irr islahpis, dsirdini to: jo to darri dams tu kwehlainas ohgles sakrahfi us winna galwu. Lai launais tewi ne uswarr; bet uswarri tu to launu ar labbu.“

Zeescham, mihli lassitaji, kad zilweks zilwekam peedohtu labbpraht, un ne atmaksatu launu ar launu, bet ar labbu, tad dauds grehti rastohs tuliht eefahkumã apspeesti, un dasch grehzineeks buhtu atkal us labbu zellu usgreests; un labba preekschihme mohdinatu daschu labbu us pakkadsihschanahs! — To warreja arri gaischi redseht tai zeema, kur Zahnis dsihwoja. Ne ween Indrikkis Zahna labbu sirdi slaweja, bet arri weens ohtrs zits zeeminsch jaw sabka wairak winnu gobdã turreht; un ta zeema fainneeki no pat ta laika sabka wairak tà kohpã dsihwoht, kã zeemineem klahjahs; labbpraht sabka weens ohtram nohtes brihdi wairak palihdseht un labba nowehleht.

25. No dahrsa kohpchanas.

„Nu, zeenigs tehws,“ tà atkal weenu pawaffaru Zahnis sawam wezzam maifestehwam fazzija; „mans dahrs nu irr gattaws. Gan ar mohkahm dabuju zittu stabbu list semmẽ. Semme wehl weetahm bij safallusi. Bet nu arri luste redseht, kahds smuks rikku schohgs! Kad nu juhs buhtut tik labbi mannim lihdsseht mannu dahrsu eerikteht.“

Ma h z. „Labbpraht! Laiks jauks, eeschu tuliht ar tewi lihds.“

Un to semmes gabbalu, ko Zahnis ar schohgu apnehmis, labbi apskattijis, mahzitajs Zahnim papreeksch likka wiffgarram ta schohga kahdu dewinu pehdu plattu gangi nosihmeht, un tik pat plattus gangus frustis par to dahrsu, tà ka wiff dahrs us tschetreem weenadeem gabbaleem bij eedallihst.

„Schahdu plattu gangu waijadsehs,“ tà mahzitajs fazzija, „lai tẽ, fuhdus weddoht, ar ratteem warri braukaht apfahrt. Katru no scheem leeleeem gabbaleem tad atkal warresi, kã gribbedams, us diwi jeb wehl us tschetreem gabbaleem pahballiht, masus gangus tur eetaisidams, kurru plattums ferrai peeteek. Gar scheem gangeem tad warresi wiffadas ohgas, krisdohres, aweeschu ohgas, kã gribbedams stahdiht, un wiffwairak abbeles un zittus augtu nessejus kohkus. Weens no scheem gabbaleem tad buhs preeksch dahrsa kohku pa audseschanas, ohtrs appineem, treschais bittehm, zetortais lezzeekleem, peehtais faknehm u. t. j. pr.

Zahnis. „Ja — bet — bet —“

Ma h z. (pasmeeedamees). „Es labbpraht tizzu, ka tewim gan druszim galwa atkal grohsahs. Tu pirmad gan fazziji: mans dahrs irr gattaws; un tewim gan jaw rahdijahs tas gruhtais darbs pastrahdahts, kad to schohgu biji aptaisijis; — un nu us weenu reisi tewim faskaitu tik dauds darbu, kas tewim wehl preekschã, un tik dauds lectu, kas tewim wehl truhkst, ka tewim warr buht it bail paleek. Bet Deews gan lihdssehs. Tikkai ne dohma wiff, ka es tewim leeku jaw schinni weenã pawaffarã wissu to padarriht, un wissu to saraudsitees, kas waijaga, lihds dahrsu eetaisifi. Kam pilna kabbata, tas gan warr us weenu gabdu tufschu druwas gabbalu par smukku dahrsu pahrtaisiht; bet arrajam pamasam wissu waijaga saraudsitees. — Kad mannu padohmu gribbi klausiht, tad paleez wehl scho gabdu appikus pawissam ne stahdijis, jo tee dauds

fuhdu praffa, un tawai druwai fuhdi wehl ne atleek; un kad tu fewim scho gaddu tikkai weenu paschu speetu bischu faraudsisees, tad tu ar Deewa paligu no scha weena speeta us ihfu brihdi dauds speetu eeguhfi. Ne dohma arridsan wiff schinni pirmâ gaddâ jaw wiffu dahrsu tulihf ar auglu kohleem apstahdiht; bet kad tu tikkai kahdu desmit auglu nesseju kohfu papreezinashanahs dehl taggad fastahdi, tad peeteef. Tew pascham kohli jaaudse. Tohs dahrsa gabbalus, kas tew taggad wehl paleef tukfschi, tohs warri ar labbibu apseht un ar kartuppkeem apstahdiht. Nosihme tikkai taggad labbi wiffus gangus, un kas tad wehl buhs waijadfigs schinni pirmâ pawassarâ, tas raffees. — Seenigs lungs us mannu luhgfschanu sawam dahrsneekam irr pawehlejis, tewim desmit jaunus, bet jaw auglu nessejus kohfus no muischas dahrsa doht; un pee mannis tu zif gribbedams warri tahdus masus kohzinus dabbut, kas kohfu sfohlâ leekami. Jo to paschu ruddeni, kad tu scheitan Paleijâ par fainneeku atgahji, es sawâ dahrsâ wesselu dohbi ar wiffadeem kohfu graudeem esinu apsehjis, jaw us to dohmadams, kâ tewim kahdu reisi palihdseht. Zittus ohgu krumus tu arri dabbusi gan no muischas, gan no mannim. Un tad tikkai eefahz drohschi sawu dahrsu kohpt, lai arri ar masumu eefahfdams, un dauds puhlina sawâ preekschâ redsedams. Jo to es tewim labbpraht sakku, kad weenu gaddu tikkai buhfi aishbandijis, kahds labbums atlez; no dahrsa, tad tewim teescham ta puhlina wairs ne buhs schehl, fo buhfi redsejis, winnu eetaifidams.“

Zahnis. „To es labbpraht tizzu. Zif reis tâ pahrdohmaju eeksch fewis: weens patâ kohks atneff kahdu gaddu tif dauds auglu, ka winsch desmitkahrt to semmes gabbalu aismaksa, fur winsch stahw; un, lihds tas paang, ne zif kohpfschanas ne praffijis, pehzak tatschu nelahdu grubtumu un darbu mums wairs ne darra. Un par wisseem semmes augleem kohfu augli tee wiffu

gahrdee un wesselige. Brihnumi gan, ka pee arrajeem tif mas to dahrsa kohfu reds.“

Mahz. „Nu rê! — un tâ patt tas irr ar appineem, ar bittehm. Kad es jaunâ bija, tôs gaddâs tahdu brandwihna pluhdu wehl ne mas ne bij, kâ taggad. Jauni laudis no brandwihna dserfchanas wehl mas fo sinnaja, un arri tee wezzee winnu wairak tikkai kâ kahdas sahles bruhfeja. Wiffds gohdâs wairak allu ween dsehre, kas arri eespehji zilweka firdi preezinahf, un winna meesai tahdu nelaimi ne sakrahj, kâ brandwihns. Bet sinname ne wiff tahds allus, kahdu taggad muhsu frohgôs pahrdohd, plahnu, sflahbu un newesselige, zaur to, ka winnu ar schahdahm tahdahm sahlehni sawahra, bet ne ar derrigeem appineem. Kamehr brandwihns tif nejauki ispluhdis, ka jaw zitta fewwa to dsemdechanas stundu eereibusî fagaïda, un zitta mahte sawam masam behnam, kas nulle mahzahs maifi ehst, jaw to maifes gabbalu ar brandwihnu aplaïsta, lai behns pehz labbi gull; un jauni un wezzi winnu lej eekschâ kâ kahdu uhdeni, un peedserfchanu gandrihs pawiffam par grehku un faunu wairs ne turr, — no ta laïka appinu dahrsi irr sahkuschi sust, un rettâ weetâ wehl arrajam appinus redseht. Bet wiffai ilgi tatschu tâ ne palifs. Taggadin jaw zits lungs sahl manniht, kâ eet ar to brandwihnu; un jaw wiffâs mallâs wairak allus bruhfschi sahl zeltees, sahl wairak appinus mekleht, un labbpraht tizzu, ka par ihseem gaddeem ar teem warrehs dauds naudas pelniht.“

„Bischi ne turrejis arri ne gribbest palift. Bischi kohpfschana juf ne mas ihsti par darbu newaid rehkinajama, bet wairak par lusti; jo ta irr luste Deewa brihnuma darbus apluhfoht. Bischi kohpejs deewsgan preeka redsehs; un sinnama leeta, ka meddum un wasleem muhscham pirzeju ne truhks.“

„Tâ patt arri kahposti, wiffadas saknes zilwekeem un lohpeem arri derriga un wesselige barriba, un tee-

scham muhsu arraji to waffaras laifu ne sanktu wifs to tuffcho laifu, kad tiffai wairaf dahrsa auglus kohptu, un fainneezes wairaf prastu no ehdeena pataiffchanas, kà tiffai to maifes zepschanu un putras wahrifchanu.

Sinnams, weenu eemefu wehl esmu dsirdejis gan arri no zitta prahriga zilweka muttes, ar ko no tahs buhschanas esmu eerunnajees. Tee fazzija: ko lihds, kad arri kahdu kohku eestahda! to pehdejo ahbolu puffsakku nosohg. — Tas nu gan irr teesa. Lohpam drihs warr aispiht schohgu preekschà, bet tahds schohgs wiffai dauds makfatu, fur zilweks ne warr kahpt pah; un Deewam seehl, to patš deewsgan arri pee sawa dahrsa esmu mannijis: no zeeminu siweneem dauds labbak favu dahrsu iskawafi, ne no zeeminu behrneem. Bet tatschu weenreis lautini arri to fahks manniht, ka dahrsa apfagschana tif patt irr grehks, kà flehtes apfagschana, un ta siwenu dabba pamafam arri no arraju behrneem isfubdihs, kad winnus fahks wairaf pehz zilweku behrneem audsinah.

Zahnis. „Teescham, juhs manni atkal preezinajat, zeenigs tehws! Kai Deews juns un zeenigam lungam to labbumu atmakfa. Sinnams, kad katram jaunam fainneekam tà patt nahktu paligà ar padohmu un apdahwaschanu, kà manniim, tad buhtu weegla eefahkschana dsihwoht.“

Mahz. „Es fazzifchu ohtradi: kad wiffi arraji tiffai buhtu tifpat gattawi us padohma meleschanu un peenemschanu, tà kà tu, un kad wiffus redsetu tà us preekschu dsenamees, kursch tad teem labbprah ne palihdsetu? — Warr buht wehl fazzifi, ka ne sinuus, kà weenu ohtru dahrsa buhschanu kohpt. Zittu jaw effi, pee mannis wehl buhdams, redsejis, zittu atkal warretu tewim taggad isstahsiht. Bet tas buhtu manniim garra runnaschana, un tewim atkal buhtu grubta leeta, wiffu to us reisi galwà paturrecht. Tapehz jaw atkal dohschu tewim papihri, fur wiffu esmu sarakstijis, zil

arrajam no tahs buhschanas jasinn un japroht. Zslassi patš to zaur un zaur; un ja kaut kurru leetu ne buhschu tif gaischi sarakstijis, kà wajjadsetu, tad jaw warri lihds manniim atnahkt padohma praffiht; un ja muhscham sehec raksti zittam kahdam arrajam kluhst rohkas, un winsch tur weenu ohtru leetu wehl ne atrohd tif gaischi un flaidri isteiftu, kà ihsti wajjadsetu, tad tatschu winsch kautkur klastumà kahdu dahrsneeku sinnahs, ar ko sabeedrojees winsch padohmu atraddihs. — Bet tas ne buhs ilgi tà. Kad tiffai weenu ohtru gabdu buhfi patš gar tahdam leetahm darbojees, tad tu drihs patš eemannisees, kà kursch darbs wehl labbak pasirahdajams; un warrefi wehl dascham labbam drihs labbu padohmu peedoht pee tahs buhschanas; — un kad tiffai weens arrajs kahda gabbalà eefahks dahrsu kohpt, tad arri padohma praffitaju tam ne truhks. Zo, lai arri ne katrs fainneeks sewim eetaifihš tif leelu dahrsu, kà tu, woi tif dauds grunta ne turredams, woi zittas derrigas wainas dehl; tad tatschu weenam rassees pee mahjahm kahds stuhritis, fur appini warretu labbi augt; ohtram atkal palehks luste, bittes turreht; treschais gribbehs dahrsa kohkus audseht, schà un tà. — Es to gan wairs ne peedsihwoschu; bet tu to gan peedsihwosi, ka arri pee dahrsa buhschanas muhsu arraji fahks zittadi dsihwoht, ne lihds schim.“

To fazzijis wezais dewahs us mahjahm; bet muhsu Zahnim bij atkal lihds pufsnaktei ko lassiht un dohmaht.

Tad lassfeet nu arri juhs, kas tös rakstös raddahs sarakstihš.

a. Kà buhs dahrsa kohkus kohpt.

Warri dabhuht gattawus kohkus pirkt; bet tiffai jaluhko, ka pahrdewejs taisns zilweks, kas tewi ne peekrahpj, un tewim eedoht tahs surtes, ko effi gribbejis.

Bet kam eefi naudas tehrat, patš warredamš us ih-feem gaddeem kohzinuš paaudseht, un wehl tahduš, kaš no pirma galla tawâ dahrsâ augufchi, un to semini paraddufchi, dauds labbaſ tewim iſdohſees, ne tee, ko no zitta gabbala, fur zittada semme, buhſi dabbujis? — Ar kohfeem irr zitta leeta, ne ar labbibas fehflu. Schigan derr par laikeem no zittas druwās nemmama, bet winni ne. Kohfeem ſakne jaw gattawa, un taiſijufees pehz taħš semmes, fur winnu audſeja; labbibas graudam ſakne taiſiſees pehz tawas semmes.

Kad eefi kohku graudus feht, tad leezees tā: fa-taiſi ſawâ dahrsâ tahdâ weetâ, fur sneega kuppeneš ne gull wirſü, un rihta un deenas widdus ſaule ſpibb wirſü, tſchetru pehdu plattu dohbi, to semmi papreeſch ar drufzinu ſmalku, bet ne priſchu ſuhdu noſuhdojis, un labbi winnu pahrazzis un pahraiſijis, to pehdigo ſahliti iſmekledamš. Schinni dohbê taiſi diwi zellus dſillās ſtrihpeš jeb grahwelus ar grahbeſta kahtu, kahtu labbu ſpribbi weenu no ohtra nohſt. Schiſ ſtrihpeš eefehj labbi cenahkuſchus ahbolu un bumbeeru graudus no ta paſcha gadda, lai buhtu no dahrsâ jeb no meſcha ahboleem, tā kâ ſirnuš zeeni dahrsdš feht, diwi, trihš zellus weenu graudiau no ohtra liſdamš, un peeruſchini tad atkal taħš ſtrihpites lihdsenas. Bet keſbeeru un pluhmju kaulini newaid wiſſ ſemmê leekami eefſchâ, bet pawiffam plikſi ſemmes wirſü pamettami, jeb tiffai drufzinu ar semmi apberrami; zittadi winni aplam ne dihgſt. — Ahbolu un bumbeeru fehſla irr fehjama wehlu ruddent, lai buht us Mahrtineem, kad jaw labba ſalna ſahſ raſtees; keſbeeru un pluhmju kaulini jo agri, tā us Mikkeleem, kad jaw ta gadda fehſla dabbujama.

Pawaffarâ kohzini jaw lihdiħš gaiſinâ, un ſcho pirmo waſſaru tewim gar teem newaid zitta darba, ka ween raweſchanaš. Ne weenai ſahlitei newaid brihw, to kohzinu ſtarpâ palikſt; bet ar prahtu jarawe, lai ne dabbu kohzinu ſakneš maitaht. Lihds ruddenim zits jaw

buhš gandriħš pehdu gaſch iſſchahwees un til reſnš kâ labba ſohſu ſpalwa.

Dhro pawaffaru ſchee kohzini prahtigi un lehnam ar lahpſtu no ſemmes irr iſzellami, tā ka teem nefahdâ wiħſê taħš ſmalkaš ſaknites ne aiſteek. Tad teem ta mohre, taš irr, ta garra ſakne, kaš ſtahwu ſemmê eet eefſchâ, lihds kahtai puſſei ar aſſu naſi eefliħpi nogreeſchama. Arri wiſſi tee ſarrini lihdseni pee paſcha kohzina, un patš kohzinſch tai mehra nogreeſchamš, ka tiffai trihš woi tſchetri pumhuri atleekahš. Kahdam tam greeſeenam wajaga buht, to pehzal minneſchu. Keſbeeru un pluhmju kohzineem buhš tiffai to mohri un toħš ſarrinuš nogreeſt, bet ne to galloſſni; jo ſchee, kad toħš arri pahrtahda, taſchu pehz atkal taiſui aug; bet kad maſahm ahbelitehm un bumbeeru kohzineem galloſſni ne nogreeſch, tad tee labbpraht pahrtſchirrahš ſchubburōš, un paleek par fruhmeem.

Tâ toħš pagattawajis eefſahdi winnuš zittâš dohbêš, taiſnâš rindêš, pee katra meetiau peclidamš klahſt, kahtu triju woi tſchetru pehdu garru, bet beš ſakneš maitaſchanaš, — katra kohku ſurti ihpaſchi, — kahtu puſſohtru pehdu, jeb labbaſ diwi pehdas weenu no ohtra nohſt. — Wakkarōš wiſſu labba ſtahdiſchana, kad ſaule teem iſzelteem kohzineem ſakni wairš til zeeti ne ſchahwe. Taħš jaunāš ſaknites no diſchāš pahrtſchuhſchanaš irr jakawa; tadeht arri ne eefi wairak kohzinu reiſê iſzelt no ſemmes, kâ til, zil eefpehſi to paſchu wakkaru tulihſt atkal eefſahdiht.

Taħš dohbêš, fur nu ſawuš kohzinuš eefſahdi, un ko zeeni kohku ſkohlu ſaukt, irr arriſan eetaſamaš tahdâ weetâ, fur sneega kuppeneš ne gull wirſü, un fur arriſan wiſſwairak rihta un puſſdeenas ſauleš ne truħſt. Schihm buhš tſchetru pehdu plattahm buht. Semmei wajaga buht dſilli rakſai, ne wiſſai trefnai, bet arriſan ne leefai. — Wiſſwairak berreħš tahda ſemme, fur to gaddu preeſch tam kartuppeli woi ka-

possi auguschi, kam labba fahrta fuhdu bij gahsta. Prifchi fuhdi schahdäs dohbës nekahdä wihse ne derr.

Scho ohtru waffaru tewim katru sahliti, kas taifahs to kohzinu starpä augt, buhs tulihst israweht, un to semmi pa brihscheem prahtigi ar kascheli no wirsus pahrwandiht, lai ne sakalst un ne spregha un lai paleef mihksta, bet prahtigi, tä ka kohzineem saknites paleef ne aistiktas; un waffaras widdü, ja kahdi sarreli kohzineem sahnds isauguschi, schee ar affu nasi pee pascha kohzina klahd lihdse ni nogreeschami.

Trescho pawaffaru jaw warr pohteht. Schi pohteschana noteef talabbad, ka pohditi kohki dauds jo drihs fahf augtus nest, ne nepohditi; un arri no nepohditeem kohkeem muhscham ne warri sinnaht, kahdus augtus sagaidisi, lai arri sinni, kahdu augtu graudu effi sehjis. Jo dahrsös seedu laikä daschadu kohku seedu puttefli slai ga aplahrt, un tee augtu graudi zaur to peenemin sawadu dabbu. Tiffai zittas kesbeeru un pluhmju kohku surtes aug labbal, kad paleef nepohdetas.

Pohteschana derr tiffai tee sarri, kas pehrnaja gaddä kohkeem sarra gallös auguschi, un seedu pumpurus wehl ne rahda. Winni irr neminami no wesseleem kohkeem, kas baggatus augtus atneff, un ka augtus tu sinni. Winnus buhs nogreest, tä ka sneegs pawaffara nogahjis, kad pumpuri wehl ne buhtin ne sahl breest; un ja tohs ne gribbi wiff tulihst brubheht, bet tohs wehl kahdu brihdi ustaupihst, tad eedurr to resgallu kartuppelt, un celeez tohs auksta pagrabbä, jeb parohz winnus fausa weeta appalsch semmes.

Pohteschana noteef us daschadu wihsi; bet es tewim weenu paschu wihsi eestahstischu, prohti to, ko dahrsineeki to kopuleereschanu sauz. Schi ta wiffu weegla, un derriga; un kad tu tä mahzefi pohteht, tad tu tahs zittas wihses, winnas weenu paschu reisi tiffai pee dahrsinceka redsejis, arri drihs ismahzisees. Schi kopuleereschana warr notift gan ruddeni, kad lappas kohkeem

jaw nobirruschas, gan seemu, gan pawaffaras laikä, kamehr pumpuri kohkeem wehl ne taifahs sprahgt. — Pee scha darba tä jaleekahs: israugi tahdu pohtejamu sarru, kas weena resnuma ar to kohzinu, kam winnu gribbi uspohteht; nogreest tad scho kohzinu kahdus tschetrus woi peezus zellus no semmes slihpi, no appalschas us augfchu, tä, ka tas greesums jel inas zellu garfch. Tad atkal nogreest tam uspohtejamam sarram tulihst appalsch ta appalscheja pumpura, bet prettpuffe, sahkdams, to resgallu, atkal til pat slihpi, no augfchas us appalschu, tä ka schis greesums tam sarram til pat garfch, ka tam kohzinam, un abbus faleekoht kohpä, wiffur misa us misu passe, un sehrde us sehrdi, tä ka rahdäs, ka buhtu tas pats kohzinsch pahrgreests puschu. Tew jamahzahs scho greeeenu us weenu paschu nascha wilkschanu isdarriht; kad sahlfi graifihst weenu reisi, ohtru reisi, tad aplam ne ustrahpifi ka wajaga. Pee tam tewim sinnamä wajaga smalka un affa nascha. Arri no tam buhs tewim zeeti kawatees, ka greeschoht nei kohzinam nei sarram misa ne dabbu atlehft. Kaut kurre schkehrleschana tur ne derr. No wirsus nogreest tam uspohtejamam sarram to galloksni, tä ka tam tiffai kahdi diwi jeb trihs pumpuri atleekahs. Kä të jagreesch, to pehz minneschu.

Kad nu abbi, ir kohzinsch, ir tas uspohtejamä sars tä irr fataifiti, tad peeleez scho sarru pee ta kohzina, tä ka misa us misu, un sehrde us sehrdi usgull, un apfittini, ar kreiso rohku abbus saspeesdams kohpä, abbus, zif garfch tas greesums irr, ar luhku, schim papreelsch druzinu pohtwassa usfwaidijis; bet lawajees pee tam, ka to sarru ne islustini no sawas weetas. Tew buhs to luhku pazeeti sawilkt, bet ne wiffai zeeti, ne tä, ka misu apfahde, un buhs winnu tä apfittinaht, ka wiff tas greesums apsegt. Tä luhka weeta warri arri nemt kahdu wezzu, bet pasmallu audekta gabbalu, un to sagreest schauräs bantës; arr labbi stiprs pasmallës

papihris tam derr. Tiffai aptaifi un apfittini to gree-sumu tà, ka schkirbas ne paleek, fur uhdens warr wilktees eekschâ. Za uspohteta sarrina gallam warri druzzinu pothwaska usfwaidiht; bet tiffai to wirseju pumpuri ne aistildams, jo tas zeeni tas audsejs buht. (Peelikkumâ tewim rahbihs wehl wairak, kâ jaleekahs ar to kopuleereschanu. Tur tu redsi appakschâ to kohzinu, wirsü atkal to uspohtejamu sarru, kas nu kohpâ faleekami un faseenami.)

Zè arri wehl warru minneht, ka no weena pascha sarra, kas preeksch pohteschanas nogreests, warr divi, trihs pohtejamus sarrus isgreesst.

Bet daudsreis attrahpahs, ka ne warrefi atrast tif resnu sarrinu, zif tas kohks irr resns, kam winnu gribbi uspohteht. Woi rassees kohzinsch labbi paresns faudsis; jeb woi gribbesi kahdu jo wezzu kohzinu pahropohteht, jeb wezza kohka sarram kahdu sarrinu no zittas surtes uslift. Jul, ja tihl, passattischanahs deht warri wezzam kohkam sarrus nogreest, un katram sarram sawadu auglu surti uspohteht, un us tahdu wihsf weenai paschai abbelei baltus, farlanus, saktus un dseltanus, jeb atkal waffaras, ruddena un seemas abbolus redseht. Trahpahs arridsan, ka jaw pawiffam paaudsis kohks smukka taisns un weffels irr audsis un labbâ weetà stahw, bet ne nefs labbus auglus, un tewim irr schehl to pawiffam atnest; tad warrefi us winna sarreem zittu surti uspohteht. — Tad waijaga druzzinu zittadi liktees, prohti: nogrees jeb nosahge, ne wifs slihi, bet teescham frustis zaur to kohku, fo gribbi pohteht, un nolihdsini to sahgejumu smuffi ar affu nasi; tad atkal fataifi to uspohtejamu sarrinu arri druzzinu zittadi, ne kâ pirmad fazzijam, — prohti eegrees papreeksch appaksch ta appakscheja pumpura, bet prettpuffè, teescham frustis eeksch ta sarra eekschâ, bet ne lihds fehrdei, un tad greef slihi us semmi, tà ka tas greesums jel mas zellu garsch, kâ jaw pirmad fazziju.

Tad atkal nogrees no pascha ta kohka, no appakschas us augschu to nasi wilkdams, lai buht arri wehl no tahs malkas kahdu skaideli lihds nonemdams, tif dauds tahs mijas, ka, tewim to sarru tà peeleeokht pee ta kohka, ka tas eegreesums us to kohku gull wirsü, ta sarrela misa labbi sapasse kohpâ ar to appakschejo salko kohka misu. Tad fittini atkal luhku apfahrt, kâ jaw pirmad stahstijam, un apfwaidi to stumpura wirsu ar pohtwasku, wisswairak pee ta uspohteta sarra klahht, lai tas stumpuris faulè ne fahf sprahgt, un lai uhdens ne warr wilktees stary ta sarra un ta kohka eekschâ. (Peelikkumâ lai atkal tewim rahda, kâ jadarra. Zè appakschâ atkal ta pohtejama kohka stumpuris, un wirsü atkal tas uspohtejamais sars.)

No pohteschanas tad tiffai wehl schahs finnas lifschu klahht: ja buhtu tewim kohzinsch, woi nepohtehts woi pahropohtejams par ohtru reisi, isaudsis jaw peezu feschu pehdu garsch, un snihdrè un bes sarra, un tewim winna smukka auguma deht buhtu schehl, winnu klahht pee saknes nogreest pohtejoht, tad to warri arridsan it augscham, bet ne kohka widdü, appaksch pascha ta frohna nogreest, tas irr appaksch tahs weetas, fur kohks schubburòs jeb sarròs pahrschlibrees, un tur tam to sarru uslift. Za atkal gribbesi wezza kohka sarru pahropohteht, tad schis sars newaid wifs no ta rumpja tahlu nohst nogreeschams, bet tà, ka winsch tiffai pahru zellu garsch atleekahs.

Paresnu kohku jeb sarru pahropohtejoht derrehs divi jeb trihs sarrini peeleeekami, lai, ja rohдах weens sars ne augohts, ohtrs warr buht aug; jo jauns ar jaunu jo drihs faaug, ne jauns ar wezzu.

Pohtejoht daudsreis trahpisees, ka paresnam kohkam to misu lihds malkai atgreeschoht — un lihds malkai jagreesch ta misa nohst — tas greesums isdohdahs tif plats, ka to sarru leeokht klahht, schim ta weena misas

puffe gan paffe us to kohka salto appakſchejo miſu, bet ta ohtra puffe ne kazz par to greeſumu pahr. Tas nu gan ſinnams it labbi ne buhtu; bet talabbad tatschu winsch zeeni labbpraht peeaugt klaht, kad tikkai wiſſ zits pareiſt irr padarrihts, un pawiffam kad tikkai tif ſarram kà kohkam tahs ſallas miſas, lai buht, kà taggadin fazziju, arri tikkai weenà puffè, labbi weena us ohtru usgull; jo ſchahs ſallas miſas abba ſaaug kohpà, bet ne pats tas kohks, neds arridsan ta ahriga miſa.

Par kahdu laifu, kad tam uspohtetam ſarram jaw tee pumpuri fahl ſprahgt, un lappinas fahl raſtees, tad atlaid to luhku, ar ko winsch pee ta kohzina peeſeets, druzzinu jo wallà, bet ne atnemm winnu wiſſ pawiffam; zittadi wehſch to ſarrinu driht atlausih; un kad tas jaunais augums jaw tai mehrà iſſchahwees, ka wehſch to fahl lohziht, tad peeseen winnu pee ta meetina; — un kad tad par kahdeem trihs woi tſchetreem mehneſcheem ſars jaw labbi zeeti pee ta kohka peeaudſis, tad warri to luhku pawiffam no tahs pohtejamas weetas atraiffht noht.

Starp teem kohzineem wiſſu zauru waſſaru ne kahdas ſahles newaid zeeſchamas; un ja no ta wezza ſtumpura kahdi leeki ſarri isaug, tad tee irr lihdseni nogreeſchami; bet pee ta uspohteta ſarra tu ſcho pirmo waſſaru wehl neka ne graiſt. Ja buhſi kahdu pareſnu kohzinu pohtejiſ, tad, wiſſwairak pee keſbeerehm un pluhmju kohkeem, lai aug to pirmo waſſaru arridsan wehl weens ohtrs leeks ſars no ta ſtumpura ahrà; jo tas ſars, kas uspohtehts, wehl ne paſpehs weens pats wiſſu to fullu pariht, ko ta leela ſakne wehl augſcham.

Dhro pawaffaru pehz tahs pohteſchanas appuzze to pohtejamu weetu, wiſſus nokaltumus nogreeſdams; nogreeſ arridsan wiſſas atwaſſas, kas no ta wezza ſtumpura isaugſchas, un wiſſus ſarrinus, kas

tam jaunam kohzinam radduſchees, lai ſchis aug taiſns garrumà. Bet ja kahds kohzinſch taiſahs wiſſai teews augt, tad lai tam paleef weens ohtrs ſarrinſch ne nogreeſts, lai ſchee to fullu tà kà opturreht apturr. Tad kohzinſch augš jo reſns.

Trefcho un zettorto pawaffaru tikkai atpuzze no appakſchas wiſſus ſarrinus, kas ſemmaſ par peezahm pehdahm no ta kohka isaugſchi, lai ſchis ſinukki aug garrumà; un kad nu winsch irr kahdu peezu woi ſeſchu pehdu garſch, tad tam nogreeſ druzzinu to gallu, lai winsch plehſchahs ſarròs. Ur ihſeem wahrdeem ſakohht: tew buhs ſawu kohku tà audſeht, ka winsch ſemmaſ ne pahrschkirrahs ſchubburòs, ka jel maſ peezu pehdu augſtumà no ſemmes, un ne wairak ka tikkai us trihs woi tſchetreem ſchubbureem, kas us wiſſahm puſſehm weenadi plehſchahs, tà ka tam ſinuks appakſch frohniſ rohdaſ. Tahdi kohki, kam ſarri jo ſemmu ſtahw, ne jel maſ peezas pehdas no ſemmes, un kam tee ſarri beeft ſaaugſchi, gan dauds ſalkuma un ehnas rahda; bet maſ anglu, un tee paſchi wehl ſikti. — Tikkai no keſbeeru un pluhmju kohkeem, kas jaw no buhſchanas tif garri un leeli ne aug, kà ahbeles un bumbeeru kohki, zittas ſurtes jo ſemmi audſejamas.

Wehl ſchè warr minneht, ka arri tahs atwaſſas, kas no wezzu keſbeeru jeb pluhmju kohku ſaknehm isaugſchas, pohteſchanai derr. Winnas zeeni tur patt pohteht, kur isaugſchas, un ohro pawaffaru winnas pahrschahda tai kohku ſohlà. — Wehl arri tahdus ſaknes gabbalus, kam dauds ſmaluku ſakniſchu klaht, warr pohteht us tahdu wiſſi, kà taggadin tewim ſtahſtiju. Bet tad waijaga to pohtejamu weetu wiſſapfahrt labbi ar pohtwaſſu aptaiſht. Jo ſchahdas ſaknes pehz tam, kad to ſarru eſſi uſlizziſ, irr eeſtahdijamas tif dſittu ſemmè, ka wiſſa ta pohtejama weeta arri dabbu ſemmè ſlahweht, un tikkai weens woi diwi pumpuri paleef ahrà. Kad nu tas pohtejumš newaid labbi ar waſſu

aptaisicht, tad mittrums welkabs eefschâ, un tas darbs irr pawelt strahdabts.

Kad nu jaw tas kohzinsch irr isaudstis labbi leels, un jaw gandrihs rohkâs resnuma, un no tahs fehfschânas rehfinajocht kahdus septimus, woi astonus gaddus wezs, tad pahrstahdi winnu tai weetâ, fur tam pawiffam buhs palift. Winnu gan warretu jo jaunu wehl pahrstahdiht, bet tad winsch jaw tif lahgi ne augs wiss. Winnu no tahs kohku skohlas zelloht ahra tu sinnams zil ween warredams wianna faknes kawasi, ka tahs ne teef norautas jeb eelausitas.

Ja gribbi ihpafchu kohku dahrsu turreht, fur tu zittu neka ne dohma seht jeb stahdiht, tad warri ahbeles un bumbeeru kohkus diwidefmit, fesbeeru un pluhmju kohkus peezipadsmitt pehdas weenu no ohtra list; bet ja tai paschâ dahrsâ wehl gribbi faknes, jeb zittu fo audseht, tad stahdi ahbeles un bumbeeru kohkus jel mas tschetrdesmit, fesbeeru un pluhmju kohkus trihsdesmit pehdas weenu no ohtra noht, lai winni wissai daudf ehnas ne dohd. Stahdi tohs gar dahrsa gangeem. — Kohki ruddeni, kad teem lappas wissas jaw nobirruschas, jeb pawassarâ, kamehr pumpuri wehl ne fahf breest, irr stahdami. Bet pawassarâ labbaka stahdischana, ne ruddena laikâ. — To bedri, fur pawassarâ to kohku dohma list, buhs tewim jaw ruddeni labbat israkt, lai seemas fals un sneegs to israktu semmi darra jo augligu. Winnu isrohkoht wajjaga to wirsejo labbako semmi ihpafchi mest, to appafschejo atkal ihpafchi. Winna arridsan papilnam platta irr isrohkama, lai to kohku stahdoht eefschâ, kohku faknehm us wissahm puffedm irr deewsgan ruhmes, un kohkam faknes newaid leezamas.

Kad nu taisees to kohku stahdiht, tad tam nogrees papreeksch to mohri lihds puffed; nogrees arridsan wissas tahs zittas faknes, kas to kohku zelloht no semmes ahra, laut kâ irr apskahdetas, lihds tai weetai fur winnas

wesselas, un teez wissadâ wihsê to fakni tâ apgraisht, ka wianna paleef tâ kâ appala, jo pehz tahs faknes arri zeeni pehzaf pascham kohkam tas frohnis augt; un kohki, kam appalsch frohnis, ne ween jo smucki irr, bet arridsan pehzaf tif drihs ne swellahs us weenu woi us ohtru puffi. Bet tahs smalkas faknites, kas kâ bahrsda pee tahm leelahm faknehm farrajahs, tahs tu tauipi, zil warredams; jo tahs abba ihsti to kohku barro.

To fakni tâ apkohpis, nemm atkal tam kohkam wissus sarrus neschehligi greest noht, tâ ka katram schubburam tikkai kahdi trihs woi tschetri pumpuri atleekahs, lai arri katrs kahdu sprihdi mannis pehz tikkai paleef garsch, no paschas tahs weetâs mehroht, fur rumpis pahrschirrahs sarrôs. Tewim warr buht gan buhs schehl, tahdu smucku kohzinu tâ maitaht; bet ja tu tam tohs sarrus buhs pamettis jo garrus, winsch nihks un nihks daschu gaddu; bet ja tâ buhs darrijis, kâ fazziju, tewim buhs luste redseht, kahdi garri sarri tam jaw primo gaddu tulihb buhs ischahwuschees. Bet sinnams, jo ta fakne kohkam kupla, jo tu tohs sarrus warri pamest garrus; bet jo ta fakne masa, jo schee tewim ihsti jagreesch noht, tapehz ka schi fakne, iskustinata un apskahdeta, ne spehj kuplus sarrus pabarroht, kamehr wehl newaid semme atkal labbi atspirguff.

Eekam tu to kohku eestahdi, eedurr papreeksch tai bedre meetu, pee ka winnu pehz warr peeseet. Kad tu papreeksch to kohku eetu stahdiht un tad to meetu durt, tad tu drihs tabs faknes warretu maitaht.

Stahdoht wajjaga diwju zilweku: weena, kas to kohku turr un rikte, ohtra, kas to semmi bere un to uhdeni leij. — Geberr nu papreeksch tai bedre tif daudf tabs labbakas melnas semmes, fo to bedri rohkoht ihpafchi mette, ka tewim to kohku leekoht wirsâ, schis bsillal ne dabbu stahweht semme, ne kâ winsch jaw papreeksch augdams stahwejis. To kohku leekoht eefschâ, teez winnu tâ list, ka ta patte puffed, kas lihds

fchim prett seemeli bijuffi, nu arridsan prett seemeli teef greefta. Tu juf to seemeta puffi warri pee kahda sarra laut kà apfihmeht, to kohku no semmes zeldams ahra. Tad atkal ispleht tam kohkam wiffas faknes, isrikte winnas pareisi tà, ka ne weenu ne dabbur leeft, nedf zittas faknes ischuppà faspeest; un berr tad no wiffahm puffedim weenadi pamafam to labbaku semmi tahm faknehm wirfù, ne gabbalainu, bet smalki winnu fadrup-pinajis, un katru fahliti, katru zeesinu iswahfdams; un kad tahdu kahrtinu semmes effi usbehriis, tad leij ar dahrsa kanni tif dauds uhdena wirfù, wiffaplahrt, ka ta semme par schidru putru paleef; tad berr atkal semmes, tad leij atkal uhdena, un darri tà, lihds bedre pilna. Wiffu bedri sinnams ar to labbaka semmi ne peeberfi pilnu; bet teej tikkai tà darriht, ka patte ta fakne wairak ar to labbo semmi ween teef apberta. Tad pehzgallà peeminn to semmi wiffaplahrt ta kohzina drufzinu ar kahjahm.

Pehz pahru deenu, kad semme jaw fagullejusees, peesen to kohku pee ta meetina, ahtraki ne; jo zittadi tas kohks tà kà pakahrtees pakahrtohs. Preeksch peeseefchanas derr garri falmi; schnohre jeb luhks kohkam drihs misu pahrgrausch, un no tam schis zeeti kawajams.

Kad ne warri ahtrumà wiffus tohs kohkus fastahdiht, ko no kohku skohlas effi iszehlis, tad eemett tohs dihki, jeb apberr winnu faknes ar semmi, lai schihs ne dabbu pahrschuht. Kad no tahlenes kohkus effi dabbutjis, kam faknes fawihufchas, tad buhs tewim winnus arridsan papreeksch dihki eefweest, lai winni dabbu kahdu puffdeenu mirkt; un ja tu zittur kohkus gribbi nosubtiht, tad faseen tohs buntès, tahs faknes lehni falizzis kohpà bes wiffas lausichanas, apspraud un aptaift schahs ar mittrahm fubnahm, un apfittini winnas ar kahdeem wezzeem dekkeem jeb mascheem, un tad pehzak tam, kas winnus wedd, wajag katru deenu kahdu reisi to faknu bunti ar uhdeni apleet.

Ko scheitan tewim mahziju no paugufschu kohku eestahdischanas, tas tewim derrehs arridsan wehra leelams, tohs tikkai gadu wezzus kohzinus no fehklas bohbes tai kohku skohlà pahrstahdoht, prohti kas no tahs faknes apkohpschanas, apberschanas un apleeschanas irr teikts. Kà ar paschu to kohzinu jadarra, to jaw sawà weetà esinu minnejis.

To pirmo waffaru pehz tahs stahdischanas tu wairak sawu rohku pee ta kohka ne likfi klah; lai winsch aug, kà augdams. Ohtro pawaffaru buhs tewim isredseht, kurreeem no teem jauneem sarrimeem, kas jaw rassees no jauna isaugufchi, gribbi likt jo prohjam augt, sawam kohkam smukku appalu krohni gahdabams. Schee lai nu paleef ne aistifti; bet wiffus tohs zittus greef nohst. Un tà tu pehzak wehl katru gadu sawus kohkus apfatti; un kur ween kahds sars rohdahs nokaltis, jeb us eefschas puffi tai krohni augus eefstà, jeb ohtru sarru laut kà aisteekus; kur ween kahds sars eeluhfis, — to puzze wiffu nohst. Urri tee uhdena sarri irr greefchami nohst, prohti tee sarri, kas pawezzeem kohkeem ne tahlu no rumpja nohst no teem leeleem sarreem zeeni isaugt garri un teewi ar retteem pumpureem. Wiffadà wihfè nasim un kohku sahgin ne buhs dusseht dahrsineeka rohkàs. Kupli sarraini kohki derr ehnas kahrotajeem, bet kà jaw pirmad fazziju, auglu nesseji winni ne buhs.

Bet laut kahda graifichana arri newaid labba. Wiffpirmak jaw wajaga affa nascha un sahga. No wiffadas schkehrleschanas, misas atplehschanas, wiffwairak pohstejoht, zeeti ween jakawajahs. Kahdu sarru pawiffam greefchoht nohst, buhs winnu nogreeft smukki lihdseni pee pascha ta kohka, jeb ta discha sarra klah, kur winsch isaudfis. Zittadi tur paleef nelihdsenuns; uhdenim, tur tekfoht garram, tur tulibt buhs faweschanas un puhdeschana, un wiffadi daikti tur sah fawu perrekli deht.

Kad kahdu sarru jeb kohku gribbi pahfinaht, tad buhs tewim to arweenu pee kahda pumpura nogreest, eeflihyi, no appafschas us augfchu, tà, ka schis greefums pee pascha ta pumpura beidsahs, bet schis paleef ne aistifts. Schahda greefchana wiffwairaf pee pohfeschanas irr wehrà leekama, tam pohfejama sarram to gallu greefchoht nohst. No scha wirseja pumpura zeeni angf tas jaunais sars; tapeh3 buhs tewim, paaugufchu kohku apgraisoht, tahdu pumpuri isredseht, kas stahw tai puffed, fur tu gribbi, lai tas jaunais sars aug. Ziffo leelu wahfi kohkam padarrijis, buhs tewim ar pohfwasku to paschu apfwaidiht. Kad ar sahgeschannu kahdu sarru effi nosahgejis, tad nolihdsini papreefchu to sahgejumu ar nasi, un tad leez pohfwasku wirfù. Kad leelas wahfes, fur dauds waska waijadsetu, tad usleez tur mahlus, teem papreefch kahdu drufzimu gohruju fuhdus peemaisijis klahf. Là arri jadarra, kad weh3sch kohkam kahdu sarru atschefelis.

Suhnas ne eefi zeest us saweem kohkeem. Tahs scheem to paschu darra, fo laschlis firgem; un wiffabi fukkaini un daifti tur sawus pautus dehj. Peh3 kahda labba lectus ar kahdu wezzu zimdu winnus warrefi nobehrst. Kad ween kahdus tahru ligsdus manniff, buhs tewim tohs nemt semmè. Sahle pee kohku faknes newaid muhscham zeefchama. Jel maf divi pehdas wiffapfahrt ta kohka buhs tewim katru gabdu to semmi pahrwandihf, un wiffu sahli tur ispohstihf. Urridsan wiffas atwaffes, kas kohkeem rohdahs no faknes isaugufschas, buhs tewim lihdseni pee paschas tahs faknes nogreest, to semmi papreefch atraufufscham. Kad gribbefi kahdu reifi saweem kohkeem ar fuhdoschannu kahdu labbumu darriht, tad ne leez wiff, kà zittus warr redseht darram, tohs fuhdus pee pascha ta kohka klahf, bet darri tà: aproh3 wiffapfahrt ta kohka, pahru pehdu nohst no ta pascha, paplattu bet lesnu grahweli, bet bes faknu maitafchanae. Tad peepildi winnu lihds kahdai

puffei ar finalkeem fuhdeem, aplaifti schohs labbi ar uhdeni, lai winnu trefnum3 welkaf3 semmè eefschà un lai labbi fagullahs, un peeberr un peelihdsini atfal to grahweli ar to israkto semmi. Bet eeleez labbi wehrà: Resbeeres un pluhmju kohki lohpu fuhdus ne kahro; teem eeberr to fuhdu weetà labbu trefnu semmi.

Za gribbi kahdà weetà kohku stahdiht, fur wiffai slihta semmè, tad isroh3 papreefch jel maf fefchu pehdu plattu un tfehtru pehdu dfitlu bedri, peepildi to ar labbu semmi, un kad schi labbi fagullejufces, tad stahdi to kohku eefschà; zittadi nekahdu preeku no sawas stahdischanas ne redsefi. Kur rohfoht drihs uhdens rohdahs, tur ne dohinaht ne dohina dahra kohku list.

Sakki zeeni jauneem kohkeem, wiffwairaf kohku ffohlàs dauds stahdes darriht, wiffu misu nograufdami. Es pats weenu reis esinu dabhujis zaur fakkeem pee fefchdefinit jauncin kohzineem no dahrsa mest ahra. No teem farga sawus kohzinus kà warredams. Kad schaujannus pulwerus maifeht ar zuhlu taukeem, un ar to apfwaidoht kahdus wezzus luppatus, un tohs pafarroht pee teem kohzineem, tad sakki no scha smalka muhkoschi.

Dahrsa kohkeem kahdu briedi rohdahs wiffabas waines un flimmibas, wiffwairaf kad teem ta semne ne patihf, fur tee stahditi. Bet no tam tewim ne necka ne stahstifchu. Kad ne buhfi pohfejis kahdus nihfulus, kam sehrde mella, un sawus kohkus tà buhfi kohpis, kà tewim fazzju, tad winni buhs weffeli. Un kad tatschu kahds eesehrg un sahli nihf, tad labbat roh3 winnu ahra, un stahdi zittu tai weetà. Za faknes weffelas, warri tahs sagreest gabbalòs, un schohs pohfehht, kà pirmad tewim mahzija. — Ziffai to wehl warri eelift ohmà: kad kohls labbà semmè aug wiffai ahtri un teerws, tad tam eegrees no appafschas us augfchu ar labbi assu nasi zaur to misu taisnu sribpu no

pat faknes gandrifs fahbdams libds teem farreem. Tab winsch zeeni jo refus augt.

Wehl heidscht peelifchu to padohmu, fahbi feht tewim derretu wiffwairaf fahbdami. Zits arrajs jaw taggad turr fahdas abheles sawa dahrja, bet no id fliftas furtes, fa winsch ne tribesdesmit kapeifus puba ne dabbu; untatschu tam tahds kohfs wairaf barba in praffitu, par fa augleem winsch pahru rublu puba warretu dabbut. Bet sinuams fa tiffai weenu oban furti te minneschu, fas manniun rahdabs, fa buhschen muhsu semmes arrajeem ta wiffu derriga:

No waffaras ahboleem fahdi to dseltano Klahr: ahbolu, fo zeeni arridsan Zitronu ahbolu fauft. (Weiber Klarapfel.)

No ruddena ahboleem fahdi tahs Kalwilles, un faryp tahm wiffwairaf to Grawensteineru ahbola. (Grafensteiner.)

No seemas ahboleem fahbi tahs Kleinettes, un faryp tahm wiffwairaf to leelo englifchu Edelpepinu. (Großer englifcher Edelpepin.)

No waffaras bumbeerehm fahdi to Mahrzina bumbeeri (Pfundbirn.) un to leelo balto waffaras bumbeeri. (Gros blanquette d'été.)

No tahm bumbeerehm, fas wehsu ruddent eenah fahs, fahdi tahs Bergamottes, to balto (beurre blanc) un farkano (beurre rouge).

No pluhmehm fahdi to dseltano, to maso Wuri: fofu pluhmi, un tahs furtes, fas agri eenahfahs; wehl arridsan to Nehne Klode (reine clode), un to farkano pautu pluhmi (Rothe Eierflaume).

No fefbeerehm fahdi to Dsteimeru Weiffel fefbeeri (Dsteimer Weichselfirfche); to Maifefbeeri (Maifirfche) un to Spahneru firbafefbeeri (Spanifche Herzfirfche).

No fahdm furtehm gabba fewim pohfejamus farrimad. — bet ne pehra winnus no fauffabba dahrneefa, bet no gehdiga un tabbi mahyita, fas tewi ne frahpj, jo libbi, ne netibfibi, lai fewim tur arri buhtu jo fahbi jamaffa.

Mittus waffaras un ruddena auglus drihs weddifi pahbibi; bet seemas auglus, fas tohs effi nonehmis, fahbi pahru nehdelu faufa weeta, us falneem winnus fahbi idfereus, tab eelez winnus muzza, un glabbâ winnus tahdâ weeta, fur nei fatna, nei flitums ne peceet. Waffaras tab tohs warrefi par labbu naudu pahfahp. — bet tohs auglus no fofba nemmoht semme, un glabbajohi un wabbajohi buhs tewim winnus zeefi fawate, fa winni ne teef fauf fâ fpaibiti jeb fakulri. Zurahi winni drihs fahs pubi; un fas tiffai weens fahdes reguis, tab winsch drihs wiffu muzza tewim famattabs.

Mary buht, fa arri muhsu semmes gabbalds atees fahbu reifi tee laifi, fas jaw Prufchwos un Wahzjemme weetahm atahbjufchi, probti, fa til dauds to kohfu augt, fa winnus appalus un prifchus wairs ne spehj pawalfahp. Tur tohs tab us dafchdaschadu wihfi wahra par jochi, winnus fchahwe, winnus patehre dsehres ham. — Ja nu Drow fahbu reifi tawu dahrju furti, tab warrefi arridsan raufsiht tâ darricht; bet taggad ne fchahs fchahwefchanas un wahrfchanas ne neefa ne flabbifchu.

Ja griibi fewim pat fahbu pohfwafu taifcht, tab winni 1 mahzina waffa; 1 mahzina terpenina, un 11 mahzina biftenu fweifu, fafaufe fchahs fweiffus jo fchah waffu fohpa weend pohba, bet ne tâ, fa winni fahbu wahriteed, un pelefj tab pamafam, un weenadi maifwama to terpeninu fahp. Tab eelej wiffu aufstâ obent, un fewim paprefch foffas ar elji apfwaidijis, lai tas waffa fewim ne libp fahp, pahrmihzi to waffu fahbi, un idulle winnu garrendo gabbalds.

b) No daschadahm dahrsa ohgahm.

Arri no ohgu stahdischanas arrajam dasch labbums warr atlehft. Gan buhs pascham luste, kad farvus behrnus warrehs pameeloht; gan arri pilssatòs ohgahm pirzeji rohdahs. — Tahs ohgas, kas tewim derrehs wiffwairak dahrsa stahdamas, irr bubbeeres, fo arri Tahna ohgas zeeni fauft, krisdohres jeb stikkenbeeres, aweeckschnu ohgas un semmenes. — No wiffahm schahm ohgahm irr diwejadas surtes, masas un leelas. Sinnamonas, ka tewim jagahdajahs no tahm leelahm. Pee katra labba dahrsineeka tahs irr dabujamas.

Bubbeeres un krisdohres drihs warri eeguhf. Nogrees pawassarà wozeem fruhmeem taisnus sarrus, kas to waffaru preeksch tam auguschi, un eedurr tohs semmè, winneem papreeksch wiffus schubburus nogreesis, labbi padillu rindè, kahdas trihs woi tshetras pehdas weenu no ohtra nobst; un tà winnas wiffalabbak augè. — Aweeckschnu ohgas jastahda ar wiffu fakni. Bet weenu paschu fruhmu warr pahrdallihf dauds dallàs, lai arri zittam stahdam weens pats stohbris atleekahs. Ziffkai tahs faknites irr greeschamas nobst, kas kaut kà laustas woi schkehrletas, un to stohbriti arridsan lihds kahdai pufferi wajjaga nogreest, un tad winnas stahda, kà kahdu masu kohzinu, pussohtru pehdu weenu no ohtra, rindès. Schahs aweeckschnu ohgas tà ne pleschahs plattumà, ka zittas ohgu surtes.

Lohfi derrehs, ja tu ruddent gar teem gangeem tawà dahrsa diwi pehdas plattus un jel mas pussohtru pehdu dsittus grahwelus israkfi, un tohs tulihf atkal peeberfi, to labbako mello semmi appakschà lifdams, wi to siktako wirsü, jeb labbak scho siktako semmi pawiffam atmesdams, un ar zittu jo labbu semmi to grahweli peepilbidams. Tad pawassarà atkal tur stahdi tahs ohgas eekschà. — Bet tuwu pee ahbeles jeb zitta auglu kohka ohgu fruhmu tu ne stahdi; lai jel mas paleek diwi pehdas tai starpà. — Wiffi faufi sarri, kas bubbeeru

un krisdohru, un wiffwairak aweeckschnu fruhmòs rohdahs, pawassarà irr atgreeschami nobst; un kad schahdi ohgu fruhmi kahdus septinus woi astonus gaddus w'enà weetà irr auguschi, tad tohs wajjaga labbak pawiffam pahrstabdiht us zittu weetu. Wiffai wezzi palikkuschi, winni nei baggatus nei labbus auglus wairs ne atnessihs. Bet kad tohs pahrstahdifi, tad ne leez wairs to paschu ohgu surti tai paschà weetà, bet zittu, prohti fur krisdohres bijuschas, tur stahdi atkal aweeckschnu ohgas, jeb bubbeeres un tà jo prohjam. Tik patt kà labbiba ne gribb labbpraht atsehju sehjama, tà arri ohgahm ne tihf weenadi tai paschà semmè augt. — Sahles pee ohgu fruhma faknehm jaw ne eefi zeesf; zittadi no ta fruhma nekahdus auglus ne redsefi. — Aweeckschnu fruhmeem derrehs gar katra pussi masas sklandeles jeb fahrteles leekamas; jo schee aug augsti bet schauri, un wehjsh winnus drihs lausa. Winni tewim buhs wiffwairak gar schohgu stahdami, lai tahs sklandeles tiffkai gar weenu paschu pussi leekamas. Muddendòs wehl tohs warri druzzinu wairak pee schohga peespeest, tad sneega kuppenes teem ne neeka ne padarrihs.

Semmenes stahdoht wezzi fruhmi irr pahrdallami masòs fruhmischòs, un scheem tahs lappinas, kam garri kakti, nogreeschamas, un tad stahdi winnas rudent, Augusta mehnest patreknà, mihstà un skaidrà semmè, dohbès, kahdu labbu pehdu weenu no ohtra. Arri schahs ohgas ik festo woi septito gaddu irr pahrstahdamas zittà weetà, un weenadi ween no sahlehm skaidras irr turramas, ja gribbi baggatus auglus redseht.

2) No faknu dahrsa eetaisichanas un daschadu dahrsa faknu un zittu dahrsa auglu kohpschanas.

Katra fainneeze teizahs ka prohtoti faknes, kahpofius un zittus dahrsa auglus kohpt; bet wiffseem sinnama leeta irr schi, ka pee arrajeem wehl aplam ne redsefi

faknu dahrsu, fas pehz taisnibas tā buhtu dehwejamš; un tatschu teescham tahds dahrs, pareisi kohpts, til pat dauds barribas zilwekeem atnestu, kã ohtru til leels druwās gabbals, lai tur arri augtu wissu labba labbiba.

Saknu dahrsu ne buhs wiff turreht tahdã weetã, kur woi ehlas, woi augsti kohki tam dauds ehnas dohd. Zo wiffi dahrsa augli praffa faules gaischumu un siltumu. Tikkai no seemela puffes derr ehna; tapehz berrehs tur kahdi kohki aisstahdami preekschã, ja tur ehku nekahdu newaid. Dahrsa semni buhs dsilli pahrwandihht, un treknu un skaidru turreht. Wiffilabbat winnu pahrwandisi zaur tahdu apwehrschanu, ko wahzu walldã to rijoleschanu fauz. Zo darri tã: isrohž kahdã gabbala mallã kahdu paplattu un diwju pehdu dsillu grahwi, un samett to semni kohschi grahwimalli, to wirsejo labbako semni ihpafchi liddams, to appakschejo atkal ihpafchi, bet ne wiff us ta gabbala puffi, bet ahrpuffe; tad rohž atkal blakkam scha pirma grahwja ohtru til patt plattu un dsillu, un peepildi to pirmo ar to semni, fas no scha ohtra israkta, to labbako wirsejo semni appakschã, to sliktako wirsũ liddams; tad rohž trescho grahwi, un tã jo prohjam lihds ohtrai gabbala mallai. Zo pehdejo tad peepildisi ar to semni, ko no ta pirma effi israzzis, atkal to labbo appakschã, to sliktako wirsũ liddams. Us tahdu wihfi wiff tas gabbals buhs tã kã apwehrsts, un tu redsefi drihs, kahds labbums tewim no tam rassees. Ta appakscheja semme, nu par wirsejo palikkusi, weenu reisi labbi pahrsubdota, un zaur weenu seemu tikkai labbi dabbujusi pahrfalt un tã kã islust, drihs turrehs treknuma deewagan. Wiffas faknes, ko tur likfi eekschã, warrehs dsillu eet semmẽ, mihtstu, augligu semni tur at-rasdamas, un tadeht arri jo drihs fausu laiku pahrzeetihs ne tahdas faknes, kam wairak par wirsu ween jalohschna; un to wirsejo semmes kahrtu, fas wiff-

wairak wiffadu nelabbu sablu pilna bijusi, fadsinnis jo dsilli dibbenã, un us tahdu wihfi wiffas nelabbas sahles tã kã apslahpejis, tu daschu gaddu buhfi swab-bads no ta wissu leela eenaidneeka pee faknu kohpschanaš, prohti no sahlehm. — No scha darba gruhtuina tu arri ne eefi baiditees; juf neweens tewim ne leef winnu us reisi pahrhadht. Schis darbs jaw ihsti ruddena laikã strahdajams, lai ta semme tulihht dabdu pahr-falt, eekam kaut ko likfi eekschã; un kad katru ruddeni, wallas laikã, weenu masu stuhriti tikkai tã pahrwandisi, tad tewim ne manniht ne mannihoht par ihseem gaddeem taws dahrs us tahdu wihfi buhs pahrakts. — Bet sinnams, ja tawã dahrsã appaksch tahs arramas semmes kahrtas tulihht rohdaš rupja grants, jeb pawiffam nederriga farkana smilktš, tad jau paleez labbat scho darbu ne strahdajis.

Suhdus dahrsam ne taupi; bet garrus prifchus fuhdus tam ne buhs wesi. Suhdi dahrsam wiffilabbat weddami pirnã ruddena laikã, tad tulihht paarrami, un tad ta semme noezzejama. Tad atkal, Oktobera meh-nesi, buhs tewim to semni usrakt smalki, un jel mas pehdu dsilli, un katru zeesu fakniti, katru nelabbu sabli zeeti is-wahht; bet eeleez wehrã: schai rakfchanai waijaga notikt fausã laikã, kad semme weegla. Tad ohtro pawassarau, kad taisees seht un stahdiht, ne kustini winnu wairs ar rakfchanu, bet nolihdsini winnu tikkai smukki ar dselses grahbekli, un sehj un stahdi tad, par to ne baididamees, ka semme buhschoti sagullejusees, ja tikkai winnu buhfi fausã laikã razzis. Ta semme, fas ruddeni jaw pawiffam buhs pagattawata, wissu zauru wassarau mit-trumu eeksch ferwis faturr, un dauds jo wairak paleef pataupita no daschadahm sahlehm un daschadeem tahr-peem, tapehz ka dauds sahku sehla, fas to wassarau dsilli semmẽ buhdama, ne dabbujusi diht, un daschadi tahrpi un kuffaini, fas jaw us seemas gultu bij jo dsilli semmẽ falihdufchi, tohp us augfchu uswanditi, kur salna

winnus isphofa. — Zaur scho dirvahrtigu pahrwandischanu arridsan tee subbi labbak ar to semmi famais fahs. — Bet sinuams, ka zitta semme gribbehs wehl pawassarâ arridsan pahrhochlama, woi wissai aulsta buhdama, un gribbedama pawassarâ no faules pahrsildijama, woi wissai gruhtha buhdama. To tewim nu waijaga pascham isprohweht, pahru gaddu nohjas par pussi sawu dahrsu ruddeni, par pussi pawassarâ rohfoht. — Wehl schè peeminesschu, ka zitti arraji rad-duschchi, sawu dahrsu katru gaddu fuhdoht. Bet tas ne buhtin newaid waijadfigs. Kad ik trescho gaddu tikkai, bet sinuams labbi beesu fahrtu finalku, trefnu, bet ne prischu fuhdu likfi, tad buhs deewsgan; jo neba wissi dahrsa augli tik wissai trefnas semmes gribb.

Safnu kohrejs arri ne paliks sawu sehju jeb stahdi-junu sawâ laikâ ne aplaisijis. Bet scho aplaisischianu arridsan daudreis nepareisi isbarra. Pee scha darba jaleel wehrâ: deenas widdâ, kad faule karsti spihd, un semme dikti eesillusi, ne buhs laishti; bet no rihta agri, un wakkarâ; wissai aulsta affas uhdena arri ne buhs nemt pee laisichanas, tapeh; ka tahda wissu ahtra atdsiffinaschana faknitehm ne derr. Dihka un upes uhdens tas wissu labbais. Auksts affas uhdens tad tikkai nemmams, kad kahdu reisi tâ kâ salnina par nakti bijusi. Kad tohs stahdus ar schahdu aukstu uhdeni us paschu faules lehlschanu aplaisi, tad winni daudreis paleek no nosalschanas pasargati. — Ur gahschanu arri ne buhs to uhdni leet; us tahdu wihst semmi tikkai fazehrt, un tas uhdens nosfreen, ne mas pee saknes ne kazzejis. Za lejama trauka pihpei jausmanz zepurite, kas no stahdes istaisita, un kam dauds masu zauruminu eesisti. Tad tas uhdens laistijohst labbi klichst, kâ lectus. — Kad kahdu fokni effi eclairijis, tâ fakfoht, un pee leela mittruma peerabbinajis, tad ne apstahjees us reisi ar to laisichianu, bet pamasam; zittadi ta fakne fahs nihst.

Katram arrajam, kas sewim dahrsu ectaisijis, waijaga arridsan turreht lezzekli. Kad tam jaect zittur kahpostu un rahzinu (sprubtu) stahdus pirkt, tad winsch daudreis appirkfees ar tahdeem, kas wissai bees fahschti bijuschchi un wissai karstâ semme auguschchi, garri un teewi irr istezzejuschi, un pehzak zittâ semme likti no-nihst. — Lezzeklis ectaisams tahdâ weetâ, fur no seemeka pusses irr ehna, bet fur rihta un puffedenas faule spihd wirsit. Weenu pehdu beesu fahrtu sirgu fuhdu appakschâ lizzis, un zeeti to samimis, tad affal weenu pehdu beesu fahrtu labbas trefnas un mihstias semmes ussijajis, turrest labbu lezzekli. Tai semmei lezzeklis buhs stahweht lihds ar to lezzecklu mallahin. Kad naktim dektus likfi wirsit, tad warri paspraust kahdus kohkus, lai dekki tohs stahdus ne maita. Par to newaid jabaidahs, ka falna par tahm fahnu schfirbahm eeschus eekschâ; falna tikkai no wirsus wairak friht klahst; bet tee stahdi us tahdu wihst no wissai leela karstuma un no aplahpschanas pasargati, aug jo sipri. — No beesas sehlschanas lezzeklis buhs tewim zeeti fargatees. Kad stahdi bees kohpâ aug, winni istekft, kâ jaw minneja, garri un teewi, bet nespehzig. — Sehflu tu ne eefi wiss pirkt no Echihdeem, kas aplahrt staiga, bet no taisna un gohdiga dahrsineeka, fur warri drohsch buht, ka dabbusi labbi dihgstoschu sehflu.

Katram arrajam deewsgan sinuami dahrsa augli irr kahpostu, leelee un masee gurki, leelee un masee rahzini, (sprubtas, laupikfi), sibpoli, burkani, swilki jeb beetes, mohres un rufki. No teem tik to ween minneschu, ka wissai schee augli ne gribb bees stahdami un sehjami. Zo wairak ruhmes tu katram dohst, jo winsch labbak isdohsees. — Bet bes scheem augleem derrehs arrajam wehl dahrsâ leekami arri saldee baltee sirni, leelas zuhku puppas, zikforijas, pehterfiljas, mahres rufki, — jo lai arri pats winsch tahdas leetas dauds ne walka, tad tatschu, wisswairak kad pilésats klahstu, winsch ar

tahm daschu graffi warr pelnitees. Tapeh3 no teem weenu ohtru wahrdu të peelisfchu klah3t.

Tiflabb tahs leelas zuhku puppas, kà arri tohs baltus faldus firnus agri pawassarà, tà ka semme zifko nobreedufi, dohbès rindè stahda, tahs puppas kahdus feschus zellus weena no ohtras, tohs firnus kahdus divi zellus. Bet schahm rindehm wajjaga kahdu pehdu stahweht weenai no ohtras nohst. Kad tee firni kahdu sprihdi garri paauguschi, tad tee jaapbadda ar schaggareem, lai winni gar scheem warr augt augscham. — Ja buhfi fagahdajees tahdu firnu surti, kam agri wassarà pahkftes rohda3s, tad schahs pahkftes pilsfatà noweddis atrad-difi pirzeju deewsgan.

Zifkorijas Aprila mehnefi trekna semme sehjamas un kà burkani kohpjamas. Us Mikkeleem winnas isneh-mis, noma3ga un nopuzze tahs skaidri, sagrees tahs gabbalòs, kas tik dischi kà reekfti, un tad krahsni schah-wejis, pahrdohd winnas kappejas dsehrejeem.

Pehterfiljas pawassarà jo agri jo labbi sehjamas trekna semme, un kohpjamas kà burkani.

Mahres rutkeem patihl prischà, trekna semme, un kad teem tiffkai tahda semme, tad winni arri aug ehnà, stary kohkeem. Kur tee weenureis eerweesufchees, tur winni peh3 paschi bes wiffas stahdischanas aug ilgus gaddus, kad tiffkai tai weetai ne laufi ar sahli apaugt, un ik trescho, zettorto gaddu teem fahrtinu suhdu uslikfi. — Bet ja gribbi labbas leelas un lihdsenas saknes audseht, tad fataifi kahdu tschetru pehdu plattu dohbi labbi trekna, mihsftà un skaidrà semme, nemm tad, pirmà pawassaras laifà, labbi garras bet teewas Mahres rutku saknes, leez tahs frustis par to dohbi pah3, tahdòs grahwelòs, kas feschus, lihds astoneem zelleem dsilli, bet tà, ka tas resgallis leen druzzinu no semmes ahra, un tas teewgallis jo dsilli rohda3s semme. Par kahdahm feschahm, woi septinahm neddelahm iszell to resgalli lehnam no semmes ahra, to teewgalli pa-

preekfeh ar kahju peeminnis, lai tas ne mas ne dabbu fustinatees, atgrees no ta resgalla wiffas masas saknites, kas tur rassees isauguschas, eeleez winnu tad atkal semme, kà winsch bijis; par tahdu laifu isnemn winnu atkal, un nopuzze winnu atkal; un ja tu tiffkai to teewgalli ne buhfi iskustinajis, un schis buhs dabbutjis ar sawahm smalkahm saknitehm to rutku barroht, tad tewim ruddeni buhs preeks redseht, kahdas resnas un lihdsenas tahs saknes buhs isauguschas.

Dahrsa auglu kohpejeem wehl pawiffam schi mahziba buhs wehra leekama: tiffkabb kà druwa to ne paness, kad divi gaddus nohjas to paschu labbibu seh3 tai paschà gabbalà, tikpat arri dahrsà muhscham tas pat3 anglis newaid divi gaddus nohjas tai paschà gabbalà leekams; bet tewim jadarra schà: stahdi un seh3 to pirmo gaddu peh3 tahs suhdoschanas kahpostus, leelus un masus gurtus, un tahs saknes, kas augdamas no semmes leen ahra, prohti leelus un masus rahzinus, (spruhtas, laupiffus) un sihpulus, jo schee augti labbpraht gribb treknu semmi. Ja kannepes arri gribbi dahrsà seht, tad tahs arridsan schai pirmà gaddà sehjamas. — Dhtro gaddu seh3 tahs zittas dahrsà saknes, burkanus, rutkus u. t. j. pr. Schahs ne gribb labbpraht prischus suhdus; bet prischòs suhdòs winnas zeeni augt ruhsainas un negahrda3s. — Trescho gaddu stahdi puppas, firnus, — jo scheem augkeem arri paleefa semme derrehs.

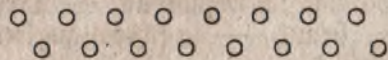
Kad atkal kahposteem un spruhtahm lappas lausch nohst, zuhkahm ko doht, tad ne buhs sahlt wiffai agri, ned3 arridsan wiffai dauds lappu nolauft; zittadi paschas tahs galwinas un tahs saknes panihkft. — Pee saknu audschanas buhs zeeti kawatees no beesas seh3chanas, un kur buhtu trahpijees wiffai beesi faseht, tur wajjaga pee laifa zittus stahdus israut. Gan zeeni saz3iht: kad retti seh3, tad nokrah3j semmi; bet ihsti buhtu jasalka ohtradi: kas beesi seh3, tas nokrah3j sewi paschu.

Burkani, swikli, rutki u. t. j. pr., deewögan ruhines turredami augt, paaug tik refni, ka irr ar abraham roh-fahm ko twert, lihbs warresi apfampyt. — Sahles nekahdâ wihsê faknu dahrsâ newaid zeeschamas; bet gan ar raweschanu, gan ar uszirschanu semme weenadi skaidra un mihssta irr turrama.

d) Skohstini, ko zittôs gabbalôs arri sparwischus fauz.

Arri skohstini derrehs tahdam arrajam kohpjami, kam pilsats klastu. Sinnams, tà kâ wezzôs laikôs, dahlberi mahrzimâ ne dabbusi; bet par sineekla naudu ir taggad winnus ne pahrdohsi.

Ar ihseem wahrdeem tadeht mahzischu, kâ schee kohpjami: isroh; tahdâ weetâ, fur rihta un pussdeenâs faules ne truhkst, bedri, tschetru pehdu plattu un diwju pehdu dsillu, to wirsejo labbako semmi weenâ mallâ, to appafschejo slistako ohtrâ mallâ mesdams. Tod atkal berr un iskleed to labbako semmi us tahs bedres dibbenu, lihbs ta kahrta kahdu pehdu beesa. Us scho semmi uskleed kahdu pusspehdu beesu kahrta labbi satreppesjuschu gohwju suhdu. Us scheem suhdeem fazell, kahdas diwi pehdas weenu no ohtras, eekrustis masas kohpinas ihsti labbas trefnas semmes, tà ka tai bedrê nu buhs diwi rindes tahdu kohpinu, prohti tà:

Us katru kohpinu tad usstahdi triju gabbu wezzu sparwischu stahdu. Bet paprecksch tewim waijaga katrà kohpinâ ihfu meetinu eedurt, lai tu ohtro pawassaru warri redseht to wectu, fur jauns stahds jaleek, ja weens woi ohtrâ ne rohdahs audsis. — Tad atkal ta appafscheja semme, kas ihpaschi atberta, us teem suhdeem wirsü wissapfahrt teem stahdeem uskleeschama, lihbs ta bedre peepildita, un no tahm kohpinahm nefas awairs newaid redsams. Sinnams, ja ta appafscheja

semme buhtu wissai slistâ, tad winnas weetâ janemm zitta jo labba. Bet kad tikkai newaid rupja grants, jeb farkana simlts, — tad lai buhtu kahda buhdama, par to nefas ne kaitehs; jo katru ruddeni tewim jaw jaleek suhdu kahrtna wirsü; un zaur to ta semme arri pamasam paliks deewögan trekna, un lihbs tam laikam tahm santeem appafschâ no tahs labbas semmes un no teem suhdeem buhs tikschanas deewögan.

Aprita mehnesis irr tas stahdischanas laiks; un jaw ohtro pawassaru warresi, ja gribbessi, weenu ohtru kahrtnu dabbuht greest; bet labbal buhs, ja ohtro pawassaru sawu sparwischu dohbi wehl taupisi, un ne ahtrak kâ tikkai trescho gabbu sahli auglus no winnas gribbeht. Tad stahdeem buhs laika bijis labbi eesafnotees.

Katru gabbu buhs tewim pawassarâ jeb ruddent kahdu kahrtnu labbas trefnas semmes wehl us to dohbi ussijacht wirsü, tad tee sparwischu kahrtni arween jo garri augs; un kad nu us tahdu wihs ta dohbe paleek arween jo augsta, un tahs semmes sahli no mallahm birt semne, tad warresi to dohbi ar kahdeem paschareem dehleem aptaisiht. — Teiz, ka lohiti derroht, kad to dohbi pawassarâ druzjnu ar kahju peemim; tad tee kahrtni, ne warredami tik ahtri no semmes isliht, augofchi jo refni.

Labbi eetaisita sparwischu dobbe pee peeppadesimit gaddeem zeeni labbus auglus atnest; bet tad waijadsehs jaunu taisiht.

e) Appini.

Appineem raugi tahdu wectu, fur wehji, un wiss-wairak semmela wehisch ne dabbu winnus lausiht; bet ehlu un augstu kohku starpâ, fur nefahds wehjinsch winnus ne pakustina, tur arri appinu dahrs newaid eetaisams. Winni gribb gaisa prischumu un faules

spihdumu. — Appini aug arridsan paweeqlä smillschu semmè, kad tikkai ta buhs labbi pahrwandita, un tu fuhdus, wiffwairak treknus zuhku fuhdus ne buhfi tau-pijis. Ne weens zits auglis aplam tif mihkftas un treknas semmes ne prassa, kà appini. — Urri jaunà semmè teem tihkabs augt, kad tikkai wiffi welleni labbi fapuiischi. — Wifflabbak buhs schà jadarra: rijole sawu semmi ruddeni labbu pehdu dsilli, jeb wehl jo dsilli, tà ka ta wirseja semme pareisi appafscha listta, un uswedd labbu fahrtu fuhdu un paarr tohs. — Dhtro pawaffaru stahdi kartuppelus woi kahpostus, un kohp tohs labbi, lai semme paleek mihkfta un skatdra. Kartuppelus nowahkis un to semmi dsilli faarris, jeb labbak ar rafschanu usrazzis, pamett winnu par seemu ne nolihdsinatu. Pawaffarà atkal, kad jau noschuiis, peeetze winnu; pehzak pahrarr winnu atkal krustis labbi snalki un noeetze winnu. Tad, kad semme jau atkal zilko fagullejusees, uswedd fuhdus wirsü, labbi satreppesuschus gobwju jeb zuhku fuhdus, paarr tohs sinulki tà, ka wiffi paleek appafscha, jeb parahz winnus, bet ne dsilli, bet tikkai tà, ka kahdi tschetri zelli semmes rohdahs wirsü; tad noeetze to semmi, jeb nolihdsini winnu ar grahbekli, un tad lai schi duff, lihds nemfi stahdiht. Ja gribbi fuhdus taupiht, tad usleez scho pawaffaru tikkai tais weetas fuhdus, kur, kà pehzak stahstischi, tohs stahdus gribbi list.

Aprita mehnesi tad gahdasi fewim no ustizziga appinu kohpeja, kas labbu surti turr, appinu stahdus. Tee buhs tee labbakee, kas pee puffedtreem zelleem refni, un seschu zellu garri, un kam labbi dauds prischu azzu jeb pumpuru. Schohs stahdus eemebrze kahdu brihtinu uhdeni, un tad glabba winnus aukstà weeta eelsch simlks, lai lihds stahdijamam laikam stahw prischu.

Maija mehnesi, labbà laikà, taisees stahdiht, un probti us schahdu wihfi. Szell sawà appinu dahrsà,

septinas pehdas weenu no ohtra, eekrustis masus kalninus; aprohz katram kalninam apkahrt masu grahweli, un leez to semmi, ko tur israkfi, wehl us to kalninu wirsü, lai schis wehl jo augfts paleek. Bet ne taift tohs kalninus tà, ka winni abbejadi stahw weenà rinde, bet pahrkrustis; — prohti tà:

kà jaw arween wiffi kohki, wiffas safnes, wiffi stahdi stahdijami. Tad saule labbak wiffus stahdus warr sil-diht. Katram kalninam eedurr widdà kahdu meetinu, lai pehz warri sinnaht, kur to appinu maifschi eedurt.

Diri pehdas no scha meetina nohst, bet sinnams tà, ka tee stahdi pehzak stahw atkal riktigi septinas pehdas weens no ohtra nohst, isroh z dewinu zellu dsillu bedreli, un eelez katrà bedrelè diri, jeb ja ihsti labbi stahdi, arri weenu paschu stahdu eelschà, bet sinnams tà, ka tahs azzis jeb tee pumpuri us augschu stahw. Tad usberr us teem stahdeem to semmi, ko no tahs bedreles effi israzzis; jeb ja turri zittu jo labbaku un treknaku semmi, wirsü, lihds ta bedrele pilna, un peespeed winnu drufzinu pee ta stahda klahst. Tad laitaws stahdijums aug.

Warr buht, ka tewim rahdisees, ka septinas pehdas weenu stahdu no ohtra leekoht, tee appini augsparleeku retti. Bet tas jaw deewsgan irr isprohwehrs, jo winni stahw retti, jo winni aug spehzigi un angligi; un winnu starpà warresi pa brihscheem arridsan kahpostus jeb spruhthes stahdiht, tikkai to wehrà lifdams, ka schohs kahpostus jeb schihs spruhthes ne leezi wiffai klahthu pee teem appineem klahst. Us tahdu wihfi tewim no tahdas rettas stahdischanas ne buhs nekahda skahde, bet dauds wairak augtu.

To primo waffaru tewim gar teem appineem nekahda zitta darba wairs newaid. Maifſchi newaid wehl eedurrani, un graifſchanas nekahdas ne wajjaga. Zikkai wiſſas ſahles, kas ſahſ raftees, zeeti irr israwejamas.

Up Mikkeleem tahs ſihgas nogreeshamas tif ihſas, ka tikkai kahdas divi azzis, jeb pumpuri atleekahs, un tad atkal apkahrt teem ſtahdeem warr kahdu drufzinu labbu ſuhdu aplift, bet ta, ka paſchu to ſtahdu ne dabbu apkloht.

Par ſeemas laiku tad gahdasi ſewim maifſchus. Zo tee buhs garri, jo winni lobbi; jo kad tahm appinu ſihgam tee galli dabbu us ſemmi atkal nokahrtees, tad jaw labbas galwinas ne redſeffi. Labbi, ja to maifſchu gallös raftees kahdi ſarrtai, pee kam tahs ſihgas warr peekrtees klah; tad winnas ne ſchluks ſemmè, zaur fo arridjan dauds galwinas eet pohſtä.

Kad ohtro pawaffaru afni jaw pahru zellu buhs no ſemmes islihduschi, tad eedurr labbi dſilli tohs maifſchus, riftigi tai weeta kur tas meetinſch bij, fo par ſihmi biji eeduhris. — Zittam warr buht rahdisees ehrmiga leeta, ka us tahdu wihs tee maifſchi pee divi pehdahm no ta appinu ſtahda dabbu ſtahweht nohſt. Bet tas noteek weenari tapehz, lai ſtahdeem ſafnes ne teek maitatas, to maifſchu durroht ſemmè, — ohtradi arri tapehz, ka, ta darridams, tu tahs ſihgas no tahs ſafnes lihds tam maifſchim warri ar triju woi tſchetru zellu beesu kahrtu ſemmes aprauſt, zaur fo ſchahm ſihgahm jaunäs ſafnites rohdahs, un paſchas dauds jo ſpehzigas aug.

Wiſſahm ſihgahm ne buhs laut augt. Kad pee katra maifſcha tſchetras woi peežas labbi refnas paleek, tad irr deewegan. Tahs zittas buhs tewim, papreekſch to ſemmi drufzinu atraufſcham, eekſch paſchas ſemmes ar affu naſi nogreest. — Kad nu tahs ſihgas kahdas trihs pehdas garras, tad winnas ar mehrze-

teem ſalmeem ittin lehni un prahtigi bes wiſſas lauſſſchanas pee teem maifſcheem weegli peefeenamas. — Par kahdahm trihs neddelahm appini ohtro reiſi jaapſkatta, un tahs ſihgas, kas ne rohdahs gar to maifſchi tinnuſchahs, atkal irr peefeenamas; bet tahs, kas no jauna atkal rohdahs no ſafnes isauguſchas, atkal irr nogreeshamas.

Tad atkal buhs tewim wiſſapkhrt to ſtahdu to ſemmi uſkappahrt, lai us tahdu wihs ſchi paleek jo weegla, un lai wiſſas ſahles irr isphoſtitas. Bet ſchis darbs lohti ar prahtu irr ſtrahdajams, ja tu ne grippi us reiſi wiſſu ſawu appinu dohrſu isphoſtiht. Tew buhs eefahrt to ſemmi uszirſt kahdus aſtonus woi dewinus zelus no tahs weetas nohſt, kur tohs ſtahdus eelikki, lai nekahda wihs tahs ſafnes ne dabbu maitatees; un ta ſemme pee teem ſtahdeem irr peerauſchama klah, ka kad kahpoſtus apſitt. Ja ſcho darbu buhs paſtrahdajis faufa laika, un pehz tam raftees drihs leetas, tad derigo laiku buhs trahpijis. — Kad appini ſahſ ſeedeht, tad ſchis darbs wehl ohtro reiſi irr ſtrahdajams. Ja wehl kahdas ſihgas no jauna atkal rohdahs no ſemmes islihduschas, tad ir tahs, ka pirmad mahzijam, atkal nogreeshamas.

Nu ſeena mehneſis buhs atgahjis, un tad wehl weens darbs pee appineem ſtrahdajams; prohti, tad buhs tewim ar affahm ſchlehbrehm prahtigi wiſſas dſeltanas lappas, un wiſſus maſus ſarrinus, kas no rahm ſihgahm isauguſchi, til augſti, zil tu ar rohkahm warri ſafneegt, nogreest; jo ſchee ſarrini, kas til ſemmu isauguſchi, nekahdas galwinas ne atneſſ, bet kikkai tahm ſihgahm ſpehku iswek, un ſafnehm ſtahdigu ehnu dohd. Scho darbu arri pehzak wehl kahdu reiſi warrefi ſtrahdaht.

Appini Augusta mehneſim beidsotees zeeni eenahfuſchi buht. Kad galwinahm ſtiprs ſnaks, kad winnas

dseltani bruhnas palikkuschas; kad winnas, kahdu faju faspeeschoht, libh kophä, un appaksch tahm swihnitehm tä kà dseltani putkelschi irr, tad irr schkinnams laikb. Schis laiks zeeti wehrä leekams. Kad fallas, jeb atkal parleeku eenahlfuschas galwinas fawahffi, tad appini tulih palcek nespehzigi, un pirzeji tohs mahne.

Kad taisees fawus appinus nowahft, kas fausä laikä darrams, tad buhs tewim tahs stihgas kahdas dirvi pehdas no semmes nogreest ar nasi, bet ne wiff ar rauschanu noraut, — tad lehnem to maikfchi ar wisseem appineem no semmes iszelt, tohs appinus bes rausfischanas no teem maikfcheem nowahft, un mahjäs fausä weetà tä nolift, ka ne dabdu silt un fust. — Tad atkal taisees tulih tahs galwinas noyluhft, zeeti kawadamees, ka kahdas lappinas, jeb kahdi kahrtini, jeb arri kahdas moitatas cepuifschas galwinas ne pee-maisahs klabt.

Schahs galwinas nu pehzak us kahdeem fauseem greesteem kahdä pehdu beesä kahrtä irr iskleeschamas, un katru deenu kahdu reisi pahrmairamas ar skaidru grabbekli, lai winnas jo drihs jo labbi dabdu pahrschuht. — Kad nu winnas noschuiifschas, tad tewim ne buhs wiff winnas kaut kà tikkai kahdä traukà fabert, bet tewim buhs tahs stiprös skaidrös maifös ar famihschanu zeeti ween fabahft, to maifu pehz zeeti ais schuht, un tad fawus appinus fausä kambari, fur nei faule, nei wehjsch tohs dabdu kalteht, glabbahft libhs pahrdohschanas laikam. Raugi tikkai weenu reisi tä darriht, tad redsefi, ka par tahdeem appineem allus bruhweri tewim labbpraht ohtru til maifahs, kà par tahdu noschahletu, iskaltuschu prezzi, fo arraji zeeni pahrdohft. Appini, kas us tahdu wihfi zeeti, jo zeeti maifös fapalkati, stahw daschu gaddu prifchi un smarschas pilni, un tadehl, ja kahdu gaddu appini wiffai lehti, tu fawu prezzi drohschi us zittu gaddu warrefi taupihft, fur lab-

bahs tirgus. — Schis anglis zittu gaddu gan baggatigi isdohdahs, gan zittu gaddu atkal pakriht; tadehl winna tirgus ne paleek weenahds.

Ja kahds arrajs ne gribb kahdu ihpafchu semmes stuhriti appinu dahrsam eetaifihft, tad winsch fawös laufös kahdös stuhrös, lai buht par weenu paschu stahdu, appinus warr stahdiht. Wan jaw arri no teem tam augli atlehfs.

Labbam fainneekam jaw gandrihs ne peefohdinahft ne wajjadsehs, ka maikfchi katru ruddeni fausä weetà glabbajami.

g) Bittes, jeb dahrsa putnini.

Dahrsa leelais kohschuns jaw irraid bischu strophi! tadehl — kad no dahrseem runnajam, lai dahrsa putni të rohдахs peeminneri. Kahds preeks mums irraid, kahda swehta brihnischanas par Deewa radditahw leetahm, kad schohs muddigus putninus gar seedeem redsam libdinajamees, un wiffu zauru waffaru redsam seemai tikschanu wahkam mahjäs; kahda mums brihnischanas, eeraugohft, zil gudri winni sewim fawu nammu taifa, zil winni fawu walbineezi mihle, zil faderrigi tas pulks weenä pachnä kophä dsihwo! Teescham bischu kohpschana newaid wiff darbs teizams, bet luste; — un pawelt arridsan scho preeka darbu ne strahdafi, bet meddus un waffs tewim wehl baggatigi taru masu puhlinu aismaksahs. Ur bittchem arrajs dauds naudas warr pelniht.

Simnans neprahfchi gan zeeni runnahft, ka pee bischu kohpschanas wajiagohft laimes; ka winna zittam ne isdehdotees, schä un tä! Bet tizzi labbpraht: kad tikkai prahftigi fawus putninus kohpsi — tad lai tu buhtu kahds buhdams, laimes mahmina no tewim ne a-rausees, jeb labbafi: Deewa swehtiba tewim ne truhfs, lai arri kahdu gaddu tewim, kà katram bischu kohpejam, putnini it labbi ne isdohdahs.

Gefam no bischu kohpschanas fahlschu stahstih, runnaschu papreefsch ar ihseem wahrdeem, kahda winnahm dabba. — Katra bischu pulka, jeb speeta, irr treijadas bittes, — weena mahtite, fo arri nepareisi to tehwinu zeeni faukt; tad atkal zittas jo leelas, fo trannus fauz; un tad atkal tahs strahdneejes.

Ta weena mahtite, kas tam speetam par waldineezi, weena patte wiffus tohs pautus dehj, no kam tee zehrmini rohдах, kas pehzak par bittehm pa:rwchrschahs. Tee tranni irr schahs mahtites wihri. Ruddeni, kad winnu wairs ne wajaga, tahs zittas bittes schohs ka leelus ehdejus nokauj.

Tahs strahdneejes tik labb ka tee tranni, weenu paschu gaddu tikkai peeteek, un katru gaddu jaunahs rohдах. Bet ta mahtite kahdus peezus, feschus gaddus peeteek. Kad ta mahtite kaut ka eet pohsta, tad tahs bittes poturr kahdu no tahm jaunahm mahtitehm sewim par waldineezi. Ja tahda tam brihdim ne atteekahs, bet wehl jaunu zehrmini tai strohpä irr, tad winnas no scheem zehrmineem kahdu sewim par mahtiti isperre un paaudse. Bet ja tahdu zehrmini arridsan newaid, tad speetam jaisnikst. Woi mahtite dsihwa un weffela, woi ne, to ruddendos no tam warri pasih, ka bittes tohs trannus dsenn ahrä. Kad tranni paleek ne brihdedi, tad sinni, ka bittehm mahtites wairs newaid. Tomehr arri tahdas bittes kahdu reisi wehl laimejahs paglahbt, ka pehzak mahzifchu.

Kad tik dauds to jaunu bischu weena strohpä sakrahjees, ka tahm newaid wairs wiffahm deewsgan ruhines, tad jouns speets, weenu jeb pahru no tahm jaunahm mahtitehm panehmis lihds, eet sewim jaunu weetu mekleht; un tad zeeni fazzih: bittes behrnus laisch.

Stipras bittes daudsreis diwejus, kahdu reisi arri treijus behrnus weena wassarä laisch; ja — atzerrohs weenu reisi no bischu kohpeja dsirdejis, ka win-

nam weenu wassaru weenas paschas bittes peezejus behrnus laiduschas, un wiffi peezi speeti to seemu ismittuschi; — bet pee tam buhs laikam gan kahda misseschahanahs bijusi. Bet pirmahs speets jaw arween buhs tas siprais; un ja tu sipras bittes ween gibbi turreht, tad ne laid sawahm bittehm wairak speetu laish, ka tikkai weenu paschu. Wasi speetini aplam ne atspirast, paleek nihfuli, barrojami, un ne aisma?sa to puhlinu, fo gar winneem reds, neds to ruhmi, fo winni aishnem. — Ka sawahm bittehm to behrnu laischanu warri aisleegt, to pehzak stahstifchu.

Wehl te minneschu, fo zitti bischu kohpeji teiz, prohti, ka diwejas bittes effoht, weenas jo leelas un jo pellekas; ohtras atkal jo masas, jo mellas un spohschas; — bet tas newaid teefa; tahs bittes, kas prischos wassos isperretas, tahs irr jo leelas, jo pellekas, — un atkal tahs, kas wezzos wassos isperretas, paleek jo masas un mellas. Kad scho masako bischu behrni, jaunä strohpä eelaisi, ohtro wassaru atkal behrnus laisch, tad schee atkal buhs jo leeli un jo pelleki.

Trahpahs arridsan, ka jaunahs bittes to paschu wassaru, kad paschas radduschahs, atkal behrnus laisch. Bet schee behrnu behrni, ta fakfoht, nekahda wihje newaid ihpascha strohpä leekami, bet ar zittahm wezzahm bittehm salaischami kohpä, ka pehzak mahzibs.

Sawahm bittehm weetu randsidams, rauqi tahdu weetu, fur newaid augstas ehkas, jeb augsti kohli wiffaplahrt, neds arridsan tahdu, fur seemela jeb rihta wehji warr eeguht puhst, jeb atkal fur leiya, un uhdens ilgi stahw, — jeb no leelzelleem trohknis un puttekti, woi atkal duhmi jeb nelabs smafs no subdu swengeem un stalleem winnas brihde. Winnahm tih? sausa flussa weetina, fur faule spibb wirsu, jebchu sinnams winnas no karstas deenas widdus faules arri lawajamas; winnahm tih? ehna no seemela puffes. Wasi kohzini, ohgu kruhmi — tee derr stahdami wiffaplahrt; ja ne

zittadi, tad jaw tadeht, lai, bittehm behrmus laischocht, scheem irr fur uemestees.

Tee bischu strohpi irr diwejadi — woi weenâ gabbalâ, woi faleekami. Pee muns wehl arween zeeni wairak tohs strohpus turreht, kas weenâ gabbalâ, no flutscha isjirfi. Wahzsemme wairak bruhke strohpus, kas arri weenâ gabbalâ, bet no salmeem pihti, kâ us kohzu wihsî. Bet gan Wahzsemme un wiffwairak Enlenderu semmê, un weetahm arridsan jaw pee muns fahf taggad no gabbaleem faleekamus strohpus, gan no salmeem, gan no kohla taifihf, un ja tu mannu padohmu gribbi paklaufihf, tad taifi fewim arridsan tahdus, kahdus tew pecliffunnâ rahda tahs tur usshimetas bildes.

Zè tu redsi tahdus gabbalus, no kam tee faleekamee strohpi faleekami. Tas pirmais irr no salmeem pihts; tas ohtrs no dehleem fasistis; tas treschais no weena kohla gabbala pehz dohhuma traufa istaifihf.

Bet runnasim papreetsch no teem faleekameem salmu strohpeem. Tee us schahdu wihsî irr taifami: pinn no mitreem salmeem gredsenus, weenpadsnit zellus eelschpuffè plattus, un pee puffohdreem zelleem beesus; faleez kahdus feschus tahdus gredsenus weenu us ohtru, un fahchuij winnus ar tahdahm isdrahstahm wizzehm, jeb slohkftehm, no kam grohspinni farvus kohzus jeb grohsus pinn, labbi zeeti weenu us ohtru. Gar to wirsejo un to appakschejo gredsenu apschuij wehl weenu gredsenu no ahra puffes wiffapfahrt, lai, schohs gabbalus pehzak weenu us ohtru leekoht wirsü, weens us ohtru jo zeeti usgull, un tu warri wehl kahdu kohla pulki zaur teem ahrpuffes gredseneem isdurt zaur, kas tohs gabbalus wehl jo zeeti farwalda. Kad nu tahds gabbals gattaws, tad leez winnu, kamehr wiasch wehl mitrs, diwi dehtu starpâ, un usleez labbi sinaggu afmini, lai schis gabbals zeeti fapfeeschahs kohpâ. Winnam ne buhs jo angstam palift, kâ tiffai kahdus feschus zellus. Zaur

to wirsejo gredsenu jaisdurr trihs schauri, kahdu labbu zellu platti dehlini, lenteles, zaur, kâ tai bilde redsi. Schahm lentelehm wajaga no appakschas puffes lihdsenahm buht; no wirsus puffes jo appalahm, lai nekahdi nekaidrumi jeb puttekli tur wirsü ne sakrahjahs, bet usfrittuschi ritt semmê; zittadi tds nekaidrumds labbpraht tahrpi zeeni rastees. Winnas tadeht eeleeft, lai bittehm irr fur farwas rohses, waska lappinas schuht klahf. Tai appakschejâ gredsenâ, jeb tai ohtrâ no appakschas, atkal zaurumu eegreesch, kahdu puffreschu zellu garru, un labbu puffzellu plattu, fur bittehm irr ta eeetschana un iseeschana. Katram strohpam wajadschhs kahdu peezu woi feschu tahdu gabbalu; bet sinmams ne wissu us reisi. Tad wehl wajadschhs weena beesu un platta dehta, us fo scho strohpu uszell wirsü, kâ us kahdu dibbenu. Bet schim dehlin wajaga tai preetschas puffè kahdu puffpehdu stahweht preetschâ, lai tahm bittehm, kas pahrnahf mahjâs. irr fur usmestees; un tad beidscht wehl wajaga wahka, kas woi no salmeem ispinmams, woi no dehta istaifams, un tam wirsejam gabbalam usleekams. — Wiffam strohpam zeeni arridsan tâ kâ zeppuri no salmeem ustaifihf, lai lectus teff garram. — (Gattaws strohps isstattisees kâ tew pecliffunnâ rahda.)

Tu redsi, schis strohps no trihs gabbaleem irr fallifts. Tif dands gabbalu peeteel, jaunu speetu, kas newaid wiffai leels, laischocht eelschâ. Wirsü salmu zeppuri warri uslift. Katram gabbalam saws zaurums eegrees; appakschâ tas dehtu dibbens palifts. Sahnâs arri tee pulki redsami, kas isdurti zaur teem ahrpuffes gredseneem, lai tee gabbali weens no ohtra ne flidd semmê. — Bet sinmams schee pulki tiffai eefahkumâ wajadsigi; jo pehzak paschas bittes rohdahs tohs gabbalus eelschpuffè tif zeeti fapiffejuschas kohpâ, ka gruhf irr winnus pahrschirt, un wiffa ta eelschas pufse it spihdeht spihd. — Schi bilde tewim nu gan rahda trihs zaurumms; bet eeleeft jaw scheitan wehrâ: tam

appaffchejam ween waijaga buht walfam. Rapedz? — to redsefi pehzak. Schee salmu strohpi no ahrypuffes wehl arridsan ar mahleem, kam gohwju subdi peemaifiti, tà irr noswaidami, fà stary teem gredfeneem tahs staryas peepilditas. Zittadi labbpraht par tahm staryahm tahwi welkabs eefschà.

Gandriks us to paschu wihfi arridsan tee faleckamee strohpi no kohka taifami. Tee irr woi kantaini, woi appafi. Kur tahs trihs gabbalu bilbes, tur ta ohtra bilbe tewim rahda kantainu gabbalu, un ta trescha appafu. — Ja gribbi kantainus, tad istaisi no dehleem, kas diwi woi pufftreschu zellu beesi, kastinus, pee peezeem woi fescheem zelleem augstus, un eefschpuffe pee desmit woi weenpadsmit zelleem garrus un plattus. Scheem kastineem waijaga wisseem weena dischuma buht, un labbi weenam us ohtru uspasscht wirfù, tà ka weenu us ohtru leekoht, newaid nekahdas leelas schkirbas. Katram kastinam eetaifi wirfspuffe atkal trihs woi tschetras lenteles, pee zella plattas, no wirf-puffes tà fà appalas, no appafschas lihdsenas, fà jaw pee teem salmu strohpeem mahzija darriht. — Appafscheja puffe eegreej atkal katram kastinam zaurumu, kahdus diwi zellus garru un labbu puffzellu augstu, bittehm kur eeset un iscet. Katròs fahnds wehl warri eeurbt zaurumu, un tur eelaisi pulki, pee ka warri peewert, kad tohs strohpus gribbessi zillaht.

Ja atkal gribbessi appalus strohpus no kohka taifih, tad nemm kahdu triju, woi puffzettortas pehdas garru, labbi parefuu lihdsenu preedes woi egles fluzzi, fasahge to smukki tahdas rippas, kas pee fescheem zelleem beesas, un istaisi katru rippu pehz dohbuma traufa, tà ka schim traufam eefschpuffe kahdi desmit woi weenpadesmit zelli plattuma irraid, bet tahs mallas jel mas wehl kahdus diwi woi pufftreschus zellus paleek beesas. Tad katram gabbalam atkal eelaidisi wirfspuffe kahdas trihs woi tschetras lenteles, eeliksi fahnds pulkus, un ee-

greesfi appafschas puffe zaurumu, fà jaw pee teem kantineem kastineem mahzija darriht. Drohschibas deht katram gabbalam warri wehl kahdu pahru stihpu us-wilt, lai tee ne sprahst. — To fluzzi tahdas rippas sahgejht labbpraht tas greefums til taifni ne isdoh-dabs, ka pehzak tahs rippas, winnas pajauku weenu us ohtru leekoht, wiffas weena us ohtru passe wirfù bes schkirbahm. Bet kad tikfai tahm diwi rippahm, fo no ta klutscha galla nosahgeja, ta weena puffe passe kohpà, kad tohs weenu us ohtru leel wirfù, tad irr gan; tahs zittas rippas tad jaw warrehs tà patt weenu appafsch ohtras palikt, fà winnas bijuschas, kad sahgeja; tad jaw tahs kohpà passchs, fà wairak labbak ne waijaga. — Wahlu un dibbenu scheem kohka strohpeem waijaga sinnams til pat, fà teem salmu strohpeem. — Rà schee kohka strohpi falikti isfatahs, to tewim schi bilde rahda. (Skattees peelikkumà.)

Tè tu redsi weenu kantainu bischu strohpu un ohtru appalu; tam kantainam dehla juntiasch uslikts, tam ohtram salmu zeppure. Abbeem jaw wairak gabbali palikti appafscha.

Ja gribbessi labbi redseht, fà tawahm bittehm schah-dos strohpds kahjabs, zil winnas eeschuifschas, woi wesselas, u. t. j. pr., tad eetaifi kahdam strohpam pakakas puffe katram kastinam glahsa lohdsinu, kahdu peezu zellu garru un triju zellu plattu. Wiffwairak teem kantineem kastineem to weegli warr eetaifih. Bet peetaifi pee katra lohdsina woi aischaujamu, woi aiskrittinajamu lohju sehdsinu klabt, lai tu, passattijees, tulih atkal to lohgu warri apsegt; jo bittehm gaischums strohpà ne tiht, un kad kahdu brijdi tikfai par to lohgu gaischums tahm spihdehs eefschà, winnas raffees tulih to glahfi no eefschpuffes appikkejuschas. Wisseem strohpeem sinnams tahdus lohdsinus ne eetaifisi; bet tatschu weenam jeb ohtram, lai warri mahzitees, fà gar bittehm strahdaht. Teem zitteem kohka strohpeem ee-

urbsi jel mas tai pakkatas puffè zaurumu, labbu pirkstu leelu, kas ar pulki aisduurams. Kad nu gribbessi sinnaht, zif tawas bittes eeschuifchas, tad to pulki iswilzies, eeschaufti kahdu kohzinu, raufsidams zif ta waska un meddus tur eefschâ. Zif waska un meddus tôs falnu strohpôs, warresi, winnas pazehlis, no winnu swarra nomanniht.

Ja taweem strohpeem kahdas schkirbas rohdahs, tad buhs tewim tahs tuhliht ar mahleem un lohpu fuhdeem aisfwaiddiht; zittadi tur schahdi tahdi daikti, ffudras, mihschas, tahrpini welfahs eefschâ.

Wissadâ wihsè weens' pats zaurums, prohti tas appakschejais, strohpeem irr pamettams waktam, bet wiffi tee zitti aistaisfami, tapehz ka bittehm rohdahs gruht, wairak ne weenu paschu zaurumu apwakteht, kad woi lapsenes, woi sweschas bittes sagschanas deht, woi zitti kahdi eenaidneeki lauschahs eefschâ. Ir schis appakschejais zaurums buhs kahdahm reisehm par kahdu puffi aisbabschams, prohti woi wiffai bahrgâ laifâ, woi atkal, kad manni, ka badda laifâ sweschas bittes kahdam wahrgstoscham speetam friht wirsü. Jo mas tas zaurums, jo lehta bittehm atturrefchanahs. Bet it pawiffam zeeti tas zaurums ne muhscham newaid aisdarams; zittadi bittehm jastahpst nohst.

Ja nu gribbi sinnaht, favehz tad schee faleekamee strohpi jo labbi irr ne tee, kas weenâ gabbalâ, tad tewim atbildefschu: tu tatschu labbpraht tizzi, ka masam speetam wajaga masu mahju im leelam speetam leelu. Bet masi speetini paleef kahdu reisi par leelem, un leeli par maseem. Labbas waffarâs atkal, fur bittehm dauds barribas, wajadschess winnahm jo wairak ruhmes, fur sawu schuimmu schuht, ne tahdâs waffarâs, fur winnas newaid labbi pahrikkuschas. Strohpôs, kas weenâ gabbalâ, tas nu paleef kahds bijis; bet faleekamus strohpus, tohs tu, kâ gribbedams, warri jo leelus taifih, jeb jo masus, woi tufschu kastinu palifdamâ

appakschâ, woi atkal no appakschas atnebdams nohst. — Tas buhs pirmais labbums.

Ohtrais labbums atkal: katrs bischu kohpejs sim, ka bittes katru reisi no augfcheja strohpa galla sahfdamas, us appakschu sawas lappas schuij, bet ne ohtradi. Kad tahm no augfchenes kahdas lappas isgreesifi, winnas aplam to rohbu wairs ne pidihs, bet, kamehr ween ruhmes buhs, winnas schuhs us semmi. Kad nu tewim strohpi weenâ gabbalâ, tad tu drawedams arween no appakschas to jaunu schuimmu isgreesifi. Tas wezzais schuims paleef, un bittehm arween schas wezzâs lappas sawi behrni jaisperre. Schahs lappas nu paleef arween jo mellas, un tee zaurumini jo masi, tapehz ka katru reisi, kad jaunâs bittes isleen, ta plehwite, jeb plahna ahdite, fur winnas isperreja, paleef tai wasku zaurumina. Pehzgallâ nelabs fimaks schahm wezzahm lappahm rohdahs, un wiffu stiyrakhm bittehm janihst nohst. Wan irr raufsihts, tahdu strohpu apgreest, tã ka tas appakschejais gals paleef par to wirsejo; bet tahda apgreeschana rettu reisi labbi isdohdahs. — Bet kad tewim irraid faleekami strohpi, tad tu, drawedams, no wirsus weenu kastinu nogreesifi, un appakschâ atkal tufschu palifsi. Us tahdu wihs tawâ strohpâ arween prifchas lappas rohdahs.

Treschais labbums irr atkal schis, ka ar teem faleekameem strohpeem tu sawahm bittehm jo driht warresi leegt to behrnu laifchamu: jo es jaw esmu fazzijis, ka mannigam bischu kohpejam ne mas ne tihl, ka bittes weenâ waffarâ wairak ne weenus paschus behrnus laifsch. Un ja tomehr, ir tewim ne gribboht, kahdas wezzenes ohtrus jeb treschus behrnus laifsch, tad tu, faleekamâs strohpus turredams, diwejas jeb treijas wahjas bittes warresi dauds weeglaki falaisf kohpâ weenâ speetâ, ne kâ tahdus strohpus turredams, kas weenâ gabbalâ.

Zettorts labbums irr, ka tahdi saleekami strohpi dauds jo weegli irr zillajami, un dauds masaf ruhmes aishnem, ne zitti. Ja gribbi sawas bittes kahdā paschobbelē, pee kahdas seenas turreht, tad warri schohs strohpus weenu blakkam ohtru tā list, ka tikkai kahdas trihs pehdas tai staryā ruhmes; un gar weenu seenu warresi diwi rindes strohpu list; weenu tikkai pahru pehdu no semmes, ohtru atkal jo augstu, — bet sinnams tik tahlu no tahs seenas nohst, ka tewim papilnam ruhmes irraid, stary teem strohpeem un tahs seenas staigagt, un tohs strohpus zillaht.

Peekt aish labbums buhs, ka pee scheem saleekameem strohpeem dauds jo weegla draweschana, ne pee teem zitteem, kà pehzak redseht, kad no draweschanas runnasim.

Wehl warretu beidsot ir to labbumu minneht, ka saleekamus strohpus turredams tu warri, ir bes behrnu laischanas, sewim jaunū spectu sagahdaht. Bet pee tam irr dauds puhlina, un tas darbs ne isdohdahs wiss katru reisi pehz prahta; tabehl no tam neka waitis ne runnaschu. Bet arri bes tam jaw ar teem saleekameem strohpeem tik dauds to labbumu irraid, ka labbpraht zerreju, ka par laikeem arri pee muhsu arrajeem schahdus strohpus ween wairak redsehs.

Up Zahneem bittes sawus pirmus behrnus laisch. Up to laiku jaw arween kahdam zilwekam tohs wajaga zeeti apwakteht. Gan sinnams bittes jaw no pascha rihta zeeni zittas sihmes rabdiht, no ka warr nomanniht, ka to deenu taisahs behrnus laist; bet schahs sihmes daudseis peekrahpi. — Kad jaunās bittes jaw wissas no strohpa islihdufchas, un rinku rinkeem skraida apkahrt, tad stahwi it meerā, ne neeka zitta ne darridams, ka tikkai zeeti waktedams, kur winnas taisahs mestees. Ja manni, ka par kahdu brihdi wehl ne sah nolaisstees, bet arween jo augsti zellahs, tad warri kahdu reisi ar plinti schaut, kas ar pulwereem ween lahbeta, un ar sprizzi

uhdena schlakht gaisā, tā ka winsch kà kahds leetus us tahm bittehm kriht semmē; tad schahs gan zeeni nomestees, warr buht dohmadanas, ka pehrkons un leetus nahf. Skaidram strohpam, aschku feetinam, ko preeksch azzim feet, pabeeseem zimdeem, ko rohkās maukt, no stahdes istaisitai karrotei, uhdena spannim, tahdahm leetahm jaw par wissu behrnu laischanas laiku wajaga gattawahm pee rohkās buht.

Kad jaw wissas bittes kahpelē samettuschahs, ahtraki ne, tad peezell to strohpu, kur winnas gribbi celsiht, pee ta specta it klaht, papreeksch skaidru palagu paschahis appakschā; un tad, ja gribbi, tahs bittes papreeksch ar skaidru uhdeni druzzinu apstazzinajis, paswell to strohpu druzzinu us weenu pufsi, sinell tahs bittes ar to stahdes karroti, un paberr tahs appaksch to strohpu us to dibbenu, un winnas sahhs tulihht paschas us augschu wilktees. Tam strohpa dibbenam sinnams zeeti wajaga us to palagu peespeestam buht, lai tur nekahdas bittes ne warr palihht appakschā. — Kad to dischumu jaw buhst strohpā celizzis, tad warri tahs zittas bittes, kas wehl atlikfuschas, woi ar kahdu spahrnu no tahs weetas, kur usmettuschahs, noslauzihht, woi ar purrinaschanu nopurrinaht, un winnas tulihht wahksees tai strohpā eekschā, tahm zittahm pakaf. — Tad lai schis strohps turpat wehl kahdu brihdi paleek, lihds pehdejas bittes tur sawahfuschahs, un wissas palikfuschas meerigas, un tad zell winnu tai weeta, kur tam jaw buhs stahweht.

Ja bittes rohdahs tahdā weeta samettuschahs, kur nekahdā wihsē strohpu ne warri peezelt klaht, tad sinnams tewim winnas jasanemm kahdā grohsā, un lai winnas paleek tai grohsā lihds wakfaram. Wakfara atkal laid winnas strohpā.

Lihds schim gan zeeni ja arween to mahtiti twarstihht, un winnu celihht krahtinā, un winnu tur eekschā kahdas feschas woi dewinas deenas turreht, kà kahdu

zeetumneezi. Bet tas nemas newaid waijadsigs. Daudsreis dabbu mahtiti, winnu twarstoht, kaut kà saspaidiht, un ta aiseet zaur tam pohstà; daudsreis atkal weenam pascham jaunam speetam rohdahs diwi woi trihs mahtites; to weenu tu gan notwersi un eeliksi krahtinà, un bittes ar to ohtru muht prohjam, ja tahm tas strohps ne patihl. Sahda tikkai, ka tawò strohps irr labbi skaidrs, nei schurku, nei pelku, nei dsirneklu peekernahts, un fanemm wiffas bittes labbi kohschi, tà ka tu warri drohsch buht, ka ta mahtite newaid palikkusi ne eeliksa, — tad tizzi labbpraht, tawas bittes stahwehs, kà ween waijaga, un ohtro rihtu tulihl jaw zittas redsefi preezigi garròs skreenam, un baggatu nasti pahnessam mahjäs. — Ja rassees diwi woi trihs mahtites tahm jaunahm bittehm bijuschas, un wiffas strohpà eeliktas, tad jaw ta, kas ta siipraka, tahs jo wahjas nokaus patte. Bischu speets tikkai weenu paschu walbineezi gribb.

Warr buht, ka zits bischu tehws tewim lifs to strohpu woi ar kahdahm sahlehm isfwauidiht, woi kaut kà kwehpinahht; bet tee irr neeki. Gahdajees sewim, kà jaw fazziju, tikkai labbi skaidru strohpu, tad tahm patiks deewsgan tur stahweht; — un ja it gribbi, tad warri kahdu druszianu meddus ar skaidru uhdeni samaisiht, un ar to tahs masas lenteles druszianu apfwauidiht, fur bittes sawas lappas schuhs klahht. Zits smaks jaw muhscham bittehm ne patihl, kà tikkai meddus smaks. — Jaunas bittes fanemmohht wehl jaleek arri schahs pamahzischanas wehrà: jaunahm mahtitehm kahdahm reisehm wehl ne schkirrahs it labbi ta skreeschana. Tadehl zitta, ar sawu pulku no strohpa isfrehjufi, nokriht pee semmes, bet tas speets zittur fur samettahs. Tadehl skattees labbi zeeti wiffapfahrt, woi kaut fur klahtrumà, bes ta speeta, ne rohdahs wehl kahds mas buntinsch bischu pee semmes nomettees. Tahs fanemm arriidsan; daudsreis ta mahtite rassees pee schahm.

Kà jaw pawiffam bittehm ne tihl, kad karsta deenas widdus faule winnu strohpu apspihd, tà wiffwairaf jaunahm bittehm no pirna eefahkuma par deenas widdu ehna jagahda. Un wehl — ja tulihl tais pirnas deenas pehz tahs fanemschanas eekriht bahrgs leetus laifs jeb leels wehjsch, tad eeleez sawam jaunam speetam druszianu meddus, lai winsch baddu ne zeesch. Winsch no tahm wezzenehm schkirdamees sewim gan meddus us zellu irr panehmees lihds; bet tas tatschu ilgi ne peeteek.

Ja wezzenehm ne gribbi laut to paschu waffaru wehl ohtrus behrnus laist, tad buhs tewim to paschu deenu, kad winnas tohs pirmus behrnus laiduschas, tufschu kastinu tahm palikt appakschà. Kad tahm us tahdu wihsi jo wairaf ruhmes rohdahs, tad winnas zecni sawus behrnus pee sewis patureht. Jeb warri arriidsan schà darriht: leeze tahs jaunahs bittes tai weetà, fur tahs wezzenes stahwejuschas, un nozell tahs wezzenes us zittu weetu; tad dauds bittes, to wezzu weetu mekledamas, no ta wezza strohpa eeskrees tai jaunà; un tahs wezzenes, pee saimes truhkumu mannidamas, aplam wairs behrnus ne laidihs.

Gribbese wehl sinnahht, zil kastinu janemm, jaunahs bittes eelaischoht. Kad leels speets, nemm tsche-trus kastinus, kad mas, nemm trihs.

Kad bittes jaw labbi rohdahs eeschuiischas tai appakschejà kasta, ahtraki ne, tad irr laifs, tufschu kastinu palikt appakschà. Tas irr tà darrams: noleez blakkam ta strohpa to tufschu kastinu, jamu dibbenu palizzis appakschà; tad zell to strohpu bes ta dibbena us to tufschu kastinu wirsù, atnemm to wezzo dibbenu ar wiffahm bittehm, kas tur wirsù, noleez to turpat pee semmes, un passumm jeb pazell to strohpu atkal sawà wezzà weetà. Tahs bittes, kas wehl us ta wezza dibbena palikka, tulihl atkal sawà strohpà wahlfrees eekschà. Tas wirsejais zaurums tulihl irr aisbahschams, woi ar

kahdu lenteli, kas tur labbi eet eekschā, woi atkal ar mahleem, tā ka tas appakschejais zaurums ween paleek wakā. Diwi jeb trihs kassini weenā reise ne derr paleekami appakschā. Kad bittehm us weenu reisi par dauds leela ruhme rohdahs, tad winnas zeeni kā kā apslinkt, it kā dohmadamas, ka wiff puhlinseh buhschoht pawelt, ka tafschu tahdu leelu strohpu ne peeschuhshofchas.

Kad kahdu reisi, ir tewim ne gribboht, tomehr kahdas wezzenes wehl ohtrus behrnus laisch, jeb kad jaunās bittes to paschu wassaru, kad paschas radduschahs, atkal jaunu speetu no sawa strohpa isbsenn, — tad warri schahs jaunās bittes ar zittahm kahdahm jaunahm jeb ar kahdahm pawahjahm wezzenehm falaisi kohpā. Tas atkal tā irr darrams: fanemm tahs jaunās bittes strohpā, un lai schis lihds wakaram tur pat paleek, fur tahs bittes effi fanehmis. Wakarā aisbahs tam to zaurumu, un noneff winnu pee tahm bittehm, kam tu tahs jamas gribbi peelaist klah; apgrees to strohpu, fo effi atneffis, un schigli to dibbenu winnam atnehmis noht, paleez winnu tam ohtram strohpam appakschā, tulihst wiffus zaurumus, un wiffas schkirbas, fur bittes warretu lihst ahra, aisbahsdams; bet sinnams tillai tai mehrā, ka bittes ne warr lihst ahra, bet ne til zeeti, ka it nekahda lupts ne warr eet eekschā; zittabi tu drihs sawas bittes warri noslahpeht. Par nakti rassees tas appakschejais speets pee ta wirsejo peewahfees klah, un tu no rihta atkal warresi to tufschu strohpu no appakschas atnemt noht, un to zaurumu atdarriht.

Bet ja tu labbpraht tahs jaunās bittes gribbi ih-paschi paturreht, jeb ja tewim atteekahs kahdas pawahjas wezzenes, fo tu labbpraht gribbi siiprinaht, tad is-rangees kahdas siipras wezzenes, kam bes schahdes darrichanas kahdu pulzinu saimes warri atnemt. Noleez tad tahs wahjas bittes blakkam tahm siiprahm, un lai winnas tur kahdas diwi, trihs deenas schahw, lihds winnas sawu jaunu weetu jaw labbi sinn. Tad ais-

barri tahm kahdā wakarā, kad wiffas jaw no ganneem pahrawahschahs mahjās, to zaurumu, un ohtro rihtu, tā pulstien desnitds, kad jaw bittes dauds us ganneem isstrehjuschas, tad nozell tahs siipras bittes us zittu weetu, kahdus desnit sohlus noht, un noleez tahs wahjas winnu weetā, un tad atdarri schim strohpam to zaurumu; tad tahs bittes, kas to rihtu jaw no ta siipra speeta bij isstrehjuschas, no ganneem pahreedamas, un sawu wezzu weetu mekledamas, ees to wahju bischu strohpā eekschā, un ar nalli pahreedamas tahs arri labbpraht peenemm, un tahs tur paleek. Us tahdu wihti schahm wahjahm bittehm wairak saimes rassees, un tahs siipras to truhkumu gan pazeetibs.

Trahpisees arri kahdu reisi, ka jaunās bittes, lihds tahs strohpā elaiistas, tewim ne manniht ne mannoht, no sawa strohpa pamasam isjubdih, jeb atkal wiffas reise zelsees, un atkal sawā wezzā strohpā nowahlsees atpakkat; tad sinni, ka tahm mahrite woi gahjusi pohstā, woi atkal palikkufi wehl pee tahm wezzenem. Tad tillai apwakte schahs wezzenes; par ihu brihdi winnas tad zeeni atkal to jaunu speetu dsiht no sawa strohpa ahra.

Ta draweschana pee tahdeem faleekameem strohpeem ir weegls darbs. Tas wirsejais kassinsch ar drahta gabbalu, kam latrā gallā kohzinsch eeseets, lai winnu labbi warr fatwert, nogreeschams. Gan sinnams tee kassini rohdahs siipri weens us ohtru usviffeti; bet kad pabeesu kumpi nemsi paligā, to tai schkirbā eesprausdams, tad drihs to drahtu warresi iswilt to kassinu starpā zaur. Bet tas drahts jawell tā, ka tohs schuhnus (tahs lappas), dabbu pahrgreest no weena galla us ohtru, bet ne wiff no weeneem sahneem us ohtreem. To zittabi tahs lappas saspeeschahs kohpā, un ja kahda bittite tur rohdahs eekschā, tai jaet pohstā, un zittu meddu jo drihs istezzina. Kā tee schuhni buhs schuhiti, woi no pakkalas us preekschu, woi no weeneem sahneem us

ohftreem, to finnaffi, kad buhfi eelizzis wehrâ, kâ tam wirsejam kassinam tahs lenteles listas. Pee schahm bittes sawu schuinnu schuj klah, un kâ winnas tai wirsejâ kassinâ buhs eefahfuschas schuh, tâ tahs zeeni schuh wiff zaur to strohpu, lai arri zitteem no teem ap-pafschejeem kassinem tahs lenteles buhtu kruslis listas. Tadehl arridsan, kad kahdam strohpam listi glahsa lohdsinus, tewim schee jaleef tam zaurumam, fur tahs bittes eet eefschâ, teescham prettibahm, un tahs lenteles jaleef no ta lohdsina pusses us ta zauruma puffi, lai tu storp tahm lappahm warri isredseht zaur.

Ruddeni, kad jaw mettees stipraki falt, un bittes wairs ne eet seeddâs, tad irr derrigais draweschanas laiks. Tad wiffas bittes, wiffwairak rihtâs, rohdahs tûs appafschejôs kâstôs sawahfuschahs weenâ buntê, un to wirsejo kassinu nonehmis, tu rettu kahdu bitti tur arradissi, kahdam reisehm ne weenu. Bet arri waffaru, kad prischa meddus waijaga, jeb kad strohps palizzis jaw wiffai smags, un tu ne warri wairs winnu labbi zillaht, tad warri arridsan kahdu kassinu nogreest, — kahdâ padsestrâ rihtâ, jeb paschâ pufseenas laikâ, kad dauds bittes jaw seeddâs isfrehjuschas. Bet sinmans ka waffaras laikâ bittes jaw dauds jo piktas buhs; taphez tewim pee schahs draweschanas waijadsehs mud-digam buht. Tifko drahtu iswilziz zaur, zell tulih, to nogreesto kassinu semmê, un usleez winnu us kahdu lesnu bkohdu; bet ohtram zilwekam jauns wahs jaw jaturr gattaws pee rohfas, kas ar feigschanu strohpam atkal usleekans, tâ kâ to pilno kassinu tiffai effi nozehlis. — Waffaras laikâ bittes wairak par wiffu strohpu lihds pat tam augschejam gallam rassees istlibduschas; tadehl waffarâ jaw ne eeffi reise wairak kassinu nogreest, kâ tiffai weenu paschu. Bet ruddena laikâ, kad bittes meerigas, warrest arri diwi kassinus weend reise nonemt, jeb arri trihs, ja papilnam ta schuima irr.

Bet weenu leetu eeleez labbi wehrâ, kad drawesi: ne effi skohps un wiffai kahrigs, bet pameit sawahm bittes baggatu seemas tiffchanu. Katram speetam buhs tewim atlaist diwi kassinus, ar meddu pilnus; un ja arri tai treschâ wehl buhtu jaw labbi eeschuifschas, tad to ne eeffi wiff peerehkinah, klah. Kad wehl jo dauds tahs tiffchanas-winnahm buhfi atlaidis, ir tad winnas ne rassees par seemu wairak patehrejuschas, ka ween tik dauds, zil tahm nohtigi waijadseja. Kas buhs atlizzees, to drawesi zittu gaddu. — Ja kahdas buhschanas deht buhfi palizzis ruddeni sawas bittes ne drawejis, un tu to gribbi darriht pawaffarâ, tad ne drawe ahtraki, kâ Aprila mehnesi; bet ir tad wehl ne nemm tahm peidigo meddu nohst, lai arri tewim rahdahs, ka winnas jaw ar nalli no seedeem nahk mahjâs. Tee dseltani, farkani un balti firnischi, ko winnas pee sawahm kahjinahm neff mahjâs, wehl newaid meddus, bet tiffai seedu milti, kas tahm gan derr sawu namnu islahpiht un ustaiht, bet ne wiff barribai.

Zittu bischu kohpeju redsefi pawaffarâ ar bischu barroschanu dauds puhlejamees, bet no tam warri noman-niht, ka tahs newaid prattis sawas bittes labbi kohpt. No barrojameem speeteem aplam preeka ne redsefi. Dads zeeni bittes raslees woi zaur to, ka tahm buhfi ruddeni wiffai mas barribas atlaidis; jeb atkal, kad buhfi eegribbejees wiffai masus speetinus, kas wezze-nehm ohtree, treschee behrni bijusch, un wehlu waffarâ raddusches, par seemu ismittinah. Ja buhfi, kâ jaw mahziju, katram speetam jeb mas diwi kassinus, pilnus meddu, atlaidis, — ja buhfi masus speetinus ar zitteem speeteem labbal falaidis kohpâ, — ja wiffarâ wihse buhfi gahdajis, lai tewim stipri speeti ween buhtu, kam dauds saimes, — tad aplam ne dabbus sawas bittes barroht. Tahdas bittes, kam dauds saimes, tahs ne ween jo mohdrigi strahda, un wairak meddus sakrahj, bet winnas par seemas laiku arridsan

jo masaf meddus tehre, ne wahjas bittes, tapeh; ka fchahs ne warr fawas mahjas par seemu tif labbi fittas turreht, ka winnas, un jo winnahm irr aufst, jo winnas ehd.

Bet raffees arri kahdu reisi wiffu siptas bittes barrojamas; tad luhdsams, ne effi skohps, winnas glahbdams: jo, ka jaw fazziju — dohd tahm wehl jo dauds, wairaf winnas ne patehreh, ne ka tahm nohtigi waijadseh. — Tad Oktobera mehnest apraugi fawas bittes; un kad tewim rahdahs, ka kahdam speetam buhs wiffai mas tahs tikschanas, bet ohtram atkal tif dauds, ka tu tam bes skahdes weenu kastinu warri noneim, tad noneim to wahju bischu strohpam wahku, un usleez schim to pilnu kastinu wirsu. — Gawenu mehnest apraugi atkal fawas bittes, un kad manni, ka kahdam gribb truhkums rastees, un tewim warr buht kahds pilns kastinsch atteekahs, woi wehl no ruddena ustauphts, jeb kahdam baggatahm bittehm nonem-mams, tad usleez to tahm wahjahm wirsu. Bet ja tewim tahda kastina newaid, tad warri arridsan wehl zittadi glahbtees. Memm labbu skaidru meddu, iskaufe to siltumä, peemaisi druzzinu skaidra uhdena klah, eeleij winnu lesna schlihw, fur bittes drihs warr tift klah, usleez skaidrus salnu gabbalimus wirsu, lai bittes par teem warr staigaht, to meddu suhkdamas, un lai tahm newaid jastihst, un leez to schlihw strohpä, kamehr tas meddus wehl newaid it pawissam at-diffis. Tad meddus smaks dohsees us augschu, un bittes drihs buhs klah. Bet ne barro wiff fawas bittes arween par druzzinahm, bet labbi dauds meddus us reisi dohdams, lai bittehm newaid dauds jastaiga, bet lai winnas, us reisi sewim fawu tikschanu us augschu fanessuschas, warr labbu brihdi atkal tift, no weetas ne kustejuschas. — Warr arridsan, ja gribb, tahm no augschenes to barribu sneegt. Tad waijaga papreeksch jaw ihpafchu, jo semmu kastinu turreht, kas labbi us to

strohpu passe wirsu. Wahku strohpam nonehmis, usleez to meddus schlihw, un tad atkal to tufschu kastinu, wiffas schkirbas un zaurumus ar mahleem aishwaid-dams. — Zitti atkal barroschanas dehl jaw preeksch laika katram wahkam zanrumu eetaisa, un to aishahsch ar pulki. Kad nu gribb bittes barroht, tad winni apseen kahdam kohka trikterim to pihpes gallu ar kahdu smalku luypatu; tad winni to meddu eeleij tai trikteri, eebahsch to pihpes gallu zaur to zaurumu, kas strohpa wahkam eetaisihst, un aptaisa tahs schkirbas ar mahleem. Tad bittes tur eelschä to meddu suh; kas zaur to audekli welkshs zaur. — Zits bischu tehws arri meddu us maissi ushwaida, un tad strohpä leel eelschä; bet tas irr it pawissam silti darrihts; jo us to maissi tas meddus drihs faskahst, un irr bittehm lohti newesselig, un faskahbe arri to meddu, kas strohpä wehl atteekahs.

Bet bittes barrojoht zeeti waijaga kawatees, ka ne dabbu ap teem strohpeem kaut ka meddu iskaifst un islaifst, tapeh; ka to schahduschas tulihst no zitteem strohpeem zittas bittes fakkrees, sagles, kas tulihst raubsihs to pawahju bischu strohpä eelaustees, tahm wiffu meddu sagt ahra, winnu mabtiti nofaut, un to speetu ispohst. Arri kaut kurru zittu brihdi, kad tif ween pee bittehm gar meddu dschwost, ne ismehta meddus; jo meddus smaks tulihst bittehm sagschanas kahribu mohdina. — Schahs sagschanas dehl buhs tewim arridsan pawahjahm bittehm to zaurumu, fur winnas eet eelschä un ahra, jo masaku pamest, ne siptahm, lai winnas fawas namma durwis labbafi warr apwakteht, un jo drihs warr atkautes, kad sagles mahzshs wirsu.

Dauds bischu kohpeji baidahs no burwjeem, kas mahkoschi bittes ispohst, tahm zittas bittes usraiddami. Schi mulka baidischanahs zehlfes zaur to, ka laudis ne sim, ka paschahm bittehm jaw no buhschanas tahda dabba irr, zitta zittu labbpraht afsagt.

Bet zaur schabdu apfagschanu dasch speets eet pohsta, tabehl wehl wairak no schahs buhschanas gribbu runnaht. Kad, wisswairak ribtös un wakkardös, fur bittes jaw aplam ne zeeni straidiht apfahrt, redsefi gar tabdu pawahju bischu strohpu weenu ohtru bitti mundri, mundri freijam apfahrt, pchz trannu wihses kahjas nolaiduschas, tad jaw warri manniht, ka tahs us fagschanu atskrehjuschas; un ja tikkai tas speets, pee ka winnas gribb celaussees, ne spehs atturretees, tad schis drihs rassees paspehlejis un isnihsis. — Nu jaranga tewim dabbuht sinnaht, no furra strohpa tahs sagles nahf. Zo dabbusi sinnaht, schä darridams: nemm kahdu druzzinu baltas krihts, fagrubd to sinalki jo sinalki, un raugi ar to tahs sagles apfaisiht; un tä winnas apsihmejis, eelez wehträ, furra strohpa winnas lihdihs eelschä, no ta strohpa pabaiditas, fo winnas gribbeja apfagt. Daudsreij atraddisi, ka winnas no taweem pascheem strohpeem nahkuschas. Tad tikkai wakkara pahrstahdi sawas bittes, to apfagtu strohpu to saglu weeta nolidams, un schahs atkal to apfagto weeta. Zaur to fabrihdetas tahs sagles zeeni no sawa nedarba stabtees. — Bet ja tahs sagles no tawa zeemina bittes nahkuschas, tad luhds to, lai winsch sawas bittes kaut lä fabrihde, winnas zittä weeta nozeldams; un tu atkal noleez sawas apfagtas bittes arridsan zittä weeta; jeb famittojeet sawas bittes; nemm tu tahs sagles, kas jaw arween stipras bittes buhs, un atdohd winnam atkal kahdu stipru speetu prettim. Kad bittes no sawas eerasas weetas iskustina, un zittur noleek, tad winnas zeeni tä lä bailigas un kaunigas palift, un to sagla darbu aismirft.

Kad ruddendös sawas bittes apraugi, un jaw stipra salna sahft rassees, tad warri sawus strohpus, wisswairak ja tee newaid no labbi beesceem dehteem taifiti, ar garreem salmeem aptiht, bet tä ka tas iskreijams zaurums naw pawissam aishahst; zittadi putnineem ja-

shahst noht. Bet, lä jaw dohmaju ir pirmad minnesis, til pat bischu ne pamett to zaurumu, kahds winsch par wassaras laiku bijis, bet pataisi to jo masu, kahdu skalleli, kam diwi, trihs masi zaurumi eegreessi, zaur fo bittes til par weenahm warr isliht, aishildams preekschä. — Par seemas laiku wakte labbi, ka pelles ne dabdu strohpa eceet; tahs ir meddu ir bittes ehd noht. Pawassarä, kad atkal sawas bittes apraugi, tad noslauki ar kahdu spahrnu to dibvenu; jo par seemas laiku tur rassees gan bischu subdi, gan arri zittas no sprahguschas bittes sakrahjuschas. Bet bes waijadsibas ne eij sawus putninus kustinahst; kad tee, pakustinati, no sawa seemas meega atmohstahs, tad winni sahft jo stipri ehst, un kustedami garrainus dohd, zaur fo tahs wasku lappas sahft pelleht.

Saleckamös strohpus sawas bittes kohpdams gan ne dabbusi winnas dauds kwehpinahst, un ar duhmeem gainahst un mohziht; bet tatschu kahdahm reisehm. Tad tikkai fargajees, ka kahrstums bittes ne peceet. Kad pihpi peebahst ar kahdu sliktu tabaku, jeb ar kahdahm lappahm, kahdu druzzinu spalwu, jeb mattu, jeb willas, kas swildama labbi sinird, premaissis klahst, un to eekurstijis un luppattu uslizis, uspuhtift tä, ka tee duhmi zaur to zibuffu eet abra, tad no schahdeem duhmeem wissu piftas bittes muht.

Weidsiht nu wehl mohzees, lä ar meddu un wasku jadarra. Cetaisi mahlu pohda dibbenam zaurumu, un aishahst to labbi zeeti ar pulki, scho papreeksch ar skaidru luppattu aptinnis. Schai pohda leez tahs lappas eelschä, un zell winnu siltä krahfni. Kad tahs wirsejas lappas nu jaw it sausas walikuschas, jeb jaw sahkuschas druzzinu kuff, tad nemm to pohdu no krahfnes abra, un lai winsch kahdu stundu it meera stahw, lihds pehbejas wasku lappinas jaw us augschu buhs wilkuschas. Tad paleez tam pohdam skaidru tranke appakschä, iswelz to pulki, un lai tas meddus nu welkshs

zaur to zaurumu ahrâ, lihds fahffi manniht, ka jaw wasku lappinas fahf nahft lihds. Tad aisbahs pohdam atkal to zaurumu, un kas eefsch winna atlizzis, to eelez grahpi, jeb, ja tewim tahds atteekahs, missina katlä, usleij druszinu uhdena, un wahri to. Kad jaw labbi fahf wahritees, tad leij winnu atkal tai pohdâ, un lai winsch atdseest. Tad nolaid atkal to meddu lihds pehdejam. Ja warr buht buhfi pabauds ta uhdena peelehjis, un tas meddus tewim rahdahs parleeku schkidrs, tad nemm winnu wahriht, lihds winsch paleek jo bees.

Ur teem waskeem atkal jaleekahs schâ: eeleij grahpi tik dauds uhdena, ka wiff wasks, ko likfi eefschâ, uhdeni mirkst; bet ne tâ, ka werdoht eet par mallahm pah. Tad leez to wasku eefschâ, bet ne wiffu us reisi, bet pa gabbaleem. Tad nemm to sipri wahriht; wiffwairak kad tahs lappas jaw wezzas. Kad jaw fahf dseltanas puttas rastees wirsi, tad faleij wiffu siprâ kulle, un nemm to wasku sipri isspaidiht, wifflabbaft zaur ihpafschu spaidu (pressi), kas no diwi dehtu gabbaleem istaisihts, ko ar struhwahm well kohpâ. Appafsch to spaidu jaleek traufs ar aukstu uhdeni, fur tas wasks teff eefschâ. Tahs atleekas, kas tai kulle paleek, warri wehl ohtru reisi wahriht, un atkal isspaidiht. — Tad nemm to wasku, kas tai uhdeni rohdahs fawilzees, ahrâ, faspeed winnu zeti gabbalds, lai wiff uhdens isteff, kause winnu pamasitnam grahpi, scho us ohglehm uslizzis; un kad winsch iskuffis, tad nozell to grahpi no tahm ohglehm, un lai tas wasks tur paleek kahdu brihdi eefschâ, lihds winsch jaw fahf atdift, un paleek jo bees. Tad wiffi neskaidrumi rassees us ta grahpja dibbenu nostahjuschi, un tad tu lehnâm no wirsus to skaidru wasku noleesi padilla blohdâ, kas papreetsch ar aukstu uhdeni isskallojams, lai wasks tik zeti ne lihþ flahf. Tee neskaidrumi, kas wehl tai grahpi rassees atiffuschi, tee irr glabbajami, lihds tewim atkal buhs lappas kausefamas, fur winnus warri

list flahf un beidsamo wasku no winneem isdsiht. — Ja sawu wasku ittin skaidru gribbi, tad to warri wehl ohtru reisi nemt wahriht, winnu gabbalds sagreesis un grahpi eenettis, fur druszina uhdena eeleeta. Tad tee neskaidrumi, kas wehl tai waskâ buhs bijusch, zelsees us augfchu, un tu tohs warresi no wirsus nosmelt. Tad zell grahpi no ugguna, lai winsch stahw kahdu brihstinu meerâ, un tad leij sawu wasku blohdâ, fur druszina werdoscha uhdena eefschâ. Kad atdsiffis, warresi pehzgallâ pehdigo melluminu no appafschas ar nasi nokassht. — Kad wasku ilgi gribb glabbabt, tad tas brihscheem ar uhdeni apleijams, lai winsch wiffai ne dabbu sakalst, zaur ko pee swarra rohdahs leels truhkums.

Tâ nu ar ihseem wahrdeem tewim esmu tahs sinna-schanas isstahstijis, kas pee bischu kohpschanas tahs wiffuwaijadfigas. Wehl buhtu sinnams dasch zits padohms peedohdams; bet kad tikkai pahru gaddu patš ar prahtu gar bittehm buhfi puhlejees, jaw patš rassees gudribâ peenehmees. — No tam ne neeka ne esmu fazzijis, kâ bittes tahdös strohpös kohpjasas, kas weenâ gabbalâ. Bet jaw arri no tahm mahzibahm, ko taggad të esmu farakstijis, warresi nomanniht, kâ ar scheem strohpeem jabarra; un dasch labs prahtigs zilweks, kas ar winneem eenannijees, tewim sawu padohmu ne leegs wiff. — Bet es labbpraht tizzu, ka tohs saleekamus strohpus arween wairak peenems, lai arri taggad no eefahsuma dauds prettim runna. To eemeslu jaw daubsties esmu dsirdejis no zitteem, kas sewim tahdus saleekamus strohpus fahkuschi taiffht, ka bittes tahdös lastinds seemas aukstummu ne pahzreetschas. Bet tee raddahs arween wiffai plahmus dehlus nehmuschi. Kad tikkai nemfi kahdas pufstreschu jeb triju zellu beesas plankas; jeb kad strohpus ruddeni ar salmeem labbi aptihfi, tad redsefi, kâ tawas bittes brangi schahdös strohpös mittihs.

Tee muhsu wezza mahzitaja raksti, — tee beidsamee, fo juhs, mihli lassitaji, dabbuscet redseht. — Tahs sinnaš, fo wehl schinni grahmata no Paleijas Jahna atraddiseet, tahs es esinu sawahjis, gan ar Eglu muischas jauno mahzitaju fasinnajees, gan pareitam ar paschu zeenigu kungu Zelgawa sagahjis, gan arri pats isgahjuschu ruddeni Eglu muischa un paschās Paleijas mahjās bijis.

26. Jahnim useet behdas.

Rahdi defmit gaddi nu bija aisgahjuschi, kamehr Jahnis Paleijas mahjās par fainneeku eegahjis. Us teem defmit gaddeem wissa buhschana tur jaw bija palikusi zittada. Jauns nams tur bij ustaishts, wissas zittas ehkas par jaunu pahrtaishtas; wissi lauki labbi uskopti; dahrsā zits lohks jaw ruddeni baggatus auglus rabdija. Jahnim jaw bija labba slawa pee zeeniga kunga un par wissu nowaddu. Deews winna laulibu ar trihs behleem un weenu meitiau bij swehtijis, un wissi auga wesseli, ka luste bij redseht. Mahjās tam bij meers ar draugu, ar faini.

Wezzais mahzitajs sawam augim weenadi palikka mihligš padohma-dewejs un draugs. — Daschu wakkaru Jahnis wehl pee winna nogahja isrunnatees; — daschu wakkaru atkal wezzais atnahze Paleijas mahjās, un apskattija wissu buhschana, apstaigaja wissus laukus, un arri daschu stundinu, Jahna istabā eegahjis, winsch tur ar Jahni isrunnajahs gan no laizigahm, gan no garrigahm leetahm. Wisswairak no ta laika winnu daudstreis redseja pee Jahna noimam, kad weens pats bij palizzees, sawu mihlu ustizigigu draugu us dufschanas weetu pawaddijis.

„Rahdi laimigi juhs effeet,“ tā winsch weenu wakkaru us Paleijas laudim fazzija, „Rahdi laimigi! —

Mahwe juhs wehl newaid schlihrusi, un jums aug behrni! Kad tu, mans behls, arri kahdu reisi paliksi atraitnis, jeb tu, manna meita, paliksi kahdu reisi atraitne, tad tatschu jums buhs behrni, us fo juhs warsefet slattitees, un kas ar mihlestibas azzim us jums slattisees, un juhsu firde preezinahs. — Bet re! ka mannim irr! — No sweschas tablas semmes scheitan atnahjis, sawus behrnus, sawu mihlu draugu Deewam atdewis, nekahdus klahtejus raddus scheitan ne turredams, — es esinu palizis weentulis, ka kahds wezs lohks, kas weens pats allizzees, kur zittureis meschi bijuschi!“ To fazzijis, wezzais apluffe; tad par kahdu briibi, tā ka ar sewi runnadams, winsch peelikka tohs wahrbus klah: „Taggad mehš redsam ka zaur speegeli eesch mihklas, bet tad waiga waigam!“ — Un tad atkal par kahdu briibinu, ka kad mahkonas pahreet, un saule atkal gaischi sah spihdeht, tā winsch ar spihdoschahm azzim fazzija: „Behrni, mihlojeet weens ohtru! Kur mihlestiba, tur arri irr zerriba! Tur arri nahwes engelis paleek par mihlu draugu, fo ar preeku sagaidam!“ — Un to fazzijis, wezzais aisgahja prohjam. — Wisseem klausotees affaras bij uslekluschas, un klussi randadama Maija winnu pawaddija; jo mahzitajam tā ar mihlestibu sawu nelaiku draugu peeminoh, winnai arriban eeschahwahs prahta, kahds seels trubkums winnai arri bijis, kad mahzitaja zeenuhte nomirre. Pee tahs winna no pat jaunahm deenahm arween bij padohmu, pamahzischanu, eepreezinaschanu atraddusi; un daudstreis winna Jahnim bija fazzijusi: „Ja kam derru pasaulē, ja ne esinu palikdusi, — tad tas irr winnas mihlestibas darbs!“

Al! wezzais sehohs wahrbus, fo taggabin lassijat, pehdigohs bija runnais Paleijas mahjās. Kahdu nedelu pehz tam, tam nahwes engelis peestahja. Kahda winna mirschana bijusi, ar kahdu preeku winsch schai saulei „labbas deenas“ atdewis; ar kahdu mihlestibu

winnu pawaddijufchi, to juhs tulihf schahs grahmatas eefahkumâ effeet laffijufchi!

Sirgt winsch ihsti ne firga; patš wezzums winna dšihwibu fagraufe. Isdsirdejis, ka wezzais azzim redsoht jo wahjsch paleefus, Jahnis katru deenu winnu apraudsija; bet to deenu, kad nomirre, winsch ne attikahs mahjäs. To arri ne weens ne bij dohmajis, ka Deews farvu engeli jaw til drihs peesuhsihs. — Ohtro rihtu Jahnis farvu wezzu mihtu draugu jaw atradde sahrkâ!

Tahs bij tahs pirmas leelas firdsfahpes, fo Jahnis farwâ dšihwibâ dabbuja baudiht. Kad tam ihsti tehws un mahte mirre, winsch wehl til mastasch palikka ka wehl ne manniht ne manniija, kahds truhkums tam zaur to buhschoht. Bet nu tas bij zittadi! Mahzitajs tam til labb kâ ohts tehws bij bijis; — un jebfchu taggad jaw patš wihru kahrtâ, un wehl prahtigu un gudru wihru kahrtâ bij cestahjis, tad winsch tatschu tã bij eeraddis, par wissahm leetahm ar farvu wezzu audsinataju isrummatees, un winna padohmu luhgtees, ka to truhkumu til drihs ne warreja peezeest. — Winsch daschu firsniigu „muhfu Tehws“ pee mirreja kappeem noflaitija; un daudsreis winsch ar farvu feerwu un farweem behrneem us kapsehtu nogahja; daudsreis scheem stahstija, kahds labš, kahds deewabihjigs wezzais bijis. — Uf! nelaihis gan daschâ firdi fewim gohda peeminnu bij zehlis, — bet ihsti behrni ne spehj wairak farwu tehwu un mahiti mihtâ peeminna paturreht, kâ Paleijas fainneefi wezzo mahzitaju un winna draugu!

Gohds tam, kas ohtram labba darra! bet gohds arri tam, kas ar pateizibu to labbumu peeminn un atsihst, fo no ohtra redsejis. Kas zilwekam mahf gohdu doht, tas arri Deerwa mahzehs pareisi slaweht, — bet welt tas teizahs Deerwa schehlafibu atsihstus, kas sawa tuwaka mihtigu firdi ar pateizibu ne atsihst!

Bet — daudsreis Deews pehz sawas gudribas zilwekam ne leel wiss weenas behdas ween redseht, bet daschadas. Tas arri pee muhsu Jahna tã notikka. Gan labbu brihdi tam nu bij labbi klahjees; — bet no ta laika, kad wezzais mahzitajs nomirre, daschi firdesti weens pehz ohtra tam raddahs. — To paschu wassaru nomirre tam dehlinfch, triju gaddu puischelis, gaisch behrns! Ur assarahm wezzaki winnam duffeschanas weetinu israudsija ne tahlu no wezza mahzitaja kappeem. — To ruddeni atkal nomirre Eglâ muischas wezzais zeenigs kungs, arri jaw atraitnis palizzis. Schis farweem laudim wissabâ wihsê arridsan wairak tehws, ne kungs bij bijis. Neweens gohdigs zilweks ne bij welt no winna paligu un padohmu luhdsees; bet teem sauneem un flinkeem winsch arween bij stiprs sawalbitajs. Paleijas fainneeks jaw arween ar preeku pee winna warreja peeet kaut kurräs wajadsibäs. Wiff nowads fatrukka, to sinnu isdsirdejis: zeenigs kungs mirris! „Deews sinn, kâ nu mums klahsees,“ tã dasch firngalwis fazzija, peeminneams, kahds gruhtums jaw preeksch scha kunga ateeschanas nowaddam zaur to bijis, ka muischa stahwejusi tahdu brihdi bes sawa ihsta kunga.

Eglu muischa nu atkal palikka tufcha. Zeenigam kungam gan bij trihs behrni; bet tahs diwi preilenes bij isprezzetas jitteem kungeem, kas paschi tahlu zittâ Kursemnes gabbalâ sawus nowaddus walbija; un tas weenigais dehs ihfu brihdi preeksch tehwa mirschanas us Wahsemmi bija aisdahjis us augstahm flohtahm un us reiseschanu. Gan schim taisnus un gohdigus kungus par pehrmindereem eezehle; bet tee tatschu arri paschâ muischa ne stahweja, bet tillai parettam pahrsstattschanas deht atbrauze. Pa nelaimi arri wezzais muischas kungs, kas ilgus gaddus tur bij walbijis, nogahja us zittu weetu. Pehrmindera kungi atraidija jaunu; bet schis bij netaisns zilweks, preeksch kungu azzim semmigs un gohdigs; bet ais kungu mugguras kauschu bende un wil-

tigs frapneeks. Ohtro waffaru jaw tulihf wezzigam gohdigam waggariim ušteize, talabb ka wiffai wezs un nespeljohfs effus, un zaur muischas funga eeteifchanu jaunu waggari no tahs muischas atwahfe, fo patš muischas fungš lihds schim bij walidijš. Ne bij ilgi, rad-dahs arri zitti teefas wihri. Muischas fungš pehrmin-dera fungeem tif zeeti bij eelabbinaješ, ka schee tam wiffu buhschanu uswehleja ar ustizzibu; un kad ohtro gaddu wehl jaunais zeenigs fungš palikka diwidefinit un weenu gaddu wezs, un pehrminveri tam pascham to waldischanu gribbeja atdoht, bet tam bij prahtš, pahru gaddu Wahzjemne wehl palikt, tad schee winnam it ar labbu prahtu norakstija, ka winsch warroht itin drohschi wiffu waldischanu schim muischas fungam uswehleht, ka tas effoht taisns un prahtigs zilweks. Tà nu schis palikka pawiffam bes usraudischanas.

Nu wiffa buhschana sahka drihs zittadi grohsitees! Ras jaw gohdigs un taisns zilweks, tam aplam dauds wairs ne tiffa muischà rahditees; winsch jaw bij preezigs, kad tiffai bij meers; bet tee netaisnee un wiltiqee, kas wezza funga laifds labbpraht no muischas bij mukfusch, tee wiffas weetàs wairak sahka schautees preefschà. Rijàs, flehtis, to jaw katrs ir wairak pee mallas atrahwees warreja nomanniht, ne gahja wairs kà waijadseja. Zittu gohdigu faimneeku jaw itt par neeka buhschamu nokuhle; zits, kas pateefi labbu strahpi buhtu pelnijis, palikka swabbads; zits, kas lihds schim tà puffgohdà bij turrejees, pakluppe un palikka par besgohdi. „Ne eet wairs pehz kahrtas! Ne eet wairs pareisi!“ Tà dasch labs waideja, galwu frattidams.

Pee tam wehl zits leels truhkums draudsi spaidija. Pehz wezza mahzitaja nomirshanas nowads pee puffohtreem gaddeem isstahweja bes mahzitaja. Swehtdeenahim gan sweschi mahzitaji atbraunze; — bet fo tee warreja lihdscht, ne tohs kaudis ne to buhschanu ne pahrsinnadami. Gan zits no sirds fawu spreddiki fazzija;

bet tatschu draudses lohzeffi ne warreja ar winnu isrunnatees, kà ar fawu paleefoschu dweheles gannu. — Pehzak gan jaunu mahzitaju schai draudse eewedde, gaischu un mihliqu zilweku, ar fo jaunais zeenigs kungs arri Wahzjemne us augstu stohlu bij labbi fadraudsejees. Warreja tulihf nomanniht, ka draudsei buhschoht derrigs gans. Bet jebfchu gan drihs mannijis, ka daschada nebuhschana pazehlfusees, tomehr tohs kaudis wehl ne pasihdams, un ne sinnadams, kursch wainigs, kursch ne, winsch to pirmo gaddu ar gudru prahtu wairak fluffu zeete, to buhschanu papreefsch tà kà noredseht gribbedams, lai ne rohdahs us labbu laimi fo usfahjis. Tadehl scha nowadda laudim arri no tahs pusses eefahlumà wehl nelahda patwehruma ne bij.

Bes tam Zahnim wehl ihpats frusts pascha mahjàs bij zeeschams. Wezza seewas mahte, Lihse, jo wezza, jo nifna palikka. Jaw jaunàs deenàs eefahkuffi labbi stipri brandwihnu bruhfeht, ta taggad us wezzumu ne weenu deenu bes tam wairs ne warreja buht, un behrneem bij mohkas ar winnu, woi dohdohht, woi ne dohdohht. Kad behrni winnai wehl jo gribbeja wiffu pehz prahta isdorriht, tad tatschu to ne eespehja. Tad ehdeens ne bij labs; tad meita par beskaumu palikkuffi, tapehz ka weenu reisi, pee darba iseedama, mahti bij luhgusees, lai tohs behrnus kahdu brihstinu pee-stattoti, schà un tà. — Zikreis Waija winnas dehl fewim affaras dabbuja noslauzihf! Zikreis ar affarahm winna Zahni luhdse, lai jelle ne dusmojahs par winnas mahti! — „Mihla seewina,“ tà schis, winnu meerinadams, atbildeja, „kà tad es eeschu dusmotees? Zeb us kurre dusmoschohs? Woi us mahti? Tas mannim tatschu buhtu grehfs! Winna wezs zilweks; wezs kohfs newaid wairs taisns isleezams. Rahds audsis, lihds dabbuja faaugt, tahdam tam japaleek. — Zeb woi dusmoschohs us tewi? — Woi tu wainiga? — Ne raudi, seewina mihla; zeetifun lihds galam, kà

lihds schim effam zeetufchi. Kohpsim winnu pazeetigi un mihligi, lai muhsu behrni no mums mahzabs, kà tehws mahte gohdajami!“ — Tà Jahnis runnaja; un pee winna ne bij wiff walloba zittada, un darbi atkal zittadi.

27. Kauna leetas.

Nekohsch wirstrakts schai nodallai, mihli lassitaji; bet dascham buhs par pamahzischanu, isdsirdejuschanu, kà to brihdi Eglu nowaddà gahjis, kamehr pascha funga tur ne bij.

Anne, Maijas mahse, bij paaugusi, un winnai tillabb kà wezzai mahsei bij skaidrs augums un kohsch waigs. Mohdriga strahdneeze un weenabi gohdiga un deewabihjiga buhdama ta katram taisnam zilwekam bij par preeku. — Kalna Indrikkim, no ka juhs jaw arri schinni gramatà esseet weenu ohtru wahrdu lassijuschi, fainneeze bija nomirrusi, behrnus sawà laulibà ne redsejusi, un atraitnis jaw bij Paleijas Jahnim no tam runnais, ka winnam prahts effoht, Anni prezzeht. Schis lihds ar sawu fainneezi labbpraht ar meeru bij, un tam likka, lai patš runnajuš Annei. Indrikkis to pirmo gaddu, kad par fainneeku palikka, gan bij eefahzis traktoht; bet, kà jaw lassijat, pehzak pateesi par gohda wihru bij palizzis, un dsihwoja labbi pahrtizzis. Anne arri jaw bij pateikusi, ka eeschoti. Jaw gaidija prezzi-neekus; — bet klausatees, kas wehl papreekschu notikka.

Paleijas fainneekam pahneddelu meita bij jaraida darbòs. Weenu neddelu Anne gahja; ohtru atkal kalpone, Katrine. Muischas-kungs schabs divi meitas ferwin par nanma meitahm bij isredsejis. — Tam brihdin muischas-kungs, jaw wezzigs wihrs, sawu wezzako dehlu bij pahrwahkis mahjas no skohlas, to gribbedams arri eemahzibt par muischas kohpeju, un ferwin kà par paligu. — Tas ne bij ilgi, tad Anne, no dar-

beem pahreedama, jaw dauds ko sinnaja fazzibt, kahds beslauna schis jauns kungs effoht. — Alkal par tahdu brihdi Katrine sahla palikt sawada; bet ne warreja wehl ismanniht, kas ar winnu effoht. No winnas waiga gandrihs wajjadseja dohmaht, ka tà ko slimma buhtu; bet winna weenabi islikkabs stipra. Preeksch tam irr pee weegla darba daudstreif padfennama un palumjama bijusi, ta taggad pirma peestahja wiffu grubtam darbam. Kur ween kahda gruhta leeta pazeltama, kahds wesums kraujams, tur Katrine tulibt kritte kahrt. — „Kas tad muhsu Katrinei notizzis,“ tà weenu reist fainneeks pasinehjabs, „ka til mundra un stipra palikkusi? Buhs laikam dabbujusi manniht, ka kahds puifis sawas azzis us winnu usmettis!“ — Bet Maija fainneekam pamette ar azzim, un schis apklusse. — Baklarà winnu starpà zehlabs schahda runnaschana. Maija fazzija: „Tu gan smeiješ, mihlais Jahni, par muhsu Katrinei, bet mannim kohti bail, ka tillai winna newaid grehks krittusi.“

Jahnis. „Kà grehks? kahds grehks?“

Maija. „Nu jaw pahrs neddelu, ka zeeti ween us winnu stattohs. Tu ne leezeš nela mannohts; bet mums seewischkeem pee tabs buhschanas jaw jo gaischas azzis, ne wihrischkeem. Mannim gandrihs rahdabs, ka ta newaid wairš weena; winna gruhta us kahjam!“

Jahnis. „Eij, tralka, eij! — Kur tad to buhtu nehmusi? — Winna jaw tahda stipra un mundra arween seekabs?“

Maija. „Kur to nehmusi, to lai patš Deews sinn! Warr arri buht, ka krahpsjohs, un mannim it seehl, us ohtru zilweku tahdas launas dehmas turveh. Tè pat muhsu mahjas tas grehks gan newaid notizzis. Tu sinni, ka zeeti sawu faimi apwakteju. Tad tatschu buhtu mannijusi, kad winna buhtu schè ar kahdu wihrischki sahkusi mestees kohpà. — Bet ihsti

kauniga meita wiinna jaw gan newaid teizama bijuff. Zuf tu arri sinni, ka wiinnai aispehrn, kad wehl Raklehnd's bij, jaw weenreis tahda nelabba slawa zehlahs. Un kad es wiinnu taggad redsu ar tahdu mundribu peestahjam pee katra darba, kur kahda siiprazelschana woi leefschanahs, tad, — Deews pamett mannus grehkus, — mannim schaujahs kahdu brihdi prahda, woi tikkai wiinna ne grihb sewi kaut ka mai-taht, sewim augli nobsiht, ka ne fenn wehl Schah-karu Edde padarrijusees.“

Zahnim peere palikka grumbaina. „Maija,“ ta winsch fazzija, „lai Deews muhsu mahjas no tahda kauna pafarga! Bet nu mannim arri gandrihs rah-dahs, ka newaid wairs labbi! — Nedsehs! — Bet, fluffu wehl jazeesch; tikkai, luhdsama, leez to nabbagu meitischli labbi wehra, no Deewa pusses; no gruhda darba wiinna zeeti jakawa, lai pee mauzibas darbeem wiinna pehzgalla ne roh-dahs arri wehl slexkawibas darbu peelikkufi flahst. Bet, fo tu dohma, woi tewim ne wai-jadsetu ar wiinnu no tam runnaht, un tai staht wirsu?“

Maija. „Es dohmaju, wehl kahdu brihdi zeetischu fluffu. Warr buht, ka neeki! Bet us tam warri drohsch buht, ka wiinnu kawaschu ka azzu peeré; tas namna-mahtei flahjahs!“

Tahda runnaschana bij Valeijas fainneefeen no Katrihnes, un lai Deews dohtu, ka wisseem fainneefeen, kad wiinnu mahjas tahda nebuhschana notikkufi, tahds prahds buhtu; tad gan grehki arween wairak sustu!

Bet klausatees, kahda walloda ne ilgi pehz tam atskanneja. Valeijas kalys Mikkelis, no muischas pah-nahzis, stahstija dsirdejis, ka Raklehnu Mikkelilischoschi no mahjahm ahra; ka Wehrschu Mikkelis, tas puiss, kas pee bruhscha tohs wehrschus bar-roja, eschus tur eefcha, un ka prezzeschus — Valeijas Katrihni!

„Tu schehligais Deews, ka nu pee muns irr!“ ta Zahnis eesauzabs, — un klausatees, kalabbad. Raklehnu fainneefs Zehlahs to pawaffaru bij nomirris, ilgi preeksch tam firdis, un wiinna dehls Mikkelis atkal tabs mahjas usnehmis. Sinnams wiffa buhschana tur bija nogahjusi; bet grunts bij labba, un Mikkelis bij ihsti gohdigs puiss, labs prahstigs strahdineefs; un kahdi trihs woi tshetri labbi fainneeki, starp teem arri Zahnis, preeksch teefas bij apgalwojuschi, ka tam eeschoschi paliga, lihds dabbuhs eefohptees. Muischas-kungs un teefa tad tam arri tabs mahjas bij uswehlejuschi, un rahbijahs ka wiff buhschoht par labbu. — Wehrschu Mikkelis turprettim atkal bij nobsehrees slinkis, pawissam tufsch zilweks, un zeenigi lungi jaw fenn deenas wiinnu labbprahst par nekruhti buhtu nodewusch, kaut derrejis.

Ohtro rihtu arri Raklehnu fainneefam jaw no teefas sinna atnahze, lai raugotees pee laika zittur weetas. Teefa dewe to wainu, ka tatschu neeki ar wiinnu buhschoht; ka ne padsihwoschus.

Ja kahds lassitajs jaw pats ne buhs nomannijs, zaur fo muischas-kungam eeschahwahs prahda, Raklehnu Mikkelis no mahjahm islikt, un Wehrschu Mikkelis eelikt, tad klausatees, kas pehzal zehlahs gaisna; Katrihne no muischas-kunga dehla bij apfneeta, un schis Mikkelim naudu un mahjas soblijis, lai tikkai nemmus Katrihni!

Zahnis ar teem zitteem galwineefeen sarunnajahs, ka ohtro rihtu eeschoschi pee muischas-kunga un pee teefas luhgtees par Raklehnu Mikkelis; ka eelischoschi zittu naudu kihla, ja waijadjeschoht, par wiinnu galwojohst.

Bet to paschu wakkaru pahreet Anne noraudajusees no darbeem mahjas. „Nu, Anne, kapehz tad scho-been jaw pahrnahzi.“ Zahnis waizaja, wiinnu eerau-bstijis. „Zeifschu Maijai,“ ta Anne atbildeja. „Ka-

peh3 tad mannim to ne warri teift?“ tã affal fainneek3 waizaja. „Ne warru tewim to teift!“ tã Anne, no jauna eefahfufi raudaht, atbildeja, namnã eeedama. Jahnis, galwu pakrattijis, nogahja rijã, jaw gan-drihs nomannidams, kahda waina tur buhschoht.

Maijai, Anni eeraudisijuschai, bij ta patte jautaschana, kas Jahnim, un nu Anne winnai fahka stahstibt, ka muischas-kunga dehls nu jaw trescho neddefu winnai ne dohdus it nekahdu meeru, ka gribbus winnu us beskaunibas zelleem uswest, ka ne warroti wairs no winna glahbtees, ka pahrmuffufi mahjãs, un luhgschoti fainneeku, lai woi Katrihni, woi zittu kahdu meitu raidus darbõs winnas weeta. — To winna stahstija ar affarahm; un Maijai isgahja zaur wisseem kauleem klausotees. „Al tarwu beskaunibu!“ tã winna isfauzahs. „Bet ne raudi, mihta mahsin; gan Jahnis sinnahs, kã tewi isfargahht.“

Kamehr schahs mahses tã kohpã runnaja, wezza Lihse, gultã gulledama, bij klausijusees. Weenu ohtru reisi jaw kluffinam kã ar sewi runnajufi, schi, kad winnas apluffe, pazehle farwu balki, farwu padohmu peedohdama; bet kahdu? — „Ko tad juhs tẽ tã gallojatees?“ tã schi fazzija us fawahm meitahm, „ko tẽ plehschatees? Kahda nelaine tad tẽ notiffufi? Woi tad tu buhtu pirma, woi pehdiga? Tif pat, kã jaunais muischas-kungs Katrihnei wihru un mahjas irr gahdajis, tã winsch arri par Anni buhtu gahdajis! Kã tad zittadi es eegahju Paleijas mahjãs? un kas mannim irr kaitejis? Woi ne bij labbi? Juhs tatschu pasauli ne apgreestfeet.“

Maijai un Annei it firds fafalle, no paschas mahses muttes tahdu besdeewigu wallodu isdsirdufchahm. „Maht, maht, woi juhs ne mas no Deewa ne biblstatees?“ tã pehzgallã Maija eebrezahs raudadama. Gan wezzai atrunnas ne buhtu truhzis, kaut to paschu

brihdi Jahnis ne eegahjis lambari. Sarahwusees Lihse atgreesahs us seenas puffi, appalsch sewis nurbedama: „Schih3 ees manni mahziht!“ — Bet Jahnis winnas runnaschamu it ne gribbedams ais durwim bij dsirdejis. To jaw sinnam, ka winsch bij ahtrs zilweks. „Seewas-maht“, tã schis uspihka Lihsei, „juhsu wolloda irr tif grehziga un beskauniga, ka man Deews jaluhdsahs, lai winsch juhsu grehkus pee juhsu meitahm ne peemelle. Woi juhs muicham ne essat dsirdejufi, ko Deewa wahrds no tam fakka? Woi pehdigais kauns no juhsu firds isjubdis? Pateizat sechligam Deewam, ka juhsu meitas zittadas ne juhs, un ka juhs ne eespehfeet winnu brebseles nokaut, tahm grehku par negrehku ceteildami!“ Tã Jahnis runnaja. — Anne palikka mahjãs, Katrihni to paschu waffaru wehl us muischu noraidija.

No rihta Jahnis ar teem zitteem galwineekeem nogahja us muischu. Gahja papreeksch pee teefas. Bet teefas srihweris ar struppeem wahrdeem winnus atraidija, ka teefai pee tahs buhschanas ne effoht nekahda dalla; lai eijoschi pee muischas-kunga. Gahja pee muischas-kunga; — bet ko tur dabbuja? — „Woi jum3 kahda dalla par to, kahbus fainneekus isteel, kahbus eeleel?“ tã muischas-kungs brehze. „Woi gribbeet saweem walbineekeem atturretees prettim? — Tahdeem beskaunecem tillai mahzibas wajaga! Arri ne lileetees meerã, libds juhs labbi pabrnisohs!“ — Un kad fainneekem runnajohht prettim, wezzais muischas-kungs arri gribbeja kahdu reisi farwu wallodu tã kã zittadi lohziht, jaunais tulihht preekschã ar tahdu negantu plohsischanahs, ka wezzais pehzgallã pawissam ne drihstjeja wairs mutti atdarriht. Kã dascham netaisnam zilwekam, kas saweem behrneem kaunu preekschsihmi rahdijis, tã arri schim wezzitim klahjahs. Sawu dehlu sewim par paligu pahrwahkis, winsch drihs tam par kalpu bij palizzis.

Weidsoht wehl Zahnim pee kuhlena peefohdinaja, lai to paschu deenu raidus Anni darbôs, un lai wahkus Katrihni tulihst mahjäs.

To dabbujuschi, wihri gahja us mahjahm. Sirds teem bija noffummusi, ihweriga; un desmitreis atskanneja winnu starpâ tee wahrdi: „Kaut jelle zeenigs kungs drihs pahrnahftu mahjäs! It ne panessamas leetas wissäs weetas noteek! Wissu taisnam zilwekam japaleef kaunâ. Pee pagasta-teefas arri nekahda patweh-ruma naw. Kaut wezjee teefas wihri wehl buhtu, un wezzais teefas skrihweris; bet nu teefas wihri tikfai tahdi zilwezini, kas farwu likkumu grabmatu ne muhscham ne nemm rohkas; un kad arri likkumus sinn, tomehr tee ne drihft farwu mutti prett skrihweri atdarriht; schis ween wissu teesu spreesch, ne par kahdu taisnibu jeb ne-taisnibu ne behdadams, ar jauno muischas-kungu us weenu rohku sametttes! No mahzitaja arri ne warr wehl labbi ismanniht, kas no winna irr, kas ne; gan rahdabs taisns un sirdigs zilweks; bet kam tad arween kluffu zeesch? Kam ne raksta zeenigam kungam, kâ tē eet? Kam ne luhdsahs, lai nahk us mahjahm? Nuddeen, ir taisnam zilwekam japaleef lihds ar zitteem par wiltneeku, ja gribb dsihwi noturreht. Dasch labs, kas papreesch gan rahdjahs gohdigs zilweks, jaw arri pateefi paleef par sagli un frahpneeku. Kaut tikfai zeenigs kungs drihs pahrnahftu mahjäs!“

Tahda walloda scheem wihreem bij, pahreijohst mahjäs; ta patte walloda bij zaur wissu nowaddu, fur ween kahds pahrs gohdigu kauschu farunnajahs kohpâ. To besgohschu starpâ atkal, — un to Deewam schehl arween wairak raddahs, — bij spihteschana kahjena, un sagschana, frahpschana, pahridarrischana. Nweeens ohtram aplam ne uestizzeja; wissas mihlestibas un gohdibas saites truhka puschu; ir us paschu mahzitaju zitsdraudses lohzeklis jaw gandrihs sahfa piktu prahtu tur-reht. — Tâ irr, fur nelabba waldischana!

Wakkara Zahnis, ar mahzitaju jaw wairak sadrausdsejes, nogahja pee scha padohmu luhgtees, kâ liktees, woi Anni raidiht darbôs, woi ne raidiht; woi kluffu zeest, lai leeloschi Kallehnu Mikeli no mahjahm ahra, woi atkal eet pee aprinka teefas subdseht! Ultradda mahzitaju grabmatu lassoschu, kas to paschu brihd; ar pasti bij atnahkusi. Zahnis tam no pirma galla wissu isteize kâ ar Anni, kâ ar Kallehnu mahjahm, kâ ar Katrihni eijohst. Mahzitajs ar leeleem sohleem par istabu staigadams klausjahs, un lihds gallam wissu isklusijis, winsch runnaja schâ: „Zeemin mihlais! Jaw fenn beenahm ar noffummuschu sirdi esnu redsejis, kâ muhsu nowadda taggad eet. Jaw fenn us tam esnu dohmajis, woi ne warretu kaut kâ schai nebuschana par prettineeku stahst. Bet apdohma tu pats, kad es, tâ kâ atnahjis pee jums, tâ kâ par mahzitaju pee jums palizjis, tulihst buhtu stahjis par subdsetaju, to buhschamu wehl it labbi ne ismannijis, tohs laudis labbi ne pasihdams, es drihs buhtu warrejis palikt kaunâ, un manna subdsechana ne neeka ne buhtu palihdsejufi, bet tee nedarbneeki tikfai wehl jo nikni un drohschi buhtu palikkuschi. Tadehl es ilgi esnu kluffu zeetis. Bet nu gohds Deewam mehß gan warram zerreht, ka schi nebuschana drihs stahsees. Klaussees, kahda sinna mannin scho-deen atnahkusi. Zeenigs kungs raksta, ka tam gan essoht prahts bijis, wehl kahdu pussgaddu Wahzemmē palikt; bet tahdas slirkas sinnas no farwa nowadda dabbujis, winsch zil ween warredams gribbus steigtees pahreet. Taggad tikfai essohst tâ kâ faslimmis; bet tâ kâ it weffels atkal buhschoht, winsch buhschoht klahst. Essohst arridsan saweem wezzeem pehrmindereem rakstijis, un tohs luhdsis, lai kahdahm reisehm nobrauzoschi Eglu-muischâ, un tur wissu pahrstattoschi. Luhdsus arri mahzitaju, lai laudim ar farwu padohmu peestahjus, kâ sinnadams. Wezzo muischas-kungu ne gribbus no muischas islikt, pats wissu buhschamu ne ismeklejis.

Raksti ween tur ne peeteekofchi; tur wajjagoht pascha lunga azzu. — Tä mannim zeenigs kungs raksta; un lai tad tu buhtu pirmais, kam farvu padohmu peedohmu. Paleez tu Anni darbös ne raidijis; lai eet Katrihne, ja winna wehl spehj; ja ne, raungees kahdu algabfi. Raklehnu mahju deht zeeschat kluffu. Es ne dohmaju wiff, ka muischas-kungs drihtstehs ar walti Anni us muischu wahkt, un Raklehnu Mikkelis ar walti islikt. Winnam gan arri zeenigs kungs to paschu sinnu buhs pahrlaidis, ko mannim; un ja ne, tad es tam to eeswilpschu aufis. Tahda beskauniba!“

Tä mahzitajs runnaja. Zahnim firbs palikka weegla. Preezigs winsch pahrschidsahs mahjas, un ohtro rihtu jaw par wiffu nowaddu, zittam par preeku, zittam par negantu fatrukschanu, ta sinna isklihde, ka zeenigais sohlijis ittin driht buht klacht.

Anne palikka us muischu ne wahkta; Raklehnu Mikkelis palikka no mahjahm ne isliktis; Wehrschtu Mikkelis arri sahka raustitees, un ne gribbeja wairs Katrihni nemt. Muischas-kungam, usraungeem raddahs jo lehniga un jo gohdiga walloda. Jaunais muischas-kungs — fur palikka, fur ne! Teefas ffrihweris lihds ar pagasta wezzako sawös spreedumds atkal wairak sahka likkumu gramatu peeminnecht. — Bet — neddelas aishgahja, mehneschi pagahja — zeenigs kungs ne pahrnahze mahjas! Turprettim ta sinna atskanneja, ka zeenigs kungs-Wahzsemme arween wairak essoht fahlimmis, — ka gullus us nahwes gultu! Jaw gaidija ar bailibu to sinnu, ka buhschoht mirris! Bet gohdös Deewam! pahrrakstija, ka buhschoht isfirdsejs, — bet — dakteri tam leekofchi, lihds pawiffam atspirdsis, wehl kahdu puffgaddu Wahzsemme palikt, un Karlsbahda pilfsata pee wesselibas awota ahrstetees! — Tä sinna gan zittam ne weenam labbi ne patikka, ka warr buht tiklai teem, kas kaut kahdus nedarbus isdarrijusch, fewi preezinaja, dohmadami sawä prahtä: jo ilgi ta is-

mekleschana nahf gaidama, jo tas parradu raksts nobahlehs.

Bet ir tad, lai arri sinnam ne tä, ka kad pascha zeeniga buhtu bijis mahjas, tatschu Eglu muischas laudim jo labbi sahka klachtees, ne ka papreeksch. Muischas-kungam ne bij wairs tahda walla, ka eesahkumä. Pahrraudsitaji daudsreis atbrauze. Laudim pee mahzitaja bij jo drohscha peeeschana. Wiffa buhschana atkal wairak pagreesahs pehz kahrtas; un nowaddam buhtu bijusi jo weegla gaidischana us zeenigu kungu, — kaut tiklai to paschu teemu un pawassaru jauna fajulschana ne peelikkusees klakt! — Bet eekam es no tam sahku runnabt, dohschu te papreeksch wehl schahs sinnas.

Kalna Indrikkis apprezzeja Paleijas Anni. Kas ween winnas kahsäs bijis, kas ween to redsejis, ko winna noweddahs lihds, us farvu jaunu mahjas-weetu noeedama, tam wajjadseja jo driht dohmaht, ka Zahnis farvu meitu, jeb farvu mahfu islaischus, bet ne farvu seewas mahfu, ko pats paaudsejis, no seewas tehwa ne neeka zitta ne dabbujis, ka tufschas mahjas un parradus.

Wehrschtu Mikkelis fazzija: „Kad manni buhtu eetaifijusch, par saimneeku Raklehnds, jeb jel mas kahdu rublu besmiti dewusch, tad es gan buhtu to Katrihni rassi nehmis; — bet nu, — raj winnus wiffus!“ — un to fazzijis winsch palikka pee saweem wehrscheem. — Katrihne atkal, wehl arween us muischas-kungu zerredama un padischojusees, iswahlahs no Paleijas mahjahm pee weena eebuescha, kas winnas mahfu turreja, un tur fatinnahs sawä laikä ar masu meitinu.

28. Nemeers un meers.

Ta jauna fajulschana, ko taggadin minneju, zehlahs zaur to karru jeb dumpi, kas to gaddu, kad zeenigs kungs Wahzsemme gulleja flims, Pohlös un Leischös plohsijahs. Mums wisseem wehl it gaischi peekriht pee

prahta, fà to brihdi Leifchi us Kursemmi speedahs wirfù; fà arri muhsu meschafargi dabbuja winneem gar Kursemmes rohbescheem eet prettim; fà daschu nab-bagu Leiti nofahwe, kas, ne pars ne sinnadams fadelt, sawas mahjas bij atstahjis, un fahdu nederrigu karræerohzi fagrahbis, bij skrehjis buntotees. Bet wehl wairaf mehß atzerrejamees, fahdas daschadas wallodas, negudras jo negudras, to gabdu zaur Schihdeem un zitteem tahdeem apfahrt staigatajeem isklibde wiff-wairaf par teem nowaddeem, kas ne tahfu no Leifcheem. Weidsamee saldati muhsu zeenigam Keiseram effoht iskauti; nemfchoschi pehdejo puifi nekruhschôs, un tohs dsihfchoht tulihf ugguni; leels Pohlu karræfpehks jaw pee Klaipehdas effoht fapulzejees, un tillkai gaidus, lihds atnahfschus Spranzuhfchu karræfpehks, kas sohliufchees paligâ nahkt. Tad wiffi nahfschoschi Kreewu semmê eelschâ, zaur Kursemmi zaur; tad palaidifchoschi wiffus arrajus brihwus. Pirnee brihw-wibri buhschoht tee, kas pirnee saweem lihdsfchinnigeem kungeem un teefahm ne buhs paklaufigi bijufchi, schâ un tâ. It apnikka klaufotees, fahdus neekus zits par zittu bij eemelfees! — Sinnams fur jaw jo prahfigi arraji; fur taisni mihligi fungi walbija, fur draudses lohzekli saweem mahzitajeem wairaf ustizzeja, tur laudis sinehjabs par tahdeem neekeem; un kad arri weens ohtrs gribbeja fahkt trakfoht, winsch tatschu atkal bij apgreeschams. Bet fur fahds nowads bij pee-speests, eefaitinahs; fur paschu fungu ne bij klacht, bet wehl fahdi masi kundfimi sawa labbuma deht laudis muffinaja; fur draudses lohzekli ne bij raddufchi, pee sawa mahzitaja padohmu mefleht, — tur jaw pateefi arri muhsu semmê gandrihs weens ohtrs sahka klaijahf, fa nu effoht laiks zeltees!

Arri Eglu = nowaddâ jaw wairs ne gahja pehz fahrtas. Schis nowads ne bij tahfu no Leifchu rohbescheem. Pascha zeeniga funga ne bij mahjâs. Bahrgi,

netaisni walbineeli us teem trihs gaddeem, fur funga ne bij, gandrihs latru zilweku laut fà bij aistiffufchi un eefaitinajufchi; un schee wehl labbpraht weenu ohtru zilweku tihfchi taggad trazzinaja, jo teem labbpraht buhtu patizzees, kad laudis ne ween ar wahrdeem bet arri ar darbeem buhtu laut fà taggad no jauna apgrehkojufchees, lai schee jaunee nedarbi paschu wezzus nedarbus sehptu. Mahzitajs ne fenn atgahjis, un jaw beewsgan fajulkufchu buhschamu tur atraddis, wehl ne bij warrejis labbi ar wiffieem sadraudsetees. Tee pahraudsitaji lungi ne warreja ateet, ne gribbedami tahdôs laikôs paschi sawus nowaddus aplam atstahf. Pee tam wehl ta walloda isklibde, fa zeenigs lungs gan ne muhscham wairs ne pahreeschus, fa effoht pawiffam wahjsch, fa effoht jaw nomirris; un fà jaw nemahziti lautini arween, tâ fakfoht, tillkai no tahs rihkstes baibahs, fo ohtram jaw reds rohkâs, bet ne no tahs, kas wehl meschâ aug, — tâ arri zitti neprahfschi, tahdu wallodu iddsirdejufchi, fa lungs nomirris, labbpraht zerreja, fa nu jaw pawiffam bes funga palifschoschi.

Gan mahzitajs zil ween spehdams, gan spreddikôs, gan fur ween ar laudim facedams, tohs besprahfigus pamahzija un meerinaja; gan dasch prahfigs fainneeks, fà Palejas Nahnis, Kalna Indrikkis, Kallehnu Mikkelis un zitti, no wiffas firds winnam pee tam nahze paligâ, un latrai nebuschanaï, zil ween eespehdami, turrejabs prettim. Bet welt! Fa walloda skanneja arween jo trakka, un jaw gandrihs, gandrihs ne ween launi wahrbi, bet arridsan launi darbi sahka rastees!

Nu bij laiks zeenigam lungam pahreet, un — slawa Deewam! — ir weenu rihtu ta sinna atskanneja: Zeenigs lungs walkar walkarâ pahrnahjis! — bet ne weens pars, bet effoht wehl zitti sweschi lungi atbraufufchi lihds; rahdotees, fa teefas = lungi effoht. Tur klacht dsirdeja, wezzam muishas = lungam un

teefas = ffrühwerim effohht peeteikts, lai ne zeltoschi sawu fahju no namma ahrâ; waggari, zittus teefas = wihrus un usraugus turroschi muischâ; zitti fainneeki jaw par nakti nowesti muischâ, zitteem peeteikts, lai no pascha rihta tur noeijoschi!

Salna usfritte wiffahm mehlehem, — fastippe! Knappi tikkai weens ohtrs sawu „kas ta nu?“ mahzeja isteikt. — Pohli, Leischi, Spranzuhfschi — fur palikka, fur ne! — „Es jaw gan labbi teizu, ka ta buhs,“ ta zittam walloda atraddahs. — Buhtu bijis ko smeetees par tahdu ahtru apkluschanu. Bet zittam bij fauns un bailiba usgahjusi, — un fur tee weeffi peestahjuschi, tur smeekli ne weddahs; — zittam atkal bij preeks par to, ka nu weenureis buhschoht meers, — un tas preeks irr leels un fwehts preeks, — un fur tahds preeks firdi rohdahs, tur atkal ne tihk wiff pasmeetees, bet tur gribbahs — Deewam pateikt; tur gribbahs noscheloht tohs, kas zaur sawu neprachtibu un netaisnibu nemeeru zehlfuschi.

Te nu mannim buhtu jums dauds ko stahstih, fahda leela un zeeta ismekleschana nu bijusi Eglu-muischâ. Bet ar ihseem wahrdeem tikkai jums pateiktschu: pee flehtim, pee rijahm daschadu sahdsibu atradde isdarritu; tif muischas = ka pagasta-lahde truhka naudas; pee fainneeku islikfchanas un eelikfchanas, pee teefas spreeschana apbalwoschana un fukfuloschana bij bijusi geldiga; beskauniba un besgohdiba kautkurra weetâ bijusi fahjena; un pehzgalla wehl tihscha lauschu muffinaschana un trazzinaschana bij peelikfuses.

Wezzais muischas = kungs un teefas = ffrühweris ar faunu isgahja no sawa aminata, un dabbuja wehl zeetumâ fehdeht; waggare, zitti teefas = wihri flue atmessi un nostrahpeti; diwi fainneeki no mahjahm isdsihiti; dasch labs pahrmahzihts. Gan waideschanas ne truhka; bet tatschu wisseem wajjadseja apleezinabt, ka tee, kas strahpi dabbuja, zaur zeeniga kunga scheloschanu

un pahrluhgschanu wehl fenn beenas tif zeetu strahpi ne dabbuja, fahdu ihsti buhtu pelnijuschi, un ka daschu labbu scheljoja un pawiffam bes strahpes atlaibe, kas gan arri strahpes buhtu pelnijis.

Ur scho ismekleschanu un noteefaschanu fahdas trihs neddelas isgahja. Par wiffu to laiku zeenigs kungs mas ko laudim rahdjahs, bet tikkai teem, ko tam peewedde klah. Bet kad muischâ wiff bij beigts, un tee jo leelee nedardneeki pils un aprinka teesai nodohiti, tad zeenigs kungs wiffus sawus fainneekus, pee feschedemit wihreem, likka reis muischâ faazinaht. Kad wiffi tai dischâ istabâ bij fanahkuschi, tad arridsan zeenigs kungs ar diwi trihs zitteem kungeem un ar mahzitaju eegahja, un fahka us winneem schâ runnabt: „Ur preezigu firdi es juhs, sawus mihlus arrajus, apfweizinaju; no sawa tabla zella pahrnahzis, ko labbpraht gan buhtu gribbejis pahfinaht, kad Deews mannim ne buhtu flimmibu peefuhitijis. Mannim nu buhs fwehts preeks, eestah sawa nelaika tehwa pehdâs; un ka mans tehws juhs ka sawus behrius turrejis, ta mannim arridsan irr prahts, juhs ar Deewa paligu mihligi waldbiht, ka kristigam kungam peenahkabs. Es juhs lubdsu, usflatteet allaschin us manni, ka us sawu draugu un apgahdataju. Teescham ifkats, kas ar taisnibu un gohdibu pee mannis padohma un paliga melles, tas atraddih, ko mellesjis. Bet tur prettim es arridsan fallu,“ (un kad kungs schohs wahrbus usfahla, waigs tam nosarka), „fur ween netaisnibu un besgohdibu usefschu, tur buhschu spehzig sawalbitajs un pahrmahzitajs; jo tas fihstahs arridsan tam darriht, ko Deews kungu kahrtâ lizzis. Mannim firds irr fahpejusi par to, ka tikko pahrnahkuscham mahjâs mannim jaw pirmais darbs irr bijis nedardu ismekleschana un laundarritaju pahrmahzischana. Mannim firds wehl wairal fahpetu, ja dabbutu kaut ka manniht, ka manni laudis no tam eedohmajuschees, ka es buhschoht bahrgs un nikns kungs.

Ramehr juhs bes kunga bijuschi, leela nebuschana pee jums bij raddusees. Es ne warreju palikt to ne ismel-lejis, ne strahpejis. Kas tizzis, notizzis; to wairs ne eesim minneht. — Es, gohds Deewam, sinnu, ka juhsu storpâ arri irraid deewsgan taisnu, gohdigu un prahligu zilweku, lai es arri taggad wehl ne esnu dab-bujis ar teem sabraudsetees. Bet es ne palikschi us winneem sawas azzis ne usmettis, ar winneem labbi ne sagahjis. “

Un tà runnajs, winsch likka sullainim wezzo wag-gari, kas tehwa laikds bij deenejis, bet kas pehz bija at-mests, eewahkt istabâ. Schim wezzitim kungs runnaja schâ: „Daudsreis, wehl behrns buhdams, esinu dsir-dejis, ka mans tehws tewi teize taisnu un samannigu zilweku effam. Es tewi atkal par waggari eezektu. Gan jaw wezs effi; bet tewim irraid paaudsis dehs. Es labbprahnt tizzu, ka gohdiga tehwa dehs arri buhs gohdigs; tadeht es tewim tawu dehlu peeleeke par pa-ligu. Tawa wezzuma padohms lai walda winna jau-numa spehku.“

Un atkal us saweem saimneekem pagreesees, kungs runnaja wehl tà: „Es jums drihs arri gabdaschu jaunu muischas-kungu un teefas-schriwveri, kas jo taisni un us-tizzigi buhs, ne tee, fo taggad esnu atmettis. Jaunai dsihwei ar Deewa paligu nu buhs pee mums rastees. Lai walda gohdiba, taisniba un deewabihjaschana!“

To fazzijis, kungs apklusse. Bet mahzitajs wehl schohs wahrduß peelikka klagt: „Teescham, tà kà zee-nigs kungs taggad juhsu preekschâ irr apnehmees, jums, saweem kalpeem, darriht, kas irr pa-reisi un pehz teefas, sinnadams, ka tam arri kungs irr debbesie, tapat juhs arridsan apnemmatees no wiffas firds, paklauscht sawam kungam ar bijjas schanu un drebbeschenu eeksch juhsu firds weens teesibas, it kà Kristum, ne kalpodami preeksch azzim, it kà gribbedami zilwekeem patikt, bet

kà Kristus kalpi, darridami to Deewa prahntu no wiffas dwehseles!“

„To mehß gribbam labbprahnt darriht,“ tà muhsu Paleijas Zahnis eesauzahs, firdi fasillis, un zeenigam kungam jo klagt peestahjis. „No wiffas firds jums sohlamees, zeenigs schehligs tehws, ka jums buhsim pa-klauschi un gohda deweji, kà krittigeem zilwekeem klah-jahs. Deews lai juhs mums par preeku un labbu ilgi usturr weffelus!“

Zeenigs kungs sneedse Zahnim rohku, un assaras tam paspihdeja azzis.

„Deews lai juhs usturr ilgi weffelus,“ tà wiffi eesauzahs, un zeenigs kungs winnus ar laipnibu at-laibe.

Ehrbergi saimneekem galbs bij paklahts, un wis-fus tur pameeloja. Arri paschi kungi tur nogahja, un wehl ar weenu, ar zittu tur isrunnajahs. — Daschada walloda tur to wakkaru passanneja. Wisseem firds it weegla bij palikkufi; tik teem gohdigeem: jo schee nu warreja drohschi buht, ka teem wairs pahri ne darrihs; tik teem, kas ne bij wiff gohda laudis bijuschi: jo schee no sawa schehliga kunga preedohschanas wahrduß bij dsirdejuschi.

„Nu, Zulkum, kà tab nu buhs ar Pohleem?“ tà jaw us beigahm pasmeedamees wezzais Dhsolu Anfs waizaja. „Woi wehl eesim ar winneem lihds, kà atnahs? Woi wehl teem palihdsesim tohs muischeneelus kaut?“

„Kauj winnus!“ tà Lankmallas Zulkums atfauze prettim. „Es teescham Zrschim wissu bahrsdu is-pluhkschu, ja wehl weenu reisi nahks mannim no Poh-leem fo stahstiht. Tas nejahja! juk israhpe mannim riktigi weffelu sudraba rubli, saschaweeem Pohlu karrawihreem par labbu. Buhs laikam pats sewim lihdekas par to naudu pirzis!“

Dh solu Anfs. „Ne gahni, Zukkum! Ohtro reifi tik aplam wairs ne tizzesi! — Bet, fo tu dohma, labbi tatschu buhtu bijis, kad par brihwisbreem buhtum palikkuschi, bes kungeem, bes darba, bes maksaschanahm, bes“

Zukkums. „Eij neekus! Kungi bijuschi, kungi buhs! Kas kait, kas kait labba kunga wihram, lustigama ne dschwocht? — Kas kait, kas kait“

Egleena Zehkas. „Klau, zeeminsch jaw fahls trallah! Bet pateesi, gandrihs fahlschu tewin lihdscht! Labbati buhs, ne bijis!“

Zukkums. „Sinnams ka labbi buhs! Kas kait, kas kait! Sinni, tik besprachtigi manni ne muhscham wairs ne dschwocht plukstejam, ka plukstesis esnu!“

Dh solu Anfs. „Bet allutinu dserschi, ka dschris?“

Zukkums. „Trakkais! es eeschu allutinu atmes! — Kas kait, kas kait labba kunga wihram, lustigama ne dschwocht? Kas kait, kas kait Bet, prattischi gohdu, zeemin, ne dserschu wairs. Labbi kungi, labs allutinsch. Gessim us mahjahm!“

Zitti. „Ja, eesim. Nu, zeenigi kungi, paldeers! Paleekat wesseli!“ —

„Wesseli, lautini, wesseli!“ —

Preezigi nu wissi dewahs us mahjahm. No tahs deenas ne weens wairs Pohlus un Leischus ne minneja. Wissa walloda aplusse. Zeweens tillai us to dohmaja, ka sawam mihtam kungam pareisi eetaft, dasch labs gribbedams to kaunu isdschst, fo preeksch kunga pahnahlschanas sewin bija uskrahwis.

Al, mihtli arraji, luhdsatees wissi Deewu, lai winsch junns dohd labbus kungus, taisnus un schelligus, bet kas arri mahf sawa laifa sipri kaundarritajus sawaldiht. Labs kungs irr laudim leela schehlastiba no

Deewa. — Bet luhdsatees arridsan Deewu, lai winsch junns palihds ar taisnibu un gohdbibu saweem kungeem kalpoh. Zeescham, daudsreis noteekahs, ka juhs paschi zaur pahrgalwibu, zaur prettintureschanahs, un wisswairaf zaur nepateizibu sawu kungu padarreet nilnu un zeetu, un sewin faseenat assu rihksti. Kad kungs ar labbu mihtu prahtu dohma laudim wissu par labbu darriht, par labbu eegrohst, un laudis tatschu ar meeru newaid, bet rohdahs ne peepildami, un paleek beskaunigi sawas gribbeschanas; jeb kad tee, sawa kunga lehnprahribas deht paleek par prettineekeem, — kahds brihnums tad irraid, kad kungi sawa prahta fahf dohmaht: ne, tas naw wehrts, tahdeem labba darriht; pawadda jasawelk jo ihfa!

Eglu-muischa nu bij meers; laudis azzim redsoht atspirga; preeks bij wissu buhschanu tur redscht!

Muhsu Paleijas Zahnim, tahdu brihdi daschu gruh-tumu zeetuscham, nu atkal gahja labbi. Ka jaw zeenigs kungs bija sohljees, ka ne palikschus arri us teem gohdigeem laudim sawas azzis ne usmettis, ta winsch arri ar Zahni drihs pasinnahs, un daudsreis scho teem zitteem saimneekeem flaweja par preekschsbmi. Gan sinnams eefahkumâ weens ohts gribbeja ta ka pihkt, woi tad Zahnis ween nu buhschoht tas labba. Bet schis par to nekahda wihse ne fahla leelitees un leppotees, bet palikka weenadi semnigs un laipnigs, katram palihdsatajs, ta ka beidscht tatschu wissi tam scho gohdu labbpraht nowehleja.

Sauns muischas-kungs, no Pruhdscheem atwahlts, appaksch kunga azzim to lauku buhschanu lohpe; pee daschahm leetahm gan sawadi, ne lihds schim, bet ne wiss laudim par gruh-tumu. Wezzais waggare ar sawu gohdigu dehtu bes pahtagas zillafchanas laudim bija lehnigs usraugs. — Eglu-muischas laudim bij atkal meers!

29. Rà Paleijas mahjās faini uskophe.

Drangi, warr buht, ka brihuidamees schahs no daktas wirfrakstu lassijuschi fazziseet, woi tad faine effoht wehl kohpjama? Woi jaw ne effoht deewsgan, kad tai maissi un wissu derretu lohni riktigi atdohd? — Bet apdohmajeet tikkai paschi! Tik pat, ka fainei flahjajs, fainneekus ar labbprahtibu paklausiht, til patt arri fainneekem flahjajs, farwu faini ar mihlestibu kohpt. Namina tehwa fahrta pateesi irr augsta gohda fahrta. Leez arri wehra: ja gribbi lai tawi gahjeji labbpraht un gohbigi wiffas weetas tarwu prabtu isbarra, tad effi teem mihligs un lehnigs, un labbas preekschihmes rahditajs.

Melaisis mahzitajs wissu to arri Jahnim zeeti bij peekohdinajis, kad schis par fainneeku eestahja; un no pirma galla scho redseja, zik ween aistikt spehja, arween pee katra darba ar faini eijam lihds, ne wiff ihsti ka par usraugu, bet wairal lihds ar teem strahdajohht. Tadeht arri faine ne drihstseja breht, ka darbs effoht wiffai grubts. Jahnis teescham farweem gahjejeem wehl muhscham til grubti ne likka strahdaht, zik pats strahdaja.

Par to sinnamis Jahnis zeeti gahdaja, ka fainei waijadseja riktigi to pastrahdaht, kas tai bij usdohts. Jaw farwus kalpus derredams Jahnis norunnaja: ko litschu darriht, tas jadarra bes atrunnas, bes raustischanahs; zittadi tewim jaeet no mannahm mahjahm ahra, lai buhtu gaddam gals, lai ne. Tai buhschanai waijag eet pohsta, kur galwineeku ne klausa.

Leelaku lohni, ne zitti fainneeki tai nowadda zeenija doht, Jahnis ne derwe; bet sinnamis, kas bij fohlihts, to farwa laika bes atrauschanas riktigi katram adewe. Jahnim jaw tulihht no gadda eefahkuma bij pirmas ruhpes, to, ko waijadseja par to gaddu gahjejeem maksahht, pirmo sakraht; un kad kahdu gaddu woi linni, woi zitta kahda leeta par zittu gaddu labbaki bij paauguschu,

tad winsch labbpraht wehl pee tahs derretas lohnes lai dauds, lai mas peelikka klahht. Wiffada wihse winsch farwai fainei ne bij skohps; bet labbpraht teem paklausigrem un labbeem strahdneekem scho to eedahwaja, kas, lai wehl jo masa leeta buhdana, tomehr fainei fainneeka labbu firdi rahdija.

Ar firrinaschanu, ar rahschanu, ar gahnischanu Paleias mahjās ne dsihwoja; ar mihlestibu, ar gohdibu katru israidija un sagaidija. Kad arri kahds kalps kahdu reisi kaut ko bij sikti padarrijis, ir tad Jahnis aplam ne pihka, ja tikkai kalps ne gribbeja ar melleem, ar leeku isrunnaschanahs isgrobstees, bet turprettim labbpraht pats pateizahs. Bet kad fainneeks woi mellus manniija, woi pahrgalwibu, tad winsch to ne zeete, bet tohs jaunohs winsch pats pahrmahziija, tohs wezsohs winsch nowahke pee teefas.

Muhscham fainneekus ne redseja jo labbus kummosus bahscham mutte, ne fainei derwe. Jahnim no tahs buhschanas bij schahda walloda: „Kad lungi muischas zittu ehd, ne winnu faine, tad tas irr farwada leeta; jo tee no patt jaunahm deenahm zittu ehdeenu radduschu; un arridsan, zittu darbu strahdadami, ne meh, un arween wairal istaba sehbedami, muhsu ehdeenu ne panestu, til labb ka meh winnu ehdeenu ne panestum, neradduschu. Bet kad es, to paschu darbu strahdadams, ko faine, til patt arrajs buhdams, ka manni kalpi, fahktu jo labbus kummosus ehst, ne winni, tad mannim teescham par to buhtu jalaunahs. Ne, kad irr, lai irr wisseem; kad newaid, lai newaid ne weenam.“

Kad kahds gahjejs eesirga, tad to kohpe, un daktaru un fahles tam gahdaja, ka kad paschi fainneeki buhtu sirguschu; un muhscham gahjejam nei no lohnes ko atrahwe, ned, to speede weetneeku raudsiht, lai arri mannis pehz wissu mehnesi slims buhtu gullejis. „Mannim gan grubht irr, schahda darba laika bes tewis pahrtikt,“ ta fainneeks weenu reisi slimmam kalpam atbilt,

deja, kas schehlojahs, ka zaur farvu firgshanu aid-
kawejus fainneeka darbu; „bet tewim tatschu wehl jo
gruht, flimimibu zeest. Tadeht leezees meerâ, un man-
nis labbad ne schehlojees.“

Bet Jahnis ne ween farwas faines meefigu labb-
klahshanu apgabaja, bet wehl wairak arri winnas
garrigu labbklahshanu. Wansch ne zeete, kad faine
farwâ starpâ rahjahs, jeb beskaunigi darrija un runnaja;
un wiffwairak puischeem un meitahm ne bij brihw, bes
winna siinas ne weenu stundu no mahjahm iseet.
„Mannim waijaga sinnaht katru brihdi, kur juhs effect,
behrni!“ tâ wansch fazzija. „Es jums ne leegschu,
kahdu reisi palustetees, raddus un draugus apraudsiht;
bet to es ne zeetischu, ka sahkseet par frohgeem wasa-
tees, plihsteht un dsert, un ar zitteem palaidneekem
eelaistees. Man Deewam un fungeem par jums ja-
atbild. Es esnu til labb kâ juhsu tehws!“

Deewa wahrdu un pahtarus Paleijas mahjâs ar
weenteesigu deewabihjaschanu kohpe. Saimneeks rihtis
ne isgahja pee darba, un wakkaris ne likkâhs gulleht,
papreeksch wiffu faini ne farwahkis, un Deewu ne pee-
luhdsis; un katru swehtdeenu wisseem jaw zelsch us
Deewa nammu bij sinams. Un kad tas laiks atnahze,
kur pee Deewa galda bij jaet, tad labbpraht Jahnim
patikka, kad ar wiffu faini warreja eet. Lai warreet
sinnaht, kahdâ gohdâ Paleijas laudis to Deewa galdu
kurreja, lickschu scheitan zittus wahrdu, ko Eglu-mui-
schas mahzitajs mannim weenu reisi rakstija, kad tam
biju rakstijis, waizadams, woi tilkai Jahnis ne effoht
pawifam farwas mahju ruhpes fagrimnis, un ne effoht
palizis Deewa buhschanu ne kohpis? Mahzitajs man-
nim rakstija schohs wahrdu: „Ne, Jahnis newaid-
wiff fagrimnis mahju ruhpes; bet wansch sinn wehl
zittas dauds swehtakas un augstakas ruhpes, un win-
nam stahw prahtâ tee wahrdi, ko muhsu Pestitajs irr
fazzijis: „Dsennatees papreeksch pehz Deewa

walstibas, un pehz winna taifnibas, tad jums
wiffas schahs leetas peemettihis.“ No schahs
weenas leetas tu jaw to warresi nomanniht. Niswal-
lar wakkara, tas bij puffswehtu, es, farvu spreddiki
pohrdohmadams, biju isgahjis zeeraht. Saule lai-
dahs semnê. Paleijas mahjahm eijoht garram man-
nim eeschahwahs prahtâ: eeeschu, un atdohschu zee-
mineem labbu wakkaru. Namnâ eegahjis isdsirdu,
ka istabâ swehtu dseefnu dseedaja. Palikku namnâ
stahwus, dohmadams farwâ prahtâ: Deewa wahrdu
ir ais durwin klausitees, tas newaid grehks. Laudis
beidse farvu dseefnu. Tad saimneeks no wiffas firbs
skaitija wakkara-pahtarus; un tohs nobeidtis, wansch
wehl fazzija: „Mihla faine, tad nu rihtâ wiffi eefim
pee Deewa swehta galda, luhgtees no mihla debbesu
Zehwa farvu grehku peedohshanu. Bet us mums irr
fazzijis: „peedohdeet, tad jums peedohs.“ Ta-
deht es juhs luhdsu no wiffas firbs, peedohdeet man-
nim, ko es jums fauna esnu darrijis, gan tihschi gan
netihfschi. Un weens kalps atbildeja: „Mehs jums gan
dauds wairak fauna effam darrijuschi, ne juhs mums;
peedohdeet juhs mums arridsan. Lai Deews mums
palihds jo prohjam jo wairak no grehkeem isfarga-
tees.“ — Tad winni mihli sabutschojahs, kâ brabli! —
To dsirdejis es ne gahju wairs eelschâ, bet farwâ sirdi
teem labbu wakkaru atdewis, es fluffinam isgahju no
namna us mahjahm, dohmadams eelsch sewis: kad
wiffi kristigi laudis tâ fataisijuschees Deewa galdam
peestahdu, tad teescham wiffur buhtu tas Deewa meers,
kas augstaks ne kâ wiffa fapraschana!“

Saimneekem tahdeem effoht katram bij luste pee
winneem palikt, un neweens, ne dsibts, aplam ne
atstahja; un no Paleijas mahjahm tahda labba flawa
bij isgahjus ir par teem klachteem nowaddeem, ka
weenreis pahrnwadba saimneeks bij isluhdsees no farwa
lunga, lai tam wehle, farvu wezzako dehtu Jahnim

us pahru gaddeem par puifi eedoht, lai tur mahjās, kà mahjās jakohvj.

Bet lai lassitaji wehl labbak warr nomanniht, kà tās mahjās gahjis, peelikschu wehl klast, kà ar to nabagau meitischki, to Katribni, tur darrija. Tad toreis Wehrschu Mitschis winnu ketteja nemt, un ar winnu gribbeja eedet Kallehnu mahjās, bet Jahnis atkal par to wezzu saimneeku gahja, tad Katribne sahka dusmotees, ka labba ne nowehlejofchi, ka gribboschi, lai kauna paleefoti, schà un tà. „Mihla meitina,“ tà Jahnis winnai weenu reisi atbilbeja,“ mannim tewis pateesi schehl; bet tu tatschu ne eefi gribbeht, lai tewi glahbj, un lai ohiram pahri darra.“ — Bet Katribne meerà ne likkās, bet aisgahja prohjam un peelikkās pee sawa schwahgera, kà jaw pirmad lassijat. Bet kad nu tur bij fatinnusees, tad schwahgerim drihs apnikka, winnu ilgati pee sewis turreht, un tās isdsinne winnu, un nabbadite palikka pawissam bes paehnas. Maija, to dabnjusi dsirdeht, luhdse Jahni, lai nemmus winnu atkal pee sewis. Gan sunnams nekahds labbuns no winnas ne buhschoht, bet wehl dasch grubtums; bet fur tad nu palikschoti; tatschu jaapscheshlojās. „Tas mannim arri jaw schahwees prahtà,“ tà Jahnis atrunnaja prettim; „un to maies wehderu winna deewsgan nopelohs, wehl jo mas strahdabama. Bet seewina, winna jaw no buhschanas irr prettineeze, un tu sinni, ka meitas, kas tahdōs grehdōs frituschas, zeeni wehl arween wairak piktas un beskaunas palik.“

Maija. „Lai buht, Jahni! bet mannim winnas lohti schehl!“

Jahnis. „Nu, mannis pehz, tad nemfim winnu. Lai Deews tad tewim palihds ar winnu istikt!“

Katribne Deewam pateize atkal vaehnu un maiss atradduff. Maija winnu kohye, kà kad klasteja raddineeze buhtu bijusi, un ne zeete nekahdā wihse, kad zits winnai winnas apgrehzibu sahka pahrmest, un winnu

nosmeet; bet meerinaja winnas firbi, un skubbinaja winnu weenadi, sawu behrnu pareisi kohpt. Un rē, Katribne, palikkusi neekaitinata zaur apsmeeschanu un pahrmeschanu, bet mihlestibu redsejusi, atsinne sawu grehku, luhdse Deewu; kohye sawu behrnu kà penahkās, un palikka par gohdigu zilweku. Pehzal atraitnis winnu apnehme, ar ko winna taggad eefsch labbas saderribas dsihwo, daudstreis Deewu par Paleijas saimneekem luhgdama, ka tee winnu glahbuschi pee meefas un dwehseles.

Un klausatees wehl. Weenu pawassaru Jahnim kalps nogahja pahrnawaddā par saimneeku. Nu waijadseja jauna kalpa. Eglu-muischas laudis to brihdi wehl bij radduschi, par Jurgenehm, noliktā deenā un weetā saimi derreht. To deenu sauze to puischu-deenu. Jahnim taisotees, puischu: deenā eet, Maija us winnu sahka runnaht: „Woi sinni, saimneek, mannim buhtu luhgšana. Es gan sinnu, ka tewim zits prahts; bet warr buht, ka manni schoreis palikauft.“

Jahnis. „Nu teiz, seewina! Woi raffi sewim buhtu zittu kalpu isredsejusi, ne mannim irr prahts nemt?“

Maija. „Tà abba irraid. Esmu dsirdejusi, ka Lankmallas Zulkums sawu kalpu Dahwidu atraidijis. Luhdsams, nemm to!“

Jahnis. „Kurru? Woi to, ko tē sauka to maso Dahwidu, jeb to Zuhku Dahwidu?“

Maija. „To Zuhku Dahwidu abba!“

Jahnis. „Tu gan tilkai par smeekleem tà runnaji?“

Maija. „Ne, ne, Jahni! no teefas. Pats Dahwidōs jaw newaid smahdejams zilweks, weenteefigs un strahdineeks. Bet patte, ta sunnams tihri zuhka. Teiz, ka wihrs winnu daudstreis kullus, un nemeers leels effoht winnu starpā. Bet tizzi labbpraht, es winnu gan ismahzischu; lai wihru wairs ne kaitina.

Wissa nebuschana winnu starpâ zaur to ween zellabs, ka patte tahda zuhka, un nei sewi, nei wihru, nei behrnus ne apfohpj. Zittadi winna buhtu labs zilweks. Zuk të zeeminôs winna paauga. Kemm, Zahni, nemm tohs!“

Zahnis (pasmehjees). „Mannis pehz, Maija; ja tad winnus it ihsti gribbi, ir nemschu winnus. Dabbujami jaw buhs deewsgan. Tee wehl ne pee weena fainneeka wairak par gaddu newaid isstahwejuschi. Bet kad tewim tikkai pehzak ne rassees schehl! Tu gan daschu effi ismahzijusi; bet kad tikkai pee scheem ne paliksi kauna!“

Maija. „Ne palikschu kauna, ne palikschu!“

Zahnis nogahja muischas frohgâ, kur jaw wiffi fainneeki un gahjeji, kam faines jeb fainneeku wajadseja, bij sapulzejuschees. Tifko eegahjuscham frohgâ bij desmit, kas winnam sohlijahs. „Ne, mihti,“ të schis atbilbeja, „smahdeht es juhs ne smahdeju; bet mannim jaw buhs sinnamo kurru neimt.“ — Un eerandsjis arri Zuktu Dahwidu tur stahwam, winsch peegahja pee ta, wajadams; woi jaw turrus fainneeku.

Dahwid. „Wehl ne, un Deews sinn, woi nu ne atlikfchohs it pawissam us sawu rohlu.“

Zahnis. „Nu, woi sinti, mannim kalpa ar feerwu wajjaga. Nahz pee mannis.“

Dahw. „Gita, ko juhs manni nerrojat! Juhs atkal ne dabbuseet deewsgan kalpu.“

Zahnis. „Ne, no teefas, ja tikkai nahzejs effi, es terwi nemmu. Lohne jaw sinnama; ko katrs kalps ar feerwu dabbu, to dohschu.“

Dahw. „Kalabbad tad ne nahkschu, kad tikkai manni gribbat.“

Zahnis. „Nu tad lihftohp! Krohdsineek, luhdsami, dohdeet schè mannam kalpam Dahwidam kannu allus. Bet, woi dsirdi, Dahwid, ilgi schè ne kawe-

jees; es tulihst eimu mahjâs, un suhtu rattus pehz sawas mantas; steidsees arri mahjâs, lai warrat tulihst pee mannis nowahktees.“

Wiffi stebbejahs, ka Zahnis sewim it nu tabdu kalpu isredsejees, ko neweens zits aplam ne gribbeja. „Ne falki wiff,“ të weens wezzitis eemette, „gan redsefi, ka Dahwid's Paleijâs wehl zelsees, un paliks par zilweku.“

Dahwid, ar steigschanahs sawu kannu allus nobsehris, prohjam us sawahm wezzahm mahjahm, un ne bij wehl palamaga laiks, kad jaw ar wissu mantu us sawahm jaunahm mahjahm bij nowahktees.

Bet pateefi ir paschai Maijai gandrihs sirds sarahwahs, kad dabbuja Dahwidu un winna perrekli eerandsjis. Dahwid's noplihtis, kâ jaw neapfohpjas seewas wihrs zeeni buht; patte seewa, Trihne, muhscham kâ pelnuruschkis, un tee behrni — dohmatu, ka no patt dsimtas deenas wehl neweenu reifi ne bij masgati un sullkati. Matti ispuhruschi, fawwilluschi, un pilni putnu; rohkas ar kaschka kahrtu. — Ko nu darriht? kâ pascha behrnus islawah, lai ne dabbu arri dsan kaschki un uttes? „Maija,“ Zahnis fazzija, par pussi tikkai sineedamees, „kâ tewim nu rahdabs? kâ nu buhs?“ — Maija atbilbeja: „Labi buhs!“

Trihne sawus luppatus no ratteem kraustija abra. Krefli saplihsuschu un ne masgati; selkes, zimbi ar suhdu kahrtu. „Tad woi tewim zuhka newaid kauna,“ të Dahwid's usbrehze. „Woi liki tulihst pee mallas!“ — „Kluffu, Dahwid, kluffu!“ të atkal Maija winnu apsaufe; „tad lai jelle seewa sawas leetas sawahl; gan jaw rassees weetina, kur wissu salikt!“

Maija Trihnei tulihst eerahdija schabdu weetinu, peefohdinadama, lai zittur ne leekoti nefa. Dhtro rihtu warrefchoti tulihst apmasgatees. Wajadsefchoht arri paschai un behrneem pirti eet. Ja ne turroti labba suffelka, woi kemju, dabbuschoti no paschas. Tâ jaw ne

warroti palikt, nei patte, nei behrni. Uttes lai jelle ne zeeschoti; kaschkis arri effoht nodsemmas. Krelli, sekkes, drabnas islahpijamas.

Trihnei gan wiff tas rahbijahs fweescha buhschana; bet jaunai saimneezei tatschu gribbedama eetapt, winna darrija, kà saimneeze lifka, pee wisseem sarweem darbeem no Maijas mihligu pamahzischanu, passubbinaschanu un paligu redsedama. Trihne un winnas behrni drihs it spohschi palifka. Bet uttes un kaschki behrneem tatschu tif drihs ne warreja nodsiht. Pee tam Maijai raddahs labs tas padohms, ko nelaika mahzitaja zee-niga tai bij peederwufi, weenu reisi ar Maiju no behrnu kohpschanas eerunnajusees. Winna bij tà fazzijust: „Uttes un kaschki pee behrneem jaw ne zetit; jo ta irr zuhku buhschana. Bet ja tawàs mahjäs kahdam behrnam tatschu uttes rohdahs, tad ismasga tam wiffu galwu labbi ar seepehm, un nemm winnu pehzak reisu reisehm ar beesahm kemmehm iskemneht. Tahs gnihdes atkal iswahlt gribbedama nemm drufzinu wihnakmina-eljes (Weinsteindl), usleij to us rohku, un eefwaidi ar to wakkarà behrnam mattus. Ohro rihtu tad ar beesahm kemmehm warresi winnas iskemneht. Zittas swaidamas sahles, jeb dsihwu sudrabu tu no Deewa puffes ne bruhke. Tahdas leetas tikkai skahdes ween darra. — To kaschki atkal drihs warri nodsiht ar tahm sahleh, ko aptehkès sauz „Udolfi kunga kaschka sahles.“ Kà tahs bruhkejamas, un kà pehzak tee behrni pirti nomasgajami, to tu no katra daktara warri dabhuht sinnaht, un arri no aptehkereem. (Zr Latweeschu-laiku-grahmatà, kas Zel-gawà 1838 gaddà drikketa, derrigas mahzibas no tam irr farakstitas.) Gan zitti arraji siin wehl schahdas tahdas sahles, ko paschi falaffa un sawahra, ar ko ahtri kaschki warr nodsiht, un dascha seewa, gribbedama kaut fur par emmu eet, ar tahm sewi un sawu behrnu nodseede. Bet tas tam brihdim tikkai lihds;

par weenu ohtru neddelu kaschkis atkal sitt ahrà, ja, eefschà sadsihts, to behrnu ne nokauj.“

Scho padohmu Maija bij eelikkufi wehrà, — un ne divi neddelas ne bij pahrgahjuschas, tad Dahwida behrnus gandrihs wairs ne warreja pasih, kahdi spohschi, lihdseni un balti bij. Urridsan Dahwida drabnas, krelli, sekkes kluè lahpijas, masgatas; un wiffas leetas, kas ween appaksch Trihnes kohpschanas bija, tahs pahrskaidroja. — Trihne gan kahdu brihdi kà raustitees raustijahs, — kam tà wajagoht, kam atkal tà; — jo schahda skaidriha tai bij wiffai ne eerasta leeta. Bet Maija winnu kà kahdu behrnu arween labbinaja, stubbinaja; un arri pehzak, kad jaw nespohdriha dauds bij suddufi, Maija zeeti us to wakteja, ka Trihne atkal ne sahka palaisitees. Us tahdu wihsi schi jaw patte pee tam sahka speestees, un ne gads wehl ne bij pagahjis, tad tai jaw nekahdas dsihschanas wairs ne wajadseja; un pehzgallà Trihne palifka tif sohti skaidribas mihlotaja un tif baila no katra nebaltuma, ka wisseem par winnu bij preeks.

Bet klausaites, kahds labbums wehl winnai no tam atlehze. Dahwid's papreeksch weenadi fastahbis bijis, winnu rahjis, ir kahdam reisehm to kuhlis winnas zuhku buhschanas dehl, taggad wairs muhscham sawu seewu ne schkenneja, — bet lai Deews dohd wisseem laulateem draugeem tif mihligi un saderrigi kohpà dsihwoht, kà schie dsihwoja no pat ta laika, kad Trihne sawu zuhku buhschanu atmette.

Kad gaddam gals atnahze, Maija smeedamees wajaja Jahni: „Nu woi raidisi Dahwidu noht, woi paturresi?“ — „Tawa winna, seewina,“ tà Jahnis atbildeja, sawu seewu noglahstidams. „Es zittu kalpu ne neimschu, ja Dahwid's tikkai palizzejs.“ — „Zr dsibti ne eetum,“ tà Dahwid's fazzija, to isdsirdejis. „Lai Deews jum's juhsu labbu firdi atmakfa!“

Peenemmeet jel, mihli lassitaji, to labbu preeksch-sihmi, to juns schein rahda. Mettatees, namma-tehwi un namma-mahtes, fawai fainei par mihligeem walditajeem, apgahdatajeem un apkohpejeem; tad tikkai ihli fainneeku gohdu pelniseet. Saimte teescham ne paliks, Deewu par juns ne luhgufi, un Deewa fwehtiba teescham tam ne suhd, par to zits zilweks, labba no winna redsejis, Deewu luhds.

Zuhs seewas atkal mahzatees no Trihnes, ka seewai buhs skaidrai un spohschai turretees, ja winna sawa lauliba saderribu gribb redseht. Dascha meita, kas meita buhdama sewi kohpufi, puschkojufi un skaidri allasch usweddufees, pehzak, kad wihrs winnai peelaucht, sah palaisfees, un paleef par zuhku. Bet falkat, ka tad wihrs ar mihlestibu us juns warr usskattitees, kad juhs tam it prettim smirdeet? — Wihrs irr gahdatajs un paraudsitajs, — seewa atkal irr kohpeja, taupitaja. Bet zaur neskaidribu wiss eet pohsta. Un kad juhs pee meefas weenabi effeet apkehsejuschas, tad teescham pehzgalla arri juhfu dwehsele apkehsejabs, un juhs paleekat pawissam par beskaunahim. Ne! seewas, apkohpeet sewi un sawus behrnus, ka peenahkabs, tad juns teescham dauds wairak preeka un saderribas luhds dsihwojoht.

30 Ka Zahnis sawus behrnus audsejis.

Wissi laulati laudis labbpraht gribb behrnus redseht sawa lauliba; bet ne wissi sinn, jeb apdohma, kahda dahrgo dahwana no Deewa schelastibas behrni irraid; kahda gruhtha atbildschana mums buhs kahdu reisi Deewam par to jadohd, woi sawus behrnus raffimees paraudsinajuschichi par Deewam un tuwakeem derrigeem zilwekeem, woi ne. — Ikweens gan teizabs par saweem behrneem gahdajus, ikweens gan labbpraht, ja tikkai patz newaid pawissam kahdahim kahribahim par kalpu

palizis, saweem behrneem mantas krahj. Bet ne wissi wezzaki sawas azzis arri pagreesch us sawu behrnu dwehseles labbklahschanu. — Tadeht dasch tehws mahte, dohmadami, ka sawu dehlu ka azzis peere turrejuschi, rohdabs sewim pehzgalla brammanu un stinki paaudsejuschi, kas pehzak ne pascheem, ne zitteem ne weenu labbu wahrdu ne gribb doht, un tehwan un mahtei wezzupa galla paleef par til assu riksti, ka schein ar assarahim un waidescham sawu galwu sahrka leef.

To wissu Paleijas fainneeki sahka ruhpiigi apdohmaht no pascha ta brihscha, kad Deews teem pirmo behrninu dewe, un winni sawa starpa daudsvreis no tam eerunnajabs; un ka jaw Deews allaschin katram nahk paliga, kas labbpraht us to dohma, ka Deewam wissu pehz prahta isdarriht, ta winni arrihsan derrigo zellu usgahja.

Pirmais liffums teem it ka no sewis raddabs, ka sawus behrnus wairak ar darbeem ne ar wahrdeem mahzija. Behrns jaw us saweem wezzakeem weenabi skattabs, un ka tehws un mahte zeeni darriht, ta jaw behrni arri deenu muhschu darrihs. Kad wehl jo labbi wahrdu skannetu behrneem weenabi no wezzaku muttes, bet behrns tikkai redsehs paschu tehwu woi mahti weenu reisi saweem wahrdeem darram prettim, tad winsch tohs wahrdu raffees tulihst aismirsis, bet to darbu zeeti sirbi paturrejis. Jaw irr redseti tahdi tehwi, kas katru rihtu, sawu reibumu isgullejuschi, zeeti saweem behrneem peekohtinaja, lai ne dferroschi, bet wallara atkal peedseh-ruschees pahrgahja mahjas. Kas bij? — Behrni pehzak wehl labbaki mahzeja dsert, ne tehws. Bet arri redseti tahdi tehwi, kas warr buht ka tikkai weenu reisi saweem behrneem pateikuschi, ka dfersehana irr grehks, paschi ne muhscham ne peedsehtrabs, un behrni palikka wehl jo sahtigi ne tehws bijis. — Bet Paleijas fainneek ne ween paschi sewi zeeti kawaja, ka tikkai

paliktu ar wahrdeem un ar darbeem saweem behrneem nelabbu preekschsihmi ne dewuschi, bet tee arriban un us to wakteja, fa arri faime ar wahrdeem un darbeem launu preekschsihmi ne dewe. Beslaunigu wallobu tee muhscham ne zeete; bet ta la kahds zilwels, wisswairaf behrneem klagt effoht, sabla beslaunigi runnaht, tab tee to apsaufe.

Ohters likkums teem raddahs schis, fa sawus behrnus no pat jaunahm deenahm pee darba raddinaja; jo flinkums irr wissa launuma sakne; un ir tas behrnd, kam ne stahw kahds darbs prahta, sabl us neektem dohmaht. Bet sinnams fa behrneem ne sifka tahds darbs uskrauts, kas winnu wesselibu maltaja, bet tahds, kas weegli bij pasrahbajams; jo, sab jaunm kohku eeleekfi, winsch paliks libls wissu sawu muhtibu.

Trefsch likkums teem bij schis, fa arri behrneem allaschin pehz taisnibas darrija ar mibligu un rapnu prahtu. Zahnim weenreis bij kalpa seewa, sab par katru neeku tulibt saweem behrneem eelitte. Weenam behrnam weenreis gabbijahs pakrist un bistu jallitied; winsch wehl no mahtes ar dubri babbuja muggard; ohters netihshi nosweede schlibwell no galba, — tam tulibt bij plikkis, fa nabbadsinsch freidams sewim tiffa galwu ne pahrsitte puschu. Pee tam wehl wissu beskauniga gahnischana klagt. „Woi tab tewim ne mai newaid kauna,“ ta Maija schai seewal to reisi uspihta, sab behrns bij isgahjis ahra. „Ka tewim buhtu patizzis, sab es tevi waklar buhtu sakawusi, sab tu mannu blohdu sakitti? Tu tatschu buhtu breshuti, fa tewim pahri darrofi; un buhtu dusmojusers, tibiti to ne darrijusi? Woi tab tu dohma, fa tawd behrnd ne manna, fa tu tam arri pahri darri, winnu til ne schehligi par tahdu masu leetu sisdama, sab tam netihshi notiffusi? Ka tab warrest grilbeht, lai tawd behrns tevi mihlo? Woi tawa pascha lirds twim jaw ne stahsta to Deewa wahrdu: „Juba wezzalt, ne

littinajeet sawus behrnus us dusmahm, fa tee ne kluchst bailigi; bet usaudsinajeet tohs eelsch pahrmahzischanas us to Kungu!“

Bet sinnams, sab behrns pahrmahzischanu bij pelniss, tab to ne taupija un to ne pahrstahweja; winsch babbuja ko pelniss, wisswairaf ja tam bij eeschahwees prahta, pee saweem nedarbeem wehl mellus un leeku lerrunaschanahs peelikt klagt. Pee paschu Paleijas saimneeku behrneem mellus gan aplam ne dabbuja dsirbeht, la jaw tee ne pee kahdeem behrneem ne rassces, kas sawu tehwu un mahi siim taisnus, lehnigus un mibligus. Bet pee swescheem behrneem, ko Zahnis par angeem peenehine, daudsreis dauds puhlina bij, lihds tam isdewahs winnus no flehpschanas un melloschanas straddinaht. „Ta mutte, kas mello nokauj dwehsefi,“ ta winsch saweem behrneem til labb la saweem angeem seenijsa fazzicht, „tapehz behrni, lai juhs buhtut wehl jo launu darbu isdarrijuschi, pateizatees paschi, ne mellojeet, ne leedsatees; tam behrnam, kas pars buhs temmigi pateizees un luhdsces, tam dauds ahtraf peehohs, ne tam, kas pee sawa nedarba wehl buhs mellus peelizzis klagt.“ — Un wehl lai wisseem lassitajeem paliktu wehra, fa Zahnis, wehl jo zeeti sawus behrnus pahrmahzibams, tomehr muhscham to ne darrija ar busmahm, ar gahnischanu, bet ta, fa behrns ir gahjibi pato warreja nomannibt, fa pascham tehvam bij wehl un lirds sahpeja, winnu kulloht. Tab aplam behrnu muhscham waird ne redseja ohtre reisi to paschu nedarbu darram, par ko weenu reisi bij pahrmahzihts. Tas suttens, ko tehws sawam behrnam eelitt ar noskumscham, darra to behrnu kaunigu; bet tas, ko tam eelitte or pistumu, darra to behrnu arri pistu.

Bet par wissahm zittahm lectahm Paleijas landis sawus behrnus raddinaja, Deewu bihtees, to Kungu twim mibloht, pee wisseem saweem wahrdeem un darbeem Jesus mihlestibas likkumu sewim par preeksch-

rakstu nemt, un ne ween zilwekeem, bet arridsan loh-
peem schebligu firði rabdiht. Behrnu firðis irr miht-
stas, kà wass; un ko behrns labbi eemahzijeos, to
winsch zeeni paturreht, kamehr dsihws. — Zahnis
farweem behrneem, no weenas, no zittas Deewa buh-
schanas ar winneem eerunnajeos, zeenija no tam kahdu
pantinu no bihbeles list isinahziteos no galwas; jeb
atkal kahdu pantinu no dseefnu grahnatas, tà fa no
pat jaunahm deenahm Deewa wahrds, tà fakkoht, firði
teem skanneja, un no pat jaunahm deenahm jaw winnu
kahjahm palikka par swihdeklì us tahs dsihwibas zellu.
Winsch tohs arridsan raddinaja rihtis wakkaris Deewu
luhgteos. Us tahdu wihsì winsch teem peelikka weenu
labbu engeli klah, kas tohs katru brihdi pawaddija.
Rabbi tam zilwekam, kam no pat jaunahm deenahm
Deewos par labbi passistamu draugu palizzis!

Kad pehzat Eglu-muischas laudim skohlas eetaiffija,
tah Zahna behrnu katru seemu tur redseja pirnuš un
beidsamus. Zahnis pee sewis pascha bij nomannijis,
kahds labbums irr, kad arrajs arridsan rohkas rakstu
un rehfinnumu proht; un zil winsch wairak irr gattawos
us deewabihjaschanu, kad winsch no Deewa rabbi-
tahm leetahm wairak ko sinn, ne muhsu arraji lihds
schim no tam zeenija dsirdeht.

Bet wehl kahdas ihpaschas preekschihmes jums tei-
tan preeksch azzim listchu, us kahdu wihsì Zahnis fa-
weem behrneem prahdu un firði zillaja.

Weenreis winsch waffaras laika swehtdeenas wak-
kara isgahja farvus laukus apstattiht, un pascha pui-
scheli tezzeja lihds. Zella mallà winni usgahja zilweku,
kas pawissam peedsehrees tur saknubbis gulleja.

„Arè, teht“, tà Zankis eebrehzahs sineedameos,
„arè, kas tè gull! Tas jaw peedsehrees, arè!“

„Arè, kà nowehmceos, kà wissa mutte mella,“
ohtrs fauze. Un abbeem behrneem sineeschanahs un
brihnischanahs ne gribbeja stahtees.

Zehws winnus apsauze, parittinaja to nabbagu
dschreju wairak pee mallas, lai kahds brauzejs winnu
tumsà ne sabrauz, un gahja tahlak.

Pa zellu eedams, Zahnis sahka runnaht: „Sakki,
Zanki, kà jelle tewim wakkar gahja, us to lohku lih-
poht augscham?“

Zankis. „Es nokrittu. Bet, teht, kà tad tu
sumi no tahs lipschanas?“

Zehws. „Es tur gaddijohs pee rijas, un pats
no tahlenes to redseju. Sakki, woi tu dabbuti stipru,
kritteni?“

Zankis. „Kà tad nè? Tikko rohku ne islau-
sohs!“

Zehws. „Ko tad darrija tee zitti behrni?“

Zankis. „Zitti sahka smeeteos, wisswairak zee-
minu Zehjis.“

Zehws. „Un ko tad tu darriji?“

Zankis (kaunigs). „Es sapihku un sakahwu
Zehji.“

Zehws. „To es gan arridsan esmu redsejis.
Bet sakki, kam tad tewim waijadseja tà sapihkt? Woi
tah tewim Zehtscha smeeschanahs til sihwi eekohde?“

Zankis. „Ja, kam tam waijadseja tà smeeteos?
Tu teht, mums tatschu pats daubseis effi fazzjis, ka
tas irr grehts, kad par ohtra zilweka nelaimi smeija-
meos.“

Zehws. „Einnams, ka winnam ne krittahs
smeeteos, — tas bij slikti darrihts. Woi sinneet, ko
Deewa wahrds no tam sakka?“

„Es sinnu,“ tà ar sleigschanahs masais Mikkelis
eebrehzahs: „Lihgsmojateos ar lihgsmeem un rau-
dajeet ar raudajofcheem!“

Zehws. „Vareisi, Mitschi! Bet, Zanki, woi
tewim atkal krittahs, winnu tulihst siss?“

Zankis (parleeku kaunigs palizzis). „Ne!“

Tehws. „Sinnans, ka tewim ne waijadseja to darrist. Woi tu no tam sinni kahdu pantinu no Deewa wahrda?“

Fanzis (tahdu brihstinu apdohmajees). „Pees dohdeet, tad juns peedohe!“

Tehws. „Pareisi; tewim johtschu krittahs peedoht, tapeh; ka tu arridsan par ohtra zilweka nelaimi sineijees!“

Fanzis. „Ne, tehr, to es ne muhscham ne darru!“

Tehws. „Ne, mans dehls, zil tu patš sewi ne sinni! — Sakti, par fo tu taggadin wehl effi tik lobti sinehjees?“

Fanzis. „Par to wezzo Pehteri, kas tē taggadin zella mallā gulleja nowehmees!“

Tehws. „Ja — bet woi tewim krittahs sineetees? — Tu wakkar fapihki par zeeminu Jehzi, ka winsch par tarwu krittani sinehjees; un tatschu schodeen jaw sawas sahpes atkal effi aismirsis; tawa rohka atkal weffela. Ta masa nelaimē bijusi. Bet schis nabbags Pehteris, tas wissu sawu muhschu zaur derschānu samaitajis; tam leela nelaimē! un tu tatschu par winnu effi sinehjees! — Ne, behrni, ne muhscham ne waijaga sineetees, kad ohtrē nelaimē krittis; bet mums klahjāhs, ar winnu raudaht; mums krihtahs winnu noschehloht, un tam palihdjeht glahbtees un no grehfeem atgreestees.“

„Bet tē mannim schaujahs prahā, kā weenreis gudrs un schelligs daktars leelu dsehreju no derschānas isglahbis. Woi tiktu juns taggad klauftees?“

Wissi behrni weenā balsā luhdse, lai tei;us.

Tehws. „Nu tab — Wahzsemnē irr zeems, to sau; Garro Zeemu. Tur bij fainneeks, Mahrtingsch, gohdigs, gudrs un strahdatajs zilweks, un weenabi lustigs, tā kā muhsu wezzais Lanmallas Zuffums. — Labbprahat katrs scho Mahrtinu redseja pee sewis atnahkam, labbprahat katrs winnu apraudsija, un aplam par

wissu zeemu ne weenas krittibas, ne weenas kahsas wairs ne turreja bes Mahrtinga. Bet tas tam bij par leelu nelaimi. Paprecksch tikkai lustes dehl kahdam reisehm wairak dsehriš ne peenahkās, winsch pamaštinam esahka wairak dsert kahribas dehl; un peh;gallā winsch palikka par leelu dsehreju, kas, kad ween us lauku isgahjis, nepcedsehrees wairs ne pahrnahze mahjās. Katram winna bij schehl; bet jaw arri katrs sahka no winna wairak atrautees, — un Mahrtingsch, paprecksch par wissu zeemu bijis tas gohda wihrs, palikka taggad wisseem apfmeijams.

Weenu wakkaru Mahrtingsch, pawissam peedsehrees, no frohga pahreedams us sawahm mahjahm, saknubbe zella widdū, un gulleja kā kohks, pawissam nesinnā. Par laimi atkal attikkahs gohdigs un gudrs daktara kungs to zellu eijus, no slinneeka pahreedams, kam salaustu kahju bij isdsedejis. Schis arri Mahrtingu it labbi pasinne, un daudsreis us to bij dohmajis, kā winnu no derschānas glahbt. Winnu eeraudsijis tur gullam, daktars gribbeja winnu usmohdi;ahht un us mahjahm west. Bet nabbags Mahrtingsch brandwihna pahrnemts, kā nebsihws gulleja. Knappi daktars eespehja to no zella druzjini iswelt pee mallas.

Tur gar winnu darbojotees, schim eeschahwahs prahā, to nabbagu dsehreju zaur kahdu kohlū no winna nelaimes isglahbt. Winsch nehme Mahrtingam to weenu kahju ar tahm dehlitehm un seetawahm, fo to paschu deemu sawam slinneekam no tahs salaustas kahjas bij nonehmis un fo wehl raddahs kabbatā neffajus, apfaisiht un aptiht, kā kad winna buhtu lausta, un prohti tik zeeti, kā Mahrtingam, isgullejuscham, waijadseja sahpes manniht. To darrijis, winsch nofleidsahs us Garro Zeemu, pateize Mahrtinga seewai un behrneem, ka atraddis paschu peedsehreuschu ar salaustu kahju zella widdū gullofchu, ka tam effoht to kahju safehjis, kā waijagoht; bet, kahjineeks buhdams, pa-

mettis wiinnu turpat; lai juhdsofschi firgus rattôs, un brauzofchi wiinnu pahwest; pats efschus lihds; slinneeks ar prahtu un sinnu effoht zillajams.

Seewa raudaja ar gauschahm assarahm, luhdse daktara fungu, lai glahbjus schebligi winnas wiiru. Dehls steidsahs firgus fajuhgt. Schappus, spilwenus rattôs eelikka; daktars nobrauze lihds; Mahrtnu, kas arween wehl nesinnâ gulleja, pahrwedde mahjâs, eelikka gultâ, kâ jaw slinneeku. Tâ wiinnu apkohpis, daktars pahrgahja mahjâs, sohlidamees, no rihta atkal agri buht klah.

Mahrtinsch, no rihta atmohdees, ne sinnaja no fauna un behdabm fur listees. Assaras tam ritteja gar waigu, un ar firsnigu noschebloschanu winsch luhdse seewu un behrnus, lai tam peedohdoschi. Winsch esfoht leels grehzineeks preeksch Deewa un preeksch zilwekem. Bet winsch slawejus Deewu, ka tas tam scho nelaimi peesubtijis. Winsch zerrejus ar Deewa paligu atkal tilt weffels. Tad muhscham, muhscham wairs ne dserfchus; tad buhschoht atkal gahdatajs un gohdijs zilweks, kahds papreeksch bijis. — Tâ winsch wehl waidedams un kaunigs runnaja, kad daktars atnahze. Schis winnam to kahju apstattija, pahrschja wiinnu no jauna, atkal tihschi tâ darridams, ka kahjai waijadseja fahpeht, pateize, ka dohmajus gan wiinnu isdseedeht; bet ka Mahrtinsch gan dabbuschus daschu neddelu us gultu gulleht, un tam zeeti effoht jafargajahs no kuffeschanas; brandwihnu jeb stipru allu dsert, tam ne effoht brihw, jo tahdi dschreni fahrsejofchi affinis, u. t. j. pr.

Tâ kâ daktars to brandwihnu minneja, Mahrtnam tulihst atkal assaras uslehze azzis. „Ne muhscham, ne muhscham scho pohsta dschrenu sawâ muttê wairs ne nemfchu,“ tâ winsch isfauzahs brehkdams. „To lai Deews jums palihds isdarriht,“ tâ daktars atrunnaja prettiim. „Brandwihns wehl ne weenam newaid par

labbu bijis, — bet kas spehji fassaitiht tohs tuhftoschus, kam winsch sohdiibu un pohstu atnessis. Mahrtnin, Mahrtnin, juhs zilkahrt bijat gohda wihrs; un kahdu kaunu juhs fewim taggad effect sakrahjuschi!“ Mahrtninsch raudadams nobutschoja daktaram abbas rohkas.

Tâ aisgahja kahdas feschas neddelas, Mahrtninam us gultu gulloht. Daktars no eefahkuma katru deemu, pehzak pahrdemu atnahze sawu slinneeku aprandsiht. Katru reisi Mahrtninsch tam no jauna sohlijahs wairs ne dsert; un gohdijs daktara funks ar dascheem peeminnejamem wahrdeem isitahstija, kahds leels grehks ta dserfchana irr. Wisseem, Mahrtnin waideschanu isdsirdejuschem, winna bij schehl, un dasch no wiffas firds fazzija: „At laut jelle nu pateesi to dserfchanu pawiffam buhtu atmettis.“

Pehz kabbahm feschahm neddelahm daktars, atkal to kahju apstattijis, fazzija, ka nu jaw buhschoht wessela; lai nu Mahrtninsch raugus druzianu staigah. Schis ar leelu preeku scho sinnu isdsirdeja, un seewa un behrni ar assarahm us wiinnu stattijahs. Gohdigam daktaram gandrihs tâ kâ smeekli gribbeja nahkt, eeraugoht, ar kahdu bailibu Mahrtninsch sawu kahju, kas tatschu muhscham ne bij lausta bijusi, us plahnu likka, ar kahdu bailibu winsch sahka staigah; bet winsch ne wahrdu ne fazzija.

Mahrtninam pirmee sohli bij lihds flappim. Tur winsch isnehme desmit dahlderus, eedewe tohs ar leelu pateifschanu daktaram, luhgdamees, lai nemmus taggad to masumu par labbu; kad Deews tam buhschoht palihdsejis wehl wairak nopelnihst, winsch wiinnu wehl peeminneschus. Daktars to naudu panchmis eebahse kabata, fazzidams: „Es jums par to pateizu, mihlais Mahrtninsch; bet ta leela maksa, fo no jums prassu, irr ta, ka jums buhs zeeti pehz sawas sohlischanas dar-

riht, un dserfchanai wairs ne padohtees.“ — „Ne muhscham wairs ne dserfschu,“ tà Mahrtsinsch fazzija; un daktars, arri no winna seewas un behrneem dauds pateifschanas wahrduß dserdejis, preezigß bet arri dohmigß us sawahm mahjahm nogahja.

Nu pagahja kahbi divi gaddi. Mahrtsinsch „luhdse Deewu, un strahdaja,“ no dserfchanas zeeti kawadamees, kà no ugguns. Winsch paliffa atkal par gohdigu un taisnu, gudru un mihligu zilweku, kahds bijis jaunàs deenàs, un daudsreis winnu dserdeja Deewu par to flawejam, ka tas winnu toreis ar tahdu nelaini peemklejis, un winnu schehligi no grehkeem atgreesis.

Tad atkal weenu waffaru gohdigß daktara kungs, arween wairak ar Mahrtnu sadraudsejees, pee winna atnahze, un labbwaffaru atdewis, winsch sahka schà runnah: „Mihlais Mahrtsinsch! Nu jaw wesselus divi gaddus juhs redsu atkal gohdigi un prahctigi dshwojam, kà krislitam zilwekam peenahkabs, un es labbprahct zerreju, ka nu pawissam no sawas dserfchanas kaites buhsfeet isdshjuschi. Juhs zeeti mihledams, daudsreis no wiffas firds par to Deewam gohdu esmu dewis. Bet weena leeta mannim firdi speesch; un es ne gribbu wairs to nasti neffah. Es esmu juhsu deht par melkuli un krahpneeku palizzis. Es esmu jums wiffceem firdeshstus zehlis par tahdu leetu, kas ne mas ne bij notikluft. Ar to ween sawu firdi preezinaju, ka, jebfchu mellodams, sawu labbumu ne esmu meklejis, bet juhsu labbumu, un ka tee firdeshsti, fo jums ar saweem melleem esmu zehlis, jebfchu gan leeli bijuschi, tomehr juhs no dauds jo leeceem un gruhceem firdeshceem pasargahs.“ Un to fazzijis, daktars nehme winneem no pirma galla isstahstih, kà ar to kahju bijis; ka ne mas ne bijusi lausta; bet ka daktars Mahrtnam tiffai to eeteizis, gribbedams winnu no dserfchanas isglahbt. — Un to isstahstijis daktars iswilka tohs desmit dahlberus, fo no Mahrtna bij dabbujis, no labbatas, noliffa tohs us galdu, un

fazzija: „Scho naudu juhs mannim eedewat par mannu puhliu gar juhsu kahju. Es winnu panehmu toreis, dohmadams sawa prahctà: ja Mahrtsinsch pateefi paliks atkal par gohdigu zilweku, tad par kahdu laiku tam atdohfchu pascham to naudu; bet ja Mahrtsinsch atkal sahks dsert, tad jaw sinnu, ka nabbadsiba un ismihlschana drihs winna buhschanai peestabs; tad dohsfchu to naudu tai nabbagai seewai. Juhs mannim arri pehzak wehl daudsreis pehz sawas sohlischanas effect gribbejuschi naudas doht; bet es to ne esmu wairs nehmis, ar preeku jo deenas, jo wairak redsedams, ka jaw arri schohs desmit dahlberus dabbuschu jums pascheem atdoht.“

Tà runnaja daktara kungs. Mahrtsinsch, un winna seewa un behrni, daschu affaru sewin noslouzjuschi, ar leelu, leelu vateizibu daktaram rohkas un zellus buschoja; un Mahrtsinsch fazzija: „Daudsreis, mihlais zeenigß tehros, esmu noskummis bijis, ka juhs mannas masas dahwanas par juhsu leelu puhliu ne gribbejat peenemt. Bet nu sinnamß redsu, ka juhs mannim tahdu labbumu effect darrijuschi, fo ar naudu ne warr aismafsah. Lai Deews, kas debbesis, to jums makfa scheit un tur muhschigi!“ — Daktars swehta preeka pilns, us sawahm mahjahm dewabs.

Tà runnaja muhsu Zahnis, sohlidams saweem behrneem wehl kahdu reisi ar winneem no scha gudra daktara eerunnatees; un tee behrai apnehmahs arri zilwekus glahbt, kad bischi buhschoht, fur ween sunnadam.

Zittu waffaru atkal behrni ar leelu fleegschanu un sineeschchanahs eeffrehja tehvam stahstih, kahbus ehrems redsejuschi. Zeemineem mas raibs sunnelis usklibdis, un ne warrejuschi winnu atdsiht. Tad zeeminnu pujschi winnu nokehruschi, to eelikuschi wehrpeli, aisfehjuschi to wehrpeli, usnessuschi scho ar wiffu sunneli us stalla jumtu, un tad winnu norittinajuschi semmè;

tab atkal iswahfufchi to funneli no tahs wehrpeles, us maukufchi tam sprangu us affi, un tad to palaidufchi. Bet tad arri gahjis! Pehz gribbejis par schohgu leht, bet ar to sprangu to meety starpá pakahrees. Tad peefrehjis zeeminu Jehjis, un winnu wehl labbi pahrkublis, un tad no ta schohga nosweedis. — Ta stahstija behrni ar leclu sineschanahs.

Bet Zahnim sinekli ne nahze; bet winsch passattijahs us trem behrneem ar tahdahim azzim, ka tee arridsan tulihht no sawas sineefchanahs stahjahs. „Behrni!“ tá tehws ar skummigu balki us winneem sahka runnaht, „juhš smeijatees! juhš smeijatees par to, ka zilweki, kam Deews tatschu prahtu dewis, neschehligi zittu Deewa raddijumu irr mohzjufchi, kam Deews to prahtu gan newaid dewis, bet kas tatschu tahdu pat meesu irr dabbujis, ká mehš, un kam tas pats sahpes darra, kas mums. Woi juhš ne tizzeet, ka mohzita lohpa waideschana un kunksteschana til pat tam schehligam debbesu tehnam stann aufis, ká mohzita zilweka gaudas? Woi juhš ne tizzeet, ka tas, kas ismahzjeeš lohpus ar lusti mohziht, arri buhs gattaws zilwekus mohziht? — Mihli behrni, mannim firds sahpe, ka juhš par tahdeem nedarbeem warrejat sineetees; bet es labbpraht tizzu, ka tas zaur nesinnaschanu un neapdohmaschanu irr notizzees, bet ne wiff firds zeetibas un firds kaunuma deht! Bet muhscham, muhscham wairs lai juhšu firds par zitta Deewa raddijuma sahpehm ne preezajahs. Sinnams, lohps zilwekam par kalpu irraid listis; zilwekam irr brihw, winnu bruhleht, winnu nokaut, ar winna meefahm barrotees. Bet tik teescham, ká Deews arri wiffus lohpus un swehrus semmes wirsü raddijis, teem preeku un labbklahschanu gribbedams peegreest; tik teescham, ká Deews barrotohs kraukla behrnus, un arri tam tahrpina, kas sahlé lohschana, tikschanu, faules siltumu un preeku peegreesch, — tik teescham winsch arri ne paliks to zilweku

ne sohdijs, kas bes waijadsibas Deewa raddijumam sahpes darra, un us to ne dohma, ká sawu lohpu pareisi kohpt, ká tam winna darbu weeglinahht, ká winnu bes mohzischanas nokaut, ja waijaga. Behrni! no Deewa pusses, schehlojeet arri lohpu! jo zittadi juhš effeet tik per besprahtigi, ká lohps, bet preefch Deewa sohdiibas pelnitaji, tapehz ka juhš, jehschu prahtu turredami, tatschu to paschu darrijat, ko tas suns darra, kas nekaitinahs zilwekam eefkohsch.

Tee behrni kaunigi sahka randaht, luhdse tehwo, lai ne buhtu wairs pikts, winni muhscham wairs ne eefschefchi smeetees par tahm sahpehm, ko arri Deewa neprahtigi raddijumi reds; — un Zahnis, winnus noglahstijis, winneem par eestiprinaschanu us labbu wehl scho notifikumu isstahstija:

Preefch ne ilgeem gaddeem Winnu semmè, Abo pilssata, sunni sabrauze. Rittens tam weenu kahju un zittus sahnkaulus bij salausstjis. Suns kunkstedams ar nahwes sahpehm nowilkahs pee weena ahdupprezzineeka durwiin. Ta prezzineeka dehls, peeypadefmit gaddu wezs puifis, sahka to sunni ar kahju spardiht, pehz ar akinnceem mehtaht; un beidscht wehl eefrehjis nammá, isnessé krukst ar werdofchu uhdeni, un nopluzzinaja to nabbagu lohpu, un smejhahs par winna kaukschanu un smillsteschanu. Weens rahteskungs atkal, garram eedams, to wiffu bij redsejis. Dhtro deenu us rahtes-nammu nogahjis, schis rahteskungs us teem zitteem sazzija: „Es esmu wallardeen jaunu zilweku muhsu pilssata redsejis nabbagu sunni tik neschehligi mohzijam, ka man bail, ja scho jaunu swehru no zilweka taggad ne pahrmahzsim, lamehr wehl jauns, winsch, wezs palizis, paliks arridsan par zilweku mohzitaju, warr buht par sleplawu.“ Un nu tas rahteskungs wiffu, ko redsejis, istetze. — Un klaufatees, kahdu teesu tee kungi bij spreedufchi.

To puifi fanehine zeeti, un obtro rihtu, dauds zilwekeem skattotees, rahtes-namma preekschâ to pee kahka peefehje, un weens teefas lohzeeklis winnam laffija scho teefas spreedumu preekschâ: „Nabbags lohps, nahwes fahpes zeesdams, tawâ preekschâ irr funkstejis. Bet tewin winna newaid bijis schehl, jeb-schu winsch tatschu tik patt irr Deewa raddijums, kâ tu; bet tu wehl ar grehzigu prahtu tam wairak fahpes effi darrijis, un par winna waideschanu effi prezzajees. Tapehz tewi arridsan neschehligi mohzihis, un wiffi lai reds, fahdu wahrdu tu effi pelnijis.

Tab tam blekki pee kruhtim peekahre, un us to schee wahrdi bija usrakfitti: Affinu kahrigs swehrs no zilweka.

Kad tahdu brihdi ar scho blekki bij stahwejis, tad tam swahrkus nowilka, un winnam uszirte diwidesmit peezus zirtenus ar pahtagu; un par tahdu brihdi wehl ohtrus diwidesmit peezus zirtenus. — Un ne weens ne drihsteja sazziht, ka tam puifim effoht pahri darrihts.

Tâ Zahnis rumnaja; — bet winna behrneem ar ne-issfeschameem raksteem eespeedahs firdi, ka tas irr grehts lohpan bes waijadsibas fahpes darriht. — Wehl Zahnis peelikka schohs wahrdu klah: „Ne dohmajeet arridsan wiff, nihli behrni, ka lohpi pawiffam paleek to labbumu ne atsinnuschi, fo zilweks teem darra. Wiffu niknee swehri daudsreis faweem labbadarritajeeem wairak pateizibas sihmes rahda, ne zits zilweks. Tâ weenu reisi Onlenderu wirfeneeks Indijas semnê ar jakti palustedamees usgahja lauwai, kam weens no teem leeceem garweem salkscheem bij apfittinajees, kas tai semnê irrad. Scheem salkscheem irr negantigs spehks, un kad winni wiffu stipram swehram tikfai dabbutuschi gar widdukli apfittinatees, tad winni pehz arween wairak fawelkabs, un to swehru noschnauds, un winnu pehz faehd. Tâ arri schis lauwâ magkeniht wairs bij dsihws. Tas wirfeneeks peehezis

klah, uszirte tam salktim ar fawu affu jaktes sohbinu, un schis, eestepees, pahtruhla. Tas lauwâ atkal, jeb-schu mescha swehrs buhdams, un ar zilwekeem ne apraddis, kâ kahds suns rahpu nowilkabs libds tam wirfneekam, laifija tam rohtas, — un no patt tahs deenas palikka pee winna, un skrehja ar winnu libds, kâ kahds suns. — Zif sunni fawu lungu nihlo, no tam buhtu dauds fo stahstiht. Tâ weenu reisi Spranzuschu semnê weens augsts kungs slepstu uskritte meschâ ohtram kungam, ar fo ilgi bija eenaidâ dsihwojis, un winnu tur noschahwe. No patt tahs deenas ta nokanta kunga suns tam slepawam ar reeschanu un lohshanu fritte klah, fur ween winnu eeraudsijs; — un zaur to ween tas nedarbs zehlahs pehzgallâ gaismâ.

Wehl zittu waklaru atkal masais Mitschis eetezzeja no lauka tehwan stahstiht, ka atraddis zella mallâ masu naudas mazzinu. Zur effoht arridsan spehch naudas gabbalinsch eefschâ. Nu warreschus sewim tirgû par to kaut fo pirktees.

Tehws. „Un fo tad tu dohma sewim pirktees?“

Mitschis. „Weenu weggi, un weenu naseli, un weenu ahdas pahtagu, un weenu“

Tehws. „Nu, nu dehlin, fur tik dauds leetas liffi, — un kas sinn, woi ta nauda arridsan wiffahm schahm leetahm peetiks? Warr buht, ka arri rassees kahds to naudu ar wiffu to makkeli atrassus.“

Mitschis. „Ja, bet es ne dohschu. Zul es winnu rikfigi atraddu zella mallâ. Tad tatschu tas irr mans?“

Tehws. „Nu, lai tad arri paleek tâ. Nascha tewim nu gan waijaga. Tu to smukku naseli effi pamettis, fo es tewim scho waffaru nopirku. — Bet es tatschu tawu naseli zittam esmu redsejis. Un woi sinni, kam? Tas bij zeeminu Andrikkin. Andrikkis it prezzajahs par to naseli.

Mitschis. „Ne teht', tad es skreeschu tulih't pee Andriffka!“

Zehws. „No tad tu skreesi pee winna? fo no winna gribbi?“

Mitschis. „Lai winsch mannim atdohd mannu naseli!“

Zehws. „Ne Mitschiht', tas newaid wairs taws! Zuk Andriffkis to naseli atraddis; neba winsch wirnu fadsis!“

Mitschis. „Ne, teht', tas irr mans! Zuk es netih'schi winnu esnu pamettis!“

Zehws. „Pareisi! Bet falki man, woi gan tas mazzinsch, fo tu effi atraddis, tur tih'schi buhs nelikts zella mallâ, jeb laikam fahdam zilwekam ne sunnoht no fabbatas iskrittis? Un tu tatschu winnu teizi sawu?“

Mitschis (tahdu brihdi dohmâs stahwejis). „Ne, tad tatschu newaid wiss mans! Bet kam tad winsch irraid?“

Zehws. „Tas tewim krittahs ismeklejams. Te-wim, mans dehl's, waijaga klauschnaht; tewim ne waijaga liktees meerâ, lihds tu effi dabbujis sinnaht, kam ta atrasta leeta peederr; un kad tu to effi dabbujis sinnaht, tad tewim ar steigshanahs winnu tam jaat-dohd, kam winna suddusi. Geleez to wehrâ, mans dehl's: kas atrastu leetu paturr par sawu, paprecksch zik ween warredams ne klauschnajis, kam winna suddusi, un ne fluddinajis, fo atraddis, tas irr saglis!“

Mitschis. „To es ne biju apdohmajis. Schè teht', tad nemm nu glabba to mazzinu, lihds rohdahs tas, kam winsch suddis. Es skreeschu pee Andriffka pehz manna nascha.“

Zehws. „Lai, lai, Mitschi. Ne skreij wiss pehz ta nascha pee Andriffka; bet skreij ar to mazzinu pee winna. Tas buhs Andriffka mazzinsch. Es redseju walfardeen, ka Andriffka tehws scho mazzinu no Echihda nopirka, un spohschu peezu kappeifu gab-

balu celizzis, winnu sawam deklam eedahwaja. Nab-badsnam ta mazzina gan buhs dikti schebl. Eteidsees atkal winnu eepreezinaht. — Tawu naseli Andriffkis man irr atdewis, un es atkal tih'schi winnu tahdu laifu pee sewis esnu glabbajis, lai tu, to truhkumu tahdu brihdi zeesdams, apneintohs sawas leetas labba glab-baht. Schè nemm winnu, un glabba winnu labba.“

Mitschis. „Mans naselis! — Mahm', kur zeppure! — Tezzeschu tulih't pee Andriffka!“

Zehws. „Tezz, dehl'm, tezz. Bet paprecksch eeleez wehrâ scho Dewa wahrdu: „No juhs grib-beet, ka teem zilwekem jums buhs darriht, to darreet ir juhs winneem.“

Mitschis, sawu zeppure sagrabbis, pa durwim prohjam, ecksch sewis runnadams: „No juhs gribbeet, ka teem zilwekem . . .“

Weenu swehtdeenas walfkaru atkal Jahnim ar saweem behrneem, arri wissai fainei klausotees, zehlahs schahda runnaschana.

Zehws. „Nu behrni, woi wehl sinneet, ka dak-tara kungs Garrâ Zeemâ Martinu isdseedejis?“

„Es sinnu, es arri sinnu,“ ta weens par ohtru kleeedse.

Zehws. „Nu reds'im. Tu, Janli, isstahstii mums, ka winsch winnu dseedejis.“

Mitschis. „Ne, teht', es teilschu. Janlis is-gahjuschu swehtdeenu teize, ka ta prezzeneeka dehl's to sunni mohzjii.“

Zehws. „Nu tad teiz tu, Mitschi!“

Mitschis nu pehz kahrtas wissu pateize, ka tas bijis; un ne ween tee zitti behrni, bet arri faine ar preeku klausijahs. Kad Mitschis bij beidsis stahstih't, Jahnis waizaja Janim: „Salki, mans dehl's, woi tu wehl sinni, fo meh's walfardeen no tahs melloschana runnamam?“

Zankis. „Es sinnu gan. Mellofchana irraid grehfs. Deewa wahrds fakka: „Runnajeet to pateesibu ikweens ar fawu tuwaku.“

Tehws. „Pareisi. Nu fakki, kahdas dohmas tad tewim irr us to daktaru? Woi tam ihsti bij brihw, Mahrtinu un winna peederrigus ta krahpt, woi ne?“ — Zankis ne sinnaja tai ahtruma, fo atteift; bet no tahs faimes weens ohtrs peelikka kahdu wahrdu klahf. Zitti leezinaja, ka daktaram ne effoht bijis grehfs, to darriht, tapehz, ka winsch ne mellojis wifs, sewim kahdu labbumu peegreest gribbedams, bet grehzigu tuwaku atkal no grehfeem atgreesdams. — Zitti atkal leezinaja, ka zilwekam ne effoht ne kahda wihje brihw, Deewa skaidru wahrdu pahrfahpt; ka Deews tatschu effoht fazzijis sawa wahrda: „Runnajeet pateesibu ikweens ar fawu tuwaku.“ — Ne warreja salibgt; tad galla waizaja saimneekam, kahdas dohmas winnam no tam effoht; un Zahnis fazzija: „Mannas dohmas irr schhs. Es ta daktara weeta ne buhtu drihfslejis, nepateesibu runnaht, gan tapehz, ka Deewa wahrds skaidri to aisleeds, gan atkal tapehz, ka tulihf leela kahrdinaschana mums zellahs, kad tikkai matta dalku fawu kahju no ta zetta nosperram, fo Deews mums rahdijis staigajamu. Zuk sinni, kad weenu reisi tikkai buhschu eedrihfsstejees, ohtram zilwekam par labbu melloht, tad, kad pats buhschu netihfschi kahda nelaimne krittis, arri jaw drihfsfeschu, fawu wallobu lohziht zittadi, ne krittahs; un to weenu reisi darrijis, sahfschu arri tad melloht, kad tihschi nelaimne buhschu skrehjis, un grehkus darrijis; un tad jaw teescham notiks, fo Deewa wahrds fakka: „Ta mutte, kas mello, nokauj to dwehfeli.“ Es schkeetu, ka labbak buhtu, kad muhscham, nei sew pascham, nei zittam par labbu, ne eetum zittadi runnaht, ka ween pehz pateesibas un taisuibas. Deews, ja gribbehs, sinmahs gan arri tai weeta glahbt, fur mums rahdahs,

ka bes melleem wairs newa glahbschana. — Wet ja mannim kahds zilweks prassitu, woi tad daktars, us tahdu wihfi to dsehreju glahbdams, effoht launu darbu strahdajis, tad es zeestu labbak kluffu, no firds preezadamees par to, ka Mahrtinsch isglahbts. Es schleetu, ka it ihsti us tahdeem darbeem stattotees mums waijadsetu peeminneht tohs Deewa wahrdu: „Ne fohdeet, tad juhs ne fohdihs!“ Tas debbesu tehws, kas muhsu firds dohmas sinn, un muhs teesa pehz muhsu firds dohmahm, tas ween taisuu teestu spreesch.“ — Tee bij Zahna wahrbi; un wehl dauds tur runnaja, kahds darbs ihsti labs, kahds launs effoht teizams; un galla wisseem walloba apstahjabs pee tam, ka tik ween tas darbs pateesi labs effoht teizams, ar fo zilweks wehl nekahdu schehlastibu no Deewa ne schkeet pelnijis, bet kas no tizzibas irr zehlees, prohti no tahdas firds buhschanas, fur zilweks sewi sinn zaur Jesu Kristu Deewa behrau effam, kam nei brihw irr tehwa prahtam prettim darriht, nei arridsan no tehwa maksu prassihf, bet tikkai us Deewa nebeidsamu schehlastibu un mihlestibu zerreht.

Weidsiht wiffi wehl peeminneja weenu lihdsibu, ar fo mahzitajs ne fenn fawu spreddiki bij beidsis, no tam abba runnajs, kursch darbs kristiteem zilwekeem ihsti labs darbs effoht teizams. Mahzitajs bij fazzijis ta: Zilwekam bij weenu reisi trihs draugi. Scho zilweku preeesch fawa taisna un schehliqa, bet arridsan stipra un dusmiga funga apfuhdseja. Ta teefas deena bij klahf, fur tam waijadseja ta funga preeeschä eet. Tad winsch gahja pee fawa pirma drauga luhgtees, lai tas nahfus ar winnu lihds, ta funga sohga krehsla preeeschä par winnu leezibu doht un luhgtees. Wet schis ne no weetas ne kusteja, jehschu tatschu tas zilweks winnu lohri mihlejis, un weenadi gar winnu puhlejees. Tad winsch gahja pee fawa ohtra drauga. Tas gan nahze lihds, bet tikkai lihds teefas namma durwim; tur winsch at-

greesahs atpakkat us sawahm mahjahm, un atstahja tur to apfuhdsetu zilweku weenu paschu. Bet tas treschais draugs, fo tas zilweks gandrihs ne schkittahs turrus, fo winsch daudsreis mas bij zeena turrejis, par fo daudsreis mas bij behdajis, tas, neazinahs, bij atnahjis lihds, un dewahs ar to apfuhdseto teefas nammâ eefschâ, un dewe leezibu preefsch ta lunga sohga krehfla par winnu, un luhdse par winnu, tâ ka tas lungs atlaide tam wainigam to sohdbu, fo pelnijis, un winnu wehl daschkahrt apdahwinaja. — Un woi sinneet, fo schi lihdsiba apfihme? — Tas taisnais un schehligais, bet arridsan stiprais un dusnigais lungs, irr muhsu mihtais Deewê. Muhsu daudskahrtigi grehfi muhs apfuhds wianna preefschâ. Tas pirmais draugs irr muhsu mantas. Tahs, kad mirstam, ne no weetâs ne kust. Tas ohtrs draugs irr muhsu raddi un peederrigi. Tee, kad mirstam, muhs pawadda gan lihds teefas namma durwin, teem kappeem. Bet tur winni muhs pamett weenus paschus, un aiseet atkal katrs us sawahm mahjahm. Bet tas treschais draugs, kas nahk ar mums lihds, un dohd leezibu par mums, tee irr muhsu labbee darbi. Ja to irr dauds, ja winnus ar pasehmibu un tizzibu effam strahdajuschi, tad muhsu schehligais Deewê sawa mihta Dehla deht mums peedohd muhsu grehkus, un mums dohd preeku redseht debbesis.

Tahdas runnaschanas daschu waffaru Paleijas mahjâs dsirdeja, un ne ween tee behrni labbpraht klausijahs un palikka jo gudri un Deewa mihtotaji, — bet arri wiisa faine klausijahs, un arri paauguschu zilweki palikka zaur to jo deenas jo gudri, jo gohdigi. Wissi, kas ween Paleijas mahjâs dsihwoja, palikka pehz kahda laika it sawadi zilweki.

Bet — un to jelle, eeleekat labbi wehrâ, mihtli lassitaji! — Zahnis ne ween sawus paschus behrnus

tâ mahzija un kohpe, — bet til pat, kâ sawus, tâ arri tohs sweschus behrnus, bahrinus, fo winsch bij nehmis audsinah. Kad kahds swesch zilweks tur atnahze, kas pascha fainneeka behrnus ne pasinne, tas teescham ne warreja ischkirt, kursch pascha behrnus, kursch peeneints; wisseem weenads apgehrts, weenada mihlestiba ar wisseem runnajoht, wisseem weenads grubtums un weenads weeglums pee kautkurva darba.

Weenreis zeeminu seewa par tabdu buhschanu lohti stebbejahs un fazzija Maijai, kalabbad laujoti sweschus behrnus til pat labbi apgehrbt un apdahwah, kâ paschas behrnus. — „Saffi,“ tâ Maija atrunnaja prettim, „mans wihrs pats irr bahrinusch bijis, atstahs no wisseem raddeem, un sweschineeku mihlestiba winnu irr kohpufi un paaudsejust. Woi tad winnam ne buhtu grehks, kad winsch zittam to labbumu ne no wehletu, fo pats redsejis? — Un woi mannin ne buhtu grehks, kad es, tahdu labbu wihru turredama, winnam buhtu prettineeze pee tam, bet ne wiss palihdsetaja?“ — „Uf ne, mihtli lassitaji, Maija tiffai tad sawam wihram bij mihtliga prettineeze, kad schis, woi ahtrâs dusmâs woi zittadi, fo launa gribbeja darriht. Bet no wissas firds un dwehseles ta winnam labbpraht palihdseja tahdus darbus strahdaht, tahdus draugus kraht, kas muhs pawadda preefsch Deewa sohga krehfla!“

„Bet kur jelle wissus tohs stahstus, wissu to gudribu nemneet?“ tâ weenreis pabrnowadda fainneeks wajzaja Zahnim, weenu swehtdeenu atnahjis pee scha fehrst, un atraddis winnu sawus behrnus tâ mahzofchu.

„No muhsu mahzitaja,“ tâ Zahnis atbilbeja. „Tas jaw labbpraht mums sawu padohmu peedohd, un mums eerahda un nogahda tahdas awies un grahmatas; un arri kadhahm reisehm winsch sawôs spredikkôs tahdas lihdsibas istahfla.“

Weefis. „Bet woi tad juhs drihkfteet arween pee sawa mahzitaja peecet, un arri no tahdahm leetahm ar winnu eerunnatees?“

Jahnis. „Wai, kapehz tad ne? Zuf tas winnam tihf! Kursch mahzitajs tad to ne gribbehs, kad draudses lohzepli ustizzigi kaut kurrâ buhschanâ winna padohmu praffa un peenemm? — Un nu patlabban muhsu zeenigs fungs mums arri lizzis wehl jaunu skohlas namnu ustaisiht, un peenehmis wehl ihsti prahstigu un labbi mahzitu skohlmeisteru. Ne, gohds Deewam, mums mahzibas ne truhfst!“

31. Lihses mirschana.

Uispehrn Lihse nomirre, Valeijas Jahna seewas mahte. —

Zuhs, mihli lassitaji, gan ne neeka labba no winnas schinnl grabmata lihds schim ne effeet atradduschich faraklitu. Winna no pat jaunahm deenahm bij blaurs un besgobbigis zilweks bijusi, neprahstiga kaut kurrâ buhschanâ, jehschu gan deewsgan gudra no Deewa raddita. Jahnis gan dauds launuma no winnas dabuja redseht, un arri paschas meitas. Bet, kâ jaw daschu reisi effeet lassijuschich, — behrni allaschin ar pasemmibu un mihlestibu winnu bij kohpuschich. Uk, daschich labbi zitti behrni, kam tahda mahte, buhtu skrehjuschich pee fungeem un teefahm suhdseht, buhtu sawu mahti wairak turrejuschich kâ sunni, buhtu winnu dsinnuschich no mahjahm ahra. Bet schê bij mihlestiba, un gohds Deewam! arri pee scha nabbaga zilweka notikka jaw schinni faulê tas Deewa wahrds: „Ta mihlestiba apfedf to grehku pulku!“

Lihse us wezzuma gallu palikka slimmiga, daschadu fahpju pilna. Zaur sawu besprahstigu dschwoschanu, wisswairak zaur sawu negantu dserschanu, ta sawas kruhtis bij pawissam samaitajusi, tâ ka firds nekahdu slipru dschreenu wairs ne peenehme. Tas dserschanas

grehks winnu atstahja. — Nu sinnam, kad tas grehks muhs gan irr atstahjis, bet mehs to grehku ne effam atstahjuschi, tad gan ne eefim fazziht, ka mehs atgreesuschees. Bet ihsti ar to dserschanas grehku daudreis cet it sawadi: kad winsch to zilweku papreefsch irr atstahjis, tad tas zilweks, atkal pee pilna prahsta fluus, fahf nomanniht, kahds pohsts tam zaur to dserschanu zehlees, fahf pat arridsan to grehku atmess un atstah, un pehdis wairs ne schehlojahs, ka ne warr wairs dsert, bet schehlojahs ka pawissam dschris, un wehl Deewu slawe no wissas firds, ka tas grehks winnu atstahjis. Un no tahs dserschanas swabbads tizzis, zilweks fahf pamasam arri sawus zittus grehkus atsiht un atmess, kas tam, weenadi cereibuscham un kâ plahnâ prahstâ bijuscham, ne manniht ne mannihoht firdi bij radduschees, no tahs dserschanas dsimmuschich.

Tâ tas bij arridsan ar Valeijas Lihsi. No pat ta brihscha, kad ne warreja wairs brandwihnu neimt sawâ mutiê, winna palikka zittada. Papreefsch winna sawu behrnu mihlestibu ne mas ne rahdjahs redsoti; un kâ jaw eefsch dschreja wiss tâ kâ pahrgreeschees pahrgreeschahs, tâ winna arridsan, kad behrni dohmaja winnai ko pehz prahsta darriht, un winnai sawu gohdaschanu rahdiht, wairak par to sapihka. — Bet kad nu allaschich pee gaischa prahsta buhdama, sawa snohsta, sawas meitas laipnibu ceraudsija, tad arri paschas firdi mihlestiba us teem behrneem raddahs; un deenu muhschu, kas tikkai fahks kahdu zilweku no firds mihloht, tas fahks arri Deewu mihloht. Tâ jaw muhsu debbesu Zehws to zilweku firdis irr eetaissjis.

Lihse jo deenas jo wairak palikka rahma un laipniga, jo deenas jo gohdiga un kauniga. Zaur fahka wairak apdohmabt, kâ lihds schim pasaulê dschwoschi; jaw winnas firds fahka noskunt par teem pagahjuscheem grehkeem; jaw winna daudreis schehlojahs: „Uk to es gan flikti esmu darrijusi!“

Behrneem par tabdu apgreeschanaßs bij swehts preeßs. Papreeßsch tiffai Deewa deht farwu mahti kohpuschi un gohdajusch, tee nu sahka to arridsan tabß mihlestibas deht kohpt, ar fo Deewß no buhschanas arri swehra firdi speestin speesch, farwu mahti ne atstaht.

Tà atmahze Lihsei mirschanas laifs; winnas spehls sahka ahtri suft, un ahtri tas namß sahka sagruht, fur Deewß muhsu nemirstamu dwehseli eelizzis.

„Wahkeet, luhdsami, mahzitaju pee mannis,“ tà wianna weenu rihtu farwus behrnus luhdse. „Es labb praht Deewa meelastu gribbetu dabbuht. Manna firdß gribb atweeglinajama. Mannin rahdabß, ka scho wak faru wairs ne redseschu fauli noeimam.“ — Jahnis ar steigßchanabß mahzitaju atwahke. — Wiffi mahju laudis, un arri zitti zeemini bij sapulzejuscheß apfahrt mirrejas gultas.

Mahzitajs zaur Jesu Kristu winnas firdi salihdsinaja ar to Kungu. Spehzig, mihligi Deewa wahrði flanneja no wianna muttes. Winsch sazzija, ka zilwekam atcet brihds, fur ohtrs zilweks tam wairs ne speh lihdselt, fur raddi un draugi welt raudadami pee muhsu gultas stahw; fur mums wairs ne tihf us sawahm laizigahm mantahm farwas azzis un dohmas greest, fur it nefas mums wairs ne tihf, kas ar azzim redsamß, ar aufim fadsirdamß, ar rohkahm twerramß, — un tiffai weens patwehrums mums wehl rohdabß — Deewß, muhsu radditajs un tas Kungs Jesus Kristus. Un pee scha weeniga patwehruma winsch flinnezei lifka peetwertees un stipri turretees. Rà tehws farwu behrnu ne atstumjus, kas, tehwa prahtam prettim darrijs, ar noßkumschanu winnu luhdsabß, un apnemmahß tehwa prahtam wairs prettim ne darriht, — tà arridsan Deewß to zilweku ne atmettischus, kas, Jesus garru farwà firdi eenehmis, Deewu luhdsabß un farwus grehtus noschelo.

Lihse ar preezigu firdi to Deewa meelastu baudija. Deewa meers us winnu nolaidabß. — Rahdu stundu pehz tam wianna it kluffu gulleja, tà ka wehl ohtru reift to apdohmadama, fo no mahzitaja dsirdejust. Tab wianna aizinaja farwus behrnus pee sewis klah. Krubtis jaw grehti puhte. Azzis schinni faulè jaw rahdijabß tumßchas palikkuschas, dwehseli tabß muhschigas faules gaismu jaw eeraugoh. Jahnis un Maija pee winnas noleezabß. Atnemdamees mirreja sazzija: „Luhdsatees — Deewu — par — manni — grehzineezi —; es — winnu — luhgßchoß, — lai — winsch — jums — farwu — swehtibu“ — — Wairaf mirreja wairs ne spehja isteift; nahwes engelis winnas dwehseli oiswedde us debbesim.

Alf Kungs un Deewß! palihdsi katram, kas schinni faulè grehtu zellu staiga, palihdsi winnam atgreestees, kamehr wehl laifs irr, zaur Jesu Kristu. Amen!

Bes wiffa behru trohksna Lihsi us duffeschanas weetu pawaddija. Kluffinam raddi un pasihstami gar winnas sahrku sapulzejabß, un farwu semmes fauju sahrkam kappu bedre usmettuschi, katrs dewabß us sawahm mahjahm. Tai nowaddà, gohds Deewam, laudis jaw bij saprattusch, ka tur ne klahjabß smeetees un lustetees, fur Deewß, sahrku un lihli raddidamß, zilwekem peeminn, ka winni no semmes nemti un ka tecim buhs atkal kahdu reift par semmi palift. Kur ween lihli wehl ar lusteschanaßs, ar smeekcem, ar plihteschanu glabba, tur sinni, ka lautini wehl mas fo proht no fristigas gohdibas.

32. Ro redseju un dsirdeju, Eglu-muischà buhdams.

Ne warreju ilgaki zeest Eglu-muischà ne bijis. Gan zeenigs kungs, gan mahzitajs weenadi mannin rakstija, lai jelle weenu reift tur nobrauzus; gan arri pascham, tik dauds labba no ta nowadda dsirdejuscham, gribbe-

jahs ar sawahm azzim winnu redseht; un wisswairaf mannim ruhpeja wezza mahzitaja raksti.

Tad nu pehrn ruddeni, atkal grabmatu no Eglu muischas mahzitaja dabbusis, paluhdsu sawu draudsi, lai pahrtteefoti weenu swehtdeenu ar sweschu mahzitaju, un nobrauzu. Tas bij to pussfwehtu us plaujameem swehtkeem, kad eeraugu to mahzitaja muischu, fur wairs ne biju bijis no pat ta laika, kad sawu mihku wezzu draugu un tehwu tur pawaddiju us kappeem.

„Nu mans mihlais draugs,“ ta mannim mahzitajs fauze prettim; „tab tatschu weenu reisi buhschu tewi iskustinajis. Tas mannim irr leelais preeks!“

Es. „Mannim tif pat!“

Mahz. „Nu tatschu tu arri buhfi weenu reist sawu Paleijas Jahni pagattawajis; un warrefi mannim to rahdih?“

Es. „Wehl ne, bet it gandrihs jaw paschu gallu turru rohkas!“

Mahz. „Nu falki, kas tad tewim wehl truhst?“

Es. „To dsihwo Paleijas Jahni tatschu wehl weenu reisi ar azzim gribbeju redseht. Warr buht ka wehl raffees mannai grabmatinai schis tas peeleeekams, ko tu mannim wehl ne buhfi no winna dewis sinnah. Zitta raksti jaw tif gaischi ne stahsta, ka pascha azzis.“

Mahz. „Tas nu gan teefa irraid. Noeesim pahrtu abbi diwi pee winna. Uk, tewim buhs preeks winna buhschanu redseht. Bet falki mannim, kalab bad jo drihs ne atbrauzi? jaw pehrngadd, aisphehrn?“

Es. „Ne warru aplam istapt no mahjahm. Leela draudse, leelas darrischanas, pulks behrnu, kas gribb skohlajami“

Mahz. „Eij, eij, teiz labbak — leels slinkums. Bet, te jaw it us paschahm treppehm fahksim rahtees. Tad nahz jelle eeksch.“

Cegahjam istaba. Mahzitaja zeennahste, wehl jauns zilweks, manni apfweizinaja ar tahdu laipnibu,

ko tulihst warreja pasihst, ka ta ne bij wiss tiffai ta no ahrapuffes peelippusi, bet ka ta pascha firdi mitte. Ne bij ilgi, tad jaw ta ar wisseem biju sabraudsejies, ka kad gadda fahrtu jaw tais mahjas buhtu dsihwojis. Teescham, fur firds-weenteesiba, tur arri drihs draudsi.

Daschada walloba to walfkaru mannim tur atffan neja ar Eglu muischas mahzitaju, gan no schahbas buhschanas, gan no tahdas.

Nehs eerunnajamees papreeksch no skohlaim, preezigi weens ohtram istahstidami, ka taggad, gohds Deewam! skohlak buhschana pee muhsu arrajeem arween wairaf us preekschu fahf eet.

„Kaut tiffai wairaf to derrigu skohlmeisteru bijis,“ ta mahzitajs sazija. „Bet pee tam wehl leels truhkums. Taggad mannim gohds Deewam gan ihsti labb skohlmeisteris irraid, pateefi gudrs zilweks, kas labbprahst padohmu peenemm un arri paklausigs irr. Bet preeksch scha mannim bij zilweks, kas, rohkas rakstu, rehkinunu un bihbeles stahstus ismahzijeess, ne sinnaja ka isliktees, un zil gudrs essohst, un labbprahst ne gribbeja padohmu peenent. Bet ta jaw eet arween: jo kursch mas gudribas aishaudijis, jo winsch schkeet daudf gudribas turru; un jo kursch leelaks, jo no tam warri pasihst, zil winsch mulkis.“

Ir no fahribas beedribahm eerunnajamees. Mahzitajs mannim isstahstija, ka winnam gohjis: „Kad tahs pirmas sinmas no fahribas beedribahm pee mums usklihde, es arridsan, daudf pohsta pee saweem draudses lohzeleem zaur dserschenu redsejis, no wissas firds usnehmohs fahribas beedribu sawa draudse uszelt. Ir zitti draudses lohzele bij usgribbetaji. Zitin ahtri mums kahdi peezsimis woi feschsimts zilweki salikkahs, kas apnehmahs wairs ne dsert, un pawissam brandwihnu atmetst; un arri tam brihdim pateefi atmette. Jaw preezigs dohmaju, ka buhschu brandwihna pluh-

dahm dambi zehlis, par fo ne ees wairs pahr. Bet kas dohs! Brandwihns drihs raddahs jo siprs par manni! — Lautini zeete, zeete tahdu brihdi, flawejahs ar leelu flaweschauahs, ka nu teem labbi flahjotees, — bet tas ne bij ne zil ilgi, tad sahka atkal weens dsert, tad ohtrs. No jauna ne weens wairs pee muhsu beedribas ne pecliffahs, bet dauds bij to, kas atkal sastrigga sawds wezzds grehks. Ta schi buhschana nu taggad stahw. Bet paldeews Deewam, mannim newaid wiff schehl, ka winnu ussahku. Es pats zaur to dauds gudraks esmu palizzis, un dauds labbak ismannijis, kas no ta zilweka irr, kas ne, un zil zeeti winsch sawas meefas faites irr faislihts. Un atkal kahds pahrs simts zilweku, un stary teem dasch, kas papreefsch jaw sipri ween bij dschris, irr pastahwejuschi pee sawas apnemschanahs; — un tee tatschu warr buht, kahdu reissi fazzih: „Paldeews muhsu dwehseles gannam, tas muhs glahbis!“ Un wissada wihse zaur tahm sahribas beedribahm laudim azzis wairak par to dserschana atdarriyahs, un apsaugas wairak bij. Arri zitti nowadda kungi sagrahbahs, un sahka schim grehkam pee saweem laudim wairak prettim turretees.

„Bet sinnam prettimrunnaschanas un apsmeeschanas sahribas beedribai jaw ne truhka wiss, bet tas jaw ne warr zittadi buht; jo dserschanas grehks irr tahds grehks, par fo ne weenu aplam ne strahpe. — Kad weens ohtram rubli noschis, tad winnu kull kas sinn ka! Bet kad dschrejs fewi yamasitinam nokauj, un fewu un behrnus noplizzi, un zaur sawu launu preefschsimi ar: i sawus behrnus par dschrejeem pataisa, — par to ne weens behdas ne turr. To redsedams katru brihdi, dasch zilweks to dserschana ne par kahdu grehku wairs ne isturr, un winnu pahrstahj kahdu reissi gandrihs ka kahdu swechtu lectu. Daschu brihdi it jakannejahs, bet arri japasmeijahs, klausotees, ka zits schkeet gudri to brandwihnu pahrstahjis, fazzidams, woi tas

ne effoht grehks, kad Deewa dahwanu smahbe? — Schahdam gudram wihram weenu reissi sahribas beedrib atbildeja: „Driggenes arridsan irr Deewa dahwanas; kalabbad tad tu tahs ne ehdi? — Uss nasis irr arridsan Deewa dahwana, un tatschu tu sawam masam behnam ne lausi winnu rohkäs neimt; un tizzi labbprah, wiffu affais nasis, behrna rohkäs wehl newaid til baila leeta, ka brandwihna glahse zilweka rohkäs.“ — Ohtram, kas sahribas beedrim pahrmette, ka sewim jaunu Deewu effoht zehlis un jaunu bausli, schis atbildeja: „Naw teesa! Jo es turrohs wehl arween pee ta wezza bauschta: „Tew ne buhs nokaut!“ — Jo drihs tewim irr jauns Deews, taws wehders; un schis tewim arridsan it jaunus bauschus dohd, saufdams pilna makti: Tew buhs ehst, tew buhs dsert, tew buhs laulibu pahrkahpt, tew buhs sagt!“

„Nè, mihlais draugs, tahds karsch wehl arween irraid manna draudse stary teem, kas wehl dserr brandwihnu, un atkal stary teem, kas winnu wairs ne dserr. — Paldeews Deewam, ka zeenigs kungs teem nedeschrejeem nahzis paliga, sawu brankufsi par allus bruhst pahrtaisidams. — Bet rihtu walfaru tewim jaet lihds muhsu Leepu-krohgam, tur redsesi, ka tas taggad stahw ar to dserschana muhsu nowadda.“

Ta no daschdaschadahm leetahm lihds kahdai puffnaktei runnajuschi, apgullam. Ohstro rihtu brauzam us basnizu. Tihshi us scho swehtdeenu pee Eglu-muischas mahzitaja biju atbrauzis. Numm mahzitajeem gan retti nah, ka dabbujam ohtru dsirdeht spreddiki teizam. Jhpaschi wehl biju dsirdejis, ka pee Deewa wahrda fluddinaschanas jaw ne weens aplam par mannu draugu ne eijus pahrak, un ka draudse wissas swehtas meldijas un kallektes parleeku smukki dsedajoti. Un ta arri bij. Ar spehzigeein wahrdeem mahzitajs mums peekohdinaja, lai tahs Deewa dahwanas, ar fo tas Kungs arraju sweedrus druwa, plawa un dahrsä sweh-

tijis, ne baudoschi bes pateizibas, — bet lai pee tam ne peemirskoschi, ka tas patihkamais uppuris effoht taifna gohdiga dsihwoschana; lai Deewa swehtibu pee sawas laizigas buhschanas eeraudsijuschi, ne peemirskoschi sawas azzis arri pazelt us to swehtibu, ar ko Deews muhsu dwehfeli swehtijis; lai ne baudoschi weeni paschi tahs Deewa dahwanas, bet tam, kam Deews winnas leedsis, palihdsebami u. t. j. pr.

Ilgi manni wehl skannehs aufis un firdi, fo tur dsirdeju, — ilgi wehl peeminneschu, ka smukki draudse tur tahs swehtas meldijas un kollektes dsebaja.

No basnizas nobrauzam us muishu. Arri ar zee-nigu kungu mums bij daschada runnaschana. Winsch arri manni skubbinaja, lai jelle drihs sawu gramatu laischus gaisma. Wissas mallas lautini jaw fahkoschi sawus laufus taggad zittadi apkohpt, ne lihds schim; fahkoschi abbolimu un lehtschus papurwe feht, u. t. j. pr. Bet ne sinnadams, ka wissu pehz fahrtas eegrohsit un eetaisit, zit sawu druwu tillai wairak maitajus. Un to jaw warroht dohmaht, ka nu it drihs jauna druwas kohpschana un jauna buhschana pee arrajeem raschotees, zaur to, ka dauds kungi sawus laudis nu atlaischoschi us dahneem. Rentneeki jaw tuliht jo prahstigi un ruhpiigi sawu buhschanu apkohpschoschi. To jaw arri patis gaischi redsus pee saweem laudim, fo arri us dahneem atlaidis. — Gan sinnamas paschi kungi arri dauds weetas jaw sawu lauku buhschanu zittadi eegrohsoschi; un kad laudis tikkai gribbetu, gan winni arri eefsch saweem kungeem eefkattijuschees warretu mahzitees, ka sawu buhschanu labbal kohpt; bet arraji jaw muhscham kunga preekschsismi tik labbpraht ne eeleekoschi wehra, ka ohtra arraja preekschsismi. Tur arween ta isrunna effoht: ja, kas tad kungeem warr pakkat brist; teem dauds pee rohkas, schà un tà.

„Tadeht jelle steidsatees, mihlais mahzitajs,“ tà winsch ihpaschi us manni runnaja, „steidsatees manna

pagasta wezzaka preekschsismi wisseem arraja laudim preeksch azzim stabdihst. Tas mannus zittus laudis jaw brangi irr ismahzjis. Kats sainneeks manna nowadda jaw fahl dsihwoht ka Paleijas Jahnis.“

Es (us mahzitaju). „Bet, mihlais draugs! Woi tad Paleijas Jahnis par wezzako palizzis? To tu mannim ne mas ne effi rakstijis.“

Mahz. „Ka tad ne? Nu jaw tresch gabs, kam mehr winsch, wissam nowaddam par labbu, schim gohda fahrtà ezelts. Es tewim to wehl rakstiju tai paschà gramatà, fur arri ta sinna bij, ka Jahnis sawam widduwejam behlam arri lizzis zeddeles wilt, un tas arri dabbujis noet nekruhsehd.“

Es. „Ne wahrdu no tam ne sinnu. Laikam schi gramata gan buhs juddusi; mannas rohkas winna newaid kluusi.“

Mahz. „Warr buht; bet rakstijis esmu. Bet to gramatu tatschu effi dabbujis, ka wezza Lihse nominirufi, papreekschu wehl par taifnu kristigu zilweku tikkufi?“

Es. „Deews meelo dwehfeli! to esmu gan dabbujis. — Bet fakteet, mihlais zeenigs kungs, woi gan juhfu Paleijas Jahnis til pat derr par pagasta wezzako, zit winsch derrigs sainneeks? Woi ne fahl druzimu to fiwo lahfiti eenem, ka Deewam seehl! dauds teefas wihrus reds par dschrejem paleelam? — Woi newaid jaw palizzis par augstas puhtas wihru? Woi ne gribb kulkulojams?“

Zeen. kungs. „Ne, gohds Deewam! Woi tad juhs dohmajeet, ka mans pagasta wezzakais irr tà ka kahda kleena needrite, fo kats wehjelis us wissam pussahm lohka? — Ne, Paleijas Jahnis kaut kurrà buhschanà irr ohjols stiprs! Winsch irr taifns un gohdaprattigs. Ar lihku padussi ne weens ne drihtstehs winnam peestahst. Woi draugs, woi prettineeks, woi rads woi swesch, tas winnam weena mantà. Dsert

winsch ne dser. Winsch muhsu mahzitajam wehl weens no teem pastahwigeem fahribas beedreem. Arri, gohds Deewam! zaur muhsu mahzitaja gahdaschanu ta dserchana jaw gandrihs pawissam no manna no wadda irr isjuddufi.“

Ma h z. „Manna gahdaschana ween pee tam gan mas bubtu eespehjusti, mihtais zeenigs Kungs, kad juhs mannim ne buhtut pee tam nahkufchi paliga. Juhs wairs ne leekat brandwihnu dedsinaht, bet labbu allu bruhweht; juhs no trihs frohgeem weenu paschu patur-rejat; juhs pee fawa frohga labbu leddus pagrabbu gahdajat; kairs tur kaut kurre brihdi fawu krusfi prifcha, skaidra, labba allus warr dabbuht par lehtu nandu. Zaur to wiffwairak ta neganta dserchana irr stahjusees. Allus zilweku aplam ne pohstih, ka brand-wihns; un kad arrajam, gruhthi strahdajuscham, wajadsetu pawissam bes tahda dsehreena buht, kas winnu stiprina un eepreezina, tas tatschu buhtu gruhtha leeta. To lai Deews juns atmakfa, fo juhs pee tahs buh-schanas fawcem laudim labba esseet darrijuschi.“

Zeen. kungs. „Deewa gohdu pee tam sinmans gan arri esmu apdohmajis. Bet wiffai manni tadeht wehl ne flawejeet, miht mahzitaji. Tizzeet labbpraht, mannim no ta allus arri dauds wairak pelna irraid, ne mannim muhscham no brandwihna buhtu bijust. Manni meschi peetaupahs; mannam allum pirzeju ne truhfii; un manni fainneeki, nenodsehruschees, fawus dahnus riftigi nomakfa.“

Es. „Labbi, ja kurfch labba darridams, gohda fahrigs newaid! — Bet fakkeet, woi jaw fenn fawus fainneekus us dahneem atlauduschi esseet? woi wiffus? un ka eet ar to?“

Zeen. kungs. „Wiffus, nu buhs par Zurge-nem tschetri gaddi, un labbi eet. Es wehl wairak no fawa nowadda isdjennu, ne papreeksch; un manni lauti ar preeku dsihwo, un azzim redsoht atspirgst.“

Es. „Mannim leels preeks, to dsirdeht. — Bet, mihtais draugs, tu walfar fazziji, lai noejus schodeen lihds Leepu-frohgam, lai redsus, ka tawa draudse eet ar to dserchana. Gandrihs gribbeju us tewi sapihkt, ka tu tahds frohga zeenitajs essi, un mannim leezi arri frohga eet. Bet sinmans, fo taggad no tawas draudses redsu un dsirschu, tas mannim prahtu gan pabuddina, juhs laudis arri frohga redseht. Kad laudis dserchana deht ween frohga faskreij, tad jaw frohgu ne eeschu zittadi nosaukt, ka par wella nammu; bet kad dserchana frohga ne kohpj, tad es schim nammam ne esmu pretti-neeks. Mannim tee zilweki ne tiht, kas labbpraht fawa alla eelihduschi, tur ween firm, bet lam ne tiht labbpraht arri kahdam reisehm lauschu pulla dohtees. Jul kad ar zitteem zilwekem dauds fanaklam, tad weens gar ohtru, ta fakkeht, trihdamees, paleekam jo spoh-schi, jo lohki, jo mannigi.“

Ma h z. „Tahs paschas dohmas mannim arridsan. Teescham, tu drohsch warri muhsu Leepu-frohga eet. Veedsehruschu zilweku aplam tur ne redseft, jebfchu sinmans gan dascha krusfina allus tur fawu zellu nostaija. Wauschanahs, reeschanahs, kauschanahs, jeb beskauna walldu tu tur teescham ne dsirdeft; bet dasch gudrs wahrds, dascha beswainiga pasmeeschanahs tur gan paskannehs. Tur jul arridsan zittas Latweeschu Awises turr. Pagasta wezzakais un skohlmeisters tur arri zeeni buht, un schis tur zeeni kaut fo lassih preekscha, jeb fo stahstih, fo Wahzu grammatas jeb awises atraddis, jeb fo es winnam esmu usrahdiis. Pats frohdsineeks arri ihli frohdsineeks, pilns gohdigu sineeklu. — Schodeen wiffwairak tur rassees dauds lauschu fanakluschi. Manjamee fwehtki jul ta ka preeku fwehtki irraid. Ir dantschu tur schodeen gan ne truhks.“

Es. „Nu tad eesim. Tu tatschu nahfii ar mannim lihds? Warr buht juhs arridsan, zeenigs kungs?“

Mahz. „Ne, draugs, es ne eimu lihds, un arri zeenigs kungs ne ees; zittadi tu, ja tewim Leepu-krohga ta buhschana labbi patihk, gandrihs eest fazzihk, ka laudis tikkai tabdi gohdigi islikfuschees tapehz, ka patš zeenigs kungs un mahzitajs flahk bijusch. Bet, luhdsams, pakaitini druzjinu krohdsineeku ta allus dehl; tad puhshahs! — Es nosleigshohs us mahjahm un noraidischu farvus rattus pehz tewis us krohgu. Tu ilgi ne kawejees. Bet juhs, mihtais zeenigs kungs, luhdsami schodeen mannu wakkarinu ne smahdesect, un manni apraudsifect. Es juhs gaidischu, ne weenu paschu, bet ar wissu zeenmahti, lai mannai seerwinai weenai paschai ar trihs wihrischleem ne paleek bail.“

Zeen. kungs. „Buhfim, mihtais mahzitajs.“

Mehs ischklihramees; mahzitajs pahrbrauze mahjās, es nogahju kahjahm us Leepu-krohgu, kas ne tahlu no muishas.

Juhs, mihtli lassitaji, scho Leepu-krohgu jaw weenu reisi effect atradduschu minnetu schinni gramata. Tas irr tas patš krohgs, kur Jahnis nogahja farvus zeeminus luhgtees, lai winna sehju papurwē tauposchi. Wehl winnu ne biju redsejis; bet gan toreij zittada buhschana tur buhs bijufi redsama, ne taggad tur atraddu. — Wiff krohgs baltš un kohsch; krohga preekschā leels, falsch un lihdsens plazzis; weenā mallā leels stalts ledus pagrabs. Gekschā bes tahs leelas istabas un krohdsineeka kambara wehl diwi leeli weefu kambari. Krohga preekschā raddahs tabdi puffedungstsi sehni ar ahboleem mehstajoschees, tshihkstijoschees, skreijoschees; eegahju tai leelā istabā, tur jaunekli taifijahs danzajt, un pijo'neeks farwas stihgas stajpija; tai pirmā weefu kambari bij kahdu desmits wihru, zitteem awises rohās. Gabju, durwis tihsehi pamettis walkam, tai wehdejd kambari, tas bij tufsch. — Bet ne ilgi tur dabbuju weens stahweht; mans krohdsineeks drihs bij flahk,

masš wihrinsch, puffedlihs appalsch, ar baltu preekschautu, farkanahm westehm un baltu schlahymizzi, mundrs un grohfigs, kā spurdsekkis.“ — „Ar preeku juhs farwā krohga apfweizinaju, zeenigs tehws,“ tā winsch fozzija. — „Es schē esmu tas krohdsineeks, gattawš jums pakalpoht, kā jaw krohdsineekam flahjahs. Woi ne buhs mannim tabs durwis aisdarriht? Mannim schodeen gan faees dauds weefu; buhs jaw trohksus!“

Es. „Ne, gohdiqs krohdsineek! Es no tabda trohksna ne baidohs. Tihsehi abba atnahju, ar Eglumuišhas laudim wairak pasihtees gribbedams.“

Krohds. „Nu tad, zeenigs tehws, nolifschu jums scho galdinu pee paschahm durwim; tatschu kahdu glahsinu no manna allus ne smahdesect.“

Es. „Waldeews; luhgtohs gan. Schahdā ruddena laikā jo drihs jaw wart drihstseht arri krohga kahdu lahfinu allus dsert.“

Krohds. „Kapehz tad waffaras laikā ne?“

Es. „Nu, juhs paschi jaw sinnaseet; tatschu waffaras laikā krohgōs jo drihs allum kahds flahbums peemettahs.“

Krohds. „Nedsu, ka jums atnahloht newaid patizzis farwas azzis us mannu staltu leddus pagrabbu usnest. Mannim leddus lihds jaunam ne truhkst. Pee-mannis flahbu allu ne redsefct ne paschā seena laikā.“

Es. „Nu tad ne nemmeet par launu, mihtais krohdsineek; labpraht patš farwu wahrdu ofkal riju dibbenā. Nessat tad luhdsami mannim kahdu kaminu schurp.“ Krohdsineeks aistlehze prohjam. Winnam zaur to pirmo kambari skreijoht, tik dsirdeju tohs wahrduš: „Deews palihds, Kaln' Indrikk; labbdeen', Lanfmall'; weffeli, Egleen.“ — „Krohdsineek, mannim kahdu kaminu; mannim, luhdsami arridjan.“ — „Tulihk, mihtli draugi, tulihk.“

Tas ne bij ilgi, frohdsinecks atkal flabt, ar kannu allus. Wianam pakkal atkal frohdsinecge ar fruhsehm un kannam pee teem weescem, kas tai pirna kambari.

Frohdsinecks, mannim glahsi peelehjis vilnu, pazehle to vrett lohgu, un stattijs us to allu, ka schus us sawu lihgwianu. „Brangs allutinsch,“ ta winsch fazzija, „gaisch, rifluga bruhwera raudsehts! Dierret!“ — Diebru weenu glahsi; allus qahja pee firds; peelehjs wehl ehru glahsi, frohdsinecka dusmas remdedams. Winsch atkal aieskrehja probjam. — Es klausijohs, fo tee wihri tai preckschaja kambari runnaja.

„Nu, Lankmall, kahdu lahsti us frohdsinecka wesselibu! — Wet fur tewim tas sibwais? — Woi tad pateesi arrid'an par allus draugu buhsi palizzis?“

Lankmallis. „Nu jaw tiffai wehl rettabm reisehm sawu schelstinu dserru. Kamehr te tahds labs allus, nudeen, zeemin, jaw redju, ka it weegi bes ta brandwihna pahrikt warru, jebshu Deewam seehl jaw wissai dischi biju eekohpees winnu dsert. Ak, ta sasohdita dierschana!“

Kalna Indrikkis. „Ja teescham, es gan labprahnt ne kahdu wiss, — bet kad to dserschonu nolahda, tas gan newaid nekahds grehks! — Kad abba kahdu labstinu labba allus us frohdsinecka wesselibu, — to ne weens ne ces leegt!“

Lankmallis. „Einnoms, tas par launu newaid. Wet sakk, fur tad stohlmeisters schodeen til ilgi paleek, un atkal wezzakais?“

Egleens. „Stohlmeisters negahja pee mahzita, jaumas laika grabmatas atnest, un wezzakais — ahre, to sirgu jahj, to mekle — Deews palihds!“

Wezzakais (cecedams). „Wesseli, draugi! Juhš jaw pilna darba!“

Brigainu Pehteris. „Nu ka tad. Wesseli, gohds Deewam, scho gaddu labbi paugusch; tad tafschu us planjameem swehtkeem winneem gohds jabohd.“

Krohds. (ar kannu allus eeskrehjis). „Wesseli, gohdigs wezzakais! Jaw dohmaju, ka schodeen palifsect ne atnahkusch. Schè juhfu kannina. — Wet fur til ilgi bijat?“

Wezzakais. „Paldeews, frohdsineek, paldeews. Mannim attikkahs no basnjas wehl noeeschana jittur.“

Wezzakais pamette sawas azzis wissapfahrt, ka kad kahdu zilweku mekle. Tam brihdim wihrs eegahja, fo pehzak dsirdeju Ahshu Nehkahu sauzam. To eerandisjis, wezzakais winnu satwehre pee rohkas, un wedde winnu tai kambari, fur es biju, aizinadams Brigainu Pehteri, lai tas nahkus arridsan lihds.

Brigainis. „Ahre — fo es tur eeschu?“

Wezzakais. „Nu, nahj luhdsams, nahj!“

Brigainis willkabs pakkal, fassahbis; — bet eerandsijusch manni tur sehsham, wezzakais gribbeja atkal rantees atpakkal; bet es fahfu luhgtees, lai mannis deht paleekoschi, mums wisseem buhschoht ruhmes; tad pee mallas atrahwuschees schee wihri sawa starp schà sahka runnabt:

Wezzakais. „Es jaw dohmaju, ka ar juns schodeen scheitan faeschohs. Wihsi draugi, es labprahnt gribbetu juhš diwi sameerinabt.“

Brigainis. „Salleet, gohdigs wezzakais, ka tad nu es warru palikt meera! Schis mannim noehdina tahdu brangu gabbalu meeschu, sohla mannim atdoht, kad apluschus; un kad noeimu winnam tohs meeschus prassihnt, schis neimm manni grubsiht par durwim abra.“

Ahsis. „Kad tu ar gohdu buhtu prassijis, es ar gohdu buhtu dewis. Wet tu ka pasuttis pee mannis eeskrei, fahsi manni gahnihnt, fahsi plohstees, — tad sapihfu!“

Brisgainis. „Tu atkal ne sinnaji, ka zeemi-
nās kahsās biju bijis; tad gan waijadseja tewim katru
wahrdū tulih̄t par launu nem̄t?“

Uhsis. „Kad tu effi peedsehrees, ko tad tu wafa-
jees par zittu lauschu mahjahm; tad eij sawās mahjās
isgulleht.“

Brisgainis. „Gefillis gan biju, tas irr teefa;
to ne leedjohs; tas gan arri labbi ne bij; — bet riktigi
peedsehrees — ne, pee ta mehra wehl dauds kas is-
truhka!“

Uhsis. „Ne fakki wijs. Pee tam wehl, kad es
tewi par durwim stubmju ahra, tu gan sawus nag-
gus ne zillaji? Mannim taggadin wehl tē ais aufim
suhff!“

Tā Brisgainis ar Uhsi turrejahs. Bet beidsot
wezzakais sahka us winneem runnaht: „Wihri, nu
buhš ganna runnahts. Luhšjami, paklauset nu manni
arriđan. Jums tatschu, ja zikko gribbeet Deewam
gohdu doht, un taisnibu runnaht, abbeem japateizahs,
ka abbi wainigi esseet, til weens, kà ohts. Tu,
Brisgain', effi wainigs, ka biji eefillis, kà pats teizi;
tu, Uhsi, atkal effi wainigs zaur to, ka sawu ahtru-
putru dabbu ne gribbi atnest. Juhs nu waklar abbi
divi pee teefas esseet eesuhdsejuschi. Ja juhs pastah-
weet pee sawas suhdsehchanas, ja juhs gribbeet, lai
teefa to ismekle, — nudeen, teefa ne warrehs zittadi
spreeft, ka abbeem strahpi. Kad nu juhs buhtut kahdi
neeka wihri, kahdi dsehreji, kahdi dumpineeki, — nu,
tad lai dabbutut abbi sawu teefu; tas lai jums buhtu
par mahzibu; — bet prah̄tigi zilweki, gohda wihri,
zeemini kohpā! — Ne, tas teescham buhtu kauna leeta,
ka juhs paschi labba sawā starpā ne salih̄gtut bes teefas.
Teefa juhsu suhdsehchanu wehl ne mas newaid usneh-
mufi; bet es apnehmohs, ka juhs faderriinaschu. Tad
nu faderreet, faderreet, — ko esseet tahdu neeku deht
wehl serwim negohdu zelt un wallodu par wissu no-

waddu!“ — Tā wezzakais luhdse, lihds wihreem dus-
mas atlaidahs.

Brisgainis. „Nu lai tad arri paleef tā, zee-
min! Ne suhdsefim wairs! Ko tas lihds!“

Uhsis. „Es arri ar meeru esmu! Zittu resti
abbi divi wairak prahta turrefim!“

Brisgainis. „Tad sneeds rohku, brahl'. To
pahru secku meeschu es arri wairs no tewis ne prassi-
schu.“

Uhsis. „Ne, tohs meeschus rih̄tu pat tew no-
suh̄tischu. Kas stahdes darribis, jalih̄dina.“

Brisgainis. „Lai, brahl, lai! To peezeetischu.
Neba, gohds Deewam, schoqadd' ar meeschem nogah-
jis esmu. Kad buhschu kristibas pee tewis, usdserchu
to teefu allus wairak!“

Uhsis. „Ja abba tā, tad lai paleef. Ilgi wairs
ne gaidisi!“

Tā wihri atkal par labbeem drauceem palikkuschi,
gahja atkal tai preekschajā kambari. — Ir es, nu jaw
wairak ar teem laudin sadraudsejees, sawu glahsi allus
panehmis lihds, eegahju tur.

Skohlmeisters tam brihdim arri bij atnahjis, jaunu
laika-grahmatu no mahzitaja atneffees lihds. Wezza-
kais waizaja, ko schodeen no jauna lassischus preekschā,
jeb ko stahstischus?

Skohlmeisters. „Lassischu gan ko no jauna.
Dabbuju taggadin jaunu kalenderu us nahfoschu gabdu.
Tur stahsti un dseefmas peeliktas. Lassischu papreeksch
to stahstu no Pihlu-krohga; tas sibnejahs us jums,
gohdigs wezzakais, un arri us jums, Kallehn', —
juhs esseet teefas wihri.“

Skohlmeisters nehme tohs stahstus lassih̄t. Tur
bij dauds smeeschanahs. „Nu, kurrain tad muhsu
wezzakais buhs lihdsinajams?“ tā winsch waizaja,
beidsis lassih̄t.

„Ne weenam, ne ohtram,“ fazzija Lankmallis, — bet abbecim. „Mezzigs winsch irraid, kaulohs, sakokfnis, lihds ar to Herr Seetin; fleppohr arri ne fleppo; — bet atkal gohdigs, gudrs“

„Ganna, ganna, Lankmall,“ eesauzahs wezzakais, sinedamees. Man galwa fahs reibt. Skohlmeister, lassiet nu tohs pirmus stahstus.“

Arri tohs islassija zaur. Nehme arri tahs tabafa dseesminas preekscha. Tahs klausotzes mannim riftigi pihpina isdsisse, ko sohbdos cekohdis turreju. — Dauds vafmeeschanahs tur bij klahr.

Tad atkal walloda eenwilkahs no dselscha zelteem, un ihpaschi no ta dselscha zelka, ko taifihis no Pehterburgas us Markawu. Skohlmeisteram tur bij daudf ko stahstih. Ir mannim wihrs peestahja, ko basnizas kambari ar basnizas wehrmindera sismi biju redsejis; un, laikam no mahzitaja dabjujis dsirdeht, ka no ta gabbala esmu, winsch mannim wajzaja, kas jelle buhschoht ar to dselscha zellu, ko gribbejuschi taifihit no Turburgas us Leepaju?

„Tas gan isnihls, ka mannim rahdahs,“ ta es atbildeju.

„Stahde,“ ta atkal winsch atrunnaja prettiin. „Mehs jaw ta runnajam sawa starypa: ja tur taifihis tahdu zellu, tad jaw ne buhtum par to tahlu zellu behdajuschi, bet buhtum zitti tur nogahjuschi, tahdus brihnumus redseht. Ta jaw smehjamees, ka pirmais wesums duhmu ratteem salifschotees aismwelfams no burwjeem, wahrndineekeem un sawetajem. To teescham, kad laudis dabbutu tiffkai weenu reisi tahdas leetas redseht, tad gan burwju un sawetaju skohlas paliftu nespehzigas. Laudis tulihit paliftu jo gudri.“

Ta wehl daschadi mums kohpa runnajohr, fahla fatumt; un mannim eeschahwahs prahta, ka pee mahzitaja manni gaida. Arri jaw weens ohtrs weefis taifjahs eet us mahjahm. — Tad wehl beidsohr wezzako

paluhdsu; lai druzzinu nahks ar manni kambari. „Gohdigs wezzakais,“ ta fahlu runnah, „juhsh manni gan wairs ne pasihsteet?“

Wezzakais, zeeri us manni paskattijees: „Ne nemmeet par launu, zeenigs tehws, es juhs ne pahstuw wifs. Gan ta schautohs preekscha, ka kad buhtu juhs fur redsejis; bet ne warru attapt.“

Es. „Es esmu tas mahzitajs, kas juhsu wezzo mahzitaju, juhsu audsinataju, mannu mihlu drangu, us dusseschanas weetu pawaddija.“

Wezzakais. „Al mihlais zeenigs tehws! Nih-tigi, nu atzerohs! Bet jaw arri irr gaddi, kamehr sawu mihlu wezzetwun paglabbajam. Juhsh torei, ne nemmeet par launu, jo jauni bijat, wairak to mattu.“

Es. „Ja, ja, mihlais wezzakais. Dabjuju pehzak wehl daudf sirt. — Bet mannim buhtu luhg-schana pee juns!“

Wezzakais. „Labbpraht, zeenigs tehws!“

Es. „Woi buhtu juns rihtudeen wallas? Es gribberu ar juhsu mahzitaju juhs apraudsiht. Bet mums buhs garra rumaschana; mehs juhs ilgi aismwelfsim.“

Wezzakais. „Tas gohds mannim daudf malka, zeenigs tehws. Es esmu taggad swabbads. Mufsu mahzitajs mannim jaw schodeen pateize, ka nahkschus rihta manni apraudsiht ar sweschu kungu; bet ne sin-naju, ka ar juns; un ar preeku juhsh sagaidischi.“

Gahju pee frohdii weela, aismalkaju to fruhsi allus, ko arri riftigi klausidamees biju isdschris, noluhdsobs, ka ne biju winna leddus paqrabbu eerandsijis, un aism-brauzu pee mahzitaja, sawa prahta dohmadams: kad wiffi kungi saweem laudim tahdus frohgus gabdatu, tod sinnam frohgi, taggad laudim wairak par sleskawu-bedrehm pee meefas un dwehsel-s noteizami, paliftu par meera, par draudsibas un par gudribas nam-meem!

„Ne buhtu wiß dohmajis, ka tahds frohga miblo-
tajs effi,“ tà mahzitajs mannim usfimehjabs, manni
eeraudstijis. „Kur jelle tik ilgi paliffi? Woi tiffai
ne buhfi cereibis drufzinu?“

Es. „Gandrihs pateefi tà kà ecreibis esmu, lai
arri ne no ta branga allus! — Wai, kahdi schè kau-
tini! Es gan dohmaju, ka mannim jaw teizama
draudse, — bet tè tatschu dauds zittada!“

Zeen. Kungß (pafmeedamees). „Woi tad arri
welst atnahzeet tahdu leelu zella gabbalu scheitan preeksch-
sihmi mekleht, fo arrajeem preekschâ stahdih?“

Es. „Labbprahf gribbu gohdu doht, kam gohds
nahfahs. Sirds it lihgsma paleef, tahdus arrajus
redsoht.“

Mahz. „Sinnams. Bet Deewam schehl wehl
dauds wairaf tahdu nowaddu, kur arraji gandrihs par
lohpeem paliffuschi, ne tahdu, kur preeks irraid, us
winneem kà us saweem tuwakem passattirees.“

Zeen. Kungß. „Tas Deewam schehl gan irr
teefa. Bet, nihli mahzitaji, daudsreis arraji tiffai
rahdohs par lohpeem paliffuschi, bet — naw teefa!
Ir tahdös nowaddös, kur wiini pawiffam bij noteikti
par mulkeem, sinkeem un plibtejeem, tihfschi daudsreis
esinu eerunnajees ar weenu ar ohtru, un tad esinu brih-
nijees par to prahtibu un gohdibu, fo pee winneem
atraddis. Mufsu Latweeschu laudis no buhschanas
irr gaischi zilweki; un kad wiini weenâ ohtrâ gabbalâ
panihfuschi pee meefas un dwehseles, tad ne dohdeet
wiß winneem pascheem ween to wainu, bet Deewam
schehl arri winnu kungeem. Schee daudsreis leefahs,
kà kad arraji buhtu tiffai winnu deht, winneem par
labbu schinni faulè laisi, un ne apdohma, ka kungi
tik patt saweem arrajeem par labbu, sawu arraju deht
no Deewa irr zelti. Tikpat, kà laudis saweem kun-
geem ar sawu meefas spehku kalpo, tikpat tatschu kri-

stohs kungeem saweem laudim kalpoht ar sawu padohma
spehku. Ut zil swehta preeka, un arri zil dauds wairaf
tahs laizigas pelnas kungi warretu no saweem laudim
redseht, kad wiini tiffai mihligu un kristigu prahtu us
teem turretu, — un wißwairaf, kad wiini tiffai
tahs diwi leetas gribbetu wairaf no saweem laudim
atgreesf noht, prohti to brandwihnu un to pahtagu.
Us katru sohli ar brandwihnu aplecti, ar pahtagu ween
waldbiti — woi brihnumi, kad laudis paleef palaidneeki,
nikni, prettibneeki? — Pats esinu kungu kahrtâ, bet —
taifniba jarunna!“

Es. „Zufsu taifniba zaur un zaur! Labbeem
kungeem Deews labbus arrajus ne leegs wiß. Bet
aufihß deena, aufihß! Jaw taggad'n, gohds Dees-
wam, wiffa buhschana sahlf pahrgreessees zittadi.“

Mahz. „Zuhs nu abbi diwi us teem kungeem
keelu wainu wellat; un warr buht, ka weetahm kungi
wainigi. Bet es minneschu weenu wainu, fo Deewam
schehl daudsreis pee mufsu arrajeem atrohd, un zaur fo
wiini fewint dauds nelaines uskrauj; — ta irr ta
nepateiziba. Wiini ne gribb atsicht sawa kunga lab-
bumu. Darri winneem wehl jo dauds labba, — woi
wiini fazzihß, ka tas newaid labs, woi atfal wiini
praffihß wehl wairaf labbuma. Zaur to dasch kungß,
kas no eefahkuma pateefi labs un mihligß bijis, paleef
ihwerigß un zeets.“

Zeen. Kungß. „Ir tà noteekahs sinnams. Bet es
schkeeu, kad kungi to tiffai ar lehnibu gribbetu pazeeft,
tatschu pehzgallâ laudim prahtu pahrgreesu zittadi!“

No tahdahm leetahm wiffu to wakkaru runnajam.

Ohtro rihtu, mahzitajs un es, mehß noqahjam
Pateijas mahjäs, tihfschi papreeksch labbu rinki ap-
mesdami arri par zittu fainneeku gruntu, lai es ne
dabbutu wiß redseht Pateijas buhschamu ween, bet
arri wehl weena ohtra zitta fainneeka buhschamu; jeb,

fà mahzitajš smeedamees fazzija, lai es ne dohmajus wišš, fa teem weens patš tahdš smušk putniš no five-ščas semmes atšfrehjiš.

Preešk bij tur štattitees. Wišši laufi apfohpti, fà ween waijaga. Wišši grahwi taišni un štaidri; ešchu nekahdu; ruggaji smu^{fi} fadšihwoti; weetahm lauku widdū appinu fohpⁿⁱ redšami tahdšš štubrōš, fur ar arfli un ezzešchahm ne warreja eeeet; smuški braggi redšami un šchahrolarri. Wišši zellini, faš no weenahm fehtahm uš ohtrahm gahja, lihšeni un zeeti, katra pušš grahwiš. Pee ktrahm mahjahm dahrš.

Kad ween ar kahdu zilweku fatikkamees, taš bij laipniš labbarihta dewejš. — Vateeši mannim rahdijahš, fà kad buhtu Šelta-leijas zeemā eeahjiš.

„Bet fur tee lohpi un firgi,“ tā waijaju farwam draugam. „Labbpraht tohš arri gribbetu dabbuht redšeht.“

„Tur arri irr fo redšeht,“ tā wišsch atbišdeja. „Bet taagod wehl irr agrš laifš. Šchai zeemā ruddena laifā lohpeem un firgeem no rihta jaw arween fo mett preeškā.“

Tur eedami faduhramees ar wezzu wezzu wihriinu, faš ar drebbofchu balši mums dewe labbu rihtu.

„Uhrē, tatfchu pee junš wehl nabbagi štaiğa apfahrt,“ tā eš pehž mahzitajam fazziju, tā fà paleelidamees. „Pee mums ne weenu wairš ne redšeši apfahrt štaiğajam; ne pee bašnizāš durwim wairš ne štahw ne weens.“

Ma hz. (pasmehjees). „Tad wezzitiš laifam gan buhš brihnijees, fa diwi mahzitaji tam pagahja garwam, ne neeka wianam ne dewuſchi! — Eij, draugš eij! Woi tewim muhšu wezzaiš Purwja Zahniš parahdijahš pehž nabbaga? — Kur tawaš azzis bij? — Woi redšeši kulleš woi štandas? — Ne, wezzitiš dšihwo labbi paehdiš, apgehrbees un fafilliš pee sawa dehla-dehla, faš Purwja mahjāš par fainneeku. Buhš tikkai, kuſteht eeraddiš,

ſchahdā jaukā rihtā iſlihbdiš, laufuš awštaiğah, fà bitte, uš feemas guflu taiſidamees, wehl kahdu reiſi no ſtrohpa laiſchahš ahra, kad ruddena faule paſpihd. — Zif jaw munnš riſtigu nabbagu, tee wiſſi nabbagu namnā.“

Es. „Paaga, woi taš ne bij laifam Paleijaš Zahna fruſta tehws?“

Ma hz. „Einnamš, fa bij!“

Es. „Tad taš wezzitiš wehl dšihws! — Bet fakki, fo tu minneji no ta nabbagu namnā? Kahdš nabbagu namš?“

Ma hz. „Nu — mums smušk leelš nabbagu namš, ar labbi leelu dahršu wiſſapfahrt. Woi tad wehl nabbagu namnu ne eſſi redšejiš? — Kad ween kahdš pagaiſta lohzeleliš, kam behrnu jeb ſtahteju rabdu newaid, faš par winnu warr gahdah, paleek til neſpehziğš, fa ne warr wairš farwu maiſi nopelniht, tad mehš winnu leekam tur eekſchā. Tur wiini gan no magaiſibneš dabbu maiſi, gan arri laudiš teem farwaš dahwanāš tur faneſš. Uk! kad tu tikkai wakkardeen buhtu redšejiš, kahdaš baggataš dahwanāš laufini, pfauijameem ſwehtkeem par gohdu tur farwedde, — tur bij fo redšeht! Eš wakkar no muſſiſchāš uš mahjahm braukdamš, tur peebrauzu. Urri fauſaš maiſeš ween tikkani muhšu nabbagi newaid wiſš. Ne weena fainneeze ne palikš farwu ſchlihwinu ſweeſta tur ne nonneſuſi, un ne weenāš mahjāš ne buhš wepru behrēš, fur labbpraht kahdu gabbalinu ſpeſſka nabbageem ne nowchlešš. Pee tam arriđan winneem no ta dahrfa daſch kartuppeliš, daſcha faſne paaug. To wiini paſchi awſtrahda ar wiſſu labbu. To jaw zeeti waktejam, fa ne weenš tur ne ſtahw brihw, faš ziffo wehl ſpehž kuſteht. Šlinkem tur arri mahziſaš ne trubkſt. Preešk irr ſtattitees, fà tee wezzifchi tur kuſt. Weenš pluž ſpalwaš, ohrē ſchell ſtalluš, zitiš pinn kahduš grohimuš, zitiš meğſch rihtluš, zitta wehrpj kahdaš paſſulaš, ſchā un tā. Tur irr weenš, uš azzim gau-

dens, zittureis leels dsehrejs un beskauna bijis, — tas taggad smukki sawas weffelas kahjas walka, wissam nowaddam wadmallu weldams. Tas wiff naudu makfa. Pee tam wehl dasch rublis saleekahs no teem grascheem, fo basnizas laudis labbpraht tās lahdes eemert, kas nabbageem par labbu pee basnizas durwim pakahrtas. Paprecksch muhsu nabbagi stahweja katru swehtdeenu pee basnizas durwim, un tur zits par zittu faukdami sawus pahrtarus skaitija, pastarpahm arri weens ohtru nogahnidami, kad weens schitte jo masaf dabbujis ne ohtrs; un fo tur bij sakrahjuschi, tas daudsreis palikka atkal to paschu deenu frohgā. Ne, ta bij nezeschama nebuschana. — Taggad eet zittadi. Dasch labē, palaidneeks bijis, un zaur to par nabbagu palizzis, paleek nabbagu nammā atkal par gohdigu kristigu zilweku. — Mehš teem tur prahtiqu wihrū ar seewu effam kà par usraugeem un waldineekeem peelikkuschī. Tee wissu isrikte un apqahda. Bristcheem ir es tur noeimu, winneem isstahstu kahdu gabbalu no bibbeles, pamahzu, passubbinaju, eepreezinaju winnus. Tā, gohds Deewam! muhsu nabbagi tur labbi pahrtikkuschī.

Es. „Bet fur tad to naudu nehmat, to wissu eetaifih?“

Mahz. „Taw simi, ka zeenigs kungs buhs sawu kabbatu atdarrijis. Arri laudis ikweens lai dauds lai mag sameite sawu teefu; un tad, woi tad ne mas ne gribbesi sinnah, fur tee septindesmit peezi rubli palikkuschī, fo tu mannim no nelaika Eglu-muischas mahzitaja mantas atfuhriji, lai ar teem nohtigus draudses lohzeklus glahbjus? — Tohs arri tur peelikku flah!“

Es. „Ne prassijis ne buhtu wiss palizzis. Bet sinnams labbakā weetā tu ne buhtu warrejis winnus list. Nelaitim, Deews meelo dwehseli, wehl debbesis par to buhs preeks!“

Tahdas wallodas sawā starpā turredami mehš eegahjam Paleijas sehā. Uk taru smukku nammu! Seenas

un jumts libhseni, balts skurstens, leeli gaischi lohgi, seh-tina salka, skaidra; diwi smukkas leepas namna durwju preekschā un benki pataifiti, fur ehnā nosehstees.

Saimneeks ar saimneezi muhs laipnigi aizinaja eekschā. Tulihnt nammā jaw eerangu tahdu eerikteschann, fo libhs schim wehl pee arrajeem ne biju redsejis. Kufna pehz kahrtas eetaifita; ihpats zeplis un ta zepla wirsū ta ugguns weeta. Gegahjam istabā. Leels galds istabas widdū. Gar zittahm seenahm smukki benki, gar zittahm smukki lohka krehli. Smukka krahfus, ne wiss no namna pusses, bet paschā istabā kurrinajama. Istabas gallā kambaris, un blakkam istabas atkal kambaris. Skattijohs tahdu brihbi aplahrt, nosebschohs un sahku runnah: „Gohdigs wezzalais, mannim leels preeks juhs apraudsijuscham. Juhs mannim jaw wezzi draugi un pasihslami effect, no pat tahs deenas, kad juhs eeweddu tā kambari, fur juhsu wezzais mahzitajs sawā sahrkā gulleja. Juhsu audsinatajs mirdams mannim peekohdinaja, lai es allaschim juhs webrā paturus. Winsch juhs zeeti mibleja un zerreja, ka winsch juhs buhschus Deewam un zilwekeem par gohdu un preeku paaudsejis.“

To fazzijis, es zeetu tahdu brihstinu fluffu. Mannim sirds safille, peeminnoht sawa wezza drauga pehdejas stundas, fur pee winna mirschanas gutas sehdeju. Zahnis un Maija sewim arridsan, kà sagschus, assaras noslauzija. Tad sahku atkal runnah: „Kā wezzais mahzitajs mannim peekohdinaja, tā arridsan libhs pat schim laikan zeeti us jums esinu skattijees, kad arri ne pats ar sawahm azzim, tad tatschu ar zittu zilweku azzim. Juhsu jaunais mahzitajs mannim arween skaidru sinu no jums irr dewis. Bet weenu reisi tatschu arri gribbeju pats juhs un juhsu buhschann redseht. Tapehz atnahzu pee jums. Lihdsami, ne brihrijatees, kad es nu jums leekohs gandrihs kà kahds pahrrauditajs un pahrklauschinatajs. Wan pehz jums pateikschu, ka

labbad es labbyraht wissu ffaidri gribbetu sinnaht. Jums mannim jarohda wissa fawa buhschana, dahri, lauki, stalli, wiss, wiss.“

Wezzakais. „Labbyraht, zeenigi tehwi! Bet ffaidre, ka wassar ne effect atnahkufchi. Tad jo drihf bij ko redseht. Taggad wissi lauki jaw nowahkti, bittes apgulluschas, kohkeem lappas birst iemne.“

Es. „Lai buht. Ja patihf, sahksim eet.“

Wezzakais. „Tahdu brihstinu, luhosami, wehl uskaweiatees. Tatschu muhsu brohfastu ne simahde-seet.“ (Us sawu fainneezi pagreesees.) „Nu see-wina, tu jaw gribbeji masu brohfastinu sagahdabt?“

Maija. „Buhst tulihf. Anlihje jaw taifa. Ne gaidijam weefus tik agri nahkahm. Warreet wehl kah-du brihstinu parunnabt.“

Es. „Lai kam buhs mahte sewim jaw meitu par paligu paaudsejusi?“

Wezzakais. „Ne, zeenigs tehws. Muhsu meitas wehl tiklai tabdas pusbanguschas. Nogahja scho rihnu skobla. Munns ta skobla no Mikkeleem sah-kahs. Ta Anlihse, ko fainneeze minneja, irr muhsu jaunawa, manna wezzaka dehla seewa. Scho pawas-faru bij kahsas.“

Es. „Ta? Jif behrnu tad juns irraid?“

Wezzakais. „Trihs dehli, diwi meitas. Wezzakais dehls, kas kahdu reisi mannas pehdas paliks, ja Deews dsihwus wesselus taupa; ohtrs Keisera deenesta; trescho zeenigs kungs mannim atnehme par kutscheri.“

Es. „Ta! bet kalabbad tad dehlu nodemeet Keisera deenesta? Woi tad ne buhtut winnu warrejuschi laut ka no tam isgrohsicht? Jib woi raffi, Deewam sbehl, bij kahds palaidneefs, kahds juf arridsan kahdahm reisehm wissu taifneem wezzakeem paang?“

Wezzakais. „Ne, gehds Deewam, taifus un gohdigs puifis, wessels pee meefas un diwehseles. No

zeddelu wilfschanas winsch gan buhtu warrejis atrautees. Pats zeenigs kungs winnu buhtu tulihf sawa deenesta nehmis. Bet ir pats puifa jaw no buhschanas bij tahds drohsch un mundrs, un lohti fahrigs, sweschas mallas und sweschus laudis redseht; ir atkal es baidijohs no schahdas tahdas pahrmeschanas, ka pagassa wezzakais buhdams, gribbus sawus behrnus taupihf; ir atkal Keisera un tehwa semmei arri labba wajaga. Mans dehls pascha Keisera gwardija deen, jah-jeids. Gaidam winnu scho seemu pahrejam sehrstees.“

Es. „Tad gan warr sumabt, ka kahds ne kahds newaid bijis. Bet ka tad juhsu seewas mahsei Annei kahjabs?“

Wezzakais. „Rabbi, gohds Deewam! Gohdigs wihrs, wesseli behrni, labba pahrtifschana.“

Es. „Bet kad juns weens pats dehls ar sawu seewu mahjas, meitas skobla, — kas tad juns irr strahdajus? Juhst diwi wihi ween tatschu wissus laukus ne warreet apkohpt? Saimes, redju, dauds ne turreet?“

Wezzakais. „Ni ne, zeenigs tehws, mannim papilnam irr lauschu, leelu un masu. Te wissas mallinas pilnas, ka tschumm ween. Mannim tur prettgalla irr arridsan diwi kambarini; tai weena stahw mans dehls ar sawu seewu; tai ohtra diwi kalpi, abbi seewas wihi; schè tai discha istaba gull manni puifchi; tai kambari mannas kalpones un meitas; tur atkal es ar sawu fainneezi. Saimes tiklai schodeem islihdusi; jittus ar sawu dehlu noraidiju tur weena purwi grabwi rakt; jitti atkal ar wisseem behrneem nogahja beigt kar-tuppelus nolassihf.“

Es. „Bet ka tad wissas mallinas warreet tahdas ffaidras turreet? Nur tik dauds lauschu, tur tatschu wajadietu kahdas gullas redseht, kahds schappus, scho un to?“

Mahzitajs (pafmeedamees). „Laikam fainneeze buhs bkoura, — ne zeetihs, kad ar dublotahm kahjam nahk istabâ, ka drabnas un pastalas ismehta pa wiffahm mallahm, ka falnu maisus rihtis pamett istabâ.“

Maija. „Tâ jaw gan buhs. Dublotas kahjas gan ne zeeschu; ir ne zeeschu, ka pastalas jeb drabnas, kas atleef, par istabu wasajahs apfahrt. Klehti preefsch tam irpats lambaris, tur wiffu warr falikt. Bet ar teem falnu maifeem mums newaid nekahda kraustifchana.“

Es. „Râ tad ne? Woi tad tik zeeta effect, ka leekat fainei us plikku benki gulleht?“

Maija. „Ne! — Tê schôs benkôs katram sawa gullama weeta, katram saws kiffens un saws galwas spilweninisch un apfegs. Schee benki pehz lesnas labdes taifiti, un wahks uslifts. Wakkareem to wahku nozelt un tad katram gulla gattawa.“

Es. „Cit, rahdeet jelle, fainneeze!“

Maija (benkim peestahjust un druzinu to wahku pazehlusi). „Kad tikkai manni sehni scho rihtu ar to steigchamu buhs katrs sawu gultu apkohpuschi? — Ja, neeks ne kaisch. Nu (wahku nozehlusi), nu skatatees, zeenigs tehws!“

Es skattijohs, — katram ihpatti gulka, weens garsch kiffens, kâ pehle, gallâ galwas spilweninisch un willaine par apfeggu. Apltwarstiju un apspaidiju to weenu pehli; spalwas ne bij eekschâ, seens jeb falni arri ne. Waizaju, ar ko effoht peebahstas?

Maija. „Ar fuhnahm, zeenias tehws. To mannim eerahdija muhsu jauna mahzitaja zeemachte. Augustia mehnesin beidsotees mehš sawahkam meschâ to wiffu garro un mihtsto balto fuhnu, ko tikkai warr dabuhht, un isgreescham wiffas faknites un iskrattam wiffas semmes; tad winnu iskleescham us kahdeem greefleem, fur faule ne eeguhst, bet wehisch eet zaur, lai

winna rahmi schubst. Saulê winna paleef zeeta un trauscha. Kad faufa, tad winnu wehl weenu reifi labbi pahkrattam, lai pehbeja finikts isbirft, islassam pehdejohs nekaidrumus un kahsinus, un tad bahjcham winnu maisôs, tohs maisus tâ schubdami, kâ rehdi-neeki zeeni sawus kiffenus schubst, lai paleef tâs mallâs fantaini; weetahm winnus arri ischujam zaur, lai, kad schahs fuhnu pehles uspurrina un apgreesch, fuhnas ne faschluf us weenu gallu, jeb us weenu mallu. Tahda pehle daschu gaddu paleef mihtsta un derriga preefsch gullefchanas, un naudu ne mafsa.“

Mahzitajs. „Ka tahdas pehles labbas un ilgipeteek, to es arriban warru apleezinacht. Manni behrni arri us tahdahm pehlehm gull, un muhsu nabdagu nammâ mehš tahdas ween turrâm.“

Es. „Bet tôs masôs spilweninds, — kas jums tur ir eekschâ? It spalwas ween ne rahdabs wiff!“

Maija. „Putnu spalwu tur gan maf irr klahht, bet gohwju spalwas, ko bohtes jeb no ahdgereem pehrkam, un zittas parupjas putnu spalwas peemaisitas klahht.“

Mahzitajs. „Bet talabbad ne bohma wiff, draugs, ka muhsu Paleijenei arri labbu spilwenu un mihtstu smalku spalwu truhst. Winna sinn tahdu stohlu, kâ no sawahm sohsim dauds wairak spalwu sakraht, ne zittas fainneeze.“

Maija (pafmeedamees). „Ko nu wehl, zeenigs tehws! Zuhš mannu baggatibu arri wiffai qribbeet islaweht. To stohlu arri mahzitaja zeemachte sinnahs deewsgan.“

Es. „Ne tizzu wiff. Bet luhdsama teizeet!“

Maija. „Nu, mehš diwireis par gaddu sawahm sohsim, bet tikkai tahm wezzenehm, no kruitim un no wehdera tahs spalwas noyluhzam; primo reifi Maija mehnesi; ohtro reifi Augusta mehnesi.“

Es. „Sakkeet! Bet kalabbad wezzenehm ween? Un woi wannahm tas ne fahp, jeb woi wannas ne fahp niht?“

Maija. „Tahs jaunās sohšis to gan it labbi ne panesš wiss, kad tahm tahs spalwas ispluhz, warr buht ka talabbad, ka wannas jaw no buhšdanas to pirino wassaru spalwas ne laisch. Bet pee tahm wezzenehm nekahdu sliftumu no tam ne warr manniht. Warr buht, ka tahm pirmahm reisehm wannahm drufzinu fahpes Jareds; bet kad jaw cepluhkatas, tad rahdohs, ka tahm it patihk. Tuk wezzenes jaw no buhšchanas katru wassaru spalwas laisch. Bet sinnams, zittur spalwas ne pluhzam, ka no kruhtim un no wehdera, un ari tur jaw tik skaidri pehdigu spalwinu ne nowakkam, ka kad effam sohšis nokawusch.“

Es. „Ne, to manna fainneeze teescham wehl newaid sinnajust; to wannai ne eemahziis ne paliksch.“

Kamehr ta runnjam, brohkastis us galdu bij salikts. To ribtu jaw labbu gabbalu nostagajuschem mums ta branga maie ar to brangu swestlu un feru, arri ta uszepta galla it labbi gahja pee firds. Arri no ta pri-scha meddus baudijam, ko wezzakais teizahs to paschu ribtu strohpam nonehmis.

Mannim to brangu maifi slawejoht, un atkal to namma mahi, kas tahdu maifi mahf zept, Maija teize, ka ta ne effoht wiss paschas zepta, bet zeema zepli.

„Kahda zeema zepli,“ ta es waizaju? — Tad dabuju dirdeht, ka Eglu muischā katram zeemam ih-pats zeema zeplis. To zeenigs kungs tik skunligi effoht lizzis usbuhweht, ka it ar masu malku winnu warroht eesildiht, un ka no kahdeem tschetreem peezeem puhreem miltu us reisi tur warroht maifi zept. Diwireis neddelā tur zeppoht. Kad nu kahdai fainneezei maie atteekahs zeppama, tad winna sawus miltus tur nosuhra, un noraida kahdu meitu, kas tai sewai, kas tur par maieses zeppeju un usraugu eezelta, palihds to

maifi apmihziht un eeschaut. Pehz fainneeze gattawu maifi wahf mahjas, un katra warr drohscha buht, ka fawu paschu miltu maifi dabu, un tik, zil wannai nahkabs. Us tahdu wihs malka parleeku peetaupotees, un maie arween effoht labba; jo kahdu ne kahdu zilweku par bekkereeni tur ne peeleskoschi, un kad sliftus miltus tur noneff, tad tohs ne peenemmoschi wiss; un pee tam wehl tas labbuns, ka tatschu katra meita ismahzotees labbu maifi zept, un pahnowadda puifis, ferim Eglu muischneezi par seewu nehmis, warrus drohsch buht, ka labbu maieses zeppeju dabbuschus.

Seewim allus glahsi peelehjis pasmechjohs, ka tas gan buhshoht no Kcpu krodimeeka leddus pagrabbā. „Einnams,“ ta wezzakais mannim sineedamees atbildeja. „Muhfu zeeminich mannim muischam to ne buhtu peedewis, kad kahdu sweschu kungu pee ferwis buhtu uszeenajis, no winna allus ne nehmis. Pascha dehts winnu bruhwe; pats winnu glabba tai pagrabbā, ko zeenigs kungs tam likka usbuhweht. Paschi gan buhseet wakkardeenu jaw mannijusch, ka winsch tulihf fahf pihkt un puhstees, kad kahds winnu finahde jeb paleek winna leddus pagrabbu ne eeraudijis. Bet arri pateesi irr labš allus; un kamehr tahds muhsu Kcpu krogā dabujams, no ta laika dasch labš brandwihnam mugguru atgreess. Einnams tahdu krodhsineeku arriban dands ne usees, kahds mums irr; tas irr pateesi gohda wihrs!“

„Ja, to ir es warru labbpraht apleezinaht,“ ta mahzitajs us manni sahka runnaht, „winsch irr pateesi gohda wihrs; un kad wissi krodhsineeki tahdi buhtu, ka winsch, tad teescham ta dserschana drihs sustu. Teescham, kad es apdohmaju, kahdu slepawu un saglu darbu zitti krodhsineeki strabda; ar kahdu eeteifschanu un peerunnaschanu winni zittu zilweku it speestim speeich peedfertees; ka winni zittu zilweku mahf tik ilai sawā krogā gandrihs ka peeseetu turreht, lihds winsch sawu

vehdigo grassi isdsehris; kad es apdohmaju, kà winni wisswairak tohs krahpy, kas us parradeem dsere, tad it firts eesahp, un mums it jabrihniyahs, ka kungi wehl tabdus lauschu pohstajus sawos nowaddos zeesch. Mufsu frohgeris tulihf sawads. Us ruddena ardohschanu winsch jaw ne weenam ne ces ne weenu schehlfinu doht; un kad ween winsch sahlf manniht, ka kahds zilweks sahlf wairak dsert, ne winsch svehj nest, jaw winsch buhs pirmais apfauzejs. Daschu labbu winsch no dserschanas irr atgreesis noht, un winnu daudstreif dsird teizam, ka tas ihsti effobt frohgera darbe, tohs dschrejus glahbt; jo diehrej no mahzitaja muhfoschi, bet pee frohgera streijofchi flahbt.“

„Tad lai Deewes swehti juhsu frohgeri,“ tee atkal bij manni wahrdi, ko es pateesi it no wiffas firts peeliffu flahbt.

Wezzakais mums arri pasneedse schfihwi, fur ahboli un bumbeeres bij wirsi. Aplam wehl tik smulkus un smeekigus kohla auglus ne biju redsejis. Paehduschi gahjam dahrsa. Preeks bij stattitees, kahdi tur smulki kohli, zitti wehl ar augleem; preeks bij stattitees, kà wiss pareisi un gudri eetaisibts. Wezzakais mums isstahstija, ka schè, kad eegahjis par saimneeku, tikkai kahdi trihs wezzi kesbeeru kohli bijuschi; ka wiffus schohs kohfus gandrihs patè fehjs, pohrejis un stahdijis. Winsch mums rahdija sawus appinus, sawus kahpostus, sawus dividefinit un tscherrus bischu strohpus. Ir wiffus stalus un zittas ehkas apstattijam. Wiffas bij smulki apkohptas, wiffi junti lihdseni.

Eirgu stalli atdarrijis wezzakais mums israhbija wiffu eerikteschanu. Ceraugu sirgu stellingi stahwoschu. „Woi laifam kahds flims lohps, ka winnu turreet stalli?“ tà es waizaju.

Wezzakais. „Ne, paldeews Deewam, weffels kà rufkis. Tas irr mufsu waiflas ehrlis. To ne warru drihstehf gannòs laist.“

Es. „Woi tad juhs tè ihpaschu waiflas ehrlis weenadi turreet stalli? Kas tad juns to makfa, un ko tad juhs ar tabdu lohpu druwa padihwoseet? Pee mums, kad kahdam arrajam atteefahs jauns ehrlis, to laisch tik pat us ganneem, kà wiffus zittus sirgus.“

Wezzakais. „Ne, pee mums ne to waiflas bulli aplam ar zitteem lohpreem ne laisch lihds gannòs, ja ne atteefahs tabda weeta, fur tahs gohtenes ihpaschi warr gonniht. Mufsu gohtenes aan uskohpy, un tahs triju gaddu wezzas jaw pilni lohpa gabboli irraid. Bet ir tad jei mas bes pussireschu gaddu winnas pee bulka ne laisch. Bet ehrlis — kas to dsibts gannòs, ja derrigus kummelus gribb dabbuht?! Einnama leeta, no tabdeem kummeleem jaw ne muhscham nekas ne buhs, kam tehws woi mabre paschi wehl kummeli. Un stattatees tikkai,“ tà wehl wezzakais runnaja, to ehrlis no stalla isweddis, „stattatees, kahds mans ehrlis is! Tas, kà taggad sirgi dahrgi, gandrihs sawus simts rublus irr wehrtis. lai arri tikkai mehrens lohps. Zeenigs kungs mannim winnu eedahwaja, pussgadda wezzu kummelu. Taggad seschu gaddu wezs. Einmans ka par wiffu wasaros laifu stalli ween stahwedams winsch gan kahdu weenu ohtru wesumu scena saehd, un ka jaw waiflas ehrlis labbi gribb barrojams. Bet mufsu zeema saimneeki katrs jei mas weenu labbu waiflas fehwi turr, un mannim preeksch manna ehrlis labbprahf kahdu lihpi scena, un kahdu seku ausu peemett; un kad kahda pahnowadda saimneeka fehwe no winna paleef kummelise, tad jaw labbprahf meemim to pussrub'i makfa. Ir zits muischineeks sawas fehwes pee manna ehrlis irr atsuhthjis. Pee tam mans ehrlis arri no darba ne stahw brihw, bet es winnu leeku pee weinna flahbt, un to juhd'u arfli un ezeschàs, sinmans, kahdam nekahdam winnu rohkas ne dewis. Us tabdu wihsi mannim no winna wairak pelkas ne stahdes. Un kad mehsh wehl sahffim sawus kummelus

isdoht, mums teescham dasch rublis nahks kabbatâ. Pehrnrudden' isdewu kahdam kungam jannu sirgu, fo patš biju paaudsejis, un dabbuju sawus sefchdesmit rublus, un tam wehl senn deenas ne bij tabos ebrjeliš par tehru kâ schis. Bet warr buht, ka to sirgu skaitlis muhsu nowaddâ sahks cet masumâ. Gelsch zeeniqa kunga eeskattijustees, jaw sakam wehrschus arkli un arri pee wesuma jutgt, un muhsu skohlmeisters mums stahsta, ka Bahzsemme weetahin arri gohwis sahkoschi jutgt eeskchâ, un tahs effoht wehl jo schiglas, ne wehrschu, un pee peena talabbad nekahds disch truhkums ne effoht mannams.“

Wissu mahjas buhschannu apskattijuschu, gahjam us laukeem. Rudhi labbi eeschluschi, un abholinsch arriban. Grawu eeraudsijs, kas smukli lihdsena, bes zuhlu rakkuma, kâ pee zitteem arrajeem reds, stary laukeem us leiju wilkabs, sazziju: „Tê laikam jums dasch wesuns seena paang!“

Wezzakais. „Tee trihs, tschetri wesumi drohschi, un seens tibri kâ abholinsch. Kad schê atnahju par saimneeku, schi grawa b'j peaugusi ar schahdeem un tahdeem krumneem, un tif neihdsena, ka tur ne weenu zirtenu ne dabbuja plant.“

Es. „Ja, es atzerrohs no wezza mahzitaja dsirdejis, ka Paleijas saimneekam zittu gaddu ne pahrdesmit wesumu seena ne paanguschu. Kâ tad jums taggad ar seenu?“

Wezzakais. „Ah, taggad es ar seenu gan discheni esmu zehlees, jebschu zittu plawas gabbalu wehl par druwu pahrtaihsijis. Diehs zittu purwja gabbalu, fo par gannekli dehweja, bet fur lohps to krummu starypâ lihds wehderam sirigga eeskchâ, un tairschu nekahdu gaufigu sahli ne dabbuja, par lihdsenu plawu essam pahrtaihsijuschu. Zittâs plawâs atkal noduhram wissus zimparus, sakrahwam tohs kahpelës, un kad sapuuschu bij, tad tohs iskleedam, nolihdjinajam wissus

kurmu zeh'umus, kas awsubnajuschu tur stahweja, uskleedam zitteem gabbakeem kalta mabus; ispluhzam wissu subnu, fur beesâ kahrta, un fur atkal plabna kahrta, tur ussijajam seemas la:kâ, kad ne dands sneega, družinu pelnu wissu, tã ka sneegs tiffai rubs walikka. Zitts arri eespehjam, sawai druwai nenecka ne atrabwuschu, weenu obtru wesumu subdu us plawahin uskleest. Kurmu zeh'lunus jaw taggad muhsu plawgs nekur wairs ne rediehs. Katru pawassaru, katru ruddeni winnus ar dselscha grabbkeem nolihdsina. Us tahdu wihsu muhsu zeems ar seenu jaw dikti irr zehlees. Pee tam wehl arriban ar zeenige kungu us mitroschannu esmu gahjis; wunsch mannim eedewe plawu, un es tam atkal druwas gabbalu.“

Es. „Kâ tad druwas gabbalu? — Bet ristigi! es atzerrohs, wezzais mahzitajs mannim sazzija, ka jums tã fur meschmallâ kahdas pezas puhra weetas parleeku siktas semmes bijis. Tad to gan buhseet atdewuschu.“

Wezzakais. „Ne, kâ atkal wissu atzerratees! Tã abba irraid! Ahre tur, zeenigs tehws, winnwuff schu purwja, tai patalnâ, meicha mallâ, fur taggad tas behrseens, — ta bij manna druwa. Tur nefas ne auga; arri bij atstattu noht no mahjabm. Pahru gaddu tur welt ar labbibu ispublejees, nehmu winnu ar behrseem apskahdiht, un hu tur ihli mesch saang. To atdewu zeenigam kungam. Zeenigs kungs mannim wehl ar schehligu prabtu irr atwehlejis, lai es par sawu puhlinu diwju puhra weetu teesu patš nozchrtus un pahrdohdus pilfata, kad buhs saanguschu. Daschu dihseli, daschu raggus sreezi jaw no turrenes esmu pahrdewis, un kad par dewineem gaddem, tã zeenigs kungs mannim pateize, wiss schis meicha gabbals akkritisees nozchrtams, es dohmaju scheitan weenu obtru assi malkas nozirst un pahrdohht, ja jaw Dewes muhs dsihwus wesselus taupih.“

„Bet ne ween farwas plawas effam uskohpuschi, bet arri farwas gannikles. Ne, zaur wissu scho purwi, fur tē taggad tee lohpi, effam dšiktu grabwi islaidu-schi zaur, tur us uppi prohjam; un nu schis purwis, fur preeksch kahdeem defmit gaddeem wehl ne sūms gohdam ne warreja street pah, palizzis til zeets, ka taggad wehl ruddena laikā lohpi bes strigschanas tur warr ehst. Un nu tatschu lohps tur jo drihs warr dabbuht fo nokohst.“

Mehs jo klast pee teem lohpeem peegahjam. Parleeku sinukki lohpi, leeli un trekni, un leels pulks, tā ka warreja redseht, ka wiss zeems farwas lohpus bij fadsinnis. Bet mannim brihnumi par to nahze, ka til mas to gannu klast, un paauquschu zilweki ween. Es no tam fahku minneht, fazzidams: „Laikam tē ruddent wehl buhs kahdas sireegonas, ka ne drihsteeht behrneem to gannischanu usdoht. Pee mums sinnams dasch lohps zaur to eet pohsta, ka ruddens un pawaffaras, kad wehl wissur sribg, lohpus wol pawissam bes ganna islaich, wol atkal behrnus ween scheem raida lihds. Gohws eekriht kahda azzl, newaid kas iswelfus, slihkst noht.“

Wezzakais. „Tā patt jaw arri pee mums bij zittu reisi. Bet taggad, nu jaw sestis gads, mehs behrnus wairs ne raidam ar lohpeem lihds, bet paauquschus zilwekus, kahdus weenrohkus, jeb zittadi kā gaudenus, kam tikkai wesselas kahjas; jeb atkal kahdus Deewa laistus zilwekus, kam til ween ta prahta, zil waijaga lohpus nogannihst. Katra nowadda juk tahdi deewsgan kahdam reisehm atteekahs; un kad tahdu newaid, raidam arri wehrtenus zilwekus. Nr behrneem narw neeka! Kad katram lohpan astes gallā tahdu gammeli peeleek, ir tad lohps eet skahde. Tahdi behrni, kaut fur tshuppā sawahkuschees par lohpeem mas fo behdas turr. Bet tas leelais nelabbums irr tas, ka paschi tee behrni peemeefas un dwehfeles eet pohsta, par wissu waffaras

laifu gannōs dšibdami. Peekuffis, fabriidbees, flapjsch tahds behrnus waffareem pahreet, peeabach par nemehru farwu wehderu, par wissu beenu tikkai fausu maifes gabbalu ehdis, un no rihta atkal agri us lauku, lai tur buhtu laik kahds bubbams. Paaudsis zilweks to jo drihs warr panest, bet behrneem us tahdu wihst janihst. Un no tehwa un mahtes, no farwa audsinataja schahds gannelis par wissu waffaras laifu til labb kā schirts irr, un lohpeem un zitteem behrneem eedohts mahzibā. Bet sinni, lohps un behrnus behrnām slikti stohlmeisteri. It newallas laikā, kad fauss no wirsus un no appalschas, tad gan arri kahdam reisehm behrnus raidam ar lohpeem lihds; bet arween kahds prahtigs zilweks pee teem klast, kas tohs walda.“

Tā wissas mallinas apstaigajuschu un wissu apstattijuschu gahjam atkal istabā. — Maija skubbinaja, lai uskohschoschi wehl kahdu abholu, jeb lai dserroschi kahdu glahsi ailus; kappijas jeb tehju ne turroti, fo mums list preekschā.

To isdsirdejusam mannim schahwahs prahtā, kā zittas weetas, fur arraji zilko jo turriqi palikkuschu, fainneeze gohrstidamees wissu rihtu pawalka ar kappiju taisschanu, un sewim un wihram tahdu putru sawahrijusi, atkal wesselu stundu nodarbojabs, lihds winnu fadsert.

Mahzitajs, no mannahm azzim nomannidams, ka mannim tā kā sineekli prahtā grohsijabs, fahla us manni fazzibt: „Tewim gan tee pusslohka lehzeji schaujabs prahtā, kas Wahzeescheem wissadā wihse grihb pallat brist? Ne, paldeews Deewam! pee muhsu laudim tahda nerrestiba wehl newaid eweefusees.“ Un tad us fainneezi pagreiees, winsch fazzija: „Ne, Maija, par to ne turri nelahdas ruhpes, ka tewim newaid kappijas jeb tehju mums list preekschā! Til zeeti ne buhstiradduschu winnu dsert, ka ne warretum kahdu beenu ir bes wianna pahrtift.“

Es. „Ne, pateefi! Mannim tas rahdabs teizama un slawejama leeta, kad arraji, wehl jo turrigi buhdami, tomehr palcek pehz sawas kahrtas dshwojofchi. Bet teifschu, kalabbad manaim gandrihs tà kà sineekli nabze, kad juhs, mihta sainneeze, schohs dsehreenus minnejat. Weenreij gohdigs un prahrtigs sainneeks no ma-mas draudses pahrbraunze mahjäs no zitta nowadda, fur arri weenu sainneezi bija redsejis kappijas bruhwejam. Tas ar manni fagahjis ne sinnaja kà isfineetes, un peelikka beidsotht tohs peeminnejamus wahrduš flakt: „Zif mannim ta prähta, es dohmaju tà: kas galwas nandu makfa, tas lai pahrtcek ar to, kas winnam pascha druwa un dahrsä paaug. Bet kas galwas nandu ne makfa, tas lai makfa webdera nandu, fewim tehju un kappijas un zittas tahdas leetas pirdams, kas, par rohbescheem nahkdamas, un tadeht ar muitu apkrautas, teescham dauds wairak makfa, ne winnas lobbuuna darra.“

Wissu pasmechamees.

Tad atkal no zittas buhschanas eerunnajamees. — Es fahku prassiht, kà winneem weeglaki rahdotees, woi taggad par rentneekceem palikkuschcem, woi tà, kà papreeksch bijis?

Wezzakais. „Pawissam grucht muns, kamehr es esmu atimohdecs, gan nekad newaid bijis. Kas jaw bij mahju apkohpejs un ne bij hailigs no darba, tas tohs darbus deewsgan warreja isklausiht. Tikkai us teem trihs gaddeem muns bij grucht, fur të ristiga lunga ne bij. Bet kamehr nu par rentneekceem essam palikkuschi, nu muns irr dauds jo weegli, dauds jo labbi wissada wihse.“

Es. „Bet woi ne fahk weens ohtrs palaištees un par sinfi palikt?“

Wezzakais. „Ir tahdu sinnamš ne truhkt wiss. Bet tahdu sawu muhschu newaid truhzis. Jo tas najis

afs, jo winsch derr prahrtiga zilwela rohkäs; bet neprahschu rohkäs winsch sinnamš wairak stahdes padarrihs.“

Es. „Zif juns dahnu jamakfa?“

Wezzakais. „Ne wisseem weenadi. Mannim jamakfa katru gaddu 135 sidraba rubli; zittam wairak, zittam masak, fahds kurrak tas grunts. — Tas nu gan rahdabs leela nanda. Bet kad aprehkinaju, zif mannim tam kaspam bij jadohd lohned, kas pahreddeku gabja darbös, zif kasponei, zif ohtrcekam; kad apdohmaju, zif lohpi, ratti, raggus, zif schabdas tahdas leetas gabja pohstä, pee lunga darbeem eijoh; zif seenu iswasaja, gan sirgus darbös raiboht, gan katru brihdi ar muishas braufschanahm us zellu eijoh; un wisswairak kad to saleeku, kas pascham druwa un plawa panihka zaur newallu, weenadi ar wissu faini pee muishas darbeem streijoh, kad ween tikkai laiks bij labs, — kad wissu to sarehkinaju, tad tas teescham dauds augstaki stahw, ne tee 135 rubli.“

Es. „Ja juns tas newaid prettim, mihtais wezzakais, tad gan luhgtohs, lai juhs mannim pateiktut, zif juhs labbibas iskullat, zif seena paaug, zif atlez; no juhsu zittas buhschanas; bet probat, ja juns patihk. Gan pehzal nomanniseet, kalabbad wissu til zeeti ismekleju.“

Mahz. (pasmehjees). „Nu, muhsu wezzakajam jaw drohschi to warri prassiht, un warri drohsch buht, ka winsch ne mellohs. Winsch jaw senn deenas to wezzu laiku gudribu irr atmettis, zittam slehpt, kas pascham irraid, ohtram nenecka nei sadfis, nei atrahwis.“

Wezzakais (no slawja gramatinu ar rohkäs rakstu isachmis, un tur stattidamees eelschä). „Tà irr gan, zeenigs tekws. labbprahrt juns wissu teifschu. Bet ar fo scho gaddu Deews manni swehtjis, to wehl ne patš it labbi ne sinnu. Wehl sawu labbibu ne esmu

apfuhlis. Bet schis gods ar pehrnajo gandrihs stahw us to paschu mehru; teifschu juns no pehrnaja gadda. Mannim paauga pehrngadd 173 puhri rudsu, 89 puhri meeschu, 65 puhri ausu, 837 puhri kartuppel, 34 puhri ahbolu un bumbeeru; appinu mannim bij 7 pohdi; meddus 19 pohdi; wassa isdewu pee 3 pohdeem, bet labbi ne atzerrohs, zif tur wezza frahjuma bij flah; isdewu arridsan weenu labbu wehrfi, par fo flakteris mannim maksaja 18 rublus, un tad wehl to sirgu, fo pir-mad jaw minneju. Ne, zeenigs tehws, tad gan warr ar preeku sawus 135 rubtus dahnu maksajt. Un tatschu wehl no schabdas, no tabdas buhschanas, fo te ne mas ne esnu-minnejis, dasch naudas gabbals peeleekahs. Lai manna fainneeze tikkai juns pateiz, zif winna no sawahm gohwin ween par freimu un fweestu sakrahjufi!

Es. „To labbpraht tizzu. Bet sakat wehl, wezzakais, — tatschu taggad, kamehr us sawu rohku esseet palikluschi, un juns nelahda klausichana muischâ wairs newaid, tad tatschu juhs warr buht par puffi tikkai tik dauds tabs faines turreet, lâ papreeksch; un juhs kungs wissus tohs, fo fainneeki atlaiduschi, teescham pee sewis par kalpeem ne buhs nehmis. Tad tatschu dauds to wallineeku buhs salikluschees? Kur tad tee nu paleek? Kur nu tee dabdu sawu paehnu? Kur tee peln sawu maifi?“

Wezzakais. „Al, zeenigs tehws, wallineeku mums it nelahdu newaid. Es taggad tik pat dauds tabs faines turru, lâ papreeksch; un tapat te irr gandrihs wiffas fehtas. Mufsu zeenigs kungs wehl irr dabjuis zittus kalpus no fweeschem nowaddeem nemt. Ur to arraju buhschanu tas jaw irraid ta: jo kuresch sawu buhschanu pareisi kohpj, jo tam wairaf to rohku pee tam wajaga, bet jo tam arridsan wairaf tabs pelnas atlegg. Kad arrajs sewim kohku un saknu un appinu dahrus eetaisa, un bites turr, un bes tabs labbias wehl scho to sawa druwâ sehj, — zif tam tur

ta darba faleekahs wairaf! Ne, gandrihs warretu saz-zih: kad mufsu nowadda wehl ohtru tik lauschu buhtu, ne taggad, ir tad wehl ne weens bes darba ne stahwetu, bet arri ne bes maifes.“

Es. „Ur to es labbpraht tizzu. Zul zil tablu tad irraid. Wahzsemme Sakschu semme. Sakschu keh-nina walstis newaid leelaka par Kursemmi, un tatschu tur dsihwo tschetrakahrt tik dauds lauschu, lâ pee mums, un dsihwo pahrtikluschi. — Bet, miblais wezzakais, lai nu arri pee tabs tilshanas arrajeem, un laikam arri kungeem no tabs dahnuhshanas labbuns irraid, bet es zittu leetu minneschu, — ja ar to labbi ne eet, tad buhtu leela flabde! — Ne, libbs schim zits kungs ar saweem laudim dsihwoja wairaf lâ tehws ar saweem behrneem. Bet lâ taggad, — arrajs par dahneeku palizzis, par sawu lungu behdas wairs ne turrehs, un kungs atkal mas fo par saweem arrajeem gahdabs, kad tikkai pee dahnu maksaschanas irr flaidriba!“

Wezzakais. „Ne, gohdigs mahzitajs! Warr buht ka weetahm ta notiksees; bet pee mums, gohds Deewam, irr zittadi. To pawassar, kad zeenigs kungs muhs par dahneekeem atlaide, winsch muhs wissus pee sewis sawahle, un tee wahrbi, fo winsch to reisi us mums runnaja, mannim wehl libbs p:bbiqai sundai firdi flannehs. „Behrni,“ ta winsch fazzija, „juhs nu palikseet wairaf us sawu rohku, un es palikschu us sawu rohku. Bet woi talabbad paliksim weens ohtram fweeschineeki? Woi talabbad ta mibleslibas saite pahrtuhfs, kas libbs schim muhs irr saweenojufi? Labbpraht es zerreju, sa ta ne buhs wiss. Runtrakti sin-nams wajadsehs mums sawa starpa zelt un sarakstih; faites, ta sakloht, wajaga, ar fo weens ohtru warram faseet, ja weens ohtram sahksim pahri darriht un laut lâ klaijajt. Bet talabbad es labbpraht apnemmohs, arri jo prohjam us juns lâ us saweem behrneem flattitees, bet ne lâ us fweeschineekeem, un par juhs labb-

Flahschanu gahdabt, — tiklabb, kà es allaschin tohti preezaschob's, kad no juns mihlestibas un ustizzibas shimes redseschu!“

„Tà torcii zeenigs kungs us mums runnaja, un tà tas arridsan lihdi schim laikam muhsu starpà irr palizzis. Zeenigs kungs arween mihligi weenam ohtram faut kà palihdi, kam paliga wajaga, un meh's atkal, kà warredami, winnam faut kà sawà reise pakalpojам. — Nè, tiklai weenu notikkumu minneschu. Pehruruden' muhsu zeeminam Kallehnam gandribs wiffas ehkas ar ugguns grehku nogahja. Pehz muhsu kuntrahta wajadscha wiffam nowaddam Kallehnam tohs balkus iswest no mescha, un schim atkal weenam pascham buhweht. Utnahze seema, sneega muhsu gabbalà pawiffam mas bija, zetta nekahda; wajadscha kahdu puszettortu simts balku west, un kas tad buhtu bijis, kad Kallehnam buhtu wajadschjis weenam pascham sawas ehkas no salteem balkeem ustaisiht? — Tad tiklai us reisi redsejam zeeniga kunga kalpus ar muishas kleppereem kahdus simts balkus gattawus schuisschus no muishas us Kallehnu mahjam weddam. Zeenigs kungs arri no zitteem fainneekem, kam pascheem ne bij nekahdas nohtigas buhweschanas, gattawus balkus panehme us atdohschanu, skubbinadams, lai padeggim tohs tappinajochi ar mihlu prahtu. Tà tee 350 balki drihs sakrahjabs. Meh's norunnajam, ka nowads, zif spehdams, tai weesà atkal jaw to paschu seemu saltus balkus no mescha isweddischus; bet ko tahs sliftas seemas dehl ne eespehschus iswest, tas lai palekus us zittu seemu. Raddahs sneegelis, israhwam. Taisijamees arri kungam tohs simts balkus iswest, ko winsch bij eetappinajis; bet, kas dohs, zeenigs kungs jaw raddahs tohs pat's ar saweem kleppereem isweddis. Utgabja parwasfara, kungs atstelleja diwi wihrus Kallehnam par paliqu pee buhweschanas, un tam wehl eedahwaja kahdas schetras kappas garru salnu juntam, ko list wiesu.

Nowads, eestattjees, arri ne gribbeja palikt kama, raidija arridsan paliqu, dewe salmus, un tas ne bij ne zif i.gi, wiffas ehkas bija ustaisitas, ar juntu, ar wissu labbu. Tur prettim atkal scho ruddeni meh's dabbujam dsirdeht, ka zeenigs kungs, tà kà schodeen, gribbus fahkt leclu dñllu gahwi zaur to purwi rast, kas tur flabt pee muishas, saw'em lohpeem jo labbu gamikli gahdadams. Bet tam ar teem kalpeem weenu tur buhtu daschu gaddu bijis ko puhletees, lihdi to gahwi israkt, un Deews sian, woi katru gaddu tabds saufs ruddens us preefschu warr raslees, kahds scho gaddu irr. Tad atkal meh's, slepstu no muishas kunga un no waagares isklanschnajuschwi wissu to buhscham, farunnajamees kungam ne sunnoht, ka il no sehtas winnam raidsim, zif kursch spehj, par diwi, par trihs wihreem paliga. Tur abba manni wihri arridsan schodeen nogahjuschwi; ir pats buhtu gahjis, kad juhs mannim ne buhtu bijuschwi sagaidami. Mannim ir sirds silst, apdohmajohht, kà zeenigs kungs buhs preezajees, scho rihtu wairak ne simts wihrus tur eerandschjis strahdajam. Bet lubdjami, zeenigs tehws, ne dohmajcet wiss, ka es tà kà lelidamees juns to teizu; bet juhs jaw gribbeet wissu to buhscham staidri sunnabt.“

Mannim arridsan sirds fasilte, tabdu wallodu flausotees. „Al mihlestiba, mihlestiba,“ tà es dohmaju sawà prahtà, „kad tewis tiklai buhtu papinam katrà firdi, tad wiss semmes wirsus gan paliktu tulihht zittads! Greh'u un assaru tad wairs ne buhtu!“

Wezzakajam atkal sawu rohkas rakstu flappi leekoht, ir es usmettu sawas azzis us to flappi, un eerangu tur labbi dauds to rohkas rakstu, un arri labbu dallu gahmatu. Mannim pee ta flappa peestahjuscham wezzakais stahstija: „Tè tai appakschewa rinde irr manni rohkas raksti. Mannim wagasta wezzakam essohht tatschu schis tas japeesihme, kas teefas lohzeelim ruhy, lai ne rohahs ko aismirstus. Un atkal, fainneeks

buhdams, wissu sarakstu, kas mannim kurren gabdu paudsis, kas kurrā druwās gabbalā sehšs, kas kurrām gabhejam no lohnes makkahšs, par kahdu tirgu schis tas pahrhohts, zif naudas eenahf, zif iscet. Kad to ne ušsimejees, tu pee sawas buhschanas wairak tā kà tumfā grahbsti. Tai wirsejā rindē irr atkal mannas bihbeles, mannas bseesmu, spreddiku un luhgšchanas grahmatas. Un atkal, kas tai widduwejā rindē, to lai zeenišs mahžitajs juns issteiz.“

Un nu mahžitajs mannim stahšija, ka teem effoht lassitaju beedriba, pee kam wairak ne simts zilweku peelikufschees. Katriš makkajohf 30 kapeikus par gabdu. Par to naudū atkal grahmatas un awiies pirfoht. Tahš tad pehz rindes apstaigajofchas wissus tohs lassitajus. Wezzakais effoht weens paraiditajs scho grahmatu un isdallitajs, šohlmeisters atkal ohtriš; un tā katrs, kam tiht lassiht, warrus par saweem 30 kapeikeem labbi daudš pamahžišchanas dširdeht. — Mannim bij no jauna ko papreezatees. „Ja,“ sahku runnaht, „kad wisseem tahds pat wezzakais buhtu, un tahds šohlmeisters, tad gan warr draudsi us preekschu pawest!“ — „Woi tad tahdus ne warri fewim noraudšiht,“ tā mahžitajs atrunnaja. „Kahds mums pagasta wezzakais, to tu nu gan patš redsi; ne drihštu wairak winnu flaweht, winnam klaufotees. Bet teefa irr, šohlmeisters mums arri labš. Us grahmatahm jaw žitš wairak par winnu ne dšihsees, un ko ween winsch laffa, to winsch laffa ar prahtu, wissu labbi apdohmadams; un tad winsch mahf wisseem pareisi to isstahšiht un istulkohf. Winsch arri Wahzu wallobu gan labbi proht. Tad nu es tam arridsan nogahdaju schahdu tahdu Wahzu grahmatu, gan no tizzibas leetahm, gan no laizigas buhschanas. To Simon Strif un to Franz Nowak un to Schlipf winsch irr isgahžis zaur un zaur, un dascham šaimneekam un daschaj šaimneezei labbu padohmu peedewis, ko taiš grahmatas

atraddis. — Mannim taggadin wehl firšs preezajahš, kad peeminnu, ko winsch fazzija, lassijis eelsch ta Franz Nowak, ka schis, patš Luttera tizz bas zilweks buhdams un kattolu tizzibas seewu turredams, wehlejis, lai wissu winnu behrni arriidsan par katohleem paleefsch, pehz mahšes.“

Es (brihnidamees). „Nu, woi tad tas tam bijis pehz prahta?“

Mahz. „Ne, draugs! Mufsu šohlmeisters irr firšigs un spehžigs sawā Luttera tizzibā; winsch irr firšigs Deewa wahrda mišlotajs; winsch irr noškummis, isdširdejis, ka weerahm Ewangeliuma draudšes lohzekli atstahjoschi sawu tizzibu, labbinati un krahtpi daschdaschadi.“

Es (us wezzako). „Un kahdas dohmas juns no tam?“

Wezzakais. „Kahdas dohmas mannim no tam? Ak, zeenišs tehws, kad sawu mišlu dehlu, kas Keisera deenestā noqahja, ar gaušchahm firšsahpehm no mahžahm ieraidijam, tad mehš, tehws mahš, winnu ar šahrstahm assarahm essam luhgufchi: Mišlais dehls, paleez pee tahš tizzibas, kurrā tu essi dšimnis un audšis! Lai tewim eet, kà eedams, lai wehl jo tawu prahtu gribb grohsiht, paleez pee sawas šaidras Luttera tizzibas! Labbpraht dohmajam, ka zilweks arriidsan žittu tizzibu turredams, warr swehtš kluht un Deewa meeru panahft. Mufsu Luttera tizziba us to šaidru Deewa wahrdu ween dibbinajahš, un tas Deewa wahrds baggats deewšgan. Winsch pabarro wissas dwehsetes ar baggatu debbes maiši, kad tahš tikkai jebkurrā wajjadšiba weenteesigi tam peestahj. Woi tad tu essi, labbu tizzibu turredams, to paschu, warr buht wehl kahdas laizigas buhschanas deht, atmešt, un us taimi žittu tizzibu usnemt, jebšchu labbi sinnadams, ka schi, lai buhtu wehl jo labba, tomehr

labbaka ne buhs par to, fo turri? Mikhais behls, paleez pee farwas tizzibas!“*)

Maija kluffinam raudaja. Wezzakais apkluffe dohmigs. Mehs wiffi palikkam dohmigi. — Pajehlees ar mahzitaju tahdu brihdi par istabu staigajam. Tad sahfu runnaht: „Ganna, nu mannim irr ganna. Nu es sinnu wiffu, fo gribbeju sinnaht.“

Mahz. „Nu beigst, nu pagattawasi sawu grabmatu?“

Es. „Ja, nu pagattawaschu! — Tad klau-fatees, wezzakais, wehl scho ihfu runnaschanu. Juh-fu nelais mahzitajs mirdams mannim pamette zittus rakstus, fur winsch no juhfu jaunibas deenahin, no juhfu pirmas saimneekoschanas zittu sinnu bij sarakstijis, zeeti mannim peekohd nadams, lai es jo proh-jam juhfu dschwoschanu leekus wehra; jo winsch zerreja labbrabt, ka juhs palikschoschi kahdu reisi par tahdu namma tehnu, ka wisseem arrajeem kristohs buht. Tad winsch mannim lifka wiffu to kahdu reisi ihwascha grabmatu sarakstibt, un to grabmatu laist pasaulè, lai juhs paleekoschi wisseem Latweeschu arrajeem — par preekschihmi!“

Wezzakais (pasineedamees un nosarjis). „Es — par preekschihmi — es — ka tad es? — Tahdu, ka manni, daudi atrastu semmes wirsu, — jaw deewsgan muhsu zeema ween!“

„Lai buht,“ ta mahzitajs mihligi us winnu sahka runnaht. „Weenam wajaga stah par preekschihmi. Tad jaw paleekat juhs tai weeta!“

Es. „Klaufatees, mikhais wezzakais, es esnu panchmis libds, zil lihds schim no tam esnu sarakstijis. Es juns weenu ohtru gabbalu lassischu preekscha.“

*) Laffi Latweeschu awises no 1843scha gadda Nr. 47 un 48, un Knieriem dsesnu grabmatu, saldteem par labbu apgahdata, pirkama pee Steffenhagen kunga Zalgawa.

Un nu nehmu lassicht to pirmo nodallu, kam tas wirsakstis „Kur schi graphmata zehlfes.“ Wezzakais klaufigahs dohmigs.

Lassiju atfal to nodallu, kam tas wirsakstis „Zahna jaunibas deenas.“ Wezzakais papreeksch dohmigs klaufigahs; tad pasinehjahs: „Esnu til pat nerahins bijis farwas jaunäs deenas, ka fairs zits.“

Lassiju tad to nodallu, kam tas wirsakstis „Zahna prezzibas.“ Wezzakais pasinehjahs, usmette mihligi farwas azzis us sawu Maiju. tai rohlu snegdams, un mohmina nosarka, un tilko til patt sawu waigu ne flehpe pee Zahna kruttin, ka toreis, tad ar Zahni Paleijas mahju durwis satikkahs.

Mums preeks bij, swehts preeks, slattotees, labda mih'estiba wehl schim pahrim, jaw daschu, daschu gaddu lehpa nodschwoscham, firdis saweenaja.

Gribbeju wehl kahdu nodallu lassicht; bet Zahnis aistwehre mannu lassichanu, fazzidams: „Laischat, mikhais zeenigs tehws, laischat scho grabmatu tilkai pasaulè. Kad buhs gattawa isdriffeta, winnu ne lassijis ne palikschu. Gan sinmans tur ne otraddischu labds esnu, bet tatschu kahdam mannim wajadjetu buht. Laischat winnu drohschi gaisna. Zuhd, reesu, mahkat labbi pufchloht, un laikam buhseet arri manni ta isgehrbuschi, ka ne weens, kas manni pasihst, us manni juhfu stabstus ne sihmehs. Wet tilkai weena luhgchana mannim irraid: ne sauzet manni, nei muhsu muischu pee wahrda. Lai paleek ta muischu mannis pehz par Eglu muischu, un es lai paleeku mannis pehz par Paleijas Zahni, jeb ka paschi zittadi gribbeet; bet tilkai to ihstu wahrdu ne leekat.“

„Rabbi,“ tee bij manni beidsamee wahrbi, „ir ta es esnu ar meeru!“ Un winna rohkas satwehris, fazziju: „Lai tad pasaulè paleek juhfu wahrdu ne dabbujst sinnaht, nedf to nowardu, fur juhs dschwoschet; bet to luhdschs, paturreet manni allaschin til pat

labbâ peeminnâ, kâ es juhs peeminnâ paturreschu. Lai Deews dohd, ka drihs, tã kâ juhs teizeet, buhtu dauds tahdu arraju atrohdamî, kahdi juhs effect! — Lai Deews usturr juhs un juhsu peederrigus weffelus, un lai winna scheblastiba jums arri jo probjam palihds, jo deenas jo wairak laizigu labbklahschanu un firds meeru panahft!“

Ur teem wahrdeem ischfihramees.

Dhtras deenas rihtu es atkal dewohs us sawahm mahjahm, sawam mihtam draugam, Eglu muischas mahzitajam, no wiffas firds „labbas deenas“ atdewis, un tam sohljies, atkal kahdu reisi winnu apraudsiht, un wiffwairak — bes kaweschanas sawu Paleijas Tahni laist gaisnã.

Vahrbrauzis mahjãs nu arri ar steigchanahs wiffu esmu sarakstijis, ko pee Eglu muischas mahzitaja buhdams esmu redsejis un dsirdejis, un us tahdu wihti sawu wahrdu pildidams, sawu grabmatu esmu beidsis!

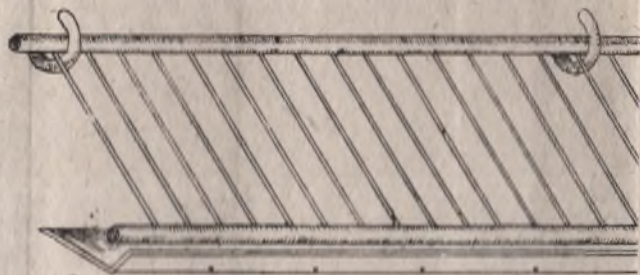
Tad staiga tu nu sawu zellu, tu manna grabmatina mihta, pee lam man til leels publinsch bijis un til dauds galwas grohsifchanas, lihds kamehr, — un lai Deews dohd, ka tas drihs notiftu, — lihds kamehr zits rohdahs jaunu sarakstijis, kas buhtu jo derriga ne schi pee muhsu mihtu arraju pamahzifchanas un eepreezinahchanas! — Bet Deews eespehj arridsan to masu leetu swehtih!

Usnemmeet winnu tiffai ar mihslestibu, mihti arraji, ne wifs kã kahdu pasakku, kã kaddus stahstus, bet pateesi kã preekschsihmi, randsidami arridsan tã darriht, kã Paleijas Tahnis darrijis, un teescham — Deewa meers un fwehtiba jums ne truhfs!

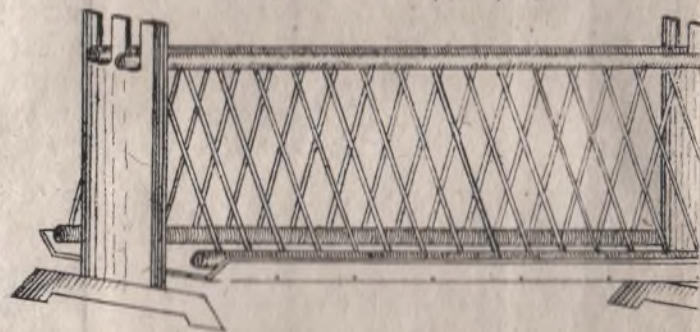
G a l s.

Pee 55tas lappu puffes.

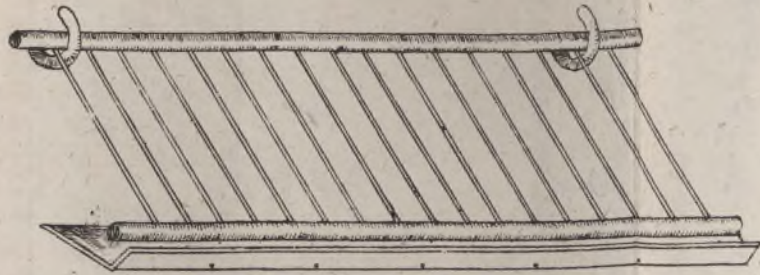
Pee 56tas lappu puffes.

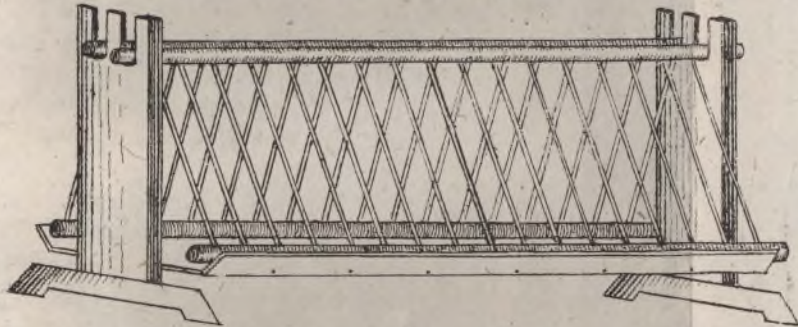
Pee 150tas lappu puffes.

№ 55tas lappu puffes.

№ 56tas lappu puffes.

№ 150tas lappu puffes.

LOEMUA & KATVIKAS PSR ZIN...
KATVIKAS PSR ZIN...
KATVIKAS PSR ZIN...
KATVIKAS PSR ZIN...

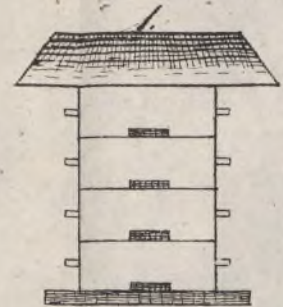
№ 186tas lappu puffes.

№ 187tas lappu puffes.

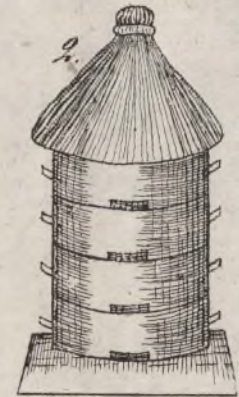
№ 219tas lappu puffes.

№ 216tas lappu puffes.

№ 219tas lappu puffes.

№ 217tas lappu puffes.

